

concept

JAAARSTUKKEN

2024

Gemeente Renkum

Inhoudsopgave

Inleiding	3
<u>Deel 1 Jaarverslag</u>	<u>7</u>
<u>Programmaverantwoording</u>	<u>8</u>
01 Samenleving	9
02 Omgeving	36
03 Organisatie	77
<u>Paragrafen</u>	<u>98</u>
Paragraaf 1 Lokale heffingen	98
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	108
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen	119
Paragraaf 4 Financiering	128
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering	135
Paragraaf 6 Verbonden partijen	144
Paragraaf 7 Grondbeleid	163
Paragraaf 8 Openbaarheidsparagraaf	167
<u>Deel 2 Jaarrekening</u>	<u>168</u>
Overzicht jaarrekening	169
Financiële positie en toelichting	170
Wet normering bezoldiging topfunctionarissen	182
Rechtmatigheidsverantwoording	183
Balans en toelichting	185
Specifieke uitkeringen (SiSa)	225
<u>Deel 3 Bijlagen</u>	<u>226</u>
Bijlage 1 Kredieten	227

Inleiding

Deze jaarstukken bestaan uit:

- Deel 1 Het jaarverslag
- Deel 2 De jaarrekening
- Deel 3 Bijlagen

Deel 1 Het jaarverslag

In het jaarverslag vindt de evaluatie plaats van het in het afgelopen jaar gevoerde beleid.

Het jaarverslag bestaat uit de volgende verplicht voorgeschreven onderdelen:

- de programmaverantwoording
- de paragrafen

In het jaarverslag gaat het om een verantwoording van de beleidsvoornemens die zijn opgenomen in de Begroting 2024.

Deel 2 De jaarrekening

Met de jaarrekening legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af over het gevoerde financieel beheer in 2024. De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting
- de balans en de toelichting
- verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa)
- overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Resultaat 2024

Tabel 1

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
01 Samenleving	-42.511	-45.811	-44.469	1.342
02 Omgeving	-9.468	-9.145	-7.554	1.591
03 Organisatie	-17.934	-19.287	-19.379	-91
Totaal programma's	-69.913	-74.243	-71.402	2.841
04 Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en vpb	69.913	73.786	74.375	590
Totaal resultaat	0	-457	2.974	3.431

In deel 1 programmaverantwoording zijn de afwijkingen ten opzichte van de Najaarsnota 2024 nader toegelicht.

In het volgende overzicht is de samenstelling van het rekeningsaldo ten opzichte van de Begroting 2024 kort samengevat. Daarbij is aangegeven:

- welk product het betreft;
- de in de voor- en najaarsnota opgenomen bijstellingen;
- de afwijkingen per product zoals in deze jaarrekening is opgenomen;
- of het een incidenteel of structureel resultaat betreft. Wanneer sprake is van een structureel resultaat in de jaarrekening, zal hier in de voor-/ najaarsnota 2025 op worden teruggekomen.

Omwille van de leesbaarheid zijn alleen de afwijkingen van € 25.000 en meer opgenomen.

Tabel 2

prod	Omschrijving	VJN	NJN	JRK	Totaal	str/ inc
1A	Netwerkorganisatie			104	104	inc
1B	Voorziening onderhoud sportparken	-39			-39	inc
1B	OZB onderwijsgebouwen		-45		-45	inc/ str
1B	MIP Activa		214		214	inc
1B	VSO huisvesting			46	46	inc
1B	Onderwijsgebouwen			38	38	inc
1B	Peuterspeelzaalwerk			28	28	inc
1C	MIP Activa		90		90	inc
1C	Reserve algemene uitkering		-25		-25	inc
1C	MFC Doelum: indexering			-28	-28	str
1C	MFC Doelum: eigenaarslasten			-37	-37	inc
1C	Rijksregeling Meerkosten Energie Openbare Zwembaden (MEOZ)			38	38	inc
1C	Combinatiefuncties sport			29	29	inc
1C	Sporthal Doorwerth			-53	-53	inc/ str
1D	Afwikkeling VGGM	37	58		95	inc
1D	Vrijval a.g.v. doorwerking jaarrekeningresultaten	35			35	inc
1D	Beleid gezondheidszorg			64	64	inc
1E	Opvang Oekraïne			230	230	inc
1E	MIP Activa		58		58	inc
1E	Project kwetsbare wijken			-51	-51	inc
1G	Jeugdzorg/ Jeugdzorg in natura en PGB		-125	-182	-307	inc
1G	Tariefstijging Jeugd/wmo gebaseerd productie 2023	-1.461			-1.461	str
1G	Afwikkeling MGRsdgc kalenderjaar 2023	41			41	inc
1H	Doelgroepenvervoer			121	121	inc
1H	Leerlingenvervoer			152	152	inc
1H	Algemene voorzieningen Huishoudelijke ondersteuning		-400	-70	-470	str/ inc
1H	Beschermd Wonen		50	27	77	str/ inc
1H	PGB Wmo			30	30	inc
1H	Hulpmiddelen en woonvoorzieningen			114	114	inc
1H	Tariefstijging Jeugd/wmo gebaseerd productie 2023	-550			-550	str
1H	Vrijval a.g.v. doorwerking jaarrekeningresultaten	100			100	str
1H	Eigen bijdrage Wmo			92	92	inc
1H	Activerend werk			-32	-32	inc
1H	Begeleiding zorg in natura			-145	-145	inc
1H	KTO Wmo			164	164	inc
1I	Schuldhelpverlening		75	49	124	inc
1I	Vrijval a.g.v. doorwerking jaarrekeningresultaten	82			82	str
1I	Meicirculaire 2024		-60		-60	str
1I	Subsidie Leergeld	32	57		89	inc
1J	Bijzondere bijstand			-34	-34	inc
1J	BUIG budget (bijstandsuitkeringen)		-139	133	-6	inc
1J	Participatiewet re-integratie			315	315	inc
1J	Energietoeslag		174		174	inc
1J	Hersteloperatie toeslagenaffaire			103	103	inc
1J	Vrijval a.g.v. doorwerking jaarrekeningresultaten	160			160	str
1J	Meicirculaire 2024		-218		-218	str
1J	Septemercirculaire 2024		-32		-32	str
1J	Uitvoeringskosten Inkomensvoorziening			-26	-26	inc
1J	BBZ			37	37	inc
2A	Stikstofprobleem	80			80	inc

prod	Omschrijving	VJN	NJN	JRK	Totaal	str/ inc
2A	Omgevingswet		49		49	inc
2A	Centrum Oosterbeek	-35			-35	inc
2A	Extra inhuur grondbedrijf		-60		-60	inc
2A	Integrale aspecten leefomgeving		85		85	inc
2A	Meicirculaire 2024		-32		-32	inc
2A	Verlies Gebiedsontwikkelingsprojecten derden			-28	-28	inc
2A	Afsluiten grondexploitatie Veentjesbrug			531	531	inc
2A	Vrijval verliesvoorziening grondexploitatie Centrumplan Doorwerth			327	327	inc
2A	Verliesvoorziening gebiedsontwikkelingen gemeente in voorbereiding			-74	-74	inc
2B	We zorgen voor een passende voorraad: betaalbaar, gevarieerd en duurzaam	38			38	inc
2B	Herziening woonbeleid		50		50	inc
2B	Meldpunt goed verhuren en wet betaalbare huur		28	49	77	inc
2B	Septemercirculaire 2024		-31		-31	str
2B	MIP Activa		45		45	inc
2D	Omgevingsvergunning			406	406	inc
2H	Bijstelling budget energie en klimaat		80		80	inc
2J	Markten; nutsvoorzieningen			-25	-25	inc
2L	Het verkopen of commercieel maken van de Concertzaal in Oosterbeek		-54		-54	inc
2M	Mutatie voorziening GRP i.v.m. straatreiniging, kwijscheldingen, BTW, overhead			-134	-134	inc
2N	Mutatie voorziening afvalstoffenheffing i.v.m. straatreiniging, kwijscheldingen, BTW en overhead			-30	-30	inc
2O	Plantsoenen en parken overig			53	53	inc
2O	Boomonderhoud	-150		15	-135	inc
2O	Verkoop van restgrond		-38		-38	inc
2O	Plantsoenen en parken algemeen			25	25	inc
2O	Bestek groenonderhoud			-25	-25	inc
2O	Sportaccommodaties groenonderhoud			-56	-56	inc
2P	Formatie nog niet ingezet		60		60	inc
2P	Wegen, straten en pleinen inhuur			182	182	inc
2P	Wegen, straten en pleinen overige beheerkosten en overig			28	28	inc
2P	Openbare verlichting	-35			-35	inc
2P	Kabels en leidingen			53	53	inc
2P	Straatreiniging			35	35	inc
2P	Vrijval a.g.v. doorwerking jaarrekeningresultaten	35			35	str
2P	Beheerplan civiele kunstwerken		25		25	inc
2P	MIP Activa		130		130	inc
2P	Vrijval Mutatie reserve wegen rehabilitatie			141	141	inc
3A	Verkiezingen	-25			-25	inc
3A	Inlichtingen en documentverstrekking			96	96	inc
3B	Renkum Doet!		49		49	inc
3C	Bedrijfsvoering De Connectie	121	197	136	454	inc
3C	P&O/ HRM			65	65	in
3C	Buitendagvensteruren		25		25	inc
3C	Meerwerk accountant		-29		-29	inc
3D	Vrijval a.g.v. doorwerking jaarrekeningresultaten	65			65	str
3D	Beheerskosten gemeentehuis en Veentjesbrug			116	116	inc
3F	Voorziening voormalig bestuur		58	-492	-434	inc

prod	Omschrijving	VJN	NJN	JRK	Totaal	str/ inc
3F	Vrijval a.g.v. doorwerking jaarrekeningresultaten	66			66	str
3F	Formatie college		-30		-30	inc
4A	Meicirculaire gemeentefonds		682		682	str/ inc
4A	Septembecirculaire		47		47	str/ inc
4A	Decembecirculaire	-869		260	-609	inc
4A	Effect van actuele WOZ-waarde 2024		337		337	str
4A	Afrekening 2022			88	88	inc
4A	Verschil begroting en laatste betaalspecificatie			92	92	inc
4B	Toeristenbelasting		124	66	190	inc/ str
4B	Effect van actuele WOZ-waarde		-535		-535	inc
4B	Opbrengsten OZB aanslagen voorgaande jaren		93		93	inc
4B	Teruggave bestemmingsreserve afhandeling WOZ bezwaren		76		76	inc
4C	Dividend BNG		44		44	inc
4C	Stelpost loon- en prijscompensatie		612		612	inc
4C	Rente ontvangsten schatkistbankieren		250		250	inc
4C	Voorziening debiteuren Soza		-85		-85	inc
4C	Aandelen ACV	44			44	inc
4C	Septembecirculaire 2024		35		35	str
4C	Verkoop perceel		650		650	inc
4C	Vrijval restant stelpost vervangingsinvesteringen		52		52	inc
4C	MIP Activa		-814		-814	inc
4C	Resultaat vastgoed			-122	-122	inc
4C	Rente resultaat (o.a. rekenrente naar 0,0%)			-191	-191	inc
4C	Overige baten en lasten			299	299	inc
4D	Vrijval stelpost onvoorzien			90	90	inc
	Renteresultaat (saldo)			116	116	inc
	Overig			84	85	inc/ str
	Totaal	-2.344	1.886	3.431	2.974	

MIP (MeerjarenInvesteringsPlan) Activa: dit betreft bijstellingen van de kapitaallasten (rente en afschrijving) vanwege wijziging in de planning van investeringskredieten.

Tabel 3

Bedragen x € 1.000	VJN	NJN	JRK
Primitieve begroting/ begroot na wijziging	0	-2.344	-457
Totale bijstelling/ afwijking JRK	-2.344	1.886	3.431
Begroot na wijziging/ resultaat JRK	-2.344	-457	2.974

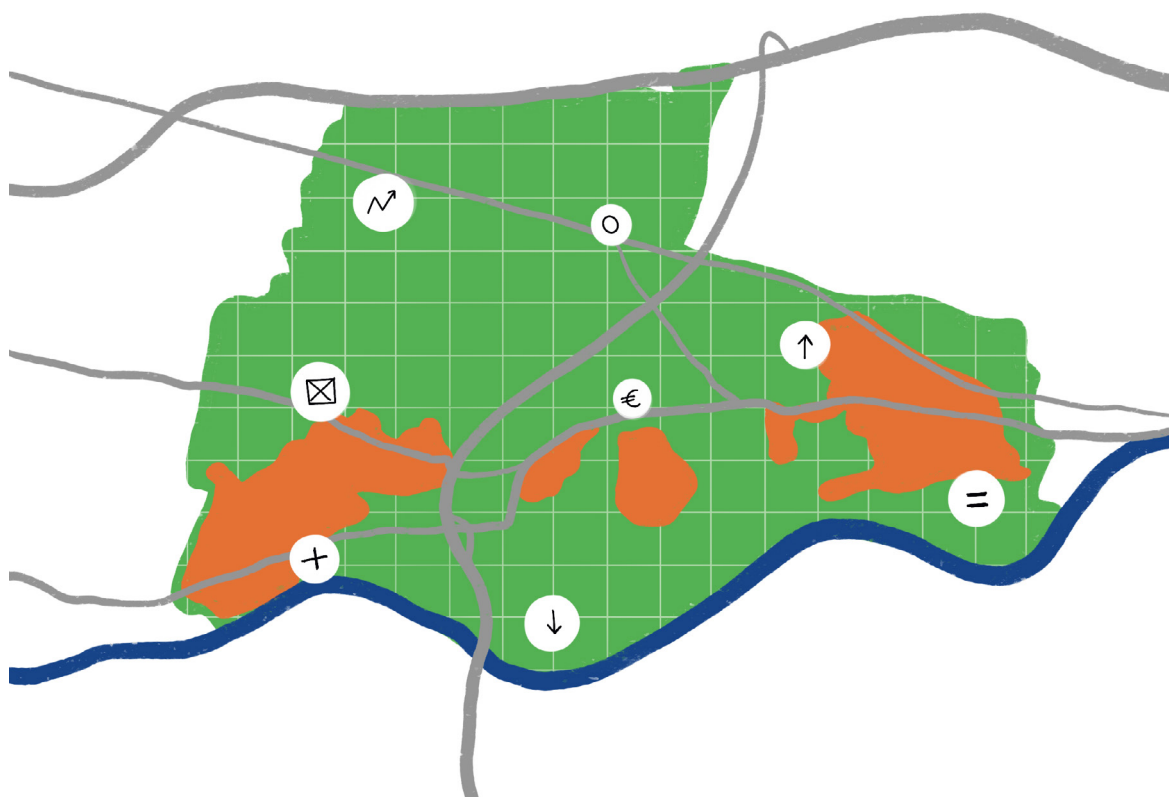
VJN = voorjaarsnota, NJN = najaarsnota, JRK = jaarrekening

*) alleen de afwijkingen van € 25.000 en meer zijn in bovenstaande tabel opgenomen. Deze en de afwijkingen van minder dan € 25.000 zijn in onderdeel 1 programmaverantwoording toegelicht.

In de Najaarsnota 2024 gingen we nog uit van een verwacht negatief resultaat van € 457.000. In deze jaarrekening is dit een positief resultaat van € 2.974.000 geworden. De afwijking t.o.v. de begroting bedraagt € 3.431.000, ca. 2,5%. In het onderdeel 'resultaatbestemming en -besteding' vindt u het voorstel tot bestemming van dit resultaat.

Deel 1

Jaarverslag

Programmaverantwoording

In het jaarverslag vindt de evaluatie plaats van het in het afgelopen jaar gevoerde beleid. Het jaarverslag bestaat uit:

- de programmaverantwoording;
- de paragrafen.

De programmaverantwoording bestaat uit de verantwoording over de realisatie van de programma's. In de programmaverantwoording worden de drie vragen, gesteld in het programmaplan van de begroting, beantwoord maar dan op basis van de realisaties.

De programmaverantwoording biedt daardoor per product inzicht in:

1. de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd (**Wat hebben we bereikt?**) en;
2. de wijze waarop getracht is de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken (**Wat hebben we daarvoor gedaan?**), aangevuld met de bij ministeriële regeling vastgestelde verplichte beleidsindicatoren.
3. De gerealiseerde baten en lasten en een toelichting hierop (**Wat heeft het gekost**).

Daarnaast wordt in de programmaverantwoording een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen, de kosten van overhead en het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting verstrekt en wordt inzicht gegeven in het gebruik van het geraamde bedrag voor onvoorzien.

Opbouw programmaverantwoording

Bij elk programma wordt allereerst de ambitie (wat willen we bereiken) van het programma weergegeven en wordt weergegeven wat het gekost heeft. Vervolgens informeren wij u per product, waar mogelijk, over de voortgang van de doelstellingen en wordt verantwoording gegeven over de in 2024 geplande ('specifieke') activiteiten. Tot slot volgt een weergave van wat het gekost heeft met een toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting.

De verantwoording over de geplande ('specifieke') activiteiten geven we op vier onderdelen: I = inhoud, P = planning, F = financiën, R = risico's. We maken daarbij gebruik van een aantal tekens, waardoor gemakkelijker zichtbaar is of de realisatie volgens plan verloopt:

- = (gelijk aan) conform plan
- + (plusje) wijkt af in positieve zin
- (minnetje) wijkt af in negatieve zin

Toelichting In het geval van een negatieve/ positieve afwijking is een korte toelichting gegeven.

Voor een toelichting op de in 2024 voorgenomen activiteiten verwijzen we u naar de Begroting 2024 (bij elk product staan deze *specifieke* activiteiten).

De vermelde financiële afwijkingen betreffen het verschil tussen de begroting na wijziging en de programmarekening. Alle afwijkingen groter dan € 25.000 worden toegelicht. Wanneer in de kolom 'afwijking' een positief getal gemeld wordt, is sprake van een voordeel. Een negatief getal (min) houdt een nadeel in.

01 Samenleving

Wat willen we bereiken (ambitie)?

De gemeente Renkum staat voor een *samenleving* waarin *iedereen* moet kunnen deelnemen. We sturen op het vergroten van gelijke kansen, het versterken van bestaanszekerheid, het tegengaan van armoede, het verbeteren van gezondheid. We faciliteren, ondersteunen en ontwikkelen daarom zeer gericht, zonder dat er nieuwe ongelijkheid ontstaat.

We werken samen met inwoners, ondernemers, professionele en vrijwilligers organisaties. Dat doen we dorpsgericht omdat ieder dorp zijn eigen specifieke kenmerken heeft. In 2024 starten we met het eerste integraal werkende dorpssteam. Het doel is om vanaf 2025 in alle dorpen een integraal werkend dorpssteam te hebben. Daarbij leggen we ook zoveel mogelijk lijntjes tussen het ruimtelijk- en het sociaal domein.

We streven ernaar dat al onze inwoners een hoge mate van welzijn ervaren in hun buurt. Dat vraagt om een sterke sociale basis. We werken met elkaar aan meer sociale samenhang, aan ontmoeting, aan het tegengaan van eenzaamheid. Maar ook de omgeving vraagt om aandacht, de leefbare buurten die schoon, groen en opgeruimd zijn, zodat ook deze bijdragen aan langer gezond leven.

We staan met elkaar voor grote (verander)opgaven waarvoor wij verantwoordelijk zijn. De jeugdzorg die op basis van de hervormingsagenda van ons vraagt om meer nabij zorg te organiseren integraal samenhangend rondom het hele huishouden. Daarbij moeten wij als gemeente ook meer zelf aan ondersteuning kunnen bieden. We gaan ook meer collectieve voorzieningen nodig hebben als de jeugdzorgplicht wettelijk wordt beperkt: de vraag verdwijnt daarmee niet. Het beschermd wonen vraagt van ons een andere lokale en regionale aanpak, die we met elkaar moeten afstemmen. Ook de toestroom van mensen die have en goed hebben moeten achterlaten onder druk van onveiligheid zal de komende jaren niet afnemen. Daarbij komt dat we niet mogen verwachten dat ons financieel kader meer ruimte zal gaan bieden.

Kortom, we zijn en blijven in ontwikkeling, blijven alert om samen met alle belanghebbenden te werken aan een duurzame samenleving waar voor iedereen plaats is.

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

Wat wij per beleidsterrein willen bereiken, is uitgewerkt in de programmabegroting. Om niet in herhaling te vallen, verwijzen wij u naar de Begroting 2024.

Producten

- 1A Collectieve voorzieningen
- 1B Onderwijs
- 1C Sport en bewegen
- 1D Gezondheid
- 1E Zorg en Veiligheid
- 1F Integratie en participatie nieuwkomers
- 1G Maatwerkvoorzieningen Jeugd
- 1H Maatwerkvoorzieningen Wmo
- 1I Minima
- 1J Inkomensvoorziening

Wat heeft het gekost

Tabel 4

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	56.901	65.185	65.124	61
Baten	14.538	18.980	20.624	1.644
Saldo van baten en lasten	-42.363	-46.204	-44.500	1.704
Mutatie reserve	-148	394	31	-362
Gerealiseerd resultaat	-42.511	-45.811	-44.469	1.342

Overzicht per product

Tabel 5

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
1A Collectieve voorzieningen	-1.866	-1.722	-1.626	96
1B Onderwijs	-3.136	-3.165	-2.950	215
1C Sport en bewegen	-2.056	-2.030	-2.108	-78
1D Gezondheid	-1.434	-1.366	-1.295	71
1E Zorg en Veiligheid	-4.350	-4.216	-4.024	191
1F Integratie en participatie nieuwkomers	-315	-288	-288	
1G Maatwerkvoorzieningen Jeugd	-11.672	-13.927	-14.114	-187
1H Maatwerkvoorzieningen Wmo	-11.009	-12.444	-11.992	452
1I Minima	-611	-500	-452	49
1J Inkomensvoorziening	-6.061	-6.151	-5.618	533
Totaal	-42.511	-45.811	-44.469	1.342

1A Collectieve voorzieningen

Doel

We stimuleren inwoners om met behulp van hun eigen netwerk zo zelfstandig mogelijk te participeren in de samenleving. Wanneer dit niet lukt zorgen we dat er (tijdelijk) voorzieningen beschikbaar zijn. Waar mogelijk bieden we collectieve voorzieningen in plaats van (kostbaar) maatwerk. Welzijnsorganisatie Renkum voor Elkaar heeft een belangrijke rol in het invullen van deze voorzieningen.

Voortgang

Ook in 2024 hebben wij samen met welzijnsorganisatie Renkum voor Elkaar en andere ontmoetingspartners gewerkt aan bovenstaande doelstelling. De doelstelling is grotendeels behaald. Renkum voor Elkaar en ontmoetingspartners hebben een mooi en divers hulpaanbod van collectieve voorzieningen. Wij zijn er echter ook van overtuigd dat het aanbod aan collectieve voorzieningen nog verder versterkt kan worden en dat collectieve voorzieningen nog meer ingezet kunnen worden in plaats van duurder maatwerk. Dit is tevens een aandachtspunt bij de herinrichting van Renkum voor Elkaar in 2025.

Activiteiten

Tabel 6

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
1A	Vernieuwing constructie Renkum voor Elkaar	=	-	=	=
Toelichting:					
In 2024 is het projectplan herinrichting Renkum voor Elkaar vastgesteld. Aan de hand hiervan zijn de eerste stappen gezet om naar een nieuw juridisch construct toe te werken. Het daadwerkelijk vormgeven van het nieuwe construct vindt plaats in 2025.					
1A	Versterken bestaande ontmoetingsplekken	=	=	=	=

Beleidsindicatoren en kengetallen

Tabel 7

Output	2021	2022	2023	2024	Doel
Renkum voor Elkaar*:					
Aantal korte contacten gericht op informatie en advies	323	177	1044**	nb	
Aantal ondersteuningsvragen	414	457	432	nb	
Aantal casussen opgepakt door jeugd- en schoolmaatschappelijk werk	30	68	66	nb	toename 30% t.o.v. 0-meting 2021
NPO Renkum voor Elkaar					
Aantal bereikte kinderen per week in Renkum/Heelsum	30	45	20	nb	toename 25% t.o.v. 0-meting 2021
Aantal bereikte kinderen per week Doorwerth/Heveadorp	15	45	14	nb	toename 50% t.o.v. 0-meting 2021
Outcome					
Aantal unieke cliënten jeugd	1.082	1.031	1.045	1.042	
Aantal unieke cliënten WMO	1.985	1.990	2.001	2.051	

nb = (nog) niet bekend

* ingevulde getallen zijn afkomstig van de jaarrapportage Renkum voor Elkaar. Monitoring vindt jaarlijks plaats en worden weergegeven in jaarrapportages die Renkum voor Elkaar ons na afloop van een kalenderjaar aanbiedt. De cijfers m.b.t. 2024 zijn daarom nog niet bekend.

** In voorgaande jaren zijn de vragen die gedurende de inloophmomenten binnen kwamen niet geregistreerd. Dit wordt vanaf 2023 wel bijgehouden. Dit is dan ook de verklaring voor de hoge stijging t.o.v. voorgaande jaren.

Wat heeft het gekost

Tabel 8

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	1.884	1.882	1.772	109
Baten	18	161	178	17
Saldo van baten en lasten	-1.866	-1.721	-1.595	126
Mutatie reserve	0	-1	-31	-30
Gerealiseerd resultaat	-1.866	-1.722	-1.626	96

Tabel afwijkingen

Tabel 9

Omschrijving	Bedrag
Onderhoud middelpunt	30
Beheer middelpunt	-11
Netwerkorganisatie	104
Overig	3
Subtotaal	126
Mutatie reserve	-30
Totaal na mutatie reserve	96

Toelichting afwijkingen

Onderhoud Middelpunt

In 2024 is niet alle groot onderhoud uitgevoerd waardoor er een voordeel is van € 30.000. Dit bedrag wordt in de reserve onderhoud gebouwen gestort.

Beheer Middelpunt

Eigenaarslasten (zoals energie) zijn € 11.000 hoger dan de huur inkomsten.

Netwerkorganisatie

Het voordeel van € 104.000 is als volgt te verklaren:

- Een deel van de al begrote kosten voor de netwerkorganisatie konden ondergebracht worden bij de brede SPUK (Rijksmiddelen), wat leidt tot een (incidenteel) voordeel;
- Op basis van de financiële afwikkeling van 2023, hebben beide organisaties (Huis van Renkum en Stimenz) ons geld terug betaald vanwege gedeeltelijk niet geleverde diensten, zoals schoolmaatschappelijk werk wegens uitval van medewerkers. Deze terugbetaling is overeengekomen na het verschijnen van de Najaarsnota 2024;
- De definitieve begroting die Renkum voor Elkaar voor kalenderjaar 2024 bij ons indiende, viel lager uit dan verwacht.

1B Onderwijs

Doel

We streven een inclusieve wijze van leren en ontwikkelen na, waarmee we kansengelijkheid vergroten.

Voortgang

Ook in 2024 hebben wij weer intensief aan bovenstaand doel gewerkt. Wij hebben dit doel bereikt door o.a bij te dragen aan taalklassen en ISK's, waardoor ook nieuwkomerskinderen gelijke kansen krijgen, het beschikbaar stellen van voorschoolse educatie, waardoor kinderen met een (dreigende) taalachterstand een zo goed mogelijke start krijgen op de basisschool en het bieden van peuteropvang, waardoor alle peuters de kans krijgen naar de kinderopvang te gaan.

Activiteiten

Tabel 10

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
1B	PM Voortzetten taalklassen	=	=	-	=

Toelichting:

Op basis van de voorlopige afrekening van de taalklas van de Bernulphusschool van 2024 moeten wij als gemeente naar verwachting € 10.000,- bijdragen vanuit de garantstelling voor de taalklas. Dit is het bedrag dat de Bernulphusschool niet kan dekken vanuit de leerlingenbekostiging die zij vanuit het rijk ontvangen.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Tabel 11

Indicator	Regio	2021	2022	2023	2024*	Doel
Relatief verzuim (BBV) per 1.000 leerlingen	Renkum	24	25	31	N.b.	
Relatief verzuim (BBV) per 1.000 leerlingen	Nederland	20	24	27	N.b.	
Absoluut verzuim (BBV) per 1.000 leerlingen	Renkum	3,8	2,2	2,5	N.b.	
Absoluut verzuim (BBV) per 1.000 leerlingen	Nederland	2,7	4,2	6,3	N.b.	
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (BBV)	Renkum	1,3	1,9	1,7	N.b.	
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (BBV)	Nederland	1,9	2,4	2,4	N.b.	

nb = (nog) niet bekend

* De cijfers op jaarbasis zijn beschikbaar via www.waarstaatjegemeente.nl.

De cijfers voor kalenderjaar 2024 zijn nog niet beschikbaar.

Wat heeft het gekost

Tabel 12

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	3.868	4.131	3.835	296
Baten	694	1.141	1.059	-81
Saldo van baten en lasten	-3.174	-2.990	-2.775	215
Mutatie reserve	38	-175	-175	0
Gerealiseerd resultaat	-3.136	-3.165	-2.950	215

Tabel afwijkingen

Tabel 13

Omschrijving	Bedrag
Nieuwkomersonderwijs/ISK	-21
VSO huisvesting	46
Onderwijsgebouwen	38
Peuterspeelzaalwerk	28
Kapitaallasten/ onderhanden werken (aanpassing omslagrente naar 0%=74)	95
Overigen	29
Subtotaal	215
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	215

Toelichting afwijkingen

Nieuwkomersonderwijs/ISK

Als gemeente hebben wij de plicht om ervoor te zorgen dat alle kinderen, inclusief nieuwkomerskinderen, toegang hebben tot het onderwijs. Nieuwkomerskinderen in de basisschoolleeftijd gaan het eerste jaar dat zij Nederlands onderwijs krijgen naar de taalklas. In 2024 stonden wij garant voor de kosten voor de taalklas bij de Bernulphusschool. Omdat nog onbekend was hoeveel de taalklas zou gaan kosten, is dit als PM-post opgenomen in de begroting 2024. Uit een voorlopige afrekening blijkt dat de kosten voor de gemeente voor de taalklas 2024 naar verwachting uitkomen op €9.000,-. Een bedrag dat is gereserveerd over kalenderjaar 2024. Ook hebben we op basis van een convenant met ISK Wageningen € 12.000,- bijgedragen aan de huisvestingskosten voor Internationale Schakelklas (ISK) Wageningen. Deze kosten waren vooraf niet begroot.

VSO huisvesting

De gemeente Renkum heeft een overeenkomst met de Brouwerij om door te decentraliseren. Er zijn op basis van de leerlingentelling 1 oktober 2023 minder leerlingen door te betalen. Dat leidt ten opzichte van het budget tot een incidenteel voordeel van € 46.000.

Onderwijsgebouwen

De afwikkeling van vandalismeschade waarbij de kosten over 2023 en 2024 zijn betaald en de uitkering van de verzekering geheel in 2024 is ontvangen leidt tot een incidenteel voordeel op verzekeringen van 45.000. De hogere OZB lasten die door de scholen aan de gemeente worden doorbelast leiden tot een nadeel van 6.000. Voor de beide brede scholen zijn de exploitatiekosten te laag begroot. Dit levert een nadeel op van € 35.000,-

Peuterspeelzaalwerk

Kinderopvangorganisaties vragen subsidie bij ons aan voor de uitvoering van de *peuterregeling*. De hoogte van de subsidie hangt af van het aantal kinderen dat gebruik maakt van peuteropvang. In 2024 viel het totaal bedrag aan verleende subsidies lager uit dan vooraf begroot.

Kapitaallasten/ onderhanden werken (Aanpassing omslagrente naar 0% = 74)

Gebaseerd op de werkelijke rente is incidenteel de rente op kapitaallasten en onderhanden werken op nihil gesteld. Dat, samen met mogelijk andere afwijking op in 2024 te realiseren investeringen leidt tot dit voordeel.

NPO

We hebben dit jaar € 119.000,- aan NPO middelen over. Omdat dit een afwijking geeft op zowel de inkomsten als uitkomsten geeft dit geen resultaat. De NPO middelen mogen besteed worden tot en met schooljaar 2024/2025. Er ligt een plan om de resterende middelen te besteden die inmiddels ook in uitvoering is. De resterende middelen worden daarom ingezet in 2025.

1C Sport en bewegen

Doel

We bieden onze inwoners voldoende kansen en mogelijkheden om te sporten en bewegen. We zetten sport en bewegen als middel in om een bijdrage te leveren aan verschillende maatschappelijke doelen zoals ontmoeting, leefbaarheid, participatie en gezondheid.

Voortgang

Door het Sport- en Beweegteam wordt in samenwerking met sport- en beweegaanbieders en maatschappelijke partners uitvoering gegeven aan de activiteiten uit het jaarlijkse Sport- en Beweegprogramma en het Lokaal Sportakkoord. Dit in relatie tot de doelstellingen en ambities binnen onze sport- en beweegvisie.

Activiteiten

Tabel 14

Prod	Activiteit	I	P	F	R
1C	Herinrichting en optimalisatie sportpark Wilhelmina	=	-	=	-

Toelichting:

De reguliere gesprekken met SCW23 zijn door portefeuillevisseling eind 2024 weer opgepakt. De noodzakelijke ecologische onderzoeken zijn doorgegaan en worden eind 2025 afgerond. Afhankelijk van resultaten worden dan eventueel noodzakelijke maatregelen getroffen. Parallel wordt in nauw overleg met SCW23 het velden-plan definitief vastgelegd. Zoals het er nu naar uitziet blijft het oorspronkelijke ontwerp intact. Het nieuwe clubgebouw zal worden gebouwd door de vereniging zelf. Positionering is definitief bekend naar definitieve vaststelling van het velden-plan. Alle werkzaamheden die nu bekend zijn kunnen, voor zover nu op basis van voorcalculatie berekend, binnen de financieel beschikbare middelen in de bestaande begroting worden uitgevoerd. De planning staat wel onder druk door de ecologische onderzoeken die een jaar duren. In het jaar 2025 gaan de voorbereidende werkzaamheden door. Een deel van de uitvoerende werkzaamheden op het sportpark (meerjarig onderhoud) kan ook vooruitlopend op de resultaten van het ecologisch onderzoek plaatsvinden. Over het toekomstige beheer en onderhoud zijn de gesprekken nog gaande.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Tabel 15

Output		2021	2022	2023	2024	Doel
% Volwassenen dat voldoet aan de be- weegrichtlijn	Renkum	nb	51%	nb	nb	>55%
% Volwassenen dat voldoet aan de be- weegrichtlijn	Gelderland- Midden	nb	48%	nb	nb	
% Volwassenen lid van een sportclub of -vereniging	Renkum	nb	33%	nb	nb	>35%
% Volwassenen lid van een sportclub of -vereniging	Gelderland- Midden	nb	31%	nb	nb	
% kinderen 4-12 lid van sportclub of -vereniging	Renkum	83%	nb	nb	nb	>80%
% kinderen 4-12 lid van sportclub of -vereniging	Gelderland- Midden	76%	nb	nb	nb	
% kinderen 4-12 jaar beweegt elke dag minstens 1 uur	Renkum	33%	nb	nb	nb	>35%
% kinderen 4-12 jaar beweegt elke dag minstens 1 uur	Gelderland- Midden	30%	nb	nb	nb	
Niet-sporters (BBV)	Renkum	nb	41,4%	nb	nb	
Niet-sporters (BBV)	NL	nb	46,4%	nb	nb	

Uit: Gezondheidsmonitor van de GGD Gelderland Midden 2023 en Waar staat je gemeente!

Wat heeft het gekost

Tabel 16

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	2.398	2.774	2.638	136
Baten	279	538	347	-191
Saldo van baten en lasten	-2.119	-2.236	-2.291	-55
Mutatie reserve	63	205	183	-23
Gerealiseerd resultaat	-2.056	-2.030	-2.108	-78

Tabel afwijkingen

Tabel 17

Omschrijving	Bedrag
MFC Doelum: indexering	-28
MFC Doelum: eigenaarslasten	-37
MFC Doelum: proceskosten	38
MFC Doelum: groot onderhoud	-46
Rijksregeling Meerkosten Energie Openbare Zwembaden (MEOZ)	38
Combinatiefuncties sport	29
Aanpassing omslagrente naar 0%	27
Sporthal Doorwerth	-53
Overigen	-23
Subtotaal	-55
Proceskosten MFC Doelum	-38
Groot onderhoud MFC Doelum	46
Combinatiefunctie	-6
Sport en beweegteam	-23
Totaal na mutatie reserve	-78

Toelichting afwijkingen

MFC Doelum

1. Indexering: De exploitatiebijdragen aan de beheersstichting Doelum en zwembadexploitant Optisport zijn twee jaar niet geïndexeerd.
2. Eigenaarslasten: In boekjaar 2024 heeft een inhaalslag plaatsgevonden en zijn zowel de lasten 2023 en 2024 geboekt.
3. Proceskosten: De afhandeling van de zwembadschade is nog niet gereed. In 2025 worden hiervoor nog kosten gemaakt. Het voordeel wordt in de reserve gestort om beschikbaar te houden voor 2025.
4. Groot onderhoud: Dit betreft de werkelijke uitgaven voor 2024 en wordt gedekt uit de reserve onderhoud gebouwen.

Afwikkeling SPUK Meerkosten Energie Openbare Zwembaden 2022 en 2023

De afwikkeling over 2022 en 2023 heeft plaatsgevonden en leidt i.v.m. de maximale energievergoeding aan Optisport (Doelum) tot een voorcalculatorisch voordeel.

Combinatiefuncties sport/mutatie reserve

Voor formatiekosten van het Sport- en Beweegteam is gebruik gemaakt van programmaonderdelen van de Brede Spuk. Dit voordeel blijft beschikbaar in de reserve algemene uitkering.

Aanpassing omslagrente naar 0%

Gebaseerd op de werkelijke rente is incidenteel de rente op kapitaallasten en onderhanden werken op nihil gesteld. Dat, samen met mogelijk andere afwijking op in 2024 te realiseren investeringen leidt tot dit voordeel.

Sporthal Doorwerth

De kosten voor gasverbruik en verzekeringslasten zijn te laag geraamd. Door intensiever gebruik is het noodzakelijk om de sporthal vaker schoon te maken. In plaats van één keer per dag, wordt de hal nu twee keer per dag schoongemaakt. Hierdoor zijn de schoonmaakkosten gestegen.

1D Gezondheid

Doel

Vanuit onze (wettelijke) taken draagt de gemeente bij aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. Daarbij kiezen we nadrukkelijk voor een brede benadering die inwoners in staat stelt zo veel mogelijk eigen regie te voeren.

Voortgang

De GGD (VGGM) heeft conform de lopende afspraken haar taken uitgevoerd, hierop zijn geen bijzonderheden te vermelden.

Activiteiten

Tabel 18

Prod	Activiteit	I	P	F	R
1D	Jeugdgezondheidszorg	=	=	=	=

Toelichting:

De werkgroep 'toekomstbestendige GGD' is met een voorstel gekomen om invulling te geven aan gezondheidsbevordering, door versterking van de Gezonde School aanpak. Daarnaast wordt capaciteit gereserveerd voor drie aandachtsgebieden: Mentale Gezondheid, Gezonde Leefomgeving en Vitaal Ouder worden. In totaal gaat het om 132 uur aan extra capaciteit per week voor de gehele GGD regio. De extra gelden worden onderdeel van de inwonersbijdrage, monitoring vindt plaats via de bestuursrapportage.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Tabel 19

Output	2022	2023	2024	Doel
Percentage volledig gevaccineerde zuigelingen	87,8%	87,2%	nb	nb
Bingedrinken (aantal 12-19 jarigen dat afgelopen 4 weken meer dan 5 glazen alcohol per keer gedronken heeft)	18%	15%	nb	nb
Overgewicht jeugd	10%	nb	nb	nb
Overgewicht volwassenen	46%	nb	nb	nb

nb = (nog) niet bekend

Wat heeft het gekost

Tabel 20

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	1.734	1.667	1.620	47
Baten	301	301	326	25
Saldo van baten en lasten	-1.434	-1.366	-1.295	71
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-1.434	-1.366	-1.295	71

Tabel afwijkingen

Tabel 21

Omschrijving	Bedrag
Beleid gezondheidszorg	64
Overig	7
Subtotaal	71
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	71

Toelichting afwijkingen

Beleid gezondheidszorg

Kosten van de GGD zijn lager uitgevallen dan geprognosticeerd met name door lager uitvallende dienstverlening lokaal maatwerk.

1E Zorg en Veiligheid

Doel

Wij zijn een gemeente met een sterke samenleving, waar veiligheid de norm is en misdaad niet loont. In onze samenleving is dan ook geen ruimte voor activiteiten die de samenleving ondermijnen. We zijn een veilige gemeente waar iedereen binnen de samenleving zich prettig en veilig voelt. Ook online, waar een steeds groter deel van ons leven zich afspeelt.

Vanuit de gemeente werken we samen met alle partners, inwoners en ondernemers aan veiligheid en leefbaarheid en maken in deze samenwerking ook de verbinding met zorg. We werken aan een integrale aanpak op het gebied van de lokale zorg en veiligheidssituatie waarbij de regierol bij de gemeente ligt.

Voortgang

Er hebben verschillende bewustwordingsacties op het gebied van ondermijning en digitale veiligheid plaatsgevonden en de samenwerking met ketenpartners is geïntensiveerd. Op het gebied van zorg en veiligheid is een subsidie geworven. Er start een pilot met een zorgverbinder voor jong volwassenen, voor de periode van 2 jaar. Ook werken de zorgverbinders meer integraal met andere werkprocessen, zoals briefadres, participatiewet en vroegsignalering, om zo eerder mensen in beeld te krijgen, die anders op een later moment bij team veiligheid zouden worden aangemeld. Verder is naar aanleiding van over de zorgen rondom veiligheid in een dorpskern (m.n. rond de zomer), een project gestart en afgerond vanuit zorg & veiligheid, politie, pro persona en de zorgverbinder. Zo kregen

we beeld bij de problematiek, hebben daar extra op ingezet en zijn de lijntjes tussen de professionals beter geworden. Dit had zo'n goed resultaat, dat we dit in 2025 weer doen.

Activiteiten

Tabel 22

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
1E	Pilot 'wijkggz' (wijk-geestelijke gezondheidszorg)	=	-	=	=
Toelichting:					
Het rondkrijgen van de financiering (regionaal) duurt langer dan verwacht. De start van de pilot is daarom uitgesteld. Eind Q1 2025 moet duidelijk zijn of het in de huidige vorm of in een andere vorm gaat plaatsvinden.					
1E	Pilot Regionale kenniswerkplaats	=	=	=	=
Toelichting:					
Het project loopt nu een jaar en zal nog 3 jaar doorlopen. Voor nu gaat het volgens planning qua tijd en financiën.					
1E	Beleid gericht op aanpak jeugdoverlast ontwikkelen	=	=	=	=

Beleidsindicatoren en kengetallen

Enkele variabelen zijn opnieuw gedefinieerd, om de cijfers maximaal aan te laten sluiten bij de prioriteiten. Bij een herdefinitie zijn de cijfers van voorgaande jaren op basis van de nieuwe definitie in het overzicht opgenomen.

Tabel 23

Output		2021	2022	2023	2024	Doel
Drank- en drugsoverlast meldingen	R	60	61	92	54	< 50
Winkeldiefstal (per 1.000 inw.; BBV)	R	0,67	0,99	0,8	0,63	< 1
Winkeldiefstal (per 1.000 inw.; BBV)	NL	1,76	2,3	2,5	2,16	-
Diefstal uit woning (per 1.000 inw.; BBV)	R	2,1	1,1	0,5	2,6	< 2
Diefstal uit woning (per 1.000 inw.; BBV)	NL	1,3	1,4	0,4	1,24	-
Geweldsmisdrijven (per 1.000 inw.; BBV)	R	3,1	3,7	3,3	nb	< 5
Geweldsmisdrijven (per 1.000 inw.; BBV)	NL	4,3	4,5	4,2	nb	-
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (per 1.000 inw.; BBV)	R	6,9	5,2	4,7	nb	
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (BBV)	NL	6,4	6,4	6,2	nb	
Vernielingen en beschadigingen (per 1.000 inw.) (BBV)	R	5,1	3,5	3,1	nb	< 5
Vernielingen en beschadigingen (per 1.000 inw.) (BBV)	NL	4,1	4,0	3,9	nb	< 6
Meldingen cybercrime & horizontale fraude	R	232	172	174	177	> 200
Signalen ondermijning (gemeente)*	R	11	2	1	7	> 15
Ondermijning (politie cijfers)	R	35	48	nb	nb	>45

Output		2021	2022	2023	2024	Doel
Waarschuwing/ sluiting panden (wet Damocles)	R	6	6	2	6	> 4
Meldingen van discriminatie**	R	11	5	5	nb	> 10

* Tot 2020 werd het aantal signalen voor ondermijning niet geregistreerd.

** Aantal meldingen dat bij de anti-discriminatievoorziening Vizier gemaakt is. De meldingen zijn gedaan door inwoners of niet-inwoners van onze gemeente over een voorval binnen onze gemeente, of door inwoners van onze gemeente over een voorval buiten onze gemeente.

Zorg en Veiligheid

Tabel 24

Output		2021	2022	2023	2024	Doel
% Jongeren met Jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar) (%BBV)	R	1,4	1,1	1	0,9	> 1,4*
% Jongeren met Jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar) (%BBV)	NL	1,2	1,2	1,1	0,9	-
% Jongeren met jeugdreclassering (aandeel jongeren van 12 tot 23 jaar)	R	0,4	0,4	0,4	0,3	> 0,4*
% Jongeren met jeugdreclassering (aandeel jongeren van 12 tot 23 jaar)	NL	0,3	0,3	0,3	0,3	-
Aantal aanmeldingen bij zorgverbinders	R	nvt	nvt	116	180	> 100
Jeugdoverlast (politiemeldingen)	R	182	128	170	182	> 175**
Verwijzingen Halt (per 1.000 inw. 12-17 jaar; BBV)	R	10	6	7	nb	>15
Verwijzingen Halt (per 1.000 inw. 12-17 jaar; BBV)	NL	8	8	9	nb	-
Jongeren met delict voor rechter (%; BBV)	R	1	1	1	nb	< 4
Jongeren met delict voor rechter (%; BBV)	NL	1	1	1	nb	-

nb = (nog) niet beschikbaar

* De maatregel (jeugdbescherming, jeugdreclassering) is het gevolg van (een reeks) delict(en) die passend is en gericht is op voorkomen van recidive. Het streven is dan ook dat deze maatregelen ingezet worden indien van toepassing.

** Meer meldingen geeft beter inzicht in de problematiek. Daarom wordt (vooralsnog) een minimum-doelstelling gesteld.

Wat heeft het gekost

Tabel 25

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	7.028	9.573	10.645	-1.072
Baten	2.678	5.380	6.643	1.263
Saldo van baten en lasten	-4.350	-4.193	-4.002	191
Mutatie reserve	0	-23	-23	0
Gerealiseerd resultaat	-4.350	-4.216	-4.024	191

Tabel afwijkingen

Tabel 26

Omschrijving	Bedrag
Project kwetsbare wijken	-51
Opvang Oekraïne	230
Aanpassing omslagrente naar 0%	11
Overig	1
Subtotaal	191
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	191

Toelichting afwijkingen

Project kwetsbare wijken

De projectleiding was beoogd door een eigen medewerker, maar inhuur bleek toch noodzakelijk. Hierdoor zijn de totale projectkosten met € 51.000 overschreden.

Opvang Oekraïne

Voor de opvang vanuit de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO) is over 2024 geld overgebleven. Er is een voordelig resultaat van € 230.000.

Het werkelijke resultaat is hoger omdat er ook een resultaat op meerdere programmaonderdelen (programma samenleving en bedrijfsvoering van € 30.000) is geboekt. Het totaal komt daarmee op € 260.000.

Ondanks de afname van de normvergoeding vanuit het Rijk naar € 61 (vergoeding 2023: €83) is deze toereikend gebleken om alle uitgaven voor gemeentelijke opvangvoorzieningen (huisvesting), verstrekkingen (leefgeld, activiteiten), zorg en veiligheid en begeleiding te bekostigen. Ook de organisatiekosten van het onderbrengen van de ontheemden is hieruit bekostigd.

In 2024 is locatie Het Schild gesloten en is locatie Overdal geopend (1 oktober 2024). Het aantal beschikbare opvangplekken (capaciteitsplaatsen*dagen) in 2024 was 68.000. Dit is 22% hoger dan in 2023. In 2025 gaat de opvang door. De normvergoeding voor 2025 is opnieuw naar beneden bijgesteld naar €44 per bed per dag. De kosten van beveiliging zijn aandachtspunt, net als meerkosten voor zorg- en onderwijs.

Aanpassing omslagrente naar 0%

Als gevolg van rentebaten in 2024 die ongeveer gelijk is aan de rentelasten is de renteomslag voor de kapitaallasten aangepast van 0,5% naar 0,0%.

1F Integratie en participatie nieuwkomers

Doel

We bieden inburgeraars een passend inburgeringstraject en dragen zorg voor de begeleiding en de voortgang zodat zij zo snel mogelijk goed ingeburgerd en zelfredzaam zijn en kunnen participeren.

Voortgang

Het doel is kernachtig omschreven en omvat feitelijk meer, namelijk opvang, huisvesting en inburgering. Opvang: realisatie in 2024 van een tweede opvangvoorziening (nareizigers) en verlenging opvang Nico Bovenweg. We voldoen (ruim) aan de taakstelling opvang asiel.

Huisvesting statushouders: we lopen achter op de taakstelling, zie onderstaande tabel

Inburgering: we voeren de wet uit en hebben in 2024 nieuwe activiteiten opgestart (zoals MAP, duale trajecten).

Activiteiten

Tabel 27

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
1F	Opzetten duale trajecten inburgering	=	-	=	=

Toelichting:

Er is achterstand op de planning en daarmee ook op de uitgaven (vanuit budget re-integratie) voor dit project opgelopen. Oorzaken hiervan zijn de beperkte flexibiliteit in de taallesroosters en achterstand in huisvesting statushouders. Binnen het project Integratie statushouders was rekening gehouden met de inzet van een accountmanager (€ 75.000), maar in 2024 konden we de vacature niet invullen.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Tabel 28

Output	2021	2022	2023	2024
Huisvestingstaakstelling	45	36+9	70	66
Huisvestingen gerealiseerd	36	46	66	25
Aantal statushouders in uitkering	101	101 (huishoudens)/ 151 (unieke statushouders)	103 (huishoudens)/ 144 (unieke statushouders)	nb
Outcome				
Aantal statushouders uitgestroomd uit uitkering	10	5	15 (naar werk: 8)	2
Aantal statushouders naar participatie en part-time werk	25	6 (huishoudens)	18 (huishoudens)	4

nb = nog niet bekend

Wat heeft het gekost

Tabel 29

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	571	759	710	49
Baten	276	420	470	49
Saldo van baten en lasten	-295	-339	-240	99
Mutatie reserve	-19	51	-48	-99
Gerealiseerd resultaat	-315	-288	-288	0

Tabel afwijkingen

Tabel 30

Omschrijving	Bedrag
Huisvesting statushouders	60
Einde lening inburgeringsplicht	10
Maatschappelijke begeleiding Decemercirculaire 2023	14
Overige	15
Subtotaal	99
Mutatie reserve integratie	-99
Totaal na mutatie reserve	0

Toelichting afwijkingen

Huisvesting statushouders

In 2024 is rekening gehouden met €60.000 voor realisatie van passende huisvesting voor statushouders. Aangezien deze € 60.000 uit de reserve werd gedekt is die onttrekking niet nodig.

Einde lening inburgeringsplicht (elip)

In de najaarsnota is er rekening gehouden met € 10.000 voor dit onderdeel met dekking uit de reserve. Vooralsnog is er miniem claim op deze elip gedaan waardoor deze middelen niet uit de reserve worden onttrokken. ELIP (Einde Lening Inburgeringsplicht) betreft inburgeringsplichtige asielmigranten onder de (oude) Wet Inburgering 2013.

Maatschappelijke begeleiding Decemercirculaire 2023

In 2023 is via de jaarrekening € 14.000 via resultaatbestemming aan het product toegevoegd.

Geen uitgaven. Ook deze storten we gebaseerd op uitgangspunt van de reserve in de reserve.

NB; de reserve is onverkort nodig om dit volatiele onderdeel binnen het Sociaal Domein voor zover mogelijk uit de reserve te bekostigen zonder een verdere aanvraag ten laste van de algemene middelen nodig te hebben.

1G Maatwerkvoorzieningen Jeugd

Doel

Zoveel mogelijk gezonde en zelfredzame gezinnen die zich veilig, vrij en thuis voelen in de gemeente Renkum en waarbij de jeugd gezond, veilig en kansrijk opgroeit.

Voortgang

Ook in 2024 hebben wij aan dit doel gewerkt door o.a. in te zetten op het versterken van het preventieve en collectieve veld en het bieden van maatwerkvoorzieningen wanneer nodig. Met de lokale uitwerking van de hervormingsagenda jeugd zal de komende jaren nog steviger ingezet worden op de beweging gezin centraal, preventief, dichtbij en integraal. Hiermee zetten we tevens nog intensiever in op het behalen van bovenstaand doel.

Activiteiten

Tabel 31

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
1G	Verder uitwerken hervormingsagenda	=	=	=	=

Beleidsindicatoren en kengetallen

Tabel 32

Output		2021	2022	2023	2024*	Doel
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar) (BBV)	R	15,3%	14,9%	13,8%	13,2%	
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar) (BBV)	NL	12,9%	13,2%	11,1%	11,5%	
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar) (BBV)	R	1,6%	1,1%	0,9%	0,9%	
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar) (BBV)	NL	1,2%	1,2%	1%	0,9%	
Aantal unieke cliënten jeugd (zorgportaal)	R	1.082	1.031	1.045	1.042	

nb = (nog) niet bekend

* De cijfers m.b.t. 2024 hebben betrekking op de eerste helft van 2024. De cijfers m.b.t. de tweede helft van 2024 zijn nog niet bekend.

Wat heeft het gekost

Tabel 33

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	11.672	14.035	14.204	-169
Baten			-18	-18
Saldo van baten en lasten	-11.672	-14.035	-14.222	-187
Mutatie reserve	0	108	108	0
Gerealiseerd resultaat	-11.672	-13.927	-14.114	-187

Tabel afwijkingen

Tabel 34

Omschrijving	Bedrag
Jeugdzorg in natura en PGB	-182
Overigen	-5
Subtotaal	-187
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	-187

Toelichting afwijkingen

Jeugdzorg in natura en PGB

Het overgrote deel van het jeugdhulp budget bestaat uit betalingen van zorg in natura en PGB. In 2024 zien we een overschrijding van € 182.000,- van het budget jeugdzorg op jeugdzorg in natura/PGB. Hoewel de overschrijding in absolute zin fors is, gaat het om een overschrijding van 1,4% van het gehele budget.

1H Maatwerkvoorzieningen Wmo

Doel

Zoveel mogelijk inwoners in gemeente Renkum hebben regie over hun eigen leven, worden vitaal ouder, doen mee naar vermogen en worden indien nodig op maat ondersteund.

Voortgang

Vitaal ouder worden blijft de doelstelling. Samen met ketenpartners wordt hier vorm aan gegeven. Dit doel is behaald zodra 'de ouder wordende inwoner' toegang heeft tot activiteiten, faciliteiten en voorzieningen die de vitaliteit bevorderen en het aanbod strookt met het aantal inwoners dat ouder wordt (65+).

Het doel richt zich echter ook op het ondersteuningsaanbod voor inwoners van andere leeftijden. Het hebben van regie en meedoen, maatschappelijk participeren, naar vermogen blijft de focus. We kijken naar wat de inwoner zelf kan blijven doen en zolang als mogelijk, zodat de inwoner zo zelfredzaam mogelijk blijft. We bieden lichte, laagdrempelige ondersteuning (1A) wanneer het kan en maatwerkvoorzieningen binnen de Wmo zijn er als de ondersteuningsbehoefte daarom vraagt.

Het gebruik van individuele maatwerkvoorzieningen is in 2024 in Renkum hoger dan het landelijk gemiddelde. Het streven is meer in te zetten op collectieve en laagdrempelige voorzieningen zodat de sociale basis versterkt en duurdere zorgvormen kunnen voorkomen/reguleren.

Het gebruik van het doelgroepenvervoer Wmo blijft stabiel in 2024. Het gebruik van het leerlingenvervoer is afgenomen door meer aandacht voor zelfstandig reizen en andere vormen van vervoersmogelijkheden naast het aangepast vervoer.

Activiteiten

Tabel 35

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
1H	Vitaal ouder worden in onze dorpen	=	=	=	=
1H	Versterken cliëntondersteuning	=	=	=	=

Beleidsindicatoren en kengetallen

Tabel 36

Output		2021	2022	2023	2024	Doel
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO (per 10.000 inw.) (BBV)*	R	717	810	850	820	
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO (per 10.000 inw.) (BBV)*	NL	604	710	nb	650	
Aantal Zorg in Natura en PGB cliënten Hulp bij Huishouden		949	1039	976	1199	
Aantal Zorg in Natura en PGB cliënten Begeleiding		648	675	665	736	
Doelgroepenvervoer:						
Wmo-gerechtigden maken gebruik van Avan / dagbesteding		nb	23	32	19	
Avan Sociaal-recreatief					1090	
Jeugdgeïndiceerden naar zorginstellingen maken gebruik van Avan		nb	29	33	nb	
Leerlingenvervoer:						
Het totaal aantal leerlingen met een positieve beschikking		100	127	nb	87	
Leerlingen in het taxivervoer (streven is dat leerlingen zo zelfstandig mogelijk reizen en dat aantal leerlingen in taxivervoer zo laag mogelijk is).		77	102	nb	33	
Leerlingen in Openbaar Vervoer en Eigen vervoer		23	25	nb	nb	

nb = (nog) niet bekend *waarstaatjegemeente.nl

Wat heeft het gekost

Tabel 37

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	11.706	13.249	12.890	359
Baten	926	926	1.115	189
Saldo van baten en lasten	-10.781	-12.324	-11.775	548
Mutatie reserve	-229	-120	-217	-96
Gerealiseerd resultaat	-11.009	-12.444	-11.992	452

Tabel afwijkingen

Tabel 38

Omschrijving	Bedrag
Hulpmiddelen en woonvoorzieningen	114
Eigen bijdrage Wmo	92
Activerend Werk	-32
Huishoudelijke ondersteuning	-76
Pgb	30
Doelgroepenvervoer en Leerlingenvervoer	273
Beschermd Wonen	123
Overig	24
Subtotaal	548
Mutatie reserve	
Beschermd Wonen reserve	-96
Totaal na mutatie reserve	452

Toelichting afwijkingen

Algemeen

Er is een algemeen voordeel van € 452.000.

Winstwaarschuwing: De gemeente Renkum heeft achterstanden in het verwerken van meldingen t.a.v. Jeugd en Wmo; indicaties die in 2025 met terugwerkende kracht over 2024 moeten worden afgegeven. Deze kosten gaan (gedeeltelijk over) 2024 dus drukken op het budget van 2025.

Hulpmiddelen en woonvoorzieningen

Een voordeel van € 114.000 wordt verklaard doordat verwachte grote woningaanpassingen in 2024 niet zijn gerealiseerd en de afhandeling van deze aanvragen doorschuiven naar 2025.

Eigen bijdrage Wmo

Iedere inwoner die gebruikmaakt van een Wmo-maatwerkvoorziening betaalt een eigen bijdrage, behalve wanneer het inkomen op of onder het minimuminkomen zit. Er zijn meer Wmo-maatwerkvoorzieningen verstrekt, waardoor er meer eigen bijdragen zijn geïnd dan vooraf beoogd.

Activerend Werk

Bij inwoners die een beroep moeten doen op een bijstandsuitkering is een toename in de problematiek op meerdere levensgebieden. Voor de begeleiding naar (mogelijk) betaald aan het werk in de toekomst is

langer en meer intensieve ondersteuning nodig dan voorheen. Dit kan geboden worden met Activerend werk. Hierdoor is een overschrijding van € 32.000 op de uitgaven Activerend werk ontstaan terwijl er op het budget Re-integratie (1J) een overschot is.

Huishoudelijke ondersteuning

Er is sprake van een grote stijging van meldingen voor Huishoudelijke ondersteuning, wat resulteert in een nadeel van € 76.000. Deze stijging hadden wij al voorzien en om deze reden is er structureel € 400.000 extra begroot in de Najaarsnota 2024. Hadden we dit niet gedaan, dan was het tekort op deze post nóg groter geweest.

Pgb

We zien een voordeel van € 30.000 bij de afgegeven Wmo-maatwerkvoorzieningen Begeleiding en Huishoudelijke ondersteuning, gefinancierd middelen een Persoonsgebonden Budget (Pgb). Dit komt omdat meer inwoners gebruik hebben gemaakt van Begeleiding en Huishoudelijke ondersteuning middels Zorg in Natura (bij gecontracteerde zorgaanbieders).

Doelgroepenvervoer en Leerlingenvervoer

Zoals ook gemeld in de najaarsnota is het positieve resultaat voor een deel toe te schrijven aan het volume van het doelgroepenvervoer dat onder de prognose uitkomt. Het Wmo vervoer laat nu een stabiel beeld zien ten opzichte van de Covid-periode. Het vervoer dagbesteding blijft onder de prognose. Het vervoer binnen de Jeugdwet toont een wisselend beeld ten opzichte van voorgaande jaren.

Beschermd wonen LVB

Bij beschermd wonen LVB is er een voordeel van € 27.000 ontstaan doordat er minder gebruik is gemaakt van beschermd wonen dan voorzien. Het overige voordeel € 96.000 wordt gestort in de reserve, Voor toelichting zie hieronder "Mutatie reserve Beschermd Wonen".

Mutatie Beschermd Wonen reserve

De mutatie van de reserve beschermd wonen (€ 96.000) bestaat uit twee delen. Het eerste deel betreft de WijkGGZ (zie specifieke activiteiten) waarvan de uitvoering is uitgesteld. Een gedeelte van het begrote bedrag is ingezet ter dekking van personeel, waardoor de resterende € 40.000 niet onttrokken wordt uit de reserve. Het tweede deel betreft een onverwacht voordeel van € 56.000 naar aanleiding van de IZA 2024. Deze middelen zijn toegekend om voorzieningen te bekostigen die gedekt worden uit de reserve BW.

11 Minima

Doel

Waar mogelijk zijn inwoners financieel zelfredzaam. Waar nodig helpen we inwoners rond te komen en een armoedeval te voorkomen. Middelen zetten we in op plekken waar ze het hardst nodig zijn. We zetten in op preventie van financiële problemen zodat erger voorkomen wordt.

Voortgang

Het bereik en gebruik van de minimaregelingen is toegenomen, mede ook door de invoering in de 2^e helft 2023 van de nieuwe rechthebbenden voor de GelrePas en het Kindpakket (de asielzoekers/vluchtelingen, de ontheemden uit Oekraïne en de stellen met kinderen die een inkomen hebben tussen 120% en 150% bijstandsnorm).

In 2024 zijn wij gestart met de "Mooi meegenomen" berichten op social media en in het gemeentenuws. Is de GelrePas-flyer in 6 talen vreemde talen vertaald, en heeft de jaarlijkse netwerkbijeenkomst minima en schulden weer plaatsgevonden. Daarnaast hebben wij voorlichting gegeven over de minimaregelingen op scholen, aan jonge ouders en de vrijwillige ouderondersteuners.

Sinds juni 2024 kunnen volwassenen met korting en de kinderen gratis op vertoon van hun GelrePas een ID-kaart of vreemdelingen paspoort aanschaffen bij Burgerzaken.

Het aantal menstruatieproducten uitgiftepunten is uitgebreid tot 14. Er wordt goed gebruikgemaakt van de gratis menstruatieproducten.

Ook is het minimale beleid geëvalueerd en zijn de resultaten daarvan verwerkt in de minima effectrapportage.

Bij schuldhulpverlening zijn we verder gegaan met het verbeteren van de registratie, om beter zicht te krijgen op aantallen en doorlooptijden. We hebben via een afstudeeropdracht onderzoek gedaan naar nazorg na schuldhulpverlening. De belangrijkste aanbeveling was om in een persoonlijk gesprek af te stemmen welke behoefte de inwoner heeft na afloop van het traject. De implementatie van dit onderzoek vindt plaats als onderdeel van de basisdienstverlening schuldhulp.

Activiteiten

Tabel 39

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
1I	Uitvoeren minima effect rapportage	=	=	=	=
1I	Vergroten gebruik minimaregelingen en vergroten bereik van de doelgroep	=	=	=	=

Beleidsindicatoren en kengetallen

Tabel 40

Output		2021	2022	2023	2024	Doel
% Kinderen met kans op armoede 0-18 jaar		7,6%	6,7	nb	nb	
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin (%) (BBV)	R	4%	4%	4%	nb	
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin (%) (BBV)	NL	6%	6%	6%	nb	
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren (BBV)	R	2%	1%	2%	nb	
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren (BBV)	NL	2%	1%	2%	nb	
Aantal inwoners met een inkomen tot 120%		1400	1400	1200	1200	
Volumeontwikkeling schulddienstverlening:						
Aantal inwoners met schulden waarvan het dossier wordt overgedragen aan Kredietbank Nederland		20	27	24	30	
Aantallen inkomensbeheer		3	7	7	4	
Aantal aanvragen Wsnp		7	6	3	2	
Aantallen budgetcoaching		1	0	0	2	
Aantal uitgegeven Gelrepassen		1171	1165	1347	1461	

Output	2021	2022	2023	2024	Doel
Aantal verstrekte kindvoorzieningen:					
Tegemoetkoming zwemles via Jeugdfonds	14	24	29	39	
Kindpakket	254	333	367	381	
Outcome					
Aantal geslaagde schuldregelingen	9	15	14	24	

nb = (nog) niet bekend

Wat heeft het gekost

Tabel 41

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	611	500	452	49
Baten				
Saldo van baten en lasten	-611	-500	-452	49
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-611	-500	-452	49

Tabel afwijkingen

Tabel 42

Omschrijving	Bedrag
Schuldhulpverlening	49
Subtotaal	49
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	49

Toelichting afwijkingen

Het positieve resultaat is voor een deel het gevolg van de afrekening subsidies van voorgaande jaren van Stichting Leergeld Arnhem-Renkum-Rheden en het Jeugdfonds Sport & Cultuur Gelderland. Daarnaast komt het doordat we in 2024 nog geen uitgaven basisdienstverlening schuldhulpverlening hadden. Eind 2024 zijn we begonnen met inventariseren wat de basisdienstverlening van ons vraagt.

1J Inkomensvoorziening

Doel

Inwoners zijn zoveel mogelijk financieel zelfstandig; balans in inkomsten en uitgaven biedt hen bestaanszekerheid. Inwoners nemen zoveel mogelijk deel aan het arbeidsproces, waarbij werk moet lonen en een armoedeval voorkomen moet worden. Wij helpen inwoners waar nodig rond te komen. We bieden laagdrempelig ondersteuning aan.

Voortgang

In 2024 is het bijstandsbestand opnieuw toegenomen ten opzichte van 2023, en wel met 26 huishoudens. Hiervoor is geen eenduidige verklaring te geven. De lichte stijging is in lijn met het landelijke beeld. We zien bij inwoners die een beroep moeten doen op een uitkering een toename in de problematiek op meerdere levensgebieden. Wij hebben een nadeel van 4,5% ten opzichte van de rijksbijdrage.

De krapte op de arbeidsmarkt leidde tot een lage instroom in de Participatiewet. De uitstroom naar werk bleef met 30% van de totale uitstroom nagenoeg gelijk ten opzichte van 2023.

We zijn gestart (loopt door in 2025) met het project Screening op voorliggende voorzieningen. Een extern bureau heeft ons bijstandsbestand gescreend op mogelijk recht op een andere uitkering. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld een uitkering van de Sociale Verzekeringsbank of het UWV. Er zijn inmiddels 18 aanvragen ingediend waarvan het resultaat in 2025 duidelijk wordt.

Activiteiten

Tabel 43

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
1J	Bestaanszekerheid vergroten	=	=	=	=
1J	Onderzoeken mogelijkheden vereenvoudigen proces (bijzondere) bijstand	-	-	=	=

Toelichting:

Door prioritering van werkzaamheden is het niet gelukt om aandacht te besteden aan het vereenvoudigen van het aanvraagproces bijzondere bijstand. Daarnaast is invoering van de Participatiewet in Balans uitgesteld tot januari 2026.

1J	Project re-integratie statushouders	=	-	=	=
----	-------------------------------------	---	---	---	---

Toelichting:

Er is achterstand op de planning en daarmee ook op de uitgaven voor dit project. Oorzaken hiervan zijn de beperkte flexibiliteit in de taallesroosters, achterstand in huisvesting statushouders en het niet kunnen vinden van een geschikte accountmanager Werk anderstaligen in 2024.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Tabel 44

Output		2021	2022	2023	2024	Doel
Aantal banen (per 1.000 inwoners 15-64 jaar; BBV)	R	653,1	664,7	633	nb	
Aantal banen (per 1.000 inwoners 15-64 jaar; BBV)	NL	805,5	825,4	837	nb	
Netto arbeidsparticipatie (BBV)	R	67,8	70,2	70,9	nb	
Netto arbeidsparticipatie (BBV)	NL	71,1	72,2	73,1	nb	
Personen met een bijstandsuitkering (per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder) (BBV)	R	32,1	28	27	28	
Personen met een bijstandsuitkering (per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder) (BBV)	NL	43,1	37	34	34	
Lopende re-integratievoorzieningen (per 1.000 inwoners 15-65 jaar) (BBV)	R	32,1	35,7	35	nb	
Lopende re-integratievoorzieningen (per 1.000 inwoners 15-65 jaar) (BBV)	NL	43,1	19,7	19	nb	
Functiemenging (BBV)	R	44,2	44,5	43,3	nb	
Functiemenging (BBV)	NL	53,3	53,8	54,2	nb	
Outcome						
Uitkeringsbestandsontwikkeling		-7,9%	-2%	1%	4,5%	0%
Uitstroom naar betaald werk		44%	29%	30%	30%	30%
Aantal uitkeringsdossiers met part-time werk		52	38	43	40	+20%

nb = (nog) niet bekend

Wat heeft het gekost

Tabel 45

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	15.428	16.614	16.358	257
Baten	9.367	10.114	10.505	391
Saldo van baten en lasten	-6.061	-6.501	-5.853	648
Mutatie reserve	0	349	234	-115
Gerealiseerd resultaat	-6.061	-6.151	-5.618	533

Tabel afwijkingen

Tabel 46

Omschrijving	Bedrag
Uitvoeringskosten Inkomensvoorziening	-26
Inkomensvoorziening verstrekkingen (BUIG)	133
BBZ	37
Bijzondere Bijstand	-34
Participatiewet WSW	120
Hersteloperatie toeslagenaffaire	103
Participatiewet re-integratie	315
Subtotaal	648
Mutatie reserve	
Reserve projecten ESF gelden	-115
Totaal na mutatie reserve	533

Toelichting afwijkingen

Uitvoeringskosten Inkomensvoorziening

Enkele posten voor onderzoekskosten vielen incidenteel hoger uit dan verwacht.

Inkomensvoorziening verstrekkingen (BUIG)

In 2024 hadden we te maken met veel hogere uitgaven dan het voorlopig budget BUIG van mei 2024. Het rijk heeft het definitieve BUIG budget in september bijna € 650.000 hoger vastgesteld. Dit was onverwacht fors hoger. Daarnaast is in de NJN het budget met € 139.000 verhoogd. Dit leidt nu tot een afwijking van 0,25% zijnde een voordeel van € 26.826.

BBZ

De uitvoeringskosten vielen lager uit dan begroot omdat minder zelfstandigen een beroep op het Bbz hebben gedaan en er minder levensvatbaarheidsonderzoeken zijn uitgevoerd.

Bijzondere bijstand

De uitgaven zijn t.o.v. 2023 met € 120.000 gestegen terwijl het budget als gevolg van bezuinigingen naar beneden is bijgesteld. Hierdoor is een tekort ontstaan. De gestegen uitgaven worden voornamelijk veroorzaakt doordat meer inrichtingskosten en bewindvoeringskosten zijn verstrekt.

Participatiewet Wsw

De uitvoering van de Wsw sluit af met een positief resultaat van € 120.000. Dat is 6% van de Wsw-begroting 2024. Het voordeel bestaat voor € 25.000 uit een structureel voordeel; door de afname van het aantal Wsw-medewerkers nemen de uitvoeringskosten af.

De overige € 95.000 bestaat uit incidentele voordelen:

- € 47.000 ESF-subsidie; dit bedrag bleek hoger dan € 170.000 zoals in de NJN al was aangegeven;
- € 38.000 kosten groepsdetachering bij andere gemeenten vielen lager uit door een afname van de deelname van Renkumse medewerkers;
- € 15.000 restverschillen.

Hersteloperatie toeslagenaffaire

Er is € 103.000 ontvangen ter compensatie van uitgaven in 2022, 2023 en 2024 voor de uitvoering van de brede ondersteuning van inwoners die gedupeerde zijn van de toeslagenaffaire en de kwijtschelding van schulden. Het is de vergoeding van ingezette voorzieningen en materiële compensatie aan deze

inwoners en hun familie.

Budget re-integratie

Het voordeel op budget re-integratie van € 315.000 is ontstaan door een aantal oorzaken. De belangrijkste oorzaken zijn:

- Binnen het project Integratie statushouders was rekening gehouden met de inzet van een accountmanager (€ 75.000), maar in 2024 konden we de vacature niet invullen.
- De resultaten van re-integratie op deeltijdwerk en inzet loonkostensubsidies voor werknemers met een arbeidsbeperking zijn enigszins achtergebleven en daarmee ook de uitgaven van circa € 75.000.
- Voor de ondersteuning van inwoners die (nog) niet betaald aan het werk kunnen, is meer gebruik gemaakt van Activerend werk. De langdurige intensievere ondersteuning van Activerend werk is geschikt voor inwoners met problematiek op meerdere levensgebieden. Bij 1H is hierdoor een overschrijding van € 32.000 op de uitgaven Activerend werk.
- Er is € 30.000 voor tijdelijke inhuur voor re-integratie niet ingezet.
- Tot slot is de BTW teruggave van € 45.000 niet meegenomen in begroting, maar een teruggave van deze omvang is wel structureel.

02 Omgeving

Wat willen we bereiken (ambitie)?

In de komende jaren gaan we nog meer dan voorheen integraal samenwerken. Niet alleen binnen onze organisatie, in en tussen de domeinen, maar vooral ook met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en overige partners. Dit past ook goed binnen de gedachte van de Omgevingswet. Onze omgeving ontwikkelen we samen verder. Daarbij werken we dorpsgericht om de eigenheid van de dorpen en de diversiteit binnen de gemeente te behouden.

We stimuleren onze inwoners, ondernemers en partners om initiatieven te ontwikkelen die bijdragen aan een mooier, schoner, groener, vitaler, veiliger en duurzamer Renkum. Samen met hen geven we ook vorm aan de uitdagingen, die vanuit hogere overheden op ons af komen. Naast de Omgevingswet kan daarbij gedacht worden aan aspecten op het gebied van energie, klimaat en duurzaamheid, hittestress, wonen en natuur en landschap.

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

Wat wij per beleidsterrein willen bereiken, is uitgewerkt in de programmabegroting. Om niet in herhaling te vallen, verwijzen wij u naar de Begroting 2024.

Producten

2A Ruimtelijke ontwikkeling/Omgevingswet

2B Wonen

2C Bestemmingsplannen/Omgevingsplannen

2D Omgevingsvergunning

2E Verkeer

2F Landschap, natuur en landgoederen

2G Milieu en duurzaamheid

2H Energie en klimaat

2i Dierenwelzijn

2J Ondernemen en bedrijvigheid

2K Recreatie en toerisme

2L Kunst, cultuur en cultuurhistorie

2M Water en riolering

2N Afvalverwijdering en -verwerking

2O Groenonderhoud

2P Wegen, straten en pleinen

2Q Bos en natuurbeheer

Wat heeft het gekost

Tabel 47

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	28.214	34.392	37.750	-3.358
Baten	18.414	25.358	31.598	6.240
Saldo van baten en lasten	-9.800	-9.034	-6.152	2.882
Mutatie reserve	332	-111	-1.402	-1.291
Gerealiseerd resultaat	-9.468	-9.145	-7.554	1.591

Overzicht per product

Tabel 48

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
2A Ruimtelijke ontwikkeling/ Omgevingswet	-696	-381	358	738
2B Wonen	-339	-181	-99	82
2C Bestemmingsplannen/ Omgevingsplannen	-531	-519	-510	9
2D Omgevingsvergunning	-1.125	-1.209	-803	406
2E Verkeer	-707	-706	-698	9
2F Landschap, natuur en landgoederen	-87	-87	-100	-14
2G Milieu en duurzaamheid	-135	-141	-138	3
2H Energie en klimaat	-317	-186	-186	
2i Dierenwelzijn	-70	-71	-57	14
2J Ondernemen en bedrijvigheid	-348	-348	-366	-18
2K Recreatie en toerisme	-257	-257	-256	2
2L Kunst, cultuur en cultuurhistorie	-555	-640	-633	7
2M Water en riolering	1.589	1.503	1.369	-135
2N Afvalverwijdering en -verwerking	1.118	1.118	1.088	-30
2O Groenonderhoud	-2.449	-2.677	-2.651	26
2P Wegen, straten en pleinen	-4.359	-4.191	-3.730	461
2Q Bos en natuurbeheer	-200	-173	-143	30
Totaal	-9.468	-9.145	-7.554	1.591

2A Ruimtelijke ontwikkeling/Omgevingswet

Doel

- Het realiseren van een leefomgeving met hoge kwaliteit.
- Gebruik en bescherming zijn in evenwicht, toegesneden op de maatschappelijke behoeften, ondersteund door effectieve dienstverlening en vergunningverlening.
- Dit vraagt om investeringen in dienstverlening, digitalisering, integraal werken, participatie en nieuwe wijzen van werken.

Voortgang

Het betreft een continue en doorlopend proces.

Activiteiten

Tabel 49

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
2A	Integrale ontwikkeling leefomgeving	-	-	+	=
Toelichting:					
In het kader van de bezuinigingen is besloten deze taak stop te zetten. Het heeft daarom geen zin om zaken op te starten wanneer het jaar daarop in het kader van de bezuinigingen activiteiten stopgezet worden. Dit houdt in dat de gereserveerde financiële middelen vrijvallen.					
2A	Implementatie Omgevingswet	=	-	-	=
Toelichting:					
Dit jaar wordt vooral gekenmerkt door ontwikkelingen die onder het oude recht worden afgemaakt en kleinere aanvragen onder het nieuwe recht. Deze fase was voorspelt, maar duurt langer dan verwacht, maar komt nu wel langzaam ten einde. Begin 2025 gaan we door met de benodigde stappen ter voorbereiding van de eerste wijziging van het Omgevingsplan. Door deze vertraging, verschuiven ook de grotere uitgaven mee. De kosten in 2024 zijn met name ter voorbereiding van de wijziging van het omgevingsplan alsmede in het aangehaakt blijven met de VNG, de regio en ODRA.					
2A	Verminderen stikstof knelpunten in projecten	-	-	+	-
Toelichting:					
Op dit moment zijn er veel ontwikkelingen op het gebied van stikstof, maar deze zijn nog niet concreet uitgewerkt. De provincie werkt aan een voorbereidingsbesluit. Dit besluit heeft tot doel om de stikstof-uitstoot vlakbij stikstofgevoelige omgevingen in Natura 2000-gebieden te beperken. Aangezien bijna onze hele gemeente in de zone van 500 meter rondom stikstofgevoelige Natura 200 ligt, heeft dit besluit veel impact op allerlei activiteiten die in onze gemeente plaats vinden (woningbouw, reconstructies, evenementen etc.). Het is nu echter nog niet bekend hoe het voorbereidingsbesluit er precies uit komt te zien. Ook landelijk wordt er door een ministeriële commissie gewerkt aan een plan van aanpak. Dit plan zou later in het voorjaar klaar moeten zijn. Hoe dit plan zich uiteindelijk verhoudt tot de maatregelen van de provincie is nog onduidelijk.					

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wat heeft het gekost

Tabel 50

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	4.372	2.387	4.175	-1.788
Baten	3.507	1.920	4.502	2.582
Saldo van baten en lasten	-866	-467	327	794
Mutatie reserve	170	86	30	-56
Gerealiseerd resultaat	-696	-381	358	738

Tabel resultaat en afwijkingen

Tabel 51

Omschrijving	Bedrag
Bouwgrond in Exploitatie (BIE)	
Afsluiten grondexploitatie Veentjesbrug	531
Vrijval verliesvoorziening grondexploitatie Centrumplan Doorwerth	327
Winstneming grondexploitatie Bram Streeflandweg	15
Materieel Vast Actief (MVA), gebiedsontwikkelingsproj. gemeente in voorbereiding	
Verliesvoorziening gebiedsontwikkelingen gemeente in voorbereiding	-74
Faciliterende gebiedsontwikkelingsprojecten derden (FAC)	
Verlies Gebiedsontwikkelingsprojecten derden	-28
Overige producten Ruimtelijke ontwikkeling	
Ambitiedocument Centrum Oosterbeek	-15
Omgevingswet	38
Subtotaal	794
Mutatie reserve	
Omgevingswet	-38
Storting winst Br. Streeflandweg in reserve OHV	-15
Overig	-3
Totaal na mutatie reserve	738

Toelichting resultaat en afwijkingen

Bouwgrond in exploitatie (BIE)

Afsluiten grondexploitatie Veentjesbrug

Deze grondexploitatie kende een tekort waarvoor een (verplichte) verliesvoorziening is getroffen. De bestaande gemeentewerf op de locatie Veentjesbrug 6 te Heelsum maakte geen onderdeel uit van de grondexploitatie Veentjesbrug.

Inmiddels is besloten om bestaande gemeentewerf te vervangen door nieuwbouw (raadsbesluit d.d. 29 maart 2023). De nieuwbouw gaat plaatsvinden ter plaatse van het grondexploitatiegebied Veentjesbrug, gelegen aan de overzijde van de bestaande gemeentewerf. De nieuwe gemeentewerf beslaat bijna 90% van de betrokken gronden van het grondexploitatiegebied Veentjesbrug. Deze maken daarmee deel uit van een gemeentelijk investeringsproject.

Vanwege veranderende marktomstandigheden (netcongestie, stikstof-dossier, hoge verwervingskosten) is ook besloten om geen andere gronden te verwerven maar de zittende bedrijven in te passen. Voor de resterende gronden in eigendom bij de gemeente geldt dat er nog geen concrete plannen bestaan. Op het moment dat de gronden van de huidige gemeentewerf vrijkomen én plannen zijn/worden gemaakt zal opnieuw de raad worden betrokken. Te zijner tijd zal de raad dan ook gevraagd worden om een nieuwe grondexploitatie te openen die aansluit op de gewenste ruimtelijke en planologische invulling. De gronden worden met het afsluiten van de grondexploitatie Veentjesbrug als activa (bezittingen) op de balans gezet. Omdat de boekwaarde van de gronden in dit geval lager is dan de marktwaarde is een afwaardering niet nodig. Doordat er niet hoeft te worden afgewaardeerd, noch hoeft te worden afgesloten met een verlies, valt de getroffen verliesvoorziening van € 530.577 voor de grondexploitatie Veentjesbrug vrij.

De investering in een nieuwe toekomstbestendige gemeentewerf brengt een structurele rentelast met zich mee. Deze rentelast valt hoger uit. De vrijvallende verliesvoorziening wordt daarom toegevoegd aan de Reserve Gebouwen. Deze fungeert als equalisatiereserve voor de hogere rentelast van de nieuw te bouwen gemeentewerf.

Vrijval verliesvoorziening grondexploitatie Centrumplan Doorwerth

In 2020 heeft een afwaardering plaatsgevonden van historische plankosten. Deze was abusievelijk niet verwerkt in de grondexploitatie (opbrengst), de bedrijfseconomische vertaling van deze gebiedsontwikkeling. Dit is hersteld bij het opmaken van de jaarrekening en het actualiseren van de grondexploitatie. De prognose van de eindwaarde was verlieslatend, maar kan nu naar verwachting kostenneutraal worden gerealiseerd.

De getroffen verliesvoorziening van € 327.000 is niet meer nodig, valt vrij en komt in het resultaat van de jaarrekening 2024 (toegevoegd aan Algemene Reserve).

Winstneming grondexploitatie Bram Streeflandweg

In december 2024 is de grondexploitatie voor de ontwikkeling van de gronden aan de Bram Streeflandweg te Renkum door de raad geopend. Inmiddels is een groot deel van de kosten en een beperkt deel van de opbrengst gerealiseerd. Op basis van de regels van de BBV is de tussentijdse winst bepaald. De methode staat bekend als de 'percentage of completion' (POC)-methode. De tussentijdse winst wordt berekend door: gerealiseerde kosten/totale kosten te vermenigvuldigen met de gerealiseerde opbrengsten/totale opbrengsten en deze fractie (%) te vermenigvuldigen met de geprognostiseerde eindwaarde (resultaat). Deze methode voldoet aan het voorzichtigheidsprincipe.

Op basis van de Nota Grondbeleid 2024 dient bij tussentijdse winstneming het resultaat aan de Reserve Grondbedrijf te worden toegevoegd. Op 25 mei 2016 nam de gemeenteraad het besluit dat onder andere bij een positief resultaat grondexploitatie Bram Streeflandweg dit resultaat dient te worden toegevoegd aan de Reserve Onderhuisvesting (OHV). Het jaarresultaat van € 15.000 wordt daarom toegevoegd aan de Reserve Onderwijshuisvesting (OHV).

Materieel Vast Actief (MVA), gebiedsontwikkelingsprojecten gemeente in voorbereiding

Verliesvoorziening

De gemeente heeft acht projecten in voorbereiding waarvan zij de gronden in eigendom heeft. Deze voorbereiding bestaat uit onderzoeken, het afwegen van omgevingsaspecten en het invullen van het stedenbouwkundige plan met programma en grondgebruik. Dit zijn de zogenaamde 'planontwikkelingskosten', ook bekend als immaterieel vast actief (IMVA). Voor deze werkzaamheden worden voorbereidingskredieten aangevraagd en door de raad ter beschikking gesteld. Als onderdeel van het risicomanagement mogen deze voorbereidingskosten voor maximaal 5 jaar worden geactiveerd. Voor kosten die ouder zijn dan 5 jaar geldt dat deze moeten worden afgewaardeerd of waarvoor een verlies-

voorziening voor moet worden getroffen. Van drie projecten is hier sprake van.

Hier wordt een verliesvoorziening voor getroffen voor een totaal bedrag van, afgerond, € 74.000

Faciliterende gebiedsontwikkelingsprojecten derden (FAC)

Verlies gebiedsontwikkelingsprojecten derden

In 2024 is een vijftal gebiedsontwikkelingsprojecten afgesloten van derden, waarbij de gemeente faciliteert. Deze projecten zijn gerealiseerd. Begeleiding vanuit de gemeente is niet meer nodig. De financiële bijdrage voor de gemeentelijke apparaatskosten bleek licht onvoldoende. Per saldo levert dit een nadeel op van € 28.000.

Echter, één van de projecten kende een surplus van € 70.000. Hetgeen een boete betrof voor het tekort aan sociale woningbouw. Het college heeft daarover besloten om deze, onder nog nader te bepalen voorwaarden, in te zetten om een tekort op sociale woningbouw elders op te vangen. Het voorstel is daarom om dit bedrag toe te voegen aan de Reserve Grondbedrijf. De voorwaarden en het beleid dat hierop toeziet (verevening) is in voorbereiding en zal ter zijner tijd worden aangeboden aan de raad. Het totale nadeel op de overige af te sluiten projecten komt hierdoor uit € 98.000.

Overige producten Ruimtelijke ontwikkeling

Ambitiedocument Centrum Oosterbeek

Overschrijding komt door een combinatie van afwijkingen:

- Een subsidie van €25.000 is niet toegekend omdat de subsidiepot leeg was nadat we de aanvraag ingediend hadden.
- De stedenbouwkundige inzet is bij de start forser geweest dan afgesproken, hier hebben we aanvullende afspraken over gemaakt.
- Kleinere afwijkingen, zoals meer inzet op het gebied van participatie en bijstellingen n.a.v. de perspectiefnota/bezuinigingen.

Omgevingswet

In de laatste maanden van 2024 zijn werkzaamheden uitgesteld met als resultaat een som van € 37.000 aan uitgestelde uitgaven. Deze uitgaven schuiven door naar 2025 en het resultaat van 2024 vloeit terug naar de reserve Omgevingswet.

2B Wonen

Doel

We zorgen ervoor dat er voldoende, passende en betaalbare woningen zijn voor al onze inwoners.

- We zetten in op versnelling van de woningbouwopgave.
- We bouwen betaalbaar en sociaal voor de juiste doelgroepen.
- We gaan voor de juiste mix van instrumenten voorhanden om betaalbaar en sociaal het bouwen en om deze woningen in dit segment te behouden.
- Wij zetten in op de verbetering van de leefbaarheid van onze dorpen, wijken en buurten.
- We zorgen voor een gezonde leefomgeving en zetten daarbij in op het verduurzamen van de woningvoorraad, gezondheidsbevordering, klimaatadaptatie, natuur-inclusiviteit en vergroening en ruimte voor ontmoetingsplaatsen.

Voortgang

Er is voortgang geboekt op de voorbereiding van een groot aantal projecten maar de daadwerkelijke realisering van projecten blijft vanwege meerdere oorzaken (o.a. stikstof, lange procedures en gestegen bouw- en grondkosten) achter. We zien een duidelijke verschuiving binnen de projecten naar het betaalbare segment, conform ons beleid. Het project huisvesting aandachtsgroepen staat in de steigers; het actieplan wonen, zorg en welzijn is na de zomer gereed.

Activiteiten

Tabel 52

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
2B	We versnellen de bouwopgave	=	-	=	=
Toelichting:					
Versnelling is lastig vanwege de bekende knelpunten.					
2B	We zorgen voor een passende voorraad: betaalbaar, gevarieerd en duurzaam	=	=	-	=
Toelichting:					
Het beschikbaar budget is verlaagd, maar met dit aangepaste budget is het mogelijk de noodzakelijke werkzaamheden te blijven doen.					
2B	We zorgen voor een thuis voor iedereen: aandachtsgroepen, wonen met zorg	=	=	=	=
2B	We zorgen voor vitale leefgemeenschappen: focus op de dorpen	-	-	=	-
Toelichting:					
Deze is stopgezet.					

Beleidsindicatoren en kengetallen

Tabel 53

Beleidsindicator	2021	2022	2023	2024	Doel
Bevolking (aantallen)	31.417	31.358	31.461	31.419	
Woningvoorraad	15.003	15.063	15.102	15.136	
	62,86 % Koop 36,87% Huur	63.04% Koop 36,82% Huur	63.25% Koop 36,67% Huur	63,30% Koop 36,63% Huur	
Verdeling eigendom	(waarvan 20,05% corporatie bezit en 15,82% overige) 41 woningen: eigendom onbekend	(waarvan 20,97% corporatie bezit en 15,86% overige) 20 woningen: eigendom onbekend	(waarvan 20,86% corporatie bezit en 15,81% overige) 12 woningen: eigendom onbekend	(waarvan 20,84% corporatie bezit en 15,80% overige) 10 woningen: eigendom onbekend	
Verdeling type (gemeente breed)	70,49% een-gezinswoning 29,50 % meer-gezinswoning	70,15% een-gezinswoning 29,85 % meer-gezinswoning	70,09% een-gezinswoning 29,91 % meer-gezinswoning	69,94% een-gezinswoning 30,06% meer-gezinswoning	
Aantal huishoudens	14.655	14.770	14853	14947	
Verdeling huishoudens:					
eenpersoons-huishoudens	37,40%	37,91%	38,09%	38,73%	
huishoudens zonder kinderen	33,80%	33,81%	33,63%	33,55%	
huishoudens met kinderen	28,80%	28,28%	28,28%	27,72%	
Gem. WOZ waarde woningen gemeente Renkum (BBV)	€ 315.000	€ 338.000	€403.000 (NL:€368.000)	413000 (NL: €379.000)	
Nieuwbouw en sloop	30/2	22/2	24/5	66/7	
Nieuw gebouwde woningen (per 1.000 woningen) (BBV)	4	1,5 NL 9,3	1,5 NL 9,3	1,6 NL 9,1	
Gerealiseerd sinds 2022*		22 reguliere woningen	25 reguliere woningen	nb	1.003

nb = (nog) niet bekend

* opgave: 650 reguliere woningen, 300 sociale huurwoningen, 100 tijdelijke woningen.

Wat heeft het gekost

Tabel 54

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	339	181	99	82
Baten				
Saldo van baten en lasten	-339	-181	-99	82
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-339	-181	-99	82

Tabel afwijkingen

Tabel 55

Omschrijving	Bedrag
Meldpunt goed verhuren en wet betaalbare huur	49
Aanpassing omslagrente naar 0%	24
Overig	9
Subtotaal	82
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	82

Toelichting afwijkingen

Meldpunt goed verhuren en wet betaalbare huur

Via het gemeentefonds zijn middelen ontvangen voor meldpunt goed verhuren en de Wet betaalbare huur. In 2024 zijn er slechts beperkte uitgaven gedaan op dit terrein; er is een meldpunt ingericht en ook het beheer van dit meldpunt is geregeld.

Aanpassing omslagrente naar 0%

Als gevolg van rentebaten in 2024 die ongeveer gelijk is aan de rentelasten is de renteomslag voor de kapitaallasten aangepast van 0,5% naar 0,0%.

2C Bestemmingsplannen/Omgevingsplannen

Doel

- Het ontwikkelen, inrichten en behouden van een goed geordende, aantrekkelijke en veilige leefomgeving voor inwoners, bedrijven en toeristen.
- Rekening houden met duurzaamheid, klimaatadaptatie, vergrijzing, vereenzaming, toegankelijkheid, (langer) zelfstandig wonen en biodiversiteit (zie ook 2A).

Voortgang

Het betreft een continue en doorlopend proces wat doorgevoerd is en wordt in de werkwijze en inhoud van bestemmingsplannen / omgevingsplannen. Er hebben hiervoor geen bijzondere en te noemen acties plaatsgevonden

Activiteiten

Tabel 56

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
2C	Formatie-uitbreiding planologisch juristen	-	-	+	=

Toelichting:

Vacature is aangepast naar aanleiding van interne optimalisatie van de bedrijfsvoering en samenwerking binnen het taakveld planjuristen en wonen. Het accent is daarbij inhoudelijk meer verschoven naar planologie om aan de voorkant van potentiële activiteiten en projecten meer structuur aan te brengen. De vacature is halverwege dit jaar uitgezet. Helaas heeft de vacatureronde geen geschikte kandidaat tot op heden opgeleverd. Dit betekent dat dit budget tot op heden niet is ingezet.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wat heeft het gekost

Tabel 57

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	552	545	536	9
Baten	21	26	26	
Saldo van baten en lasten	-531	-519	-510	9
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-531	-519	-510	9

2D Omgevingsvergunning

Doel

- Renkum streeft ernaar een gezonde gemeente te zijn om te wonen, werken en leven.
- Dit bereiken we door te blijven inzetten op het op het terugdringen van de overlast van industrie tot een gezond en leefbaar niveau.
- We zijn transparant en benaderbaar voor onze inwoners en medewerkers van de gemeente staan open voor signalen uit de samenleving en nemen deze signalen indien nodig ook mee richting partners zoals bijvoorbeeld de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA).

Voortgang

Dit is een doel waar we doorlopend aan moeten werken en wat dus niet binnen één jaar is afgerond. Op dit moment wordt volop gewerkt aan het terugdringen van overlast van bedrijven, maar deze processen kosten tijd. Met name als het gaat om ingewikkelde vergunningsprocedures.

Activiteiten

Tabel 58

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
2D	Evaluatie Omgevingstafel	=	=	=	=
2D	Evaluatie van de werkafspraken in het kader van de omgevingswet	=	=	=	=

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wat heeft het gekost

Tabel 59

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	1.733	1.813	1.769	44
Baten	609	605	966	361
Saldo van baten en lasten	-1.125	-1.209	-803	406
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-1.125	-1.209	-803	406

Tabel afwijkingen

Tabel 60

Omschrijving	Bedrag
Omgevingsvergunning	406
Subtotaal	406
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	406

Toelichting afwijkingen

Omgevingsvergunning

Afgelopen jaar hebben we meer leges ontvangen dan begroot (€ 361.000).

Dit komt omdat er eind 2024 meer grote bouwwerken zijn vergund dan vooraf was ingeschat.

Hierdoor hebben we wel meer geld uitgegeven aan de welstandsadviezen, maar die vallen weg tegen de extra legesinkomsten.

Daarentegen zijn er afgelopen jaar juist minder kleine bouwwerken aangevraagd, waardoor de kosten van de ODRA lager uitvielen dan vooraf was begroot (€ 44.000).

Gezien de huidige stikstofproblematiek is het voor 2025 zeer onzeker of er veel grote projecten vergund kunnen worden. Dat kan dan ook grote gevolgen hebben voor onze legesinkomsten in 2025.

2E Verkeer

Doel

- Wij houden de gemeente Renkum veilig en bereikbaar voor alle vormen van verkeer.
- We richten de verkeersruimte zo in dat er een optimale balans ontstaat tussen bereikbaarheid, veiligheid en doorstroming op wegen.
- We stimuleren daarbij nadrukkelijk duurzame vormen van mobiliteit.

Voortgang

In 2024 zijn de volgende producten opgeleverd die bijdragen aan de beoogde doelen:

- Wegsleepverordening Gemeente Renkum 2024
- Beleidsregel Ontheffingen Blauwe Zone gemeente Renkum 2024
- Beleidsregel Uitwegen
- Beleidsregel Nota Parkeernormen
- In werking stellen van Trolley 2.0, een belangrijke regionale verbinding

Activiteiten

Tabel 61

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
2E	Uitwerken mobiliteitsvisie tot uitvoeringsprogramma	=	-	=	=

Toelichting:

Afwijking van de planning als gevolg van knelpunten bij de partij die deze opdracht onder zich had. Gemeente Renkum voert de opdracht nu volledig in eigen beheer uit. Eindresultaat wordt begin 2025 verwacht.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Het uitwerken van de mobiliteitsvisie tot uitvoeringsprogramma heeft langer geduurd dan verwacht door knelpunten bij de externe partij die deze opdracht onder zich had. Deze knelpunten hebben ertoe geleid dat de gemeente sinds het vierde kwartaal 2024 het proces om te komen tot en het schrijven van de mobiliteitsvisie in eigen beheer voert. Het eindresultaat wordt in het eerste kwartaal 2025 verwacht.

Tabel 62

Output	2021	2022	2023	2024	Doel
Aantal toegankelijke buurtbushaltes	+4	NB	17	17	17
Score OV-Klantenbarometer (Gelderland)	7,9	7,8	7,8	NB	7,9
Aantal bushaltes met fietsenstallingen (HOV)	10	NB	14	14	15
Aantal openbare fietslaadpalen	0	0	0	0	0
Aantal openbare laadpalen	44	NB	56	56	60
Geregistreerde verkeersongevallen naar zwaarte*:	2021	2022	2023	2024	Doel
Uitsluitend materiële schade (%)	72	75	83,5	75	0
Opname ziekenhuis (%)	9	11	16	24	0
Lichtgewond(en) (%)	11	13	16	24	0
Dodelijke afloop (%)	0	1	0,5	1	0

* (bron: Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV), bewerking ABF Research)

Wat heeft het gekost

Tabel 63

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	793	791	764	26
Baten	55	51	63	12
Saldo van baten en lasten	-737	-740	-701	39
Mutatie reserve	30	34	4	-30
Gerealiseerd resultaat	-707	-706	-698	9

Tabel afwijkingen

Tabel 64

Omschrijving	Bedrag
MUP (GVVP)	10
Elektrisch deelvervoer/ duurzame mobiliteit	20
Renteverlaging naar 0%	10
Overig	-1
Subtotaal	39
Mutatie reserve GVVP	-10
Mutatie reserve projecten duurzame mobiliteit	-20
Totaal na mutatie reserve	9

Toelichting afwijkingen

MUP (GVVP)

Er gaat € 10.000 naar de reserve van het MUP doordat we € 4.000 ad hoc en € 6.000 monitoring niet hebben besteed.

Elektrisch deelfervoer/duurzame mobiliteit

Dit budget is overgeheveld vanuit een andere discipline. De insteek was om dit budget te gebruiken voor de mobiliteitsvisie. Destijds werkte een extern adviesbureau hieraan en werd voorzien dat er extra budget voor nodig zou zijn. In september 2024 heeft dit bureau de opdracht teruggegeven. De afdeling verkeer heeft vervolgens de Mobiliteitsvisie in eigen beheer opgesteld waardoor aanspraak maken op het budget voor elektrisch vervoer / duurzame mobiliteit niet nodig was.

Overig

Het Drielse Veerdienst heeft € 9.000 meer gekost door veranderende Provinciale subsidieregels. Er is meer subsidie ontvangen voor kantmarkeringen dan begroot. Daarnaast zijn uit de parkeervoorzieningen meer leges ontvangen dan begroot.

Renteverlaging

Renteverlaging naar 0%

Mutatie reserve GVVP

Zie de toelichting bij MUP (GVVP)

Mutatie reserve projecten duurzame mobiliteit

Zie de toelichting bij elektrisch deelfervoer/duurzame mobiliteit

2F Landschap, natuur en landgoederen

Doel

- Het prachtige landschap en de rijke natuur in onze gemeente is een kernwaarde waar inwoners en bezoekers van genieten.
- Ons groen is ons kapitaal.
- Om deze kernwaarde te behouden voor de toekomst, stellen we biodiversiteit, natuur en landschap centraal bij ons beheer van ons openbaar groen, onze landgoederen en onze bossen.

Voortgang

De aandacht voor biodiversiteit, natuur en landschap wordt doorlopend gegenereerd. Inspanningen worden geleverd door de gemeentelijke dienst en vooral in de uitvoering door vrijwilligers. Meer aandacht is nodig vanwege toenemende druk en uitgebreidere regelgeving.

Activiteiten

Tabel 65

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
2F	Stimuleren van initiatieven ter versterking van landschap, natuur, landgoederen en buitenplaatsen	=	-	+	=

Toelichting:

Vanwege een tekort aan ambtelijke inzet blijft de aandacht voor het landschapsbasisplan achter op de mogelijkheden.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wat heeft het gekost

Tabel 66

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	114	114	49	65
Baten	18	18		-18
Saldo van baten en lasten	-97	-97	-49	48
Mutatie reserve	10	10	-52	-62
Gerealiseerd resultaat	-87	-87	-100	-14

Tabel afwijkingen

Tabel 67

Omschrijving	Bedrag
Landschapsbasisplan	62
Overig	-14
Subtotaal	48
Mutatie reserve landschapsbasisplan	-62
Totaal na mutatie reserve	-14

Toelichting afwijkingen

Landschapsbasisplan

Voor de (grotere) projecten Aanpassen Landgoed Heidestein en Gebiedsproces Renkumse beekdalen is de uitvoeringsfase nog niet bereikt.

Overig

Groenberaad

Het Groenberaad heeft het afgelopen jaar een aantal adviezen gegeven voor projecten, waarvoor verrekening mogelijk is op basis van de Grexwet.

Het afgelopen jaar zijn door het Groenberaad veel adviezen uitgebracht naar interne beleidstrajecten. Daar is geen verrekening op mogelijk.

Klompenpaden

In de loop van 2024 werd een kostenstijging doorgevoerd door SLG. Bovendien is voor het Rosandepad een route-aanpassing nodig gebleken vanwege onbegaanbaarheid in winterse omstandigheden, waarbij extra kosten gemaakt worden die niet direct door SLG met de vrijwilligers gedekt worden. Op de Veluwe is nu ook het Routebureau betrokken.

Landschapsbescherming

Voor de inhuur van de schapen op de Renkumse heide zijn hogere kosten in rekening gebracht vanwege onder anderen inflatie en vereiste inentingen (blauwtong).

Mutatie reserve landschapsbasisplan

Ten behoeve van projecten die in voorbereiding zijn.

2G Milieu en duurzaamheid

Doel

- We hebben een duurzame, prettige en gezonde leefomgeving.
- We zijn klimaatneutraal en we zetten blijvend in op het verminderen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval en zwerfafval.

Voortgang

Dit is een doorlopend doel dat steeds aandacht behoeft. Goede vergunningen en handhaving dragen bij aan een duurzame, gezonde en prettige leefomgeving. Hiervoor maken we jaarlijks afspraken met de Omgevingsdienst Regio Arnhem. Ook werken we hiervoor samen met andere partijen zoals de GGD, met name als het gaat om de leefomgeving in de nabijheid van Smurfit Kappa Parenco.

Voor de doelstelling klimaatneutraal wordt verwezen naar 2H.

Voor de doelstellingen met betrekking tot afval wordt verwezen naar 2N.

Activiteiten

Tabel 68

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
2G	Uitvoeren energiecontroles	=	=	=	=

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wat heeft het gekost

Tabel 69

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	177	183	138	45
Baten	42	42		-42
Saldo van baten en lasten	-135	-141	-138	3
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-135	-141	-138	3

2H Energie en klimaat

Doel

- We hebben een duurzame, prettige en gezonde leefomgeving.
- We zijn klimaatneutraal.
- We zetten blijvend in op het verminderen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval en zwerfafval.

Subdoel

Klimaat en energie: We transformeren naar een CO2-uitstootarme samenleving om de mate van klimaat-verandering beperkt te houden. Dit bereiken we door in te zetten op adaptatie en mitigatie (49% reductie t.o.v. 1990 in 2030).

Voortgang

De transformatie naar een klimaatneutrale, CO2-uitstootarme gemeente is een doorlopende doelstelling. In 2024 zijn opnieuw belangrijke stappen gezet richting een CO2-uitstootarme samenleving. Er is een haalbaarheidsonderzoek (met positief resultaat) uitgevoerd naar een warmtenet in Renkum/Heelsum en in vier wijken wordt gewerkt aan een wijkuitvoeringsplan. In deze wijkuitvoeringsplannen wordt beschreven hoe de wijken van het aardgas af kunnen in de komende jaren. Naar verwachting wordt het eerste wijkuitvoeringsplan medio 2025 opgeleverd waarna de uitvoeringsfase van start gaat. Daarnaast is in 2024 een project voor een zonneveld geselecteerd waaraan medewerking verleend wordt door de gemeente.

Activiteiten

Tabel 70

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
2H	Actualiseren Transitievisie Warmte	+	=	=	=
Toelichting:					
Een aanpassing van de Transitievisie Warmte is niet nodig gebleken. De gemeenteraad is hierover in het najaar van 2024 geïnformeerd middels een raadsinformatiebrief. In 2025 en 2026 wordt het Warmte-programma, als opvolger van de Transitievisie Warmte, opgesteld en vastgesteld.					
2H	Uitvoeren isolatieprogramma	=	=	+	-
Toelichting:					
De specifieke uitkering waarmee uitvoering wordt gegeven aan het meerjaren isolatieprogramma is in 2024 hoger dan waarop gerekend was. In de eerste maanden van uitvoering is de snelheid waarmee de isolatiemaatregelen worden toegepast nog onvoldoende om aan de uiteindelijke resultaatsverplichting te kunnen gaan voldoen. Hier moet in 2025 - 2026 dus een versnelling in komen.					
2H	Aanpak Energiearmoede	+	=	=	=
Toelichting:					
De bestedingstermijn voor de gelden die wij hebben ontvangen voor energiearmoede is verlengd tot en met 31 december 2027. Hierdoor kan een langere periode impact worden gemaakt met de beschikbare middelen.					
2H	Capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	=	=	+	=
Toelichting:					

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
We hebben in 2024 meer middelen ontvangen. Deze middelen worden in de komende jaren besteed.					
2H	Stimuleren circulaire economie	=	=	=	=
2H	Opstellen soortenmanagementplan	=	-	-	=
Toelichting:					
Helaas heeft de provincie nog steeds geen duidelijkheid gegeven over de kaders waaraan een soortenmanagementplan moet voldoen. Daardoor is nog niet gestart met het opstellen van een soortenmanagementplan. Wel is duidelijk dat de kosten voor het opstellen van een soortenmanagementplan naar schatting vele malen hoger gaan uitvallen dan verwacht.					
2H	Stimuleren van vergroten biodiversiteit door particulieren	=	=	=	=

Beleidsindicatoren en kengetallen

Tabel 71

Output		2021	2022	2023	2024	Doel
% Hernieuwbare elektriciteit (BBV)	R	3,6	7,7	nb	nb	100
% Hernieuwbare elektriciteit (BBV)	NL	33,2	41	nb	nb	100

nb = (nog) niet bekend in de Klimaatmonitor

Deze beleidsindicatoren komen uit de Klimaatmonitor. Deze monitor is een landelijk gebruikt instrument, dat niet altijd gegevens bevat die up-to-date zijn.

Wat heeft het gekost

Tabel 72

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	1.182	1.959	1.574	385
Baten	802	1.586	1.355	-231
Saldo van baten en lasten	-380	-373	-219	154
Mutatie reserve	63	187	33	-154
Gerealiseerd resultaat	-317	-186	-186	0

Tabel afwijkingen

Tabel 73

Omschrijving	Bedrag
Energie- en warmtetransitie	73
Subsidies	68
Overig	13
Subtotaal	154
Mutatie reserve	-154
Totaal na mutatie reserve	0

Toelichting afwijkingen

Energie- en warmtetransitie

Het positieve resultaat van €73.000 is het gevolg van drie ontwikkelingen:

- Ten eerste is in 2024 80 procent van de cofinanciering Wijk van de Toekomst van de provincie Gelderland ontvangen terwijl slechts ± 50 procent van de kosten is gemaakt.
- Ten tweede is in 2024 nog geen vervolg gegeven aan het onderzoek naar een warmtenet in Renkum/Heelsum waardoor begrote kosten niet zijn gerealiseerd.
- Ditzelfde geldt dat er slechts ten delen is gestart met de uitvoering van de uitvoering methodiek Natuurvriendelijk Isoleren en het opstellen van het Soortenmanagementplan. In 2024 zijn de verplichtingen wel aangegaan, maar zijn de kosten slechts gedeeltelijk geboekt.

Subsidies

In 2024 zijn er twee subsidieregeling gepubliceerd: de subsidieregeling 'Financiering wijkinitiatieven wijkuitvoeringsplan gemeente Renkum' en de subsidieregeling 'Verduurzamingsadvies ondernemingen en maatschappelijke organisaties Renkum 2024'. De eerste regeling wordt volledig gefinancierd uit de begroting 2024 en kent een plafond van €40.000. Afgelopen jaar is €12.000 toegekend, waardoor er een positief resultaat is van €28.000. De subsidieregeling voor verduurzamingsadvies voor ondernemingen en maatschappelijke organisaties kent een plafond van €50.000, waarvan €40.000 uit de begroting van 2024 wordt gefinancierd. In het kader van deze subsidieregeling zijn in 2024 nog geen subsidies toegekend. Het totale positieve resultaat van €68.000 dient gereserveerd te worden voor 2025.

Mutatie reserve

Het positieve resultaat van 2024 (€ 154.000) wordt via de reserve projecten meegenomen naar 2025. Zoals gesteld is het positieve resultaat bij Energie- en warmtetransitie met name het gevolg van reeds ontvangen cofinanciering waarvan de kosten nog niet zijn gemaakt. Deze cofinanciering moet dus hiervoor beschikbaar blijven. Ook was er nog geen vervolg gegeven aan het onderzoek naar het warmtenet Renkum/Heelsum. Inmiddels is hiervoor wel een opdracht gegeven. In het kader van Natuurvriendelijk Isoleren en het Soortenmanagementplan zijn in 2024 verplichtingen aangegaan waarvan de kosten pas in 2025 worden geboekt. Ook het resultaat bij subsidies wordt toegevoegd aan de reserve om aan de subsidieregelingen te kunnen blijven voldoen.

2I Dierenwelzijn

Doel

Het voorkomen van dierenleed en waar nodig verbeteren van de leefomstandigheden van zowel huisdieren als in het wild levende dieren

Voortgang

De focus ligt op het uitvoeren van de wettelijke taak. Dit is naar behoren geregeld.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wat heeft het gekost

Tabel 74

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	70	71	57	14
Baten				
Saldo van baten en lasten	-70	-71	-57	14
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-70	-71	-57	14

Tabel afwijkingen

Tabel 75

Omschrijving	Bedrag
Overig	14
Subtotaal	14
Totaal na mutatie reserve	14

Toelichting afwijkingen

Overig

Beleidsontwikkeling is niet in uitvoering gebracht (10 K) en een verwachte declaratie van een dieren-opvangbedrijf is niet ingediend.

2J Ondernemen en bedrijvigheid

Doel

- We streven naar duurzame groei in onze gemeente en groei van de werkgelegenheid door een aantrekkelijke gemeente te zijn voor ondernemers.
- We willen een goed ondernemersklimaat en kwalitatief goede werklocaties. Zo dragen we zorg voor goed bereikbare en vitale bedrijventerreinen met een kwalitatief goede uitstraling en vitale winkelcentra die ook de leefbaarheid in de dorpen versterken.
- We willen hierbij een intensieve samenwerking met het bedrijfsleven, structuren versterken en koppelingen leggen met andere beleidsterreinen.

Voortgang

Het doel is bereikt.

Een aantal voorbeelden:

- Er is een CRM (klantvolgsysteem) systeem opgezet, waardoor we integraler en klantgerichter kunnen werken naar ondernemers toe.
- De ondernemersnieuwsbrieven hebben een groter bereik. Deze worden structureel 4 maal per jaar verspreid via de mailinglijst.
- Het economisch platform is heel actief. Alle kernen (m.u.v. Heveadorp) en ondernemersverenigingen zijn hierin vertegenwoordigd. Hierdoor wordt veel intensiever samengewerkt met elkaar en met de gemeente.
- Vanuit EZ wordt structureel geadviseerd in beide intaketafels, omgevingstafels en projecten, waardoor goede werklocaties behouden zijn gebleven voor ondernemers en integraal meegedacht is in de ruimtelijke mogelijkheden voor ondernemers.
- Het ambitiedocument Centrum Oosterbeek is vastgesteld door de raad als kaderstellend document.
- Het winkeltijdenbesluit is opnieuw vastgesteld: ondernemers hebben meer eigen regie over hun openingstijden.
- Het project centrumregie loopt voorspoedig: de ondernemersverenigingen Renkum en Oosterbeek hebben een nieuwe start gemaakt, waarbij de leden een actieve rol in de vereniging hebben en er zijn binnen de verenigingen werkgroepen opgericht waar de gemeente ook bij aansluit. De kleinere kernen zijn naar behoefte ondersteund in hun ontwikkeling.
- Er is gestart met de vastgoedeigenaren om een vastgoedvereniging op te richten voor zowel Renkum als Oosterbeek. De oprichting hiervan vindt het eerste deel van 2025 plaats.
- De samenwerking tussen gemeente, ondernemers en vastgoed in de centra is hierdoor sterk verbeterd.
- We werken intensief samen met de regiogemeenten (GMR).

Activiteiten

Tabel 76

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
2J	Behoud en verbetering van centrumgebieden	=	-	=	-
Toelichting:					
De centrumvisie: ambitiedocument centrum Oosterbeek is in oktober vastgesteld door de raad. I.v.m. het ontbreken van financiële middelen, is het met name een kaderstellende visie en is er geen budget voor het uitwerken van een ontwikkelstrategie en uitvoering. Vanuit het project centrumregie wordt bekeken welke onderdelen uit het ambitiedocument door de marktpartijen kunnen worden opgepakt.					
2J	Verkenning centrummanager gemeente Renkum	=	=	=	-
Toelichting:					
We zijn eind 2023 gestart met het traject van centrumregie. Dit traject bestaat uit een 3-tal fases waar ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeente de komende jaren aan werken, met behulp van steun vanuit de provincie Gelderland. Fase 1 verloopt voortvarend. De voorgenomen bezuinigingen zijn een risico voor de uitvoering van de vervolgfases.					
2J	Implementeren klantcontactstelsysteem	+	+	+	-
Toelichting:					
Het CRM systeem in is 2024 geïmplementeerd en de betreffende collega's hebben hier cursus voor gehad. Sinds de zomer 2024 wordt er gebruik van gemaakt. De voorgenomen bezuinigen op de structurele middelen binnen 2J kunnen van invloed zijn op de voortzetting van het systeem aangezien de jaarlijkse kosten hiervan betaald worden uit het budget van 2J.					

Beleidsindicatoren en kengetallen

Tabel 77

Kengetal		2021	2022	2023	2024	Doel
Vestigingen (van bedrijven) (per 1.000 inw.15 t/m 64jr) (BBV)	R	184,9	192,6	nb	nb	
Vestigingen (van bedrijven) (per 1.000 inw.15 t/m 64jr) (BBV)	NL	165,1	174,1	nb	nb	
Functiemenging (BBV)	R	44,2	44,5	nb	nb	
Functiemenging (BBV)	NL	53,3	53,8	nb	nb	
Aantal vestigingen			nb	nb	nb	
Aantal banen		zie 1J	nb	nb	nb	
Werkloosheid			nb	nb	nb	

nb = nog niet bekend (Dit wordt opgenomen in de economische monitor van de gemeente Renkum)

Wat heeft het gekost

Tabel 78

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	419	460	373	88
Baten	12	54	47	-7
Saldo van baten en lasten	-407	-407	-326	81
Mutatie reserve	59	59	-40	-99
Gerealiseerd resultaat	-348	-348	-366	-18

Tabel afwijkingen

Tabel 79

Omschrijving	Bedrag
Markten; nutsvoorzieningen	-25
Handel (versterking lokale economie)	99
Overig	7
Subtotaal	81
Mutatie reserve	-99
Totaal na mutatie reserve	-18

Toelichting afwijkingen

Markten; nutsvoorzieningen

De extra kosten in 2024 hebben te maken de jaarafrekening over 2023 (totaal € 20.842).

Versterking lokale economie

Het project Centrumregie bestaat uit 3 onderdelen:

1. het versterken en professionaliseren van de organisatiegraad in een centrumgebied;
2. het opstellen van een integrale toekomstvisie en uitvoeringsplan voor een toekomstbestendig centrumgebied,
3. transformatiemanagement in een centrumgebied, gericht op het uitvoeren van een gemeentelijke toekomstvisie voor het centrumgebied.

Eind 2023 zijn we gestart met fase 1 die nu nog loopt. In 2025 start fase 2 en vervolgens (eind 2025, waarschijnlijk 2026) fase 3.

Voor alle 3 fases is cofinanciering van de provincie beschikbaar van max. € 50.000 per fase. Dit is beschikbaar voor de kernen Oosterbeek en Renkum. Als gemeente hebben we besloten om ook de kleine kernen te ondersteunen.

Financieel ziet dat als volgt uit:

Voor Fase 2 en 3 is een projectbudget van € 100.000 nodig. Van het voordeel op lokale economie (waar ook het budget voor Centrumregie is opgenomen) wordt een bedrag van € 99.000 in het projectbudget opgenomen, zodat deze in 2025/2026(/2027) gebruikt kan worden en ook weer ingezet kan worden als cofinanciering. De resterende € 1.000 zal betaald worden vanuit het budget van 2025.

2K Recreatie en toerisme

Doel

- De gemeente Renkum is een aantrekkelijk gemeente voor recreanten en toeristen.
- Het gevarieerde stuwwallen landschap met kleine woonkernen, parken en landgoederen trekt recreanten en toeristen.
- Niet voor niets wisten kunstenaars onze dorpen te vinden en zijn we uitgegroeid tot een kunstenaarsgemeente.
- De meer recentere WOII geschiedenis (Airborne) maakt de gemeente extra interessant.
- We willen ons blijven profileren op bovengenoemde punten.

Voortgang

In 2024 is de doelstelling conform afspraak behaald.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wat heeft het gekost

Tabel 80

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	257	257	256	2
Baten				
Saldo van baten en lasten	-257	-257	-256	2
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-257	-257	-256	2

2L Kunst, cultuur en cultuurhistorie

Doel

Met onze kernkwaliteiten, waaronder het zijn van een Airborne- en kunstenaarsgemeente, zijn we een aantrekkelijk gemeente voor inwoners, recreanten en toeristen.

Voortgang

Kunstenaarsgemeente

De Culturele basisinfrastructuur van Renkum heeft ook in 2024 interessante activiteiten uitgevoerd om Renkum als kunstenaarsgemeente aan het publiek te presenteren. Daarbij is ook aandacht voor de toekomst van de Concertzaal als cultureel centrum.

Om de Renkumse kunstenaars te blijven betrekken zijn wij met een externe partij de mogelijkheden voor broedplaatsen en atelierruimtes in Renkum aan het verkennen.

Airborne

In 2024 beleefden wij de 80e Airborneherdenking. Naast de reguliere activiteiten waren er (mede dankzij subsidie van de provincie) extra activiteiten in onze gemeente en ook de Airborne Regio. Deze waren druk bezocht.

Activiteiten

Tabel 81

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
2L	Airborne	=	=	=	=
2L	Cultuurvisie 2023 e.v.	=	=	=	=
2L	Uitvoeren plan landgoederen	=	=	=	=

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wat heeft het gekost

Tabel 82

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	643	762	729	33
Baten	60	71	64	-7
Saldo van baten en lasten	-583	-691	-665	26
Mutatie reserve	28	51	32	-19
Gerealiseerd resultaat	-555	-640	-633	7

Tabel afwijkingen

Tabel 83

Omschrijving	Bedrag
Archeologie	19
Kapitaallasten/onderhanden werken (aanpassing omslagrente)	7
Subtotaal	26
Mutatie reserve project archeologiekaarten	-19
Totaal na mutatie reserve	7

Toelichting afwijkingen

Archeologie

Voor archeologiekaart is € 20.000 begroot. Dekking hiervan vindt plaats uit de reserve projecten. Voor het project is tot nu toe beperkt geld uitgegeven waardoor een voordeel is van € 19.000. Dit heeft tot gevolg dat er ook beperkt aanspraak op de reserve nodig is.

Kapitaallasten/ onderhanden werken(Aanpassing omslagrente)

Gebaseerd op de werkelijke rente is incidenteel de rente op kapitaallasten en onderhanden werken op nihil gesteld. Dat, samen met mogelijk een andere afwijkingen op in 2024 te realiseren investeringen leidt tot dit voordeel.

2M Water en riolering

Doel

- We beheren de openbare ruimte, zodat deze duurzaam en veilig gebruikt en beleefd kan worden door inwoners, ondernemers en bezoekers.
- We zetten ons in voor die onderdelen van de openbare ruimte (bijvoorbeeld oppervlaktewater, grondwater) waar we formeel geen beheerder van zijn.
- We streven ernaar dat ook deze onderdelen schoon blijven en duurzaam en veilig gebruikt kunnen worden zonder de gezondheid in gevaar te brengen.

Voortgang

De doelstelling is een operationele en permanente doelstelling. Ook in 2024 hebben we hieraan gewerkt conform het Beheerplan Water en Riolering.

Activiteiten

Tabel 84

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
2M	Actualiseren Kostendekkingsplan	=	=	=	=
Toelichting:					

Is afgerond in september 2024 door gemeenteraad vastgesteld.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Doel van deze programmabegroting is om inzichtelijk te maken welke kosten gemoeid zijn met beheer en onderhoud aan de riolering en hoeveel er wordt uitgegeven aan andere gemeentelijke watertaken. Keuzes hierin zijn gemaakt in het Beheerplan Water en Riolering. Geregeld wordt een nieuw Beheerplan Water en Riolering opgesteld; dan vindt ook een evaluatie van het 'oude' Beheerplan plaats. Samen met een nieuw beheerplan én 1x tussentijds wordt een update van het Kostendekkingsplan aan de Gemeenteraad aangeboden. Los hiervan zijn er geen aparte beleidsindicatoren geformuleerd.

Wat heeft het gekost

Tabel 85

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	6.487	13.510	16.348	-2.838
Baten	8.075	15.013	17.717	2.704
Saldo van baten en lasten	1.589	1.503	1.369	-135
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	1.589	1.503	1.369	-135

Tabel afwijkingen

Tabel 86

Omschrijving	Bedrag
Infiltratie/hemelwatervoorziening	33
Vrijvervalriolering	-116
Elektromechanisch	31
Renteverlaging naar 0%	81
Afschrijving	11
Overig	25
Subtotaal	65
Mutatie voorziening GRP i.v.m. saldo product 2M water en riolering	-65
Mutatie voorziening GRP i.v.m. straatreiniging, kwijscheldingen, BTW, overhead	-134
Totaal na mutatie voorziening	-134

Toelichting afwijkingen

Infiltratie/ hemelwatervoorziening

De hemelwatervoorzieningen worden middels een prestatieovereenkomst doelmatig onderhouden. Deze overeenkomst bestaat uit regulier onderhoud en uit groot onderhoud. In 2024 is minder besteed aan regulier onderhoud. Enerzijds omdat een aantal werkzaamheden doorgeschoven is naar 2025. Anderzijds bleek uit de inspecties dat voor een aantal voorzieningen het uitvoeren van groot onderhoud doelmatiger bleek. De kosten voor dit groot onderhoud, € 50.000, maken geen onderdeel uit van het budget voor regulier onderhoud. Beiden tezamen leiden tot een voordeel van € 33.000.

Vrijvervalriolering

Het nadeel van € 116.000 op het onderdeel vrijvervalriolering bestaat uit meerdere onderdelen. De onderdelen met een voordeel dan wel nadeel boven € 10.000 worden hier kort van een toelichting voorzien.

- Bij het opstellen NJN is een inschatting gemaakt van de te verwachten werkzaamheden ten behoeve van het frezen van wortels. Op dat moment waren inspectiegegevens nog niet bekend. Op basis van de inspectiegegevens bleken de werkzaamheden omvangrijker dan eerder ingeschat. Dit levert voor het onderdeel wortelfrezen een nadeel op van € 41.000.
- Werkzaamheden aan huis- en kolkaansluitingen zijn van onvoorziene aard. In 2024 waren er meer calamiteiten aan deze aansluitingen dan eerder voorzien. Dit levert een nadeel van € 24.000 op.
- Met betrekking tot het herstelwerkzaamheden aan kolken, ontluchters en putranden is een inhaalslag gemaakt. Dit levert een nadeel van € 11.000 op.
- Een nadeel van € 24.000 is ontstaan op het onderdeel 'herstel asfalt i.r.t. rioolwerkzaamheden'. In de tweede helft van 2024 zijn de achterstanden in herstel in beeld gebracht en zijn de benodigde werkzaamheden uitgevoerd.
- De overige afwijkingen onder de € 10.000 bedragen in totaal € 16.000.

Elektromechanisch

Het voordeel van € 31.000 op deze hoofdgroep bestaat uit meerdere onderdelen. Op één onderdeel is de afwijking groter dan € 10.000 en wordt hieronder kort toegelicht.

Voor het onderhoud van de IBA's en rioolgemalen wordt middels een aanbesteding een nieuwe aannemer

geselecteerd. Ten behoeve van deze aanbesteding zijn contractdocumenten opgesteld. Omdat we de afgelopen jaren veel ervaring hebben opgedaan en het areaal goed in beeld hebben blijkt het opstellen van deze documenten minder complex dan vooraf ingeschat. Dit leidt tot een voordeel van € 13.000 in 2024. Opgemerkt mag worden dat we voor een bedrag van € 5.000 nog werkzaamheden hebben in 2025. Dit wordt verwerkt in de voorjaarsnota van 2025.

Overig

Voor de uitvoering van het beheerplan Water en Riolering huren we specifieke kennis, kunde en capaciteit in. Door deze inhuur kunnen we flexibel en gepast inspelen op de vragen en werkzaamheden waar we als team voorstaan. In 2024 hebben we minder dan eerder voorzien van deze flexibele inhuur gebruik gemaakt wat in dit geval een voordeel oplevert.

Op de overige onderdelen uit het beheerplan water en riolering zoals met name het bouwkundig onderhouden van de pompunits en de activiteiten met betrekking tot klimaatadaptatie en bewustwording is in totaal minder uitgegeven dan begroot. Daarnaast is er € 14.000 meer rioolheffing ontvangen dan begroot. Voor een toelichting op dit onderdeel van het resultaat verwijzen we u naar paragraaf 1 Lokale heffingen, onderdeel Rioolheffing.

Mutatie voorziening GRP

Bij de berekening van de rioolheffing worden ook kosten meegenomen die niet direct op het product Water en riolering worden gerealiseerd, zoals overhead, straatreiniging, BTW en kwijtscheldingen. Mutaties op deze posten ten opzichte van de begroting heeft invloed op de mutatie van de voorziening. Overhead is een percentage over de directe salariskosten en (flexibele) inhuur van dit product.

De inhuur is lager dan begroot hierdoor is de toerekening van overhead € 99.000 lager.

50% van de kosten straatreiniging wordt meegenomen bij de heffing. Omdat de werkelijke kosten straatreiniging lager zijn dan begroot is de onttrekking uit de voorziening bijna € 32.000 lager. De verleende kwijtscheldingen voor de rioolheffing zijn lager dan begroot, hierdoor is de onttrekking uit de voorziening € 3.000 lager.

2N Afvalverwijdering en -verwerking

Doel

- We hebben een duurzame, prettige en gezonde leefomgeving.
- We zijn klimaatneutraal.
- We zetten blijvend in op het verminderen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval en zwerfafval.

Voortgang

Het doel is bereikt. De hoeveelheid brongescheiden restafval is in 2024 uitgekomen op 100 kg/inwoner. Echter, omdat er bij de verwerking van restafval nog wordt nagesorteerd is de hoeveelheid restafval na nascheiding 89 kg/ inwoner. Hierbij gaat het om grof- en fijn restafval samen.

In het Afvalbeleidsplan 2021 is als doelstelling opgenomen dat de hoeveelheid restafval afneemt. Voor het jaar 2023 is de ambitie verwoord dat, per inwoner, de hoeveelheid restafval uitkomt op maximaal 100 kg/jaar. Deze doelstelling is al in 2022 behaald en is in 2023 en 2024 geconsolideerd. Omdat de inzamel-frequentie van restafval sinds 2024 is verlaagd naar één keer per 5 weken is de hoeveelheid fijn restafval afgenomen. Met name bewoners van grondgebonden woningen hebben hierdoor het afval nog beter gescheiden. Dit zorgt voor minder te verwerken restafval maar ook voor minder inkomsten van het variabele tarief van de afvalstoffenheffing. De hoeveelheid grof afval, wat naar het afvalbrengstation wordt gebracht, laat over het jaar 2024 een toename zien van 3,4%. Ondanks de positieve resultaten wordt niet verwacht dat de ambitieuze doelstelling voor het jaar 2025 (80 kg/inwoner restafval per jaar) behaald wordt. De reden hiervan is dat de grens van de mogelijkheden bereikt is. Mogelijk dat op termijn, met een zeswekelijkse inzameling van restafval, nog een verdere afname bereikt kan worden.

Ook tekenen de effecten van de invoering van statiegeld op kleine flesjes en blikjes zich af. Dat geldt ook voor het ingevoerde verbod op Single Use Plastics. Dit zorgt voor een verdere afname van de hoeveelheid ingezameld pmd. Daarnaast is ook op andere producten een 'producentenverantwoordelijkheid' in het leven geroepen waardoor deze afvalstromen minder vaak in het afval terecht komen. Deze maatregelen dragen bij aan minder afval en een hogere mate van circulariteit. De verwachting is dat de trend van minder afval zich de komende jaren doorzet.

In 2024 zijn een aantal voorstellen gedaan om de kosten op de afvalinzameling te verlagen. Dit heeft er toe geleid dat eind 2024, met het vaststellen van de begroting voor 2025, besloten is om pmd vanaf het jaar 2026 aan huis in te zamelen met kliko's. Daarnaast is besloten om vanaf het jaar 2026 de inzamel-frequentie van gft, tijdens de drie wintermaanden, te verlagen naar een keer per vier weken. Vanaf de zomer van 2025 is het afvalbrengstation ook op donderdag gesloten

Activiteiten

Tabel 87

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
2N	Verlagen inzamelfrequentie restafval	=	=	=	=
2N	Plaatsen Gf+e zuilen hoogbouwlocaties	=	=	=	=
2N	Onderzoeken toekomst afvalbrengstation Veentjesbrug	=	=	=	=
2N	Verlagen inzamelfrequentie gft+e	=	=	=	=

Beleidsindicatoren en kengetallen

Tabel 88

Kengetal	2021	2022	2023	2024	Doel
Aantal huishoudens	14.837	14.920	14.926	15.049	nvt
Huishoudens in hoogbouw	4.018	4.081	4.078	4.208	nvt
Huishoudens in laagbouw	10.819	10.839	10.848	10.841	nvt
Ondergrondse restafvalcontainers	83	83	83	83	84
Gf+e zuilen bij hoogbouw	21	31	33	37	51
Semi ondergrondse containers	6	6	6	6	nvt
Glascontainers	26	26	26	26	26
Textielcontainers	9	9	9	9	9
Kliko's gft+e	13.589	13.510	13.546	13.751	nvt
Kliko's voor restafval	11.313	11.099	11.268	11.328	nvt
Kliko's voor papier	7.306	10.022	10.022	10.032	nvt
Hoeveelheid in te zamelen afval	14.662 ton	13.102 ton	13.089 ton	13.180 ton	nvt
Waarvan restafval	3.458 ton	3.183 ton	3.237	3.149 ton	2.518
Scheidingspercentage	77%	76%	76%	77%	nvt
Kg restafval per inwoner	108	98	99	89	80
Bezoekersaantallen Afval Brengstation (ABS)	25.805	24.476	24.914	25.844	nvt
Fijn huishoudelijk restafval	80 kg/ inwoner	74 kg/ in- woner	74 kg/ inwoner	73 kg/ in- woner	60
Grof huishoudelijk restafval	29 kg/ inwoner	26 kg/ in- woner	25 kg/ inwoner	27 kg/ in- woner	20
Omvang huishoudelijk restafval (kg/ inw) (BBV) Renkum	80	75	77	nnb	80
Omvang huishoudelijk restafval (kg/ inw) (BBV) Nederland	169	148	150	nnb	100

Wat heeft het gekost

Tabel 89

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	3.519	3.758	3.804	-47
Baten	4.637	4.876	4.893	17
Saldo van baten en lasten	1.118	1.118	1.088	-30
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	1.118	1.118	1.088	-30

Tabel afwijkingen

Tabel 90

Omschrijving	Bedrag
Afval algemeen ACV kosten	-26
Afval algemeen communicatie en ABS	23
Oud papier	20
Zwerfafval	-31
Vuillophaal kunststofverpakkingen	-10
Vuilverwerking luiers	6
Renteverlaging naar 0%	10
Afschrijvingen	4
Subtotaal	-4
Mutatie voorziening afvalstoffenheffing	4
Mutatie voorziening afvalstoffenheffing i.v.m. straatreiniging, kwijtscheldingen, BTW en overhead	-30
Totaal na mutatie voorziening	-30

Toelichting afwijkingen

Omdat de afwijkingen op het product afval onder de afwijkingsgrens van € 25.000 ligt, kan geconcludeerd worden dat de begroting in overeenstemming is met de werkelijke kosten en baten. Een nadere toelichting is daarom niet nodig.

Mutatie voorziening afvalstoffenheffing

Bij de berekening van de afvalstoffenheffing worden ook kosten meegenomen die niet direct op het product Afvalverwijdering en -verwerking worden gerealiseerd, zoals overhead, straatreiniging, BTW en kwijtscheldingen. Mutaties op deze posten ten opzichte van de begroting heeft invloed op de mutatie van de voorziening.

De verleende kwijtscheldingen voor de afvalstoffenheffing zijn lager dan begroot, grotendeels hierdoor is de onttrekking uit de voorziening € 30.000 lager.

20 Groenonderhoud

Doel

- Groen draagt bij aan de duurzaamheid, gezondheid en leefbaarheid van onze leefomgeving.
- We beheren de openbare ruimte, zodat deze duurzaam is en veilig gebruikt en beleefd wordt door inwoners, ondernemers en bezoekers.

Voortgang

We beheren het groen met de middelen die ter beschikking staan. We houden het groen veilig.

Activiteiten

Tabel 91

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
20	Laten vaststellen en implementeren kostendekkingsplan groenbeheer	=	-	=	=

Toelichting:

De ambities met betrekking tot groen zijn na het niet toekennen van budget om achterstanden weg te werken (nog) niet gewijzigd. Gegeven de financiële kaders zullen we de uitvoeringsambities naar beneden moeten bijstellen. Het kost meer tijd om dit te doen dan gepland. We bieden dit nu het 3e kwartaal 2025 aan de raad aan.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product hanteren we op dit ogenblik geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wat heeft het gekost

Tabel 92

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	2.816	3.022	2.934	88
Baten	367	329	335	6
Saldo van baten en lasten	-2.449	-2.693	-2.599	94
Mutatie reserve	0	16	-52	-68
Gerealiseerd resultaat	-2.449	-2.677	-2.651	26

Tabel afwijkingen

Tabel 93

Omschrijving	Bedrag
Plantsoenen en parken algemeen	25
Groenbeheer	42
Plantsoenen en parken onderhoud	24
Plantsoenen en parken overig	53
Bestek groenonderhoud	-25
Boomonderhoud	15
Bomenverordening	26
Begraafplaatsen en urnentuin	-17
Sportaccommodaties groenonderhoud	-56
Renteverlaging naar 0%	4
Afschrijvingen	4
Overig	1
Subtotaal	96
Mutatie reserve projecten groenbeheer	-42
Mutatie reserve projecten bomenverordening	-26
Totaal na mutatie reserve	28

Toelichting afwijkingen

Plantsoenen en parken algemeen

Betreft een verzameling van verschillende budgetten (Groenstructuurplan (GSP), buurtinitiatieven etc). Binnen het GSP was rekening gehouden met een reservering voor de aanleg van het bomenbestand op de Patrimoniumweg in Heelsum. Voor dit project is in 2024 geen projectleider gevonden. Dit verklaart de onderschrijding op dit onderdeel.

Groenbeheer

Betreft eenmalig budget van in totaal 150 k welke is verdeeld over 3 jaar en bedoelt is voor het verminderen van achterstanden in het onderhoud van groen. Door gebrek aan formatie is dit budget niet volledig omgezet in opdrachten en is de achterstand minder dan gepland verminderd.

Plantsoenen en parken onderhoud

In 2024 zijn de afvalstromen uit de openbare ruimte beter gescheiden door de aanleg van een tijdelijke opslagplaats tegenover de gemeentewerf, dit heeft uiteindelijk tot een incidentele kostenbesparing geleid.

Plantsoenen en parken overig

In 2024 hebben we, door het natte weer, incidenteel minder water hoeven geven.

Bestek groenonderhoud

Door het natte weer in 2024 is er meer gemaaid langs wegen en zichtpunten te bevordering van de (verkeers) veiligheid.

Boomonderhoud

Op het totaalbudget boomonderhoud resteert een lichte onderschrijding door onverwacht gebrek aan capaciteit om opdrachten uit te zetten in het 4e kwartaal van 2024.

Bomenverordening

Het aanpassen van de bomenverordening is gestart in 2023 met beoogde uitvoering in 2024. Dit heeft in 2024 een tijd stil gelegen doordat de kaders daarvoor niet duidelijk waren wegens een ingediend amendement in het kader van de perspectiefnota. In 2025 zal het traject naar verwachting afgerond worden.

Begraafplaatsen en urnentuin

De budgetten begraafplaatsen zijn in 2024 niet geïndexeerd. De overschrijding op dit budget wordt voornamelijk veroorzaakt door de stijging van (loon)kosten en niet door extra uitgaven.

Sportaccommodaties groenonderhoud

De machines op de sportparken hebben extra onderhoud gehad. Daarnaast zijn de maairobots eerder afgeschreven dan economisch voorzien. Dit komt door een pilotperiode, na deze pilotperiode is de investering geactiveerd maar waren de maaiers al 1 jaar oud.

Mutatie reserve projecten groenbeheer

Zie de toelichting bij groenbeheer hierboven.

Mutatie reserve projecten bomenverordening

Zie de toelichting bij bomenverordening hierboven.

2P Wegen, straten en pleinen

Doel

We beheren de verharde openbare ruimte, zodat deze duurzaam en veilig gebruikt en beleefd wordt door inwoners, ondernemers en bezoekers

Voortgang

Het doel is bereikt. De (half-)verharde openbare ruimte is veilig te gebruiken. Gedurende 2024 zijn de beton-, asfalt- en elementenverhardingen onderhouden. Ook is onderhoud uitgevoerd aan half-verhardingen. Het veilig gebruik van de (half-)verharde openbare ruimte is een continu proces en heeft continu onze aandacht.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Tabel 94

Output	2021	2022	2023	2024	Doel
Vervangen gesloten verharding door open verharding		ca. 1000 m2 (0.15% gesloten verharding)	ca. 1.800 m2 (ca. 0,3% gesloten verharding)	ca. 4.500 m2 (ca. 0.6% gesloten verharding)	Verminderen gesloten verharding

Wat heeft het gekost

Tabel 95

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	4.513	4.353	3.929	424
Baten	181	179	1.045	866
Saldo van baten en lasten	-4.332	-4.174	-2.884	1.290
Mutatie reserve	-28	-17	-847	-829
Gerealiseerd resultaat	-4.359	-4.191	-3.730	461

Tabel afwijkingen

Tabel 96

Omschrijving	Bedrag
Wegen, straten, plein: groot onderhoud	71
Wegen, straten, pleinen: onderhoud	21
Wegen, straten en pleinen inhuur	182
Wegen, straten en pleinen overige beheerkosten en overig	28
Kabels en leidingen	53
Straatreiniging	35
Gladheidsbestrijding	11
Openbare verlichting	-23
Civiele kunstwerken	20
Renteverlaging naar 0%	38
Afschrijvingen	6
Overig	2
Subtotaal	444
Mutatie voorziening wegen groot onderhoud voorgaande jaren	846
Subtotaal	1.290
Mutatie reserve wegen rehabilitatie	141
Mutatie reserve wegen groot onderhoud voorgaande jaren	-846
Mutatie reserve wegen groot onderhoud	-71
Mutatie reserve openbare verlichting	-45
Mutatie reserve projecten (civiele kunstwerken)	-8
Totaal na mutatie reserve	461

Toelichting afwijkingen

Wegen straten en pleinen: groot onderhoud

Wegens weersomstandigheden kon 1 project niet worden afgerond, dit project wordt in 2025 afgerond. Dit is opgetreden na het opstellen van de najaarsnota.

In 2024 hebben we minder dan het gemiddelde budget uitgegeven. We hebben een aantal kleinere projecten uitgevoerd waarbij de voorbereidingskosten (en uren) relatief hoog zijn ten opzichte van de uitvoeringskosten. Hierdoor is er geld over wat we in de reserve storten. In 2025 staat er een aantal grotere projecten in de planning die meer dan gemiddelde kosten met zich meebrengen waardoor we geld uit de reserve gaan onttrekken. Bij het opstellen van de najaarsnota is dit niet aangegeven. Het komende jaar sturen we hierop.

Wegen, straten, pleinen: onderhoud

Ongelukkig vallende weersomstandigheden (van invloed op markeringen, reparatie onverharde wegen en gatenvulling) hebben in 2024 geleid tot minder uitgaven, maar dus ook een lager dan gewenste kwaliteit. We verwachten dit in 2025 weer deels in te lopen. Dit is opgetreden na het opstellen van de najaarsnota.

Inhuur

In 2024 zijn de ondersteuningskosten voor de uitvoering van het beheerplan wegen niet volledig benut.

De invulling van de ondersteuning staat in 2025 gepland.

Incidenteel zijn de kosten voor de voorbereidende werkzaamheden lager uitgevallen dan begroot en is er werk uitgesteld. Dit is opgetreden na het opstellen van de najaarsnota.

Overige beheerkosten

Grootste deel van de onderscheiding is te wijten aan de inzet van capaciteit ten behoeve van openbare verlichting waardoor we geen verbeterprojecten in gang hebben gezet. Bij het opstellen van de najaarsnota is verzuimd om dit aan te geven.

Kabels en leidingen

De invulling van de functie Toezichthouder Kabels en leidingen heeft een positief effect op inkomsten. Meer onderhoud- en degeneratie bijdrage binnengekomen. Deze zijn deels opgetreden na het opstellen van de najaarsnota.

Straatreiniging

In vergelijking met afgelopen jaren was periode van bladval relatief kort. Hierdoor zijn de kosten voor de bladactie lager. Ook de kosten van het transport en de verwerking van het afval is hierdoor lager.

Gladheidsbestrijding

Door de relatief zachte winter is er minder inzet nodig geweest voor gladheidsbestrijding.

Openbare verlichting

De in de begroting opgenomen additionele inkomsten zijn niet gerealiseerd. De kosten voor energie, directievoering en uitvoering laadvisie zijn lager dan begroot. Hierdoor wordt minder in de reserve openbare verlichting gestort dan begroot.

Civiele kunstwerken

De inventarisatie en registratie van de civiele kunstwerken zijn afgerond. Inrichten en invoeren in GIS-systeem is nog niet afgerond. Het noodzakelijk onderhoud is inzichtelijk gemaakt. Het resterende bedrag is in de reserve projecten (gekoppeld aan Civieltechnische kunstwerken) opgenomen.

Mutatie voorziening en reserve groot onderhoud wegen

Mutatie reserve wegen rehabilitatie

In relatie tot de MIP activa module was een storting van € 141.000 begroot. Omdat in de Najaarsnota 2024 alle wijzigingen op de investeringen al doorgevoerd zijn, is deze storting niet meer nodig. Omdat deze reserve het maximum van € 410.000 bereikt heeft wordt, deze € 141.000 niet in de reserve wegen gestort, maar valt deze vrij.

Mutatie voorziening/reserve wegen groot onderhoud voorgaande jaren

In het beheerplan wegen was een voorziening groot onderhoud wegen ingesteld. Op advies van de accountant is de voorziening groot onderhoud wegen opgeheven en een reserve groot onderhoud wegen ingesteld. Dit is in december via een raadsbesluit geformaliseerd. Het bedrag van € 846.000 betreft de onttrekking uit de voorziening groot onderhoud wegen. Het bedrag van - € 846.000 betreft de dotatie aan de reserve groot onderhoud wegen.

2Q Bos en natuurbeheer

Doel

- Bosbeheer gericht op het versterken van biotopen voor planten en dieren.
- Actief werken aan het omschakelen naar meer loofbos, zodat er minder water verdampt door naaldbomen die dat ook in de winter doen.
- Door deze aanpassingen wordt het bos meer klimaatbestendig.
- Houtoogst om inkomsten te genereren krijgt in ons bosbeheer een ondergeschikte prioriteit.
- Prioriteit leggen bij het versterken van biodiversiteit en het klimaatbestendig worden van onze (toekomstige) bossen.

Voortgang

Doelen spelen op lange termijn. Dit jaar gewerkt aan aanpassing op doelen van het beleidsplan. In de uitvoering is vooruitgang geboekt onder andere door aanwijzen van zogenaamde habitatbossen.

Activiteiten

Tabel 97

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
2Q	Actualiseren bosbeleidsplan en bosverjongingsplan	=	=	=	=

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wat heeft het gekost

Tabel 98

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	228	227	218	9
Baten	28	591	586	-4
Saldo van baten en lasten	-200	364	368	4
Mutatie reserve	0	-537	-511	26
Gerealiseerd resultaat	-200	-173	-143	30

Tabel afwijkingen

Tabel 99

Omschrijving	Bedrag
Subsidie toegankelijkheid bossen	-26
Bosbeleidsplan	17
Overig	13
Subtotaal	4
Mutatie reserve toegankelijkheid bossen	26
Totaal na mutatie reserve	30

Toelichting afwijkingen

Subsidie toegankelijkheid bossen

De vastgestelde subsidie voor de habitatbossen is € 26.000 lager dan begroot. Enkele erfpachters gaven geen toestemming voor het juridisch vastleggen van de houtoogstbeperking.

Bosbeleidsplan

Voor het formuleren van nieuw beleid is € 17.000 euro bespaard.

Mutatie reserve toegankelijkheid bossen

Zie de toelichting bij subsidie toegankelijkheid bossen.

Want we willen ons werk met aandacht kunnen doen en goed kunnen afronden. Daar ook de tijd voor hebben. We willen helderheid over wat van een ieder wordt verwacht en pas aan een klus beginnen als die helderheid er voor betrokkenen is. We willen dat iedereen zich niet alleen verantwoordelijk weet voor zijn of haar stukje van het proces maar ook voor het geheel en het eindresultaat. We willen in staat zijn elkaar daarop aan te spreken of (nog beter) dat een ieder in staat is zich uit te spreken. En we willen heel graag dat we ons werk eenvoudiger weten te maken en iedereen gemak bieden in het ondersteund worden door processen en systemen.

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

Wat wij per beleidsterrein willen bereiken, is uitgewerkt in de programmabegroting. Om niet in herhaling te vallen, verwijzen wij u naar de Begroting 2024.

Producten

3A Dienstverlening

3B Dorpsgericht werken

3C Organisatie en bedrijfsvoering

3D Huisvesting / Gemeentehuis

3E Samenwerkingsverbanden

3F Goed bestuur

Wat heeft het gekost

Tabel 100

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	18.584	20.228	20.332	-105
Baten	903	1.107	1.946	840
Saldo van baten en lasten	-17.681	-19.121	-18.386	735
Mutatie reserve	-253	-166	-993	-827
Gerealiseerd resultaat	-17.934	-19.287	-19.379	-91

Overzicht per product

Tabel 101

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
3A Dienstverlening	-502	-552	-485	68
3B Dorpsgericht werken	-145	-97	-70	26
3C Organisatie en bedrijfsvoering	-14.665	-16.176	-16.032	143
3D Huisvesting / Gemeentehuis	-914	-894	-782	112
3E Samenwerkingsverbanden	-294	-229	-192	37
3F Goed bestuur	-1.414	-1.340	-1.817	-477
Totaal	-17.934	-19.287	-19.379	-91

3A Dienstverlening

Doel

Ons aanbod en onze dienstverleningsprocessen zijn zo ingericht dat zij aansluiten bij de wensen, beleving en behoeften van inwoners en ondernemers.

Subdoelen:

- Klantgerichtheid/gastvrijheid staat centraal in de contacten die inwoners en ondernemers hebben met onze gemeente.
- We bieden onze producten en diensten zoveel mogelijk digitaal aan, zodat onze inwoners en ondernemers zoveel mogelijk zaken op ieder gewenst tijdstip en locatie kunnen regelen.

Daar waar in onze dienstverlening regels beperkend zijn, blijven we zoeken naar (andere) mogelijkheden.

Voortgang

In 2024 is een audit uitgevoerd waarbij onze servicenormen zijn onderzocht. Hieruit bleek dat verbetering nodig is. Op basis van de audit is een plan van aanpak geformuleerd, dat nu wordt uitgevoerd. In 2025 gaan we monitoren en bijsturen. Voor de organisatie is dit thema structureel prioriteit: het betreft de eerste en meest zichtbare service aan onze inwoners.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wat heeft het gekost

Tabel 102

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	1.035	1.085	1.216	-131
Baten	533	533	732	199
Saldo van baten en lasten	-502	-552	-485	68
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-502	-552	-485	68

Tabel afwijkingen

Tabel 103

Omschrijving	Bedrag
Verkiezingen	-24
Inlichtingen en documentverstrekking	96
Overig	-4
Subtotaal	68
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	68

Toelichting afwijkingen

Verkiezingen

Vanwege de ingelaste verkiezingen hebben we extra ingehuurd voor een projectleider, waardoor er een tekort is van € 24.000.

Inlichtingen en documentverstrekkingen

Door wijziging in de geldigheidsduur van de reisdocumenten is er in 2024 een piek geweest die voor € 96.000 voordeel aan leges heeft. In de voorjaarsnota 2025 zullen we de ervaring van 2024 meenemen in de geprognosticeerde opbrengsten van de leges.

3B Dorpsgericht werken

Doel

We stemmen onze inzet af op de behoeften van inwoners in de dorpen. Doordat we samenwerken met inwoners, ondernemers en organisaties, geven we ruimte aan initiatieven uit de samenleving. We stimuleren onze inwoners, ondernemers en partners om initiatieven te ontwikkelen die bijdragen aan een mooier, schoner, vitaler, veiliger en duurzamer Renkum. Dat vergt ook een andere manier van werken in de organisatie, waarbij slim samenwerken en “werk met werk maken” centraal staan. Ongeacht de domeinen waarin de activiteiten plaatsvinden, en de deskundigheden die daarvoor nodig zijn, gaan we hierop verkennen en ontwikkelen. Daarvoor is samenhangende en domein-overstijgende planvorming noodzakelijk.

Voortgang

We stemmen onze inzet en voorzieningen op de behoeften van inwoners in de dorpen. Het slimmer samenwerken om zo een mooier, schoner, vitaler, veiliger en duurzamer Renkum vorm te geven doen we in de vorm van het inzetten van energicoaches, opzetten van dorpsnetwerken en het ontwikkeltraject rondom ontmoeting.

We hebben gewerkt aan het uitwerken van plannen rondom de thema's 'Inwonersparticipatie' en 'Burgerinitiatieven'. Doordat we samenwerken met inwoners, ondernemers en organisaties, geven we ruimte aan initiatieven uit de samenleving.

Hoewel er goede stappen zijn gezet in het dorpsgericht werken, het bieden van laagdrempelige ondersteuning dichtbij inwoners, merken we ook dat het nog beter neergezet kan worden. Zo blijkt uit gesprekken met onze netwerkpartners binnen het sociaal domein dat er al veel aanbod is om inwoners waar nodig te ondersteunen, maar dat er nog winst te behalen valt wanneer het gaat om het sneller met elkaar schakelen, het bekend zijn met elkaars aanbod/het bieden hiervan en het bieden van integrale hulp. Het samenhangende en domein-overstijgend werken is een doel waarvoor we ons blijven inzetten.

Activiteiten

Tabel 104

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
3B	Start eerste integrale dorps team	-	-	=	-

Toelichting:

Helaas is door het grote verloop binnen het sociaal team achterstand ontstaan op de bestaande planning voor de uitrol van de dorps teams naar de dorpen. De nieuwe teamleider heeft een plan van aanpak geschreven om de basis op orde te krijgen zodat we de stabiliteit in dit team kunnen vergoten. Wel is er gestart om casuïstiek integraal te bespreken, waardoor zowel participatie, WMO en jeugd kunnen meedenken en soms samen kunnen optrekken. Ook worden de teams momenteel op alle wetten geschoold zodat zij allen in staat zijn om een brede uitvraag te kunnen doen.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wat heeft het gekost

Tabel 105

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	145	125	146	-21
Baten				
Saldo van baten en lasten	-145	-125	-146	-21
Mutatie reserve	0	29	76	48
Gerealiseerd resultaat	-145	-97	-70	26

3C Organisatie en bedrijfsvoering

Doel

Ons doel is een goed functionerende organisatie waarbij vlot en gemakkelijk kan worden aangesloten bij de verwachtingen, ontwikkelingen en vraagstukken binnen onze gemeente. Dat vraagt van de organisatie om continu alert te zijn op ontwikkelingen en te toetsen of de manier waarop wij onze doelen willen bereiken nog passend en meest effectief is. Deze strategie leidt tot een optimale inzet van middelen, het bereiken van organisatiedoelen en het borgen van de zelfstandigheid van de organisatie. Maar dit vraagt ook om het maken van keuzes en aanpassingsvermogen van de organisatie.

Werken vanuit mogelijkheden en passende oplossingen moet ons DNA worden. Hierbij weten we de kracht van de samenleving optimaal te benutten en zorgen dat zaken worden gerealiseerd zonder dit over te nemen.

Een belangrijke randvoorwaarde hierbij is dat onze bedrijfsvoering op orde is. Alleen vanuit een stabiele (financiële) basis kan de organisatie inspelen en meebewegen met veranderingen.

Voortgang

Het doel van het product 3C Organisatie en bedrijfsvoering heeft geen eindsituatie. De omgeving waarin onze organisatie beweegt is continue onderhevig aan veranderende verwachtingen, ontwikkelingen en vraagstukken. Om op orde te komen en blijven moet onze bedrijfsvoering ook continue meebewegen om de processen van de dienstverlening aan inwoners en bedrijven optimaal te ondersteunen. In 2024 is dit bijvoorbeeld gedaan door het implementeren van een nieuw zaakstelsel. Dit zaakstelsel biedt de mogelijkheid om via digitale formulieren dienstverlening aan te bieden aan inwoners en bedrijven.

Activiteiten

Tabel 106

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
3C	Organisatieontwikkeling	=	=	=	=

Toelichting:

We hebben alle deeltaken uitgevoerd als gepland. Hierbij geldt één uitzondering: Waarde(n)vol samenwerken blijven wij aanbieden, maar wel op facultatieve basis. Het verplichte karakter voor de gehele organisatie is vervallen. Wij steken (bewust) meer in op individuele sturing en daar kunnen en zullen telkens andere wensen en behoeften bestaan waar het organisatieontwikkeling betreft.

3C	Implementatie digitale wetgeving	=	=	=	=
----	----------------------------------	---	---	---	---

Toelichting:

Bij de uitvoering van nieuwe Europese wet- en regelgeving vanuit de Digital Decade wordt de uitvoeringsanalyse Digital Decade van de VNG gebruikt om de benodigde maatregelen te treffen voor de bescherming van netwerk- en informatiesystemen. De planning hiervan is gebaseerd op de wettelijke invoeringstermijnen en de verschuivingen daarvan.

De informaticacategorieën uit de eerste tranche van de Wet Open Overheid worden gepubliceerd waarmee aan de wettelijke vereisten wordt voldaan. Aangevraagde Woo-verzoeken zijn op de gemeentelijke website raadpleegbaar gemaakt. In samenwerking met Arnhem en Rheden is het bijkomende proces van anonimisering ontworpen en de ondersteunende software daarvoor is gezamenlijk ingekocht.

Om te kunnen voldoen aan de vereisten uit de Wet Elektronisch Bestuurlijk Verkeer is de elektronische dienstverlening uitgebreid en aangepast. Digitale formulieren zijn opnieuw opgebouwd in het nieuwe zaaksysteem en het dienstenportaal voor Burgerzaken is geïmplementeerd.

In het kader van het verbeteren van de digitale toegankelijkheid zijn er verschillende toegankelijkheidsverklaringen afgegeven voor verschillende websites van de gemeente.

De digitale weerbaarheid van de gemeente is versterkt met het bewustwordingsprogramma informatieveiligheid en privacy.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Personeel en organisatie

Tabel 107

HRM	2022	2023	2024	Doel
Ziekteverzuim	8,2%	5,13%	6,40%	5,0%
Medewerkersonderzoek*				
Bevlogenheid		7,1		7,5
Werkdruk		5,1		6,0
Informatievoorziening & communicatie		5,1		6,0
Loopbaanontwikkeling		6,4		6,2

* Laatste medewerkersonderzoek heeft in 2023 plaatsgevonden. Het medewerkersonderzoek wordt niet elk jaar uitgevoerd.

Wat heeft het gekost

Tabel 108

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	14.685	16.334	15.821	513
Baten	3	100	633	532
Saldo van baten en lasten	-14.682	-16.233	-15.188	1.045
Mutatie reserve	18	58	-844	-902
Gerealiseerd resultaat	-14.665	-16.176	-16.032	143

Tabel afwijkingen

Tabel 109

Omschrijving	Bedrag
ICT	221
Bedrijfsvoering De Connectie	136
AJZ/ representatie/ communicatie/ externe advisering/ Fin	-12
P&O/HRM	65
Decentraal p-budget	631
Overig	4
Subtotaal	1.045
Reserve kwaliteitsimpuls organisatie	-631
ICT reserve	-221
Organisatie ontwikkeling	-50
Totaal na mutatie reserve	143

Toelichting afwijkingen

ICT

Voor de dekking van de indexatie-kosten op de softwarecontracten hebben we de beschikbare financiële ruimte van het onderhoudsbudget gebruikt. Er is extra hulp ingehuurd om de migratie van het zaak-systeem voor te bereiden. Er is nieuwe software aangeschaft en bestaande software uitgebreid. Daaronder wordt ook een groei in licenties en abonnementen verstaan. Net als vorig jaar hebben we minder expertise van leveranciers nodig gehad. Ook zijn investeringen gedaan op het vlak informatiebeveiliging.

Ondanks de extra uitgaven hebben we een meevaller van € 221.000 op het ICT-budget. Hoofdrede van de meevaller is dat niet alle projecten zijn uitgevoerd als beoogd. In 2025 willen we deze projecten in eigen beheer uitvoeren.

Bedrijfsvoering De Connectie

De stelpost voor behandeling WOZ-bezwaren is vrijgevallen binnen de begroting van De Connectie. Deze vrijgevallen middelen zijn terug gegeven aan de gemeenten. De kosten voor schoonmaak bebouwen waren per abuis dubbel (niet alleen bij het lumpsum budget voor De Connectie, maar ook bij de budgetten van het gemeentelijk vastgoed) begroot. Door de kosten te boeken bij het gemeentelijke vastgoed geeft dit een aanvullend voordeel van € 68.000 waardoor het totale voordeel € 136.000 bedraagt.

P&O/HRM

Besparing binnen team interne bedrijfsvoering vloeit voort uit het feit dat er extra structureel budget beschikbaar was gesteld in 2023 voor functie onderhoud. Dit budget uit 2023 is meegenomen naar 2024 en is in 2024 ingezet voor het functieonderhoud HR21 onderzoek. Hierdoor is het structurele jaarlijkse functieonderhoud budget beperkt gebruikt.

Daarnaast is er ook een groot deel van het organisatiebrede opleidingsbudget onbenut gebleven. Reden hiervoor is dat er geen organisatiebrede opleidingen zijn ingezet in 2024. Wel is er gestart met het organiseren van inhoustrainingen maar die zijn gepland voor 2025.

Budget Arbo heeft ook budget over, reden hiervoor is dat er minder is uitgegeven voor arbo behoeften, zoals computerbrillen, ook zijn er in 2024 geen arbo onderzoeken nodig geweest, waardoor er budget over is.

Decentraal p-budget

Het overschot in het decentraal p-budget wordt vooral veroorzaakt door het verschil in vertrek van oude medewerkers en de start van de opvolgers. Dit wordt veroorzaakt door de krapte op de arbeidsmarkt, soms moeten vacatures meerdere malen uitgezet worden voor er een geschikte kandidaat gevonden is. Hierdoor hou je per vacature enkele maanden budget over. Daarnaast hebben we binnen projecten meer uren in rekening kunnen brengen op projecten in plaats van formatie.

Mutatie reserve

Reserve kwaliteitsimpuls organisatie

Bij de Najaarsnota 2024 heeft u besloten een reserve in te stellen. Het resultaat op het decentraal P-budget wordt derhalve gestort in deze reserve.

ICT reserve

De meevaller op het ICT budget wordt toegevoegd aan de ICT reserve. In 2025 zullen wij deze projecten in eigen beheer uitvoeren en daarmee een inhaalslag realiseren.

Doel

We willen goede en laagdrempelige huisvesting, die de interactie met de samenleving versterkt en die medewerkers op een moderne manier faciliteert bij het uitvoeren van hun taken. Huisvesting waarbij openheid, multifunctionaliteit en duurzaamheid belangrijke kernwaarden zijn.

Het gemeentehuis moet een plek zijn waar samenwerking en uitwisseling tussen bestuur, medewerkers en iedereen die in het huis van de gemeente komt (net)werken wordt gestimuleerd. Ontmoeten is minstens zo belangrijk als geconcentreerd werken aan een document. Flexwerkplekken in combinatie met thuiswerken is de regel. Het nieuwe interieur, klimaatbeheersing en technische voorzieningen dienen te voldoen aan de moderne ARBO-maatstaven.

Voortgang

Ten aanzien van het gemeentehuis heeft uw raad niet ingestemd met het renovatieplan. Er is een motie aangenomen dat is vertaald in een startnotitie dat geamendeerd is aangenomen. Er is een start gemaakt met een onderzoek naar alternatieve huisvesting voor het gemeentehuis. Het plan voor nieuwbouw gemeentewerf wordt verder uitgewerkt.

Activiteiten

Tabel 110

Prod.	Activiteit	I	P	F	R
3D	Gemeentehuis	=	-	=	-

Toelichting:

Planning: in april heeft uw raad niet ingestemd met het voorstel tot renovatie van het gemeentehuis. Er is een motie aangenomen dat is vertaald in een startnotitie waar geamendeerd mee ingestemd is in oktober Deze tussenstap heeft extra tijd gekost.

Risico's: uitstel van renovatie van het gemeentehuis brengt risico's met zich mee en wordt groter naarmate er geen besluit wordt genomen. Er is een nieuw instandhoudingsplan opgesteld waarin het noodzakelijk onderhoud wordt opgenomen. Dit plan wordt meegenomen in de besluitvorming in 2025.

3D	Nieuwbouw gemeentewerf	-	-	-	=
----	------------------------	---	---	---	---

Toelichting:

Inhoud: Er is een programma van eisen uitgewerkt. Het benodigde programma past niet op de huidige locatie. Er is besloten de nieuwe werf te realiseren aan de overzijde van de huidige werf.

Planning: De planning is uitgelopen omdat er een exploitatietekort zat. Dit tekort is inmiddels gedekt waardoor het project verder kan. Financiën: Er is een nieuwe exploitatie- en stichtingskostenraming opgesteld tot einde werk. Deze ramingen kwamen hoger uit. Er ligt inmiddels een sluitende exploitatie.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wat heeft het gekost

Tabel 111

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	660	659	584	75
Baten	17	17	26	9
Saldo van baten en lasten	-643	-641	-558	84
Mutatie reserve	-271	-252	-225	28
Gerealiseerd resultaat	-914	-894	-782	112

Tabel afwijkingen

Tabel 112

Omschrijving	Bedrag
Studie gemeentehuis	39
Beheerskosten gemeentehuis en Veentjesbrug	116
Noodzakelijk onderhuis gemeentehuis	-74
Overig	3
Subtotaal	84
Mutatie reserve:	
Studie gemeentehuis	-39
Noodzakelijk onderhoud gemeentehuis	74
Overig	-7
Totaal na mutatie reserve	112

Toelichting afwijkingen

Studie gemeentehuis

De studie gemeentehuis is na uw besluit in oktober gestart. Er is in 2024 echter geen factuur gestuurd. Facturering vindt plaats na afronding van de opdracht in 2025. Het bedrag valt daarom terug in de reserve.

Beheerskosten gemeentehuis en Veentjesbrug

Er is een voordeel omdat we in 2024 tegen een gunstiger tarief energie in hebben gekocht. Echter is de afrekening 2024 nog niet geweest en is in het gemeentehuis met name op gas verwarmt om de WKO installatie weer in balans te brengen. De verwachting is dat er nog een afrekening komt.

Verder is voor de beide panden, gelet op toekomst, alleen het strikt noodzakelijk dagelijks onderhoud uitgevoerd. Dit levert een overschot op van € 42.000.

Noodzakelijk onderhoud gemeentehuis

Voor het gemeentehuis zijn alleen de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Naast het reguliere jaarlijks onderhoud aan de verschillende gebouwonderdelen is ook het sanitair vervangen. Daarnaast zijn op verschillende plaatsen in de gevel herstel werkzaamheden geweest. De koude / warmte units zijn in de kantoorruimtes, daar waar mogelijk gerepareerd.

3E Samenwerkingsverbanden

Doel

We gaan samenwerkingsverbanden aan om als zelfstandige gemeente onze wettelijke en opgedragen taken goed te kunnen vervullen en om een bijdrage te leveren aan regionale ontwikkelingen

Voortgang

Als gemeente Renkum nemen we deel aan verschillende samenwerkingsverbanden. Door samenwerking kunnen we onze wettelijke taken goed uitvoeren en de opgaven die op ons afkomen beter en efficiënter organiseren. De bundeling van krachten zorgt voor meer schaalgrootte en we krijgen beschikbaarheid over meer specialistische kennis, zoals ook is gebleken uit het traject Bestuurlijke Toekomst. Door de samenwerking scheppen we de voorwaarden waardoor onze medewerkers hun taken beter kunnen uitvoeren ten dienste van de Renkumse samenleving.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wat heeft het gekost

Tabel 113

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	644	579	702	-123
Baten	350	350	510	160
Saldo van baten en lasten	-294	-229	-192	37
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-294	-229	-192	37

Tabel afwijkingen

Tabel 114

Omschrijving	Bedrag
Subsidiebureau	24
Contributie en deelnemingen	13
Groene Metropoolregio	12
Overig	1
Subtotaal	37
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	37

Toelichting afwijkingen

Subsidiebureau

De medewerkers van het InterGemeentelijk subsidiebureau (IGS) zijn ondergebracht bij de gemeente Renkum en werken voor zes gemeenten (Rheden, Arnhem, Overbetuwe, Lingewaard, Doetinchem en Renkum). De totale kosten worden, per 2024, verdeeld naar rato van het aantal inwoners per gemeente. Hierdoor ontstaat een min of meer vaste(re) uitgavenpost. Voor 2024 zijn de totale lasten lager dan begroot, waardoor er een voordeel van € 24.000 is.

In 2024 is een restitutie ontvangen van de Groene Metropoolregio in verband met niet bestede middelen over 2023. Dit heeft geleid tot een positief resultaat.

3F Goed bestuur

Doel

We zijn een betrouwbaar en professioneel openbaar bestuur: het is belangrijk dat inwoners weten wat zij van ons kunnen verwachten.

Voortgang

In 2024 is er relatief veel inzet geweest op de ondersteuning van het politieke proces. Dit heeft o.a. geleid tot de formatie van een nieuw college en de vaststelling van een sluitende meerjarenbegroting. De kwaliteit van de uitzending van raads- en commissievergaderingen is aanzienlijk verbeterd door de installatie van nieuwe audiovisuele middelen in de raadzaal. Ook is er een doorontwikkeling gemaakt van het integriteitsbeleid van het gemeentebestuur, o.a. door het vaststellen van een nieuwe gedragscode voor de raad en procesafspraken voor het omgaan met integriteitsmeldingen. Daarnaast is met de raadswerkgroep 'Sturen op de woningmarkt' verder uitvoering gegeven aan de raadsagenda 2022-2026.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wat heeft het gekost

Tabel 115

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	1.414	1.446	1.863	-416
Baten		106	46	-61
Saldo van baten en lasten	-1.414	-1.340	-1.817	-477
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-1.414	-1.340	-1.817	-477

Tabel afwijkingen

Tabel 116

Omschrijving	Bedrag
College B&W Voormalig bestuur	-492
College B&W	12
Overig	3
Subtotaal	-477
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	-477

Toelichting afwijkingen

College B&W Voormalig bestuur

Als gevolg van lagere rente is de reservewaarde voor de pensioenen van wethouders hoger.

Dit heeft tot gevolg dat er een extra storting nodig is in de voorziening voormalig bestuur van € 492.000.

04 Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en vpb

De hiervoor genoemde lasten en baten per programma resulteren voor 2024 per saldo in een uitgavenpost. Om deze uitgaven te bekostigen hebben we een aantal algemene dekkingsmiddelen. Deze algemene dekkingsmiddelen zijn, in tegenstelling tot de bij de programma's genoemde baten, vrij in te zetten binnen de begroting. Daarnaast is er een niet programmagebonden bedrag apart gezet voor onvoorziene uitgaven. In de volgende tabel is één en ander samengevat.

Resultaat per programma

Tabel 117

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Rekening
01 Samenleving	-44.469
02 Omgeving	-7.554
03 Organisatie	-19.379
Totaal programma's	-71.402
04 Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en vpb	74.375
Totaal resultaat	2.974

Een overzicht van de cijfers uit de begroting na wijziging vindt u o.a. in de inleiding.

In het vervolg van dit onderdeel vindt u onder het kopje "Wat heeft het gekost" een toelichting op de afwijking tussen de gerealiseerde en de begrote algemene dekkingsmiddelen.

Wat heeft het gekost

Tabel 118

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	6.023	2.783	2.146	638
Baten	75.728	78.380	78.389	8
Saldo van baten en lasten	69.705	75.597	76.243	646
Mutatie reserve	208	-1.812	-1.868	-56
Gerealiseerd resultaat	69.913	73.786	74.375	590

Overzicht per product

Tabel 119

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
4A Algemene uitkering	61.686	61.883	62.323	440
4B Belastingen	10.557	10.315	10.395	79
4C Overige algemene dekkingsmiddelen	-2.234	1.677	1.676	-1
4D Onvoorzien	-95	-90	0	90
4E VPB	0	0	-19	-19
Totaal	69.913	73.786	74.375	590

4A Algemene uitkering

Wat heeft het gekost

Tabel 120

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	0	0	0	0
Baten	61.686	61.883	62.323	440
Saldo van baten en lasten	61.686	61.883	62.323	440
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	61.686	61.883	62.323	440

Tabel afwijkingen

Tabel 121

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Bedrag
Decembercirculaire 2024	260
Afrekening 2022	88
Verschil begroting en laatste betaalspecificatie	92
Subtotaal	440
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	440

Toelichting afwijkingen

Decembercirculaire

Taakmutaties 2024

Tabel 122

<i>Bedragen * € 1.000</i>	2024
Bijdrage gebruik BPR 2024	-/- 1
Compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg *	44
Subsidieregeling continuïteit cruciale jeugdzorg *	6
Hervormingsagenda Jeugd *	8
Totaal taakmutaties	57

* Dit betreft terugboeking van middelen die via het gemeentefonds beschikbaar zijn gesteld voor de begroting van het ministerie van VWS. Deze middelen zijn niet besteed door ministerie van VWS en komen daarom weer terug in het gemeentefonds.

Decentralisatie- en integratie-uitkeringen 2024

Tabel 123

<i>Bedragen * € 1.000</i>	2024
Wet betaalbare huur	3
Natuurbrandpreventie en -mitigatie	60
Register Externe veiligheidsrisico's	10
Spreidingswet	36
Meerkosten Oekraïne sociaal domein	50
Vangnetconstructie energietoelage	44
Totaal decentralisatie- en integratie-uitkeringen	203

Afrekening 2022

In december heeft nog een aanpassing plaatsgevonden van de uitkering gemeentefonds.

Vershil begroting en laatste betaalspecificatie

Bij een aantal maatstaven is er nog een verschil tussen de begroting 2024 en de laatste betaalspecificatie voor 2024. Omdat deze maatstaven nog niet definitief zijn kan de uitkering gemeentefonds over 2024 nog in latere jaren worden aangepast.

4B Belastingen

Wat heeft het gekost

Tabel 124

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	771	695	695	
Baten	11.328	11.011	11.090	79
Saldo van baten en lasten	10.557	10.315	10.395	79
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	10.557	10.315	10.395	79

Tabel afwijkingen

Tabel 125

Omschrijving	Bedrag
Toeristenbelasting	66
Overig	13
Subtotaal	79
Mutatie reserve	
Totaal na mutatie reserve	79

Toelichting afwijkingen

[Toeristenbelasting](#)

Zie voor de toelichting paragraaf 1 lokale heffingen.

4C Overige algemene dekkingsmiddelen

Wat heeft het gekost

Tabel 126

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	5.157	1.998	1.432	566
Baten	2.715	5.487	4.976	-511
Saldo van baten en lasten	-2.443	3.489	3.544	55
Mutatie reserve	208	-1.812	-1.868	-56
Gerealiseerd resultaat	-2.234	1.677	1.676	-1

Tabel afwijkingen

Tabel 127

Omschrijving	Bedrag
Resultaat vastgoed	-122
Onderhoud vastgoed (via reserve voorziening onderhoud gebouwen)	56
Rente resultaat (o.a. rekenrente naar 0,0%)	-191
Overige baten en lasten	299
Stelpost	13
Subtotaal	55
Mutatie reserve	-56
Totaal na mutatie reserve	-1

Toelichting afwijkingen

Resultaat vastgoed

Bij een aantal niet-kernareaal panden zijn de kosten voor het in stand houden hoger als geraamd. Met name de energiekosten en kosten van dagelijks onderhoud bleken hoger. Inmiddels zijn maatregelen genomen om deze kosten aanzienlijk te beperken

Voor het afwikkelen van een vastgoedovereenkomst zijn juridische kosten gemaakt.

Rente resultaat

Hogere rente inkomsten van € 119.000 als gevolg van de rente over schatkistbankieren en ontvangen rente van leningen via Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVn).

Lagere rente doorberekening van € 310.000 door verlaging van de rekenrente van 0,5% naar 0,0%.

Overige baten en lasten

Afrekening specifieke uitkering sport (btw) € 263.000

Als gevolg van herberekening van het mengpercentage btw voor 2022 is er een suppletie ontvangen.

4D Onvoorzien

Wat heeft het gekost

Tabel 128

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	95	90		90
Baten				
Saldo van baten en lasten	-95	-90		90
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-95	-90		90

Tabel afwijkingen

Tabel 129

Omschrijving	Bedrag
Beginstand	95
Dekking voor monumenten (zie Najaarsnota 2024)	-5
Subtotaal	90
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	90

Toelichting afwijkingen

In de Najaarsnota 2024 is deze stelpost ingezet ten behoeve van gemeentelijke monumenten. Het restant valt vrij.

Wat heeft het gekost

Tabel 130

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten			19	-19
Baten				
Saldo van baten en lasten			-19	-19
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat			-19	-19

Vennootschapsbelasting

Sinds 2016 rust een vennootschapsbelastingplicht op winstgevende ondernemingsactiviteiten van de gemeente. De Vpb-last wordt per ondernemingsactiviteit berekend. De eventuele Vpb-last dient conform Besluit Begroting en Verantwoording te worden begroot in het Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen. In de begroting nemen we geen aparte post voor vennootschapsbelasting (hierna: Vpb) op.

Elk jaar wordt geïnventariseerd welke activiteiten onder het regime van de Wet op de Vennootschapsbelasting vallen o.b.v. 3 criteria en indien één van deze drie eisen ontbreekt, is er geen sprake van een onderneming. De gemeente is alsdan in zoverre niet onderworpen aan de Vpb.

- duurzame organisatie van kapitaal en arbeid;
- deelname aan het economisch verkeer;
- winstoogmerk of vermogensoverschotten.

Daarnaast lopen op dit moment meerdere gerechtelijke procedures bij andere gemeenten inzake:

- De activiteit inkomsten uit reclameconcessies;
- De activiteit inkomsten uit de huurovereenkomsten benzineverkooppunten;
- De activiteit verstrekken van ambtenarenhypotheken.

De activiteit is in 2008 gestopt, maar nog niet alle hypotheeklen zijn afgelost.

Voor gemeente Renkum is alleen de procedures omtrent reclameconcessies van belang. Daarom is deze toegevoegd aan de lijst met risicoactiviteiten die verder bestaat uit opbrengsten uit restafval, markten, houtverkoop, de grondexploitatie, detacheren personeel.

De detailanalyse voor ieder jaar vindt plaats één jaar nadat de jaarrekening voor dat jaar gereed is. Op

basis hiervan doet de gemeente een uitgestelde aangifte. Besloten is dat de gemeente Renkum Vpb afdraagt over reclameconcessies vanaf 2022 (nieuwe contractanten) om o.a. belastingrentekosten van 10% te voorkomen (rente op rente leidt anders tot een significant bedrag). Tegen de aangiften Vpb gaat de gemeente in bezwaar om de rechten veilig te stellen. De gemeente heeft besloten geen eigen procedure op te starten, omdat de casuïstiek redelijk aansluit bij de reeds lopende landelijke procedures. Indien gemeenten bij de rechter hun gelijk krijgen, dan heeft ook Renkum recht op teruggave van de reeds betaalde Vpb. Naar verwachting zal de uitspraak op de procedures nog een paar jaar op zich laten wachten.

De gemeente draagt over 2023 Vpb af voor in totaal: € 3.936.

Overhead

De definitie van 'overhead' luidt als volgt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Voor de opbouw van de overhead verwijzen we u naar de Begroting 2024. In de jaarrekening 2024 is het resultaat op de overheadposten als volgt:

Tabel 131

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten		17.812	17.370	442
Baten		467	1.169	701
Gerealiseerd resultaat		17.344	16.201	1.143

De overhead is met name ondergebracht onder het product 3C Organisatie en bedrijfsvoering, product 3D. Huisvesting/ gemeentehuis en 3E. Samenwerkingsverbanden. De eventuele afwijkingen worden bij deze producten toegelicht.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Tabel 132

BBV	Locatie R = Renkum NL = Nederland	2020	2021	2022	2023	2024
Woonlasten éénpersoonshuis-houden	R	€ 570	€ 873	€ 951	€ 970	€ 1.056
Woonlasten éénpersoonshuis-houden	NL		€ 733		€ 860	nb
Woonlasten meerpersoonshuis-houden	R	€ 956	€ 1.090	€ 1.170	€ 1.211	€ 1.307
Woonlasten meerpersoonshuis-houden	NL		€ 810		€ 942	nb
Gem. WOZ-waarde woningen (in €)	R	299.000	315.000	339.000	402.000	413.000
Gem. WOZ-waarde woningen (in €)	NL	271.000	290.000	317.000	369.000	nb
Demografische druk (BBV)	R	91,6%	91,1%	91,1%	91%	91,5%
Demografische druk (BBV)	NL	nb	70,1%	70,3%	70,3%	nb

nb = (nog) niet bekend

Paragrafen

- In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt bepaald dat in de begroting een aantal verplichte paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten.
- Het doel van de paragrafen is om onderwerpen die verspreid in de begroting staan gebundeld weer te geven. Hiermee wordt van deze onderdelen een dwarsdoorsnede gegeven van alle programma's.
- Het jaarverslag bevat de paragrafen die in de begroting zijn opgenomen. Ze bevatten de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragrafen in de begroting is opgenomen.

Op grond van de artikelen 9 en 24 van het BBV moet de begroting de volgende paragrafen bevatten:

- lokale heffingen
- weerstandsvermogen
- onderhoud kapitaalgoederen
- financiering
- bedrijfsvoering
- verbonden partijen
- grondbeleid
- openbaarheidsparagraaf

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Inleiding

Lokale heffingen zijn inkomsten voor de gemeente, betaald door de burgers. Het zijn inkomsten die verkregen worden op grond van publiekrechtelijke regels, voornamelijk belastingen en leges, die de overheid heft op grond van wettelijke bepaling van haar inwoners en gasten.

Deze heffingen kunnen worden onderscheiden in:

1. Belastingen: uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening (algemeen belang), maar ook publiek-individuele vormen van dienstverlening zonder een duidelijke relatie tussen dienstverlening en belasting (voornamelijk OZB).
2. Retributies: uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening: burger moet ook betalen als hij de dienst niet wenst (afvalstoffenheffing en rioolrecht).
3. Leges: individuele dienstverlening van typische overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard (paspoorten, vergunningen enz.). Betaling vindt alleen plaats bij afname van de producten.

In deze paragraaf zullen wij ingaan op het gemeentelijk beleid voor de bepaling van de tarieven en realisatie van de inkomsten voor belastingen, retributies en leges.

In een gecombineerde aanslag worden de OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing en hondenbelasting aan de belastingplichtige in rekening gebracht. Over 2024 zijn de aanslagen opgelegd. Daarnaast zijn de nog op te leggen belastingen over 2022 en 2023 in 2024 in rekening gebracht.

In het vervolg wordt aangegeven wat de opbrengsten zijn over belastingjaar 2024 en de effecten van de aanslagen over oudere jaren.

Tarieven OZB

In de Begroting 2024 zijn de uitgangspunten weergegeven voor de bepaling van de OZB inkomsten in 2024. Op basis van deze uitgangspunten zijn de tarieven voor 2024 als volgt vastgesteld:

Tabel 133

Tarief in % van de waarde onroerend goed	2024	2023
Woning		
Eigenaar	0,1114	0,0984
Niet-woning		
Eigenaar	0,4307	0,3502
Gebruiker	0,3371	0,2688

De geraamde opbrengst voor het belastingjaar 2024 bedraagt € 10.537.000. Deze begroting is in de Najaarsnota 2024 naar beneden bijgesteld met € 441.600 als gevolg van bijstelling WOZ-waarde. Totaal is het begrote bedrag € 10.095.400.

Opbrengsten OZB/RZB

Via de gecombineerde aanslagen over boekjaar 2024 wordt de OZB in rekening gebracht. De opbrengst van de OZB 2024 is als volgt:

Tabel 134

Bedragen x € 1.000	Begroot	Werkelijk	Vershil
Woning			
Eigenaar	6.965	6.963	-2
Niet-woning			
Eigenaar	1.876	1.858	-18
Gebruiker	1.254	1.229	-25
Totaal	10.095	10.050	-45

Het totale nadeel van OZB ten opzichte van de begroting bedraagt € 45.000.
Zie hiervoor de toelichting bij product 4B Belastingen

Afvalstoffenheffing

Tarieven afvalstoffenheffing

In 2019 is overgegaan naar een nieuwe manier van inzamelen. Bij het nieuwe betalingssysteem wordt uitgegaan van het in rekening brengen van het vastrecht per aansluiting inclusief een gemiddeld aantal aanbiedingen per jaar. Na afloop van het kalenderjaar vindt de afrekening plaats op basis van het werkelijk aantal aanbiedingen over het voorgaande jaar. Tegelijkertijd ontvangt men de aanslag van het vastrecht voor het nieuwe jaar.

De tarieven voor 2024 op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten zijn weergegeven in de volgende tabel.

Vastrecht tarieven

Tabel 135

Bedragen in euro's	2024	2023
1-persoon	234,90	236,20
2-persoons	254,60	256,10
3-persoons of meer	278,40	280,10

Variabele tarieven

Tabel 136

Bedragen in euro's	2024	2023
Laagbouw		
Per aanbieding restafval met een 140 liter restafval klike	4,05	4,05
Per aanbieding restafval met een 240 liter restafval klike	6,75	6,75
Hoogbouw		
Per aanbieding restafval met een zak van 60 liter	1,36	1,36
Per aanbieding restafval met een zak van 30 liter	0,68	0,68

In hoogbouw komt het ook voor dat de huishoudens niet zelfstandig het afval in de ondergrondse containers deponeert (serviceflats). Hierbij wordt alleen een vast bedrag aan afvalstoffenheffing in rekening gebracht. De tarieven voor de serviceflats bedragen dan:

Afvalstoffenheffing serviceflats

Tabel 137

Bedragen in euro's	2024	2023
1-persoon	261,30	261,30
2-persoons	296,40	296,40
3-persoons of meer	332,50	332,50

Om de nieuwe tarieven te kunnen vergelijken met de huidige tarieven is er een aanname gemaakt van het aantal keer dat restafval wordt aangeboden. Dit is 5,46 keer voor een één persoon, 8,78 keer voor een twee persoon en 11,41 keer voor een 3 of meer persoonshuishouden. Bij hoogbouw is dit 3 keer zoveel. Omgerekend komt dit uit op de volgende bedragen.

Afvalstoffenheffing

Tabel 138

<i>Bedragen in euro's</i>	2024	2023
1-persoon	259,96	261,26
2-persoons	294,90	296,40
3-persoons of meer	330,77	332,47
Wijziging t.o.v. vorig jaar	- 0,5%	

De geraamde opbrengst voor het belastingjaar 2024 was € 4.162.000.

Opbrengsten afvalstoffenheffing

Via de gecombineerde aanslagen over belastingjaar 2024 wordt de afvalstoffenheffing in rekening gebracht. Vervolgens worden gedurende het jaar verminderings en ontheffingen toegepast. Dit heeft, onder andere, te maken met verhuizing van de belastingplichtige.

De kwijtscheldingen zijn bij de afvalstoffenheffing opgenomen als opbrengsten. De kwijtscheldingen worden binnen het product belastingen bij de algemene dekkingsmiddelen opgenomen als een last. De opbrengst afvalstoffenheffing voor 2024 bedraagt:

Tabel 139

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot	Werkelijk	Vershil
Totale heffing	4.162	4.164	2

Het resultaat op de inkomsten afvalstoffenheffing is meegenomen bij de bepaling van de storting in c.q. onttrekking uit de voorziening afvalstoffenheffing.

Onderstaand overzicht geeft het dekkingspercentage afval van de inkomsten over 2024 weer.

Kosten c.q. toe te reken kosten en opbrengsten

Tabel 140

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2024
<i>Afvalverwijdering en verwerking</i>	
Doorberekende salarissen en overig personele kosten	131
Afschrijvingen	154
Toegerekende rente	0
Directe lasten	3.216
Storting in de voorziening afvalstoffenheffing	65
Overige inkomsten	-490
<i>Subtotaal afvalverwijdering en verwerking</i>	3.076
Toe te rekenen overhead	135
BTW (alleen over de lasten in exploitatie)	658
Straatreiniging	185
Kwijtscheldingen	111
Totaal	4.165
Dekkingspercentage inkomsten	100%

Rioolheffing

Tarieven rioolrecht

Bij de bepaling van een kostendekkend rioolrecht gelden voor de kostprijsbepaling de volgende uitgangspunten:

- alle lasten en baten zoals geraamd op het product "Riolering en Water";
- 100% van de kwijtscheldingen over de rioolheffing;
- 50% van de lasten van de straatreiniging;
- 100% van de perceptiekosten belastingen.

De tarieven zijn in de volgende tabel weergegeven.

Tabel 141

Bedragen x € 1.000	2024	2023
Eigenaren		
Woning per aansluiting	149,77	142,32
Niet-woning per aansluiting	462,79	433,61
Gebruiker woningen:		
1-persoonshuishouden	94,34	88,39
2-persoonshuishoudens	188,68	176,78
Vanaf 3-persoonshuishoudens	283,02	265,17
Gebruiker niet woningen:		
Tot en met 250 m3	252,36	236,45
Stijging/daling t.o.v. vorig jaar	6,7%	

De geraamde opbrengst voor het belastingjaar 2024 was € 5.364.000.

Opbrengsten rioolheffing

Via de gecombineerde aanslagen over belastingjaar 2024 wordt de rioolheffing in rekening gebracht. Vervolgens worden gedurende het jaar verminderingen en ontheffingen toegepast. Een vermindering heeft, onder andere, te maken met verhuizing van de belastingplichtige. De kwijtscheldingen zijn bij de rioolheffing opgenomen als opbrengsten. De kwijtscheldingen worden binnen het product belastingen bij de algemene dekkingsmiddelen opgenomen als een last. De opbrengst rioolheffing voor 2024 bedraagt:

Rioolheffing

Tabel 142

Bedragen x € 1.000	Begroot	Werkelijk	Verschil
Totale heffing	5.378	5.378	14

Het voordeel dat hier ontstaat zal worden meegenomen bij de bepaling van de storting in c.q. onttrekking uit de voorziening rioolheffing.

Het volgende overzicht geeft het dekkingpercentage riolering van de inkomsten over 2024 weer.

Kosten c.q. toe te reken kosten en opbrengsten

Tabel 143

<i>Bedragen in € 1.000</i>	2024
<i>Water en Riolering</i>	
Doorberekende salarissen en inhuur	470
Toegerekende tractie	24
Afschrijvingen	458
Toegerekende rente	0
Directe lasten	995
Investerings direct ten laste van exploitatie	0
Storting in de voorziening riolering	2.220
Overige inkomsten	-158
Subtotaal water en riolering	4.010
Toe te rekenen overhead	521
BTW (alleen over de lasten in exploitatie)	302
Kwijtscheldingen	69
Totaal water en riolering	4.901
<i>Straatreiniging (50%)</i>	
Doorberekende salarissen en overig personele kosten	89
Toegerekende tractie	40
Directe lasten	274
Subtotaal straatreiniging	403
Toe te rekenen overhead	105
BTW	54
Totaal straatreiniging	562
Totaal	5.463
Dekkingspercentage inkomsten	

Hondenbelasting

Tarieven hondenbelasting

Op basis van de algemene uitgangspunten voor de bepaling van de jaarlijkse tariefstelling zijn de tarieven (afgerond) hondenbelasting in de volgende tabel weergegeven.

Tabel 144

<i>Bedragen in euro's</i>	2024	2023
Eerste hond	38,10	57,20
Tweede hond	63,60	95,40
Derde en volgende hond	89,10	133,60
Daling t.o.v. vorig jaar	- 33,4%	

In de begroting is een opbrengst geraamd van € 109.000.

Opbrengsten hondenbelasting

De opbrengst van de hondenbelasting in 2024 is als volgt:

Tabel 145

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot	Werkelijk	Vershil
Totale heffing	109	116	7

Toeristenbelasting

Tarieven toeristenbelasting

Met ingang van 2007 worden twee tarieven gehanteerd, namelijk één voor campings en andere eenvoudige verblijfsaccommodaties en één voor hotels. De tarieven voor 2023 zijn weergegeven in de volgende tabel (afgerond op 5 cent).

Tabel 146

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2024	2023
Tarief per overnachting voor:		
verblijf met overnachting	2,50	2,40
verblijf in een eigen verblijfsmiddel	1,40	1,30
Stijging t.o.v. vorig jaar		
verblijf met overnachting	4,20%	
verblijf in een eigen verblijfsmiddel	7,70%	

In de begroting is een opbrengst geraamd van € 583.000. In de najaarsnota 2024 is dit verhoogd met € 124.000 als gevolg door hogere aantal overnachtingen in 2023.

Opbrengsten toeristenbelasting

Tabel 147

<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Toeristenbelasting 2023	52
Ontvangen compensatie toeristenbel. 2024	80
Nog op te leggen over 2024	641
Totale opbrengst	773
Primitieve begroting 2024	583
Najaarsnota 2024	124
Begroot 2024 na wijziging	707
Resultaat	66

Toelichting opbrengsten

Toeristenbelasting 2023

Bij de jaarrekening 2023 was ervan uitgegaan dat de opbrengst over 2023 € 655.000. In de najaarsnota 2024 was al rekening gehouden met een extra opbrengst over 2023 van € 35.000. Uiteindelijk bedraagt de opbrengst over 2023 totaal € 706.500. Voordeel van € 16.500.

Toeristenbelasting 2024

De verwachting is dat het aantal overnachtingen 2024 minimaal gelijk zal zijn aan de overnachtingen 2023. Omdat de tarieven 2024 hoger zijn dan die van 2023 wordt over 2024 een opbrengst verwacht van € 672.000 (verwerkt in de najaarsnota 2024). Op basis van de al ontvangen informatie zal naar verwachting de opbrengst over 2024 € 721.000 bedragen. Dit is 49.000 meer dan begroot.

Kwijtscheldingen

Het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente Renkum is vastgelegd in de Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen. Bij de invordering van de afvalstoffenheffing, rioolheffing huishoudens en hondenbelasting kan volledige kwijtschelding worden verleend. Voor andere belastingen en heffingen wordt geen kwijtschelding verleend. Bij de invordering wordt in afwijking van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 het percentage van de berekening van de kosten van bestaan vastgesteld op 100 procent van de bijstandsnorm.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is opgenomen dat de gemeente in de begroting en de jaarstukken moet aangeven:

- welke risico's er spelen;
- welke capaciteit (middelen) er beschikbaar is bij tegenvallers;
- wat het beleid is ten aanzien van de risico's, de capaciteit en de relatie tussen beide.

In deze paragraaf zal, op basis van de situatie per 31-12-2024, worden ingegaan op ons weerstandsvermogen vanaf 2025. Daarbij wordt eerst stilgestaan bij het beleid van onze gemeente. Vervolgens komt de weerstandscapaciteit aan de orde. Daarna wordt ingegaan op de risico's waarvan sprake is binnen onze gemeente. Tot slot worden conclusies getrokken over het weerstandsvermogen. Daarnaast zijn de op basis van het BBV en onze financiële verordening verplichte kengetallen opgenomen in deze paragraaf.

Beleid

De hoofdlijnen van ons beleid met betrekking tot het weerstandsvermogen en risicomanagement is vastgelegd in de financiële verordening gemeente Renkum. De verdere uitwerking vindt jaarlijks plaats in de begroting.

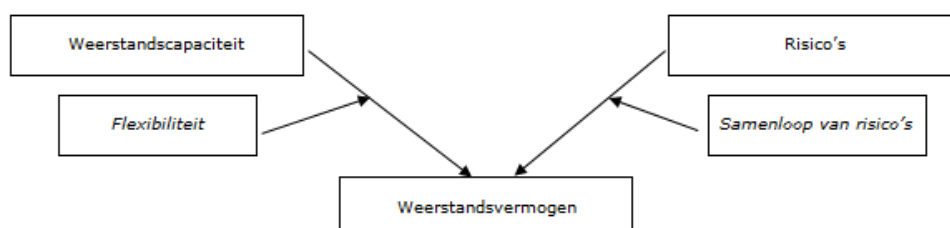
Risicomanagement is als een continu proces vormgegeven binnen de organisatie. Daarvoor is het risicomanagement ingebed binnen het beleidsvormingsproces en de planning- & controlcyclus. Het proces van risicomanagement omvat drie stappen: inventariseren, analyseren en beheersen. In hoofdlijnen zijn er vier mogelijkheden om risico's te beheersen, namelijk: elimineren, reduceren, overdragen of accepteren. Als een risico niet kan worden geëlimineerd, gereduceerd of overgedragen, dan wordt het risico geaccepteerd en zal de eventuele (financiële) schade middels de weerstandscapaciteit moeten worden afgedekt. Dit betekent overigens niet per definitie dat het risico niet beïnvloedbaar is en daarom maar geaccepteerd moet worden. Het betekent dat het risico op dit moment geaccepteerd wordt en niet op één of andere wijze is afgedekt.

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre een gemeente in staat is tegenvallers op te vangen. Van belang is daarbij om vast te stellen in hoeverre tegenvallers kunnen worden opgevangen zonder dat dit consequenties heeft voor het voorgenomen beleid in de (meerjaren)begroting.

Voor de bepaling van het weerstandsvermogen zijn twee factoren van belang, namelijk:

- de weerstandscapaciteit, en;
- de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van de gemeente.

In schema kan dit als volgt worden weergegeven:

Het kan noodzakelijk zijn om de weerstandscapaciteit aan te vullen, bijvoorbeeld omdat er nieuwe risico's zijn ontdekt. Het tempo waarin dit gebeurt, is afhankelijk van de flexibiliteit van de (financiële) organisatie. Bepaalde kostenposten kunnen sneller worden omgebogen dan andere.

De samenloop van risico's heeft een dubbele inhoud. Enerzijds kan de samenloop van risico's ertoe leiden dat de weerstandscapaciteit 'op' raakt. Anderzijds kunnen kleine risico's, risico's die individueel niet van belang zijn, indien ze gelijktijdig of kort na elkaar zich voordoen, toch een risico voor de weerstandscapaciteit gaan vormen.

In het vervolg van deze paragraaf zal worden ingegaan op onze weerstandscapaciteit. Vervolgens komen de risico's aan de orde. Tot slot zullen conclusies worden getrokken over het weerstandsvermogen van de gemeente en zal aanvullend worden ingegaan op enkele financiële kengetallen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit betreft de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt c.q. kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Daarbij worden incidentele en structurele weerstandscapaciteit onderscheiden.

Met het eerste wordt het vermogen bedoeld om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de hoogte van het voorzieningenniveau dat de gemeente haar burgers wil aanbieden.

Met de structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van het bestaande beleid.

Onze weerstandscapaciteit voor de jaren 2025 tot en met 2028 is als volgt:

Tabel 148

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2025	2026	2027	2028
Structurele capaciteit				
Onbenutte belastingcapaciteit	0	0	0	0
Begrotingsruimte	239	901	887	1.070
Kostenreductie	0	0	0	0
Totaal structureel	239	901	887	1.070
Incidentele capaciteit				
Post onvoorzien	95	95	95	95
Weerstandreserve	7.449	0	0	0
Stille reserves	0	0	0	0
Begrotingsruimte	0	0	0	0
Kostenreductie	0	0	0	0
Totaal incidenteel	7.544	95	95	95
Totaal weerstandscapaciteit	7.783	996	982	1.165

Risico's

Voor de inventarisatie van risico's zijn de risico's ingedeeld naar de programma's in de jaarstukken. Niet alle risico's zijn daadwerkelijk risico's voor het weerstandsvermogen van de gemeente. Risico's waarvoor reeds een voorziening, verzekering of bestemmingsreserve is gevormd, worden niet meegenomen in deze inventarisatie. Dit geldt ook voor risico's waarvoor reeds in de projectbegroting c.q. de kostencalculatie een post onvoorzien is opgenomen.

Van de risico's is beoordeeld:

- of het een incidenteel (I) of structureel (S) risico betreft;
- wat de kans is dat het risico zich voordoet op een schaal van 1 (zeer klein) tot 5 (zeer groot);
- wat het financiële gevolg van het risico is van een schaal van 1 (€ 0 - € 25.000) tot 5 (meer dan € 250.000);
- de totale score door de kans te vermenigvuldiging met het financiële gevolg;
- hoe het risico zich heeft ontwikkeld na de vorige rapportage (gestegen +; gelijkgebleven =; gedaald -/-)
- met welk risicobedrag is gerekend voor 2025.

De belangrijkste risico's voor onze gemeente (met een score > 10) zijn weergegeven in de volgende tabel.

Tabel 149

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans (1-5)	Omvang (1-5)	Score	Ontwikkeling	Bedrag 2025 in €
1	Wmo en jeugdwet	Volume zorgconsumptie kan hoger liggen dan de verwachting / de rijksbijdrage.	I	4	5	20	=	901.000
1	Doordecentralisatie Beschermde wonen	Financieel risico komt langs een ingroeipad van 10 jaar miv 2026 ten laste van de gemeente	S	2	5	10	=	nvt
1	Inkomensvoorziening	In 2024 is het aantal inwoners met een bijstandsuitkering licht gestegen. Als gevolg van de T-2 verdeelsystematiek van het BUIG budget neemt hierdoor het risico toe dat het BUIG budget ontoereikend is.	I	4	5	20	=	176.000
1	Minimaregelingen	De minimaregelingen zijn een open einderegeling waar iedere inwoner die recht heeft een aanvraag voor kan indienen. Het beschikbare budget is lager dan het aantal inwoners dat een beroep kan doen op de regelingen.	I	2	5	10	=	75.000

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans (1-5)	Omvang (1-5)	Score	Ontwikkeling	Bedrag 2025 in €
1	Bijzondere bijstand	Bijzondere bijstand is een open einde regeling: iedere inwoner die aan de voorwaarden voldoet heeft recht. Het beschikbare budget is lager dan het aantal inwoners dat een beroep kan doen op bijzondere bijstand.	I	2	5	10	=	75.000
1	Opvang vluchtelingen Oekraïne	Kosten voor opvang worden niet (meer) vergoed. Betreft met name kosten voor structurele (personele) verplichtingen (€ 290.000 in 2024) o.b.v. tijdelijke financiële regelingen.	I	3	5	15	+	145.000
1	Onderwijshuisvesting	Prijsstijgingen hoger dan VNG normbekostiging	5	5	5	25	=	0 (zie risico stelpost L&P)
1	Exploitatie MFC-Doelum	Exploitatietekorten MFC Doelum, en schade zwembadvloer	I	3	5	15	=	250.000
2	Grondexploitatieprojecten	De belangrijkste risico's zijn: · Renteschommelingen; · Afname marktbehoefte; · Toename kosten door inflatie; · Toename kosten door tegenvallende resultaten bij de uitvoering van werken en werkzaamheden; · Aanwezigheid van belemmerende milieucirkels en/of richtlijnen door bestaande en/of veranderende wet- en regelgeving, bijvoorbeeld het stikstofbeleid of de Europese Natuurherstelwet.	I	1/3	5	5/15	-/-	761.000

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans (1-5)	Omvang (1-5)	Score	Ontwikkeling	Bedrag 2025 in €
2	Pro Persona	Voor de Herontwikkeling Pro Persona terrein Wolfheze is een Dorpsvisie (kaders) en Gebiedsvisie opgesteld en door de raad vastgesteld. Grondpositie ligt bij Pro Persona daardoor zijn de risico's voor de gemeente beperkt tot plankosten. Deze worden gedekt vanuit intentieovereenkomst met PP (maart 2023), subsidies provincie en begroting gemeente. Op dit moment worden aanvullende afspraken gemaakt over de vervolgfase.	1	2	5	10	=	75.000
2	Omgevingswet/ Wet kwaliteitsborging voor het bouwen	Voor nieuwe taken binnen de WKB kunnen geen leges worden geheven. Daarnaast kunnen bepaalde bouwleges niet meer opgelegd worden.	5	5	4	20	=	158.000
2	Spoorwegonderdoorgang Wolfheze	Alle kosten noodzakelijk voor de voorbereiding en realisatie van het kunstwerk zijn opgenomen in de investeringsraming. Voor de gemeentelijke onderdelen binnen het project wordt projectmanagement ingehuurd. Overige kosten zijn op dit moment niet voldoende in beeld.	5	4	4	16	=	123.000 (na oplevering)
2	Verkeer	(Economische) ontwikkelingen als groei van het aantal voertuigen per huishouden, vergrijzing in de dorpen, modernisering van het wagenpark en het aantrekken van de aannemersmarkt zetten de verkeersveiligheid onder druk. Hierbij lopen we het risico aansprakelijk gesteld te worden. We hebben geen budget voor ad hoc aanpassingen maar alleen budget voor aanpassingen binnen groot onderhoud en reconstructie.	1	2	5	10	=	25.000
2	Bodemtaken	Risico dat overdracht van bodemtaken van provincie naar gemeente niet gepaard gaat met voldoende middelen.	5	3	4	12	=	88.000

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans (1-5)	Omvang (1-5)	Score	Ontwikkeling	Bedrag 2025 in €
2	Afvalverwijdering en -verwerking	Kosten en opbrengsten zijn afhankelijk van de mate waarin inwoners afval scheiden. Daarnaast kunnen de verwerkingstarieven van sommige afvalstromen gedurende het kalenderjaar wijzigen. Wanneer dit afwijkt van de prognoses, komt dit ten laste / gunste van de voorziening.	I	5	4	20	=	150.000 tlv voorziening afvalstof- fenheffing
2	Groenonderhoud	Per 18 aug. 2024 is de Europese Natuur en herstel verordening in werking getreden. Hierin is opgenomen dat stedelijk groen per ingangsdatum niet meer achteruit mag gaan en na 2030 vooruit moet gaan. Exacte kaders moeten nog door de rijksoverheid worden gegeven. Op dit ogenblik hebben we onvoldoende budget om het huidige groen areaal in stand te houden. We lopen het risico dat we naar het niveau van 2024 moeten herstellen. Kans daarop schatten we vooralsnog niet zo hoog in.	5	2	5	10	+	135.000
2	Boombeheer	Verhoogd veiligheidsrisico beloopbaarheid trottoirs, schade aan eigendom derden zoals tuinmuurtjes, hekwerken etc.	I	5	5	25	+	250.000
2	Openbare verlichting	Additionele inkomsten zorgen voor een kostendekkende businesscase. Deze inkomsten zijn ingeschat op basis van reële aannamen en terughoudende berekeningen. Echter het blijft niet geheel te voorspellen welke effecten toekomstige ontwikkelingen daadwerkelijk hebben op de hoeveelheid additionele inkomsten.	5	4	5	20	+	114.000
2	Landschap	Bestrijding invasieve exoten als Japanse Duizendknoop, Reuzenbereklaauw en plaagsoorten als eikenprocessierups.	I	4	3	12	=	53.000
2	Klimaatverandering	Risico op schade door extreem weer	5	3	4	12	=	88.000

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans (1-5)	Omvang (1-5)	Score	Ontwikkeling	Bedrag 2025 in €
2	Resultaatsverplichting SpuK LAI	Mogelijk kan niet worden voldaan aan de resultaatverplichting van de SpuK LAI (Nationaal Isolatieprogramma) waardoor SpuK LAI (gedeeltelijk) moet worden terugbetaald.	I	2	5	10	+	0 (na 31-12-2026)
3	Gemeentelijke gebouwen	Er wordt geen onderhoud uitgevoerd aan de gebouwen die vallen onder niet-kernareaal Calamiteitenonderhoud, niet opgenomen in instandhoudingsplan t/m 2026	I	4	3	12	-/-	53.000
3	Wachtgeld	Verlengde wachtgeldverplichting ivm ziekte oud wethouder (Nieuwe wachtgeldrechten na verkiezingen niet meegenomen)	I	2	5	10	-/-	172.000
3	Pensioen	Voorziening pensioen wethouders te laag bij overgang naar ABP	I	2	5	10	+	300.000
3	Terugvordering Loyalis WGA	Op de balans staat een vordering op Loyalis van € 445.000 voor beide polissen.	I	2	5	10	+	132.000
3	Cyberaanvallen en beveiligingsincidenten	De gemeentelijke informatievoorziening kan gehacked worden. (VB Hof van Twente, Lochem) Het financiële risico omvat onderzoekskosten, herstelkosten en tijdelijk stilvallen van de bedrijfsvoering. Voor nu hebben we de beveiliging op orde en we monitoren dit continu. Door een toename van de externe dreigingen zien wij echter toch een toename van dit risico.	I	3	5	15	=	250.000
3	AVG	Boete vanwege het niet naleven van wettelijke verplichtingen in het kader van de algemene verordening gegevensbescherming.	I	3	4	12	=	88.000
3	Connectie	Risico dat de gemeente wordt aangesproken voor risico's bij de Connectie Risico dat wijziging in bekostigings-systeem leidt tot onvoorziene kaderwijzigingen	I/S	3	5	15	-/-	322.000

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans (1-5)	Omvang (1-5)	Score	Ontwikkeling	Bedrag 2025 in €
		Risico dat gemeentelijke uitgaven afwijken van de ontwikkeling van het gemeentefonds.						
F	Algemene uitkering	Risico van een uitname uit het gemeentefonds voor stijgende declaraties binnen het Btw-compensatiefonds.	I	2	5	10	=	75.000
F	Loon- en prijsstijgingen	Risico dat gereserveerd bedrag voor loon- en prijsstijgingen onvoldoende is om inflatie te compenseren.	5	4	5	20	=	210.000
		Overig						423.000
		Totaal						5.432.000

Het totaal van de risicobedragen per programma is als volgt becijferd.

Bedragen x € 1.000	2025		2026		2027		2028	
	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
Samenleving	1.657	19	797	75	275	0	275	0
Omgeving	1.305	582	36	123	209	0	299	0
Organisatie	1.388	75	90	225	103	0	112	0
Financiën	159	248	6	0	6	0	6	0
Totaal	4.509	923	929	423	592	0	692	0

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's. Het weerstandsvermogen kan in twee soorten worden verdeeld, te weten:

- *Statisch weerstandsvermogen*: de mate waarin tegenvallers in het begrotingsjaar zelf opgevangen kunnen worden, zonder dat de gemeente haar beleid moet aanpassen.
- *Dynamisch weerstandsvermogen*: de mate waarin tegenvallers gedurende meerdere begrotingsjaren kunnen worden opgevangen, zonder dat dit consequenties heeft voor de realisatie van het beleid.

Het in kaart brengen van het statisch en dynamisch weerstandsvermogen geeft de gemeente inzicht in hoeverre ze in staat is om risico's op te vangen in het huidige jaar en komende jaren. Met dit inzicht kan de gemeente tijdig maatregelen treffen om problemen te voorkomen.

Het weerstandsvermogen is niet uit te drukken in een bedrag. Het betreft een kwantificering van de confrontatie tussen de weerstandscapaciteit en de financiële risico's. Wij berekenen het statisch en het dynamisch weerstandsvermogen als volgt:

Tabel 150

Statisch weerstandsvermogen =

$$((\text{Incidentele weerstandscapaciteit jaar } t \text{ t/m } t+4) \div ((\text{Incidentele risico's jaar } t \text{ t/m } t+4) + (\text{Structurele risico's jaar } t))) \times 100\%$$

Toelichting:

Het statisch weerstandsvermogen wordt berekend door de incidentele weerstandscapaciteit van jaar t tot en met t+4 te delen door de som van:

- de incidentele risico's van jaar t tot en met t+4
- en de structurele risico's van jaar t

Vermenigvuldig het resultaat met 100 procent.

Dynamisch weerstandsvermogen =

$$((\text{Structurele weerstandscapaciteit jaar } t+1 \text{ t/m } t+4) \div (\text{Structurele risico's jaar } t+1 \text{ t/m } t+4)) \times 100\%$$

Toelichting:

Het dynamisch weerstandsvermogen wordt berekend door de structurele weerstandscapaciteit van jaar t+1 tot en met t+4 te delen door de structurele risico's van jaar t+1 tot en met t+4.

Vermenigvuldig ook dit resultaat met 100 procent.

Op basis van het coalitieakkoord streven wij naar een statisch en dynamisch weerstandsvermogen van 100%. Het statisch en dynamisch weerstandsvermogen van onze gemeente kan op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten als volgt worden vastgesteld.

Tabel 151

Statisch weerstandsvermogen

Risico's ten opzichte van incidentele weerstandscapaciteit

Incidentele risico's 2025 t/m 2028	6.722
Structurele risico's 2025	923
Totaal	7.645
Aanwezige incidentele weerstandscapaciteit 2025 t/m 2028	7.829
Percentage	102%

Tabel 152

Dynamisch weerstandsvermogen

Risico's ten opzichte van structurele weerstandscapaciteit

Structurele risico's 2025 t/m 2028	1.346
Totaal	1.346
Aanwezige structurele weerstandscapaciteit 2025 t/m 2028	1.070
Percentage	80%

Conclusie

De conclusie luidt dat het statisch weerstandsvermogen voldoet aan de norm. Het dynamisch weerstandsvermogen ligt onder de norm. Om die reden stellen we voor de incidentele weerstandscapaciteit te handhaven op het huidige niveau.

Continuïteit

Op basis van de door ons uitgevoerde risico-inventarisatie, de weerstandspercentages van respectievelijk 103% en 80% en het beeld van onze meerjarenbegroting is het college van mening dat de normale bedrijfsvoering financieel kan worden voortgezet.

Financiële kengetallen

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten is het verplicht een aantal financiële kengetallen op te nemen in de begroting en de jaarstukken. Het betreft de volgende kengetallen:

- netto schuldquote;
- netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen;
- solvabiliteitsratio;
- kengetal grondexploitatie;
- structurele exploitatieruimte;
- belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden.

De uitkomst van deze kengetallen voor onze gemeente is weergegeven in de volgende tabel.

Tabel 153

Kengetallen	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024
1a. Netto schuldquote	22,9%	25,9%	16,6%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	18,2%	21,8%	12,2%
2. Solvabiliteitsratio	23,4%	25,1%	29,2%
3. Grondexploitatie	2,2%	1,9%	1,6%
4. Structurele exploitatieruimte	2,3%	2,1%	2,3%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	124,4%	125,0%	124,9%

Beoordeling ontwikkeling kengetallen

De netto schuldquote liet door de jaren heen een stijging zien. Dit kwam door grote investeringen waarvoor externe financiering wordt aangetrokken. In de jaarrekening zien we juist een flinke afname van de netto schuldquote. Dit komt doordat de voorzieningen voor onderhoud wegen en onderhoud gebouwen zijn omgezet naar reserves. Op de balans zijn deze hierdoor verplaatst van vreemd vermogen naar eigen vermogen. Onze schuldquote ligt lager dan de schuldquote bij andere gemeenten van onze omvang. Door de lage rentes vormt de bijbehorende rente- en aflossingslast een relatief beperkt onderdeel van de gemeentelijke uitgaven.

De solvabiliteitsratio, oftewel het eigen vermogen in verhouding tot het balanstotaal laat een flinke stijging zien ten opzichte van de jaarrekening 2023. Ook dit komt doordat we onderhoudsvoorzieningen hebben omgezet naar reserves. Desondanks zien we dat we slechter scoren dan gemeenten van onze omvang.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. Op dit moment hebben we twee projecten in exploitatie. We zien dat dit percentage hoger ligt bij andere gemeenten van onze omvang. Wat betekent dat we minder risico lopen dan vergelijkbare gemeenten.

In de voorjaarsnota wordt beoordeeld wat de structurele effecten zijn van deze jaarrekening. Dan is ook inzichtelijk wat de structurele exploitatieruimte is.

De woonlasten t.o.v. het landelijke gemiddelde worden alleen op begrotingsbasis berekend. Onze woonlasten liggen hoger dan het landelijke en het Gelderse gemiddelde. Dit wordt voor de belastingen met name veroorzaakt door de hoge WOZ-waarden.

De provincie Gelderland gaat voor de beoordeling van de gemeentelijke begroting en jaarrekening uit van een categorisering van de kengetallen. Daarnaast wordt de omvang van het weerstandsvermogen meegenomen in het oordeel. De categorieën, waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest, zijn opgenomen in de onderstaande tabel. De score van Renkum voor 2024 is vetgedrukt weergegeven.

Tabel 154

Kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	< 90 %	90 - 130 %	> 130 %
Netto schuldquote gecorrigeerd	< 90 %	90 - 130 %	> 130 %
Solvabiliteitsratio	> 50 %	20 - 50 %	< 20 %
Grondexploitatie	< 20 %	20 - 35 %	> 35 %
Structurele exploitatieruimte	Begr. en MJB > 0 %	Begr. of MJB > 0 %	Begr. en MJB < 0 %
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde voorgaand jaar	< 95 %	95 - 105 %	> 105 %
Weerstandsvermogen	> 100 %	80 - 100 %	< 80 %

Bovenstaande score houdt in dat Renkum matig scoort. Voor de bepaling van de toezichtsvorm (repressief of preventief toezicht) blijft het reëel en structureel sluitend zijn van de (meerjaren)begroting het bepalende criterium.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

- Kapitaalgoederen zijn investeringen waarvan het nut zich over een reeks van jaren uitstrekt.
- In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen wordt het beleidskader over het onderhoud van kapitaalgoederen zoals wegen, openbare verlichting, riolering, water, groen en gebouwen gegeven.
- Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen komen op diverse beleidsvelden voor. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten. Onderhoud is ook nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen. Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de exploitatielasten gemoeid. Een goed overzicht is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie.
- Het beleid van de gemeente Renkum voor het onderhoud van kapitaalgoederen is opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel 155

Nota	Vaststelling
Beleidsnota Wegbeheer Renkum 2012-2017	Raad d.d. 21 december 2011. Nieuw beleidsnota staat gepland voor 2025.
Beleidsnota openbare verlichting 2006-2015	Het opstellen van de nieuwe nota is in de afrondende fase
Beheerplan Water en Riolering 22-26	Raad 29-9-2021
Actualisering Kostendekkingplan	Raad 27-9-2024
Groenstructuurplan "Structuur in het groen, slim verbinden" 2017-2027. Kaders van het groenbeheerplan zijn hierin opgenomen.	Vastgesteld eind 2016
Bosbeleidsplan 2018 - 2028	Vastgesteld 2017
Bomenverordening gemeente Renkum 2017	Vastgesteld eind 2016
Vastgoedplan-beleidsdeel	Raad, februari 2020
Vastgoedplan-uitvoeringsdeel	College, augustus 2021 (ter info raad september 2021)
Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplan vastgoed (DMJOP)	Raad, september 2021

Voor de beleidsnota wegbeheer, beheerplan water en riolering en Vastgoedplan/Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplan vastgoed gaat het om groot onderhoud dat loopt via een onderhoudsvoorziening/-reserve. Voor de realisatie van de overige genoemde plannen zijn jaarlijks middelen opgenomen binnen de begroting.

Onderhoud kapitaalgoederen wegen

- Kapitaalgoederen zijn investeringen waarvan het nut zich over een reeks van jaren uitstrekt. In de Begroting 2024 is in deze paragraaf het beleidskader omtrent het onderhoud van kapitaalgoederen zoals wegen, riolering, water, groen en gebouwen gegeven. Verder is inzicht gegeven in het niveau van de voorzieningen en de beschikbare middelen.
- Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen komen op diverse beleidsvelden voor. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten. Onderhoud is ook nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen. Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de exploitatielasten gemoeid. Een goed overzicht is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie.
- In het jaarverslag wordt aangegeven wat in het verslagjaar is gerealiseerd, de financiële consequenties hiervan en welke ontwikkelingen er zijn geweest.

Het beleid van de gemeente Renkum voor het onderhoud van kapitaalgoederen is opgenomen in de volgende plannen (2024):

Tabel 156

Nota	Vaststelling
Kostenbeheerplan wegen	Raad sept 2022
Beheerplan water en riolering Gemeentelijk rioleringsplan 2022 - 2026	September 2021 Kostendeckingsdeel in beheerplan Riolering en water.
Groenstructuurplan "Structuur in het groen, slim verbinden" 2017-2027	Vastgesteld eind 2016 Financieel beheerplan groen: 2 ^e kwartaal 2023 wordt opgenomen in Begroting 2024.
Bosbeleidsplan 2018 - 2028	Vastgesteld raad 25 oktober 2017
Bomenverordening gemeente Renkum 2017	Vastgesteld eind 2016
Beleidsnota openbare verlichting 2006-2015	Verlengd in 2016 Afspraken in meerjarig contract vastgelegd. Beleidsnota en beheerplan nog niet ingepland.
Vastgoedplan-beleidsdeel	Februari 2020
Vastgoedplan-uitvoeringsdeel	Vastgesteld B&W augustus 2021 en ter info aan raad september 2021
Duurzaam meerjarenonderhoudsplan (DMJOP) gemeentelijke vastgoed.	Vastgesteld raad september 2021

Onderhoud kapitaalgoederen wegen

De gemeente heeft als wegbeheerder de verplichting haar wegen verantwoord te beheren en te onderhouden. Dit is op te delen in zorgplicht en wetgeving in het Burgerlijk Wetboek waarin wettelijk aansprakelijk voor schade die te wijten is aan of veroorzaakt wordt door gebreken aan de verharding zijn vastgelegd.

Kengetallen:

- De totale oppervlakte van wegen in het beheer van de gemeente bedraagt circa 1.750.000 m².
- Circa 40% is asfalt
- Circa 50% is elementenverharding
- De overige 10% bestaat uit halfverharding, onverhard en betonwegen.
- Ruim 82% hiervan bevindt zich binnen de bebouwde kom, 18% ligt daarbuiten.

Onderhoudsniveau

Het vastgestelde minimale technisch onderhoudsniveau (conform CROW) is matig. Dit komt overeen met beeldkwaliteit B (voldoende).

Onderhoud wegen in 2024

- In 2024 heeft de twee jaarlijkse inspectieronde plaatsgevonden. De prioritering is opgesteld op basis van veiligheid, onderhoudsachterstanden, inspectieresultaten, integraliteit en het verminderen van kapitaalvernietiging.
- Onderhoud (herstel) uitgevoerd aan de elementenverharding
- Onderhoud (herstel en overlagen) uitgevoerd aan asfaltverharding
- Onderhoud (vervanging) uitgevoerd aan betonverhardingen
- We hebben onderhoud uitgevoerd aan de wegmarkering. Ook deze locaties zijn gebaseerd op de uitgevoerde inspectie.
- Op diverse locaties hebben we scheuren in het asfalt gerepareerd.

Rehabilitatie en reconstructies

In 2024 zijn we werkzaam aan diverse projecten

Tabel 157

Locatie	Status
Utrechtseweg (Doorwerth)	Vorbereiding gestart en bevindt zich in de laatste fase. Uitvoering medio 2025.
Stationsweg incl. Weeninklaan (Oosterbeek)	Uitvoering in 2024 gestart en loopt door in 2025. Verwachte oplevering kwartaal 2 2025
Bramstreeflandweg (Renkum)	Vorbereiding en aanbesteding in 2024 afgerond. In januari 2025 is de uitvoering van de werkzaamheden gestart.
Oosterbeek NO buurt Talud (Oosterbeek)	In uitvoering
Utrechtseweg (Renkum-Heelsum)	Vorbereiding is in 2024 gestart
Renkum West	Vorbereiding is in 2024 gestart

Beheer en kostendekkingsplan wegen

In 2022 is het kostenbeheerplan wegen opgesteld en vastgesteld. Dit plan wordt in 2025 geactualiseerd.

Integrale projectaanpak

Integrale projecten worden conform het projectmatig werken opgezet en komen zoveel mogelijk tot stand door 'werk met werk maken'. Om integrale kansen op de diverse domeinen te benutten hebben we een meerjarenonderhoudsplanung voor wegen. De meerjarenonderhoudsplanung van wegen wordt met de overige disciplines afgestemd om zo tot een integrale meerjarenplanung te komen.

Areaal vermindering vanuit projecten

In de verschillende projectteams is dit een terugkomend onderwerp. Zowel op het gebied van OR-projecten en beheerprojecten wordt continu gekeken of het verminderen van areaal mogelijk is.

Verskil tussen plan en werkelijkheid

In het kostenbeheerplan wegen wordt uitgegaan van een theoretische benadering van de vervangingen voor de komende jaren.

Vervolgens wordt er per jaarlaag gekeken welke investeringsbedragen er (in werkelijkheid) nodig zijn en gedurende het jaar worden hier kredieten voor aangemaakt (zie de P&C-documenten).

Hierdoor sluiten het oorspronkelijke (theoretische) plan en de begroting/ werkelijkheid niet één op één op elkaar aan.

Financiële consequenties

De financiële consequenties m.b.t. het Beheerplan wegen vallen onder (taakvelden van) het product 2P Wegen, straten en pleinen. De toelichting op de afwijkingen tussen de begroting en werkelijkheid wordt bij betreffend product in deel 1 toegelicht (wat heeft het gekost). Om niet in herhaling te vallen, nemen we die financiële consequenties niet nogmaals op in deze paragraaf.

Voorziening groot onderhoud wegen

In 2022 is bij de vaststelling van het kostenbeheerplan een voorziening groot onderhoud wegen ingesteld. Mede op advies van de accountant is in december 2024 de voorziening groot onderhoud wegen gewijzigd in een reserve Groot onderhoud wegen.

Het verloop van de voorziening wegen in 2024 is te vinden in deel II Jaarrekening, toelichting balans (voorzieningen).

Onderhoud kapitaalgoederen openbare verlichting

Inleiding

De gemeente heeft een zorgplicht en is volgens het Burgerlijk Wetboek wettelijk aansprakelijk voor schade die te wijten is aan of veroorzaakt wordt door gebreken aan de openbare verlichting. Deze aansprakelijkheid heeft alleen betrekking op de verkeersveiligheid en laat de sociale veiligheid buiten beschouwing.

Kengetallen

- Lichtmasten circa 6.000 stuks
- Armaturen circa 6.100 stuks waarvan circa 5.900 LED armaturen zijn
- Totaal aantal laadvoorzieningen 130 stuks (2023 38 stuks)

Onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau is sober.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

- In het kader van het “smart city” concept zijn in 2024 94 stuks laadmogelijkheden voor elektrische voertuigen gerealiseerd. Dit is meer dan gepland. De opgelopen achterstand van 2023 is hiermee ingelopen.
- De concept-beleidsnota openbare verlichting is in 2024 opgesteld. De planning is om deze nota in combinatie met het kostendekkingsplan Reiniging en de actualisatie van het beheerplan Wegen in 2025 ter besluitvorming voor te leggen.
- Reguliere onderhoudswerkzaamheden.

Reserve

Het verloop van de reserve vervanging openbare verlichting in 2024 is te vinden in deel II Jaarrekening, toelichting balans (bestemmingsreserves).

Onderhoud kapitaalgoederen riolering

In de Wet Milieubeheer was geregeld dat de gemeenteraad een GRP telkens voor een daarbij vast te stellen periode vaststelt. In de Omgevingswet is dit artikel vervallen. Om toch een beleidsmatig (tactisch en operationeel beleid) en financieel document te hebben over de gemeentelijke watertaken is een Beheerplan Water en Riolering gemaakt. De zorg voor water en riolering is een voortdurend proces dat door ontwikkelingen in de tijd moet worden aangepast.

Volgens de wetgeving is er voor de gemeente sprake van drie zorgplichten:

- de zorgplicht voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater;
- de zorgplicht voor het afvloeiende hemelwater;
- de zorgplicht ter voorkoming van structureel nadelige gevolgen van het grondwater.

Uitvoering van de maatregelen om de ambities uit het Beheerplan vorm te geven zorgt ervoor dat de inzameling en het transport van afvalwater effectief blijft verlopen. Hiermee wordt voorkomen dat er schade aan het milieu ontstaat en er overlast voor de bewoners is. Verder wordt ervoor gezorgd dat hemelwater, voor zover particulieren dat niet zelf kunnen, goed wordt ingezameld en verwerkt en dat inwoners weten waar ze met grondwatervragen terecht kunnen. De kosten van deze maatregelen worden betaald uit de rioolheffing (Gemeentewet).

Kengetallen (Beheerplan)

De riolering binnen de gemeente Renkum bestaat uit:

Tabel 158

Onderdeel	Aantal of lengte
Vrijvervalriolering	circa 193 km
Druk- en persleidingen	circa 29 km
Pompunits voor drukriolering	77
Rioolgemalen	13 (waarvan 3 hoofdgemalen)
Individuele voorzieningen buitengebied (waaronder IBA's)	30
bergbezinkvoorzieningen (betonnen bergingen en leidingen)	5
Open bergingen	4
Infiltratievelden	4
In de riolering is meetapparatuur opgenomen conform het meetplan (42 locaties)	46
Peilbuizen voor het grondwatermeetnet	19
Locaties met voorzieningen voor opvang, berging, geleiding en infiltratie van hemelwater	circa 550 locaties
Bruggen en duikers in gemeentelijke wegen (waar wegen waterlopen passeren)	circa 40 stuks

De gegevens van de riolering zijn opgeslagen in een rioleringsbeheersysteem. De toestand van de riolering wordt bewaakt door middel van inspecties met een videocamera.

Onderhoudsniveau

Er is gekozen voor het ambitieniveau 'integraal' voor afvalwater, hemelwater, grondwater en oppervlaktewater, omdat deze ambitie uitgaat van de wettelijke kaders, de fysieke omstandigheden in Renkum en de wensen van bijvoorbeeld het college. Bovendien sluiten deze ambities aan bij de lijn die in het verleden door de gemeente is gevolgd.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

2024 was het vierde jaar dat we met het 'beheerplan water en riolering 2022 - 2026' als basis het onderhoud hebben uitgevoerd. Ook dit jaar zijn rioolinspecties uitgevoerd waarna de inspectiebeelden beoordeeld zijn die input zijn voor geweest voor een vervangings- of renovatieplanning. Deze planning is integraal afgestemd met andere betrokken disciplines. Naast deze integrale projecten hebben op diverse locaties ook monodisciplinaire rioolvervangingen plaatsgevonden. Verder zijn er investeringen gedaan op het gebied van pompen, gemalen en hemelwatervoorzieningen. Het groot onderhoud aan Bak T (voorheen Bak Z) is in 2024 afgerond. Daarnaast is met de vele ervaringen van de afgelopen jaren en de kennis die inmiddels grotendeels in vaste formatie aanwezig is in de organisatie het kostendekkingsplan van een update voorzien.

Verskil tussen plan en werkelijkheid

In het kostendekkingsplan en het beheerplan water en riolering 2022-2026 wordt uitgegaan van een theoretische benadering van de vervangingen voor de komende jaren (afschrijvingstermijnen variëren van 15 tot 70 jaar). Er wordt uitgegaan dat na 70 jaar het gehele riool is vervangen, in het theoretische model wordt voor elk jaar hetzelfde vervangingsbedrag meegenomen.

Vervolgens wordt er per jaarlaag gekeken welke investeringsbedragen er (in werkelijkheid) nodig zijn

en gedurende het jaar worden hier kredieten voor aangemaakt (zie de P&C-documenten). Hierdoor sluiten het oorspronkelijke (theoretische) plan en de begroting/ werkelijkheid niet één op één op elkaar aan.

Financiële consequenties

De financiële consequenties m.b.t. het Beheerplan water en riolering vallen onder het product 2M Water en riolering. De toelichting op de afwijkingen tussen de begroting en werkelijkheid wordt bij betreffend product in deel 1 toegelicht (wat heeft het gekost). Om niet in herhaling te vallen, nemen we die financiële consequenties niet nogmaals op in deze paragraaf.

Voorziening GRP

Deze voorziening wordt ingezet om het Beheerplan Water en Riolering te kunnen uitvoeren en de daarmee gepaard gaande kosten te egaliseren. Het gaat hierbij om de jaarlijkse terugkerende lasten van beheer, klein onderhoud, energie, reinigen, administratie, verzekering etc., groot onderhoud, vervangingen en kapitaallasten van geactiveerde investeringen.

Deze voorziening wordt onder andere gebruikt om bijvoorbeeld uitgesteld onderhoud alsnog uit te kunnen voeren in een volgend begrotingsjaar.

Voor meer informatie inzake de Rioolheffing verwijzen we u naar de paragraaf Lokale heffingen.

Onderhoud kapitaalgoederen groen

Inleiding

- De gemeente draagt als eigenaar zorg voor het beheer en onderhoud van het openbaar groen.
- Het beleid en de bijbehorende maatregelen zijn vastgelegd in het Groenstructuurplan.
- Het regulier onderhoud en beheer wordt uitgevoerd volgens bestekken. Hierin staan de uit te voeren werkzaamheden met het bijbehorende areaal en het te behalen onderhoudsniveau vermeld. De bestekken worden jaarlijks afgestemd op het beschikbare budget en worden uitgevoerd door (onder)aannemers en het eigen onderhouds- en serviceteam.

Wat hebben we gedaan

We hebben gegeven de financiële mogelijkheden onderhoud uitgevoerd.

Financiële middelen

De raad heeft bij de vaststelling van de Perspectiefnota 2024-2028 besloten niet verder op groen te bezuinigen. Er is echter ook geen extra geld beschikbaar gekomen voor het, op basis van huidige beleid, wegwerken van de tekorten bij plantsoen- en boomrenovatie (circa € 1 miljoen) en het structurele onderhoud.

In het 3^e kwartaal van 2025 bieden wij u een beheerplan aan. Hierbij zal het uitvoeringsbeleid in overeenstemming gebracht worden met de structureel beschikbare middelen. Dit zal resulteren in een forse versobering van ons groenareaal.

Onderhoud kapitaalgoederen water

Het onderhoud aan oppervlaktewateren is de verantwoordelijkheid van het waterschap. De gemeente is verantwoordelijk voor water (niet zijnde oppervlaktewater) en riolering. Ook is de gemeente (bouwkundig) verantwoordelijk voor de duikers in de waterlopen, voor zover ze deel uitmaken van een weg of pad die bij de gemeente in beheer is.

Onderhoudsniveau

Integraal. Onderhoud van de waterlopen wordt door of in opdracht van het Waterschap uitgevoerd. Onderhoud van duikers wordt in de uitvoering meegenomen bij het wegonderhoud maar gefinancierd vanuit het product 'Water en Riolering'. Alleen in geval van calamiteiten wordt separaat gehandeld.

Wat hebben we in 2024 gedaan?

Het beheer van de waterlopen zoals de beken en sprengen is door Waterschap Vallei & Veluwe uitgevoerd. Dit is gebeurd volgens een al eerder opgesteld beheer- en onderhoudsplan dat in samenwerking met de gemeente tot stand is gekomen.

Financiële middelen

Ten aanzien van water wordt met de waterpartners overleg gepleegd. Te nemen maatregelen zijn voor zover voor gemeente Renkum van toepassing meegenomen in het Beheerplan Water en Riolering.

Onderhoud kapitaalgoederen vastgoed

Wat hebben we in 2024 gedaan?

Uitwerking geven aan uitvoeringsplan vastgoed

De focus heeft gelegen om te komen tot besluitvorming voor de gemeentelijke huisvesting (gemeentehuis en gemeentewerf). Ten aanzien van het gemeentehuis heeft uw raad in april niet ingestemd met het voorliggende renovatieplan. Wel is een motie aangenomen dat is vertaald in een startnotitie dat in oktober door uw raad geamendeerd is aangenomen. In het 4e kwartaal is gestart met de uitwerking van het onderzoek, deelopdracht 1: alternatieve locatie voor gemeentehuis.

Voor het project nieuwe gemeentewerf is eind 2024 ingestemd om door te gaan met de gunningsfase ontwerpteam en besloten de nieuwe werf te gaan realiseren aan de overzijde van de huidige werf. Dit besluit kon worden genomen omdat er een sluitende exploitatie lag.

Verder is er een aanzet gemaakt om te komen tot een geactualiseerd uitvoeringsplan en is geïnventariseerd welke proces gelopen moet worden om te komen tot een routekaart verduurzaming vastgoed. Aan beide wordt in 2025 verder invulling gegeven.

De haalbaarheid ten aanzien van privatisering gebouwen/ sportparken wordt beleidsmatig verder bekeken.

Onderhoud

Voor de gemeentewerf en het gemeentehuis is uitvoering gegeven aan noodzakelijk (achterstallig) onderhoud aan het gemeentehuis en gemeentewerf. Dit mede op basis van het 5 jarenplan (tot en met 2026) is opgesteld.

Voor het gemeentehuis en gemeentewerf zijn alleen de uiterst noodzakelijk werkzaamheden uitgevoerd om de bedrijfsvoering niet in problemen te brengen.

Conform het DMJOP wordt onderhoud uitgevoerd aan het kernareaal. Het afgelopen jaar is een start gemaakt met de voorbereiding, aanbesteding en gedeeltelijke uitvoering om het uitgestelde onderhoud uit te voeren. Eind 2025 is het uitgestelde onderhoud ingelopen.

Renovaties en nieuwbouw

Schoolgebouwen

In de periode 2024-2027 staan de volgende scholen als volgt aangemerkt:

- Renovatie Paasberg Oosterbeek (oud deel)
- Renovatie Prinses Beatrix Renkum
- Instandhouding Prinses Beatrix Wolfheze (in plaats van renovatie)
- Nieuwbouw Leerdeel Doorwerth: start realisatiefase

Renovatie Paasberg Oosterbeek (oud deel)

Het schoolbestuur is aan zet om te komen met een businesscase. Tot op heden is hiervoor geen opdracht verstrekt.

Renovatie Prinses Beatrixschool Renkum

Momenteel zijn we samen met schoolbestuur Trivium bezig met een scenariostudie voor de huisvesting van de Beatrixschool in Renkum. Hierbij worden de varianten renovatie, nieuwbouw en vervangende nieuwbouw voor de school vergeleken op een aantal beoordelingscriteria en op kostenniveau. Medio de meivakantie 2025 is de scenariostudie gereed en beogen we op grond van deze studie tot een voorkeursscenario te komen.

Instandhouding Prinses Beatrix Wolfheze (in plaats van renovatie)

Met het schoolbestuur is afgesproken de businesscase voor deze school voorlopig “on hold” te zetten. Er is een herijking nodig van het IHP voor de specifieke situatie van de school in Wolfheze.

Nieuwbouw Leerdeel Doorwerth

Voor het Leerdeel Doorwerth is in april een aanvullend krediet afgegeven. De aanbesteding voor de realisatie is opgestart, in 2025 gunning. De oplevering is verschoven naar 2026 aangezien de rechtbank veel later dan gepland een uitspraak heeft gedaan voor wat betreft het beroep inzake omgevingsvergunning in het kader van hoofdstuk 2 Wet natuurbescherming.

Gronden

In 2024 hebben we de huidige vorm van beheer voortgezet. Verkoop van restgrond was in 2024 reeds gestaakt als gevolg van capaciteitsgebrek. Na het raadsbesluit van 28 en 30 oktober 2024 worden verzoeken tot koop/huur van restgroen niet meer in behandeling genomen.

Paragraaf 4 Financiering

Inleiding

In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) is vastgesteld hoe decentrale overheden om moeten gaan met hun financierings- of treasuryfunctie. De treasuryfunctie wordt hierbij gedefinieerd als: *“het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op: de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico’s”*.

De gemeente Renkum heeft de kaders voor het financieringsbeleid vastgelegd in de “Financiële verordening gemeente Renkum”. In de financieringsparagraaf in de begroting en de jaarrekening komen de specifieke voornemens respectievelijk de uitvoering van het beleid op het gebied van financiering aan de orde.

In deze financieringsparagraaf gaan we in op de uitvoering van het treasurybeleid in 2024. Daarbij zijn allereerst de algemene ontwikkelingen die de financieringsfunctie beïnvloeden weergegeven. Vervolgens wordt kort ingegaan op het treasurybeheer in 2024. Tot slot komt het rentebeleid aan de orde.

Ontwikkelingen

Eén van de belangrijkste externe ontwikkelingen waarmee rekening gehouden moet worden is de rente-ontwikkeling. We kijken daarbij naar de korte rente (looptijd < 1 jaar) en de lange rente (looptijd > 1 jaar). De 3-maandsrente bedroeg begin 2024 3,9%. Eind 2024 is de 3-maandsrente gedaald naar 2,6%. De 10-jaarsrente noteerde begin 2024 2,5%. Eind 2024 lag deze rente op hetzelfde niveau.

De verwachting is dat de 3 maandsrente en de 10-jaarsrente het komende jaar vrijwel stabiel zullen blijven op het huidige niveau.

Gezien onze liquiditeitspositie, zijn we er in de meerjarenbegroting vanuit gegaan dat het in 2025 niet nodig zal zijn om financiering aan te trekken. Voor de toerekening van rentekosten aan investeringen is, op basis van de huidige rentekosten, gerekend met 2,00%. Wanneer we in 2026 vreemd vermogen moeten aantrekken, zal dat waarschijnlijk leiden tot een stijging van de rekenrente.

Treasurybeheer

Treasurybeleid gemeente Renkum

De doelstelling van ons treasurybeleid is op hoofdlijnen het blijvend toegang houden tot financiële markten tegen acceptabele condities, zonder ongewenste risico's en tegen minimale kosten. Daarnaast willen we renteresultaten optimaliseren, een goede financiële infrastructuur opzetten en onderhouden en adequate informatiestromen realiseren.

Het realiseren van deze doelstellingen heeft continu de aandacht. Hiervoor is het nodig maatregelen te treffen op het gebied van risicobeheer, gemeentefinanciering en kasbeheer.

Renterisicobeheer

Het renterisico van een gemeente is te verdelen in renterisico over vlottende schuld (looptijd < 1 jaar) en renterisico over vaste schuld (looptijd > 1 jaar).

Het renterisico over vlottende schuld wordt bepaald in relatie tot de kasgeldlimiet. Deze limiet geeft de maximaal toegestane omvang van de vlottende schuld weer. De hoogte van de kasgeldlimiet is een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van de omvang van de begroting per 1 januari. In tabel A vindt voor 2024 de toetsing aan de kasgeldlimiet voor de gemeente Renkum plaats. Uit de tabel blijkt dat wij in 2024 hebben voldaan aan de kasgeldlimiet.

Tabel A Kasgeldlimiet

Tabel 159

Bedragen x € 1.000	Q1	Q2	Q3	Q4
Omvang begroting 1-1-2024 (=grondslag)	110.903			
(1) Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	8,5			
- in bedrag	9.427			
(2) Omvang vlottende schuld	0	0	0	0
(3) Vlottende middelen	300	282	295	268
Toets kasgeldlimiet				
(4) Totaal netto vlottende schuld (2 - 3)	-300	-282	-295	-268
Toegestane kasgeldlimiet (1)	9.427	9.427	9.427	9.427
Ruimte (1) - (4)	9.727	9.708	9.722	9.695

Het renterisico over vaste schuld wordt gezien in relatie tot de renterisiconorm. Deze norm geeft de maximaal toegestane omvang van dat deel van de vaste schuld waarover renterisico wordt gelopen weer. De norm houdt in dat we maximaal over 20% van het begrotingstotaal renterisico mogen lopen. De raming van de ruimte/overschrijding voor de jaren 2024 tot en met 2028 is weergegeven in tabel B. Uit de tabel blijkt dat we in 2024 hebben voldaan aan de renterisiconorm. De verwachting is dat dit de komende jaren opnieuw het geval zal zijn.

Tabel B Renterisiconorm

Tabel 160

Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
(1) Renteherzieningen					
(2) Aflossingen	2.168	2.180	1.693	1.706	1.720
(3) Renterisico (1+2)	2.168	2.180	1.693	1.706	1.720
(4) Renterisiconorm	22.181	23.453	21.393	22.173	22.907
(5a) Ruimte onder renterisiconorm (4 > 3)	20.013	21.273	19.700	20.467	21.187
(5b) Overschrijding renterisiconorm (3 > 4)					
Berekening renterisiconorm					
(4a) Begrotingstotaal	110.903	117.264	106.966	110.863	114.533
(4b) Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%	20%
(4) Renterisiconorm (4a x 4b)	22.181	23.453	21.393	22.173	22.907

Kredietrisicobeheer

In de tabel hieronder vindt u een overzicht van de door de gemeente Renkum verstrekte gelden, gegroepeerd per risicogroep. De groepen zijn (globaal) gerangschikt naar oplopend risico.

Tabel C Kredietrisico op verstrekte gelden

Tabel 161

Risicogroep Bedragen x € 1.000	Met/zonder (hyp.) zekerheid	Restant schuld per 31-12-2024
Gemeenten/provincies	zonder	0
Overheidsbanken	zonder	0
Financiële instellingen (A en hoger)	zonder	5.002
Overige toegestane instellingen	met en zonder	1.740
Totaal		6.742

Gemeentefinanciering

Financiering

De leningenportefeuille per 31 december 2024 is weergegeven in de tabel D. De mutaties in 2024 en de invloed hiervan op de gemiddelde rente is terug te vinden in tabel E.

Tabel D Leningenportefeuille

Tabel 162

Leningnummer <i>Bedragen x € 1.000</i>	Oorspr. bedrag	Aan- vang	Einde looptijd	Rente	Aflossing 2024	Restant 31-12-2024
40.109.666	5.000	2015	2025	0,56 %	500	500
Lening optisport	728	2015	2029	4,96 %	52	260
Lening prv Noord Brabant	8.000	2018	2038	1,35 %	400	5.600
40113864	10.000	2020	2040	0,53 %	500	8.000
Totaal					1.452	14.360
Projectlening Mfc Doelum	5.830	2014	2034	2,87 %	268	3.884
Projectlening Mfc Doelum	9.370	2014	2054	3,22 %	148	8.311
Projectlening scholen Renkum	5.200	2018	2058	1,577%	130	4.420
Projectlening scholen Renkum	300	2018	2038	1,29 %	15	210
Projectlening school Doorwerth	6.200	2022	2062	1,29 %	155	5.890
Totaal projectfinanciering					716	22.715
Totaal					2.168	37.075

Tabel E Mutaties in leningenportefeuille (excl. projectleningen)

Tabel 163

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2024	15.812	0,93 %
Nieuwe leningen		
Reguliere aflossingen	1.452	0,92 %
Vervroegde aflossingen		
Renteaanpassingen (oud percentage)		
Renteaanpassingen (nieuw percentage)		
Stand per 31 december 2024	14.360	0,93 %

Uitzetting

De door de gemeente uitgezette (lange termijn) gelden zijn als volgt onder te verdelen:

Tabel F Uitgezette gelden

Tabel 164

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Stand per 31-12-2024	Gemiddeld Rendement
Deelnemingen	903	23,9%
Leningen	5.838	1,6%
Totaal	6.742	4,6%

Relatiebeheer

Huisbankier van de gemeente Renkum is de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Het grootste deel van onze reguliere bankzaken loopt via deze bank. Door de invoering van het Schatkistbankieren per 1-1-2014 moeten wij overtollige middelen overboeken naar de schatkist. Op het gebied van gemeente-financiering wordt gebruik gemaakt van diverse financiële instellingen. Voordat middelen worden aangetrokken of uitgezet, worden offertes aangevraagd bij minimaal twee instellingen. Vervolgens wordt gekozen voor die instantie die de meest gunstige condities voor de gemeente aanbiedt.

Kasbeheer

Het kasbeheer van gemeente Renkum is gemandateerd aan De Connectie, waarbij zij voor ons de kas-geldlimiet bewaken. (Tijdelijke) overtollige middelen worden gestort in de schatkist van het rijk. De deelnemende instellingen houden hun publieke middelen aan op een eigen rekening-courant bij het ministerie van Financiën en ontvangen hiervoor een scherpe rentevergoeding. De drempel is 2% van het begrotingstotaal, indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen. Waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 miljoen bedraagt.

Schatkistbankieren werkt volgens het principe van *zero-balancing* en *intradaglimiet*. Dit houdt in dat het saldo op een bankrekening aan het einde van de werkdag automatisch wordt afgeroomd naar of aangevuld vanuit de rekening-courant bij de schatkist. De intradaglimiet is een vooraf met het ministerie vastgesteld bedrag wat gedurende de dag maximaal negatief mag staan. Voor 2025 is de limiet met 0,5 miljoen verhoogd naar 2 miljoen.

Rentetoerekening en EMU saldo

Rentetoerekening Realisatie jaar 2024 (bedragen * € 1.000)

Tabel 165

Omschrijving	Bedrag
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	667
De externe rentebaten	-/- 525
Saldo rentelasten en -baten	142
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- 10
De rente van projectfinanciering	-/- 433
	-/- 443
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	-/- 301
Rente over eigen vermogen	0
Rente over voorzieningen	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente *	-/- 301
Aan taakvelden toe te rekenen rente (rente omslag)	0
Verwacht rente resultaat op taakveld Treasury	301

* negatief rente wordt niet toegerekend aan taakvelden.

Als gevolg van rentebaten in 2024 die ongeveer gelijk is aan de rentelasten is de renteomslag voor de kapitaallasten aangepast van 2% naar 0%. Bij enkele projecten is sprake van projectfinanciering en is de werkelijke rente gehanteerd die voor de daarvoor aangegane leningen afgedragen is.

EMU saldo 2024

Tabel 166

<i>Bedragen x € 1.000</i>		Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024
1. (+)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	-760	1.237	7.205
2. (-)	Mutatie (im)materiële vaste activa	3.644	8.297	3.522
3. (+)	Mutatie voorzieningen	2.855	-723	-1.000
4. (-)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	273	0	-241
5. (-)	(Verwachte) boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-1.822	-7.783	2.924

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf worden het beleid en de risico's ten aanzien van de bedrijfsvoering beschreven. Om de doelstellingen die we hebben genoemd in de programma's te kunnen realiseren is een goede bedrijfsvoering noodzakelijk. Criteria met betrekking tot een goede bedrijfsvoering zijn daarbij:

- rechtmatigheid: handelen volgens de geldende wet- en regelgeving;
- betrouwbaarheid: de (wettelijke) regels voorspelbaar uitvoeren en handhaven;
- transparantie: inzicht bieden in de uitvoering van de programma's en de ondersteunende processen;
- doelmatigheid: het realiseren van bepaalde prestaties met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen;
- doeltreffendheid: de effecten bereiken die beoogd waren;
- responsiviteit: inspelen op de maatschappelijke ontwikkelingen en de wensen van de burgers.

De beleidsvoornemens op het gebied van de bedrijfsvoering hangen nauw samen met de in het programma Organisatie genoemde voornemens.

Financiële en controle verordeningen

In het kader van de Gemeentewet is het verplicht dat alle gemeenten beschikken over een drietal verordeningen genoemd naar de respectievelijke artikelen in de Gemeentewet, te weten:

- art. 212: de financiële verordening (jan. 2021);
- art. 213: de controleverordening (jan. 2021);
- art. 213a: de verordening over doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken (jan. 2021).

Met deze verordeningen formuleert uw raad belangrijke kaders om de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het geformuleerde beleid en gemeentelijke processen te waarborgen. In januari 2021 zijn de herziene verordeningen door uw raad vastgesteld.

Verordening doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken (audits)

Het doel van de auditonderzoeken (en aanvullende auditactiviteiten) is om een bijdrage te leveren aan de verbetering van de gemeentelijke processen en van de afstemming tussen beleid en uitvoering. De auditcyclus van de gemeente Renkum is ingericht op basis van de kwaliteitscirkel van Deming (Plan-Do-Check-Act). Hiermee ontstaat een cyclisch proces van *leren en verbeteren*.

Conform de verordening "Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid Gemeente Renkum", informeren we u in deze paragraaf over de uitvoering van het auditplan 2024. Vervolgens vindt u de verantwoording van de proceseigenaren over de daar uitvloeiende verbeterplannen. In de verbeterplannen geven de proceseigenaren aan welke concrete actie zij ondernomen hebben om de aanbevelingen n.a.v. de uitgevoerde audits op te volgen.

Onderzoeksplan interne audits 2024, stand van zaken ultimo 2024

Tabel 167

Audit-activiteiten	Beknopte beschrijving	Status
Afronding audit servicenormen	In de audit is onderzocht in hoeverre een dienstverleningsproces per Domein volgens de afspraken verloopt. We hebben aandacht voor de processtappen, voor het behalen van de vastgestelde servicenormen en voor good practices. Het doel is om het halen van servicenormen en de beheersing van de onderliggende processen te optimaliseren.	Begin maart 2024 heeft de auditor het auditrapport in het MT besproken. Het MT heeft conclusies en aanbevelingen omarmd. In opdracht van het MT heeft de proceseigenaar het daaruitvloeiende verbeterplan opgesteld. Tot slot heeft het college met een begeleidende raadsbrief beide documenten aan de raad verzonden ter informatie.
Procesfacilitering nieuwe verbeterplannen: -servicenormen en -inhuurproces	De auditor verzorgt het format voor het desbetreffende verbeterplan en bewaakt de eenheid en consistentie van de verbeterplannen die door de proceseigenaren worden opgesteld n.a.v. de uitgevoerde audits.	Het verbeterplan servicenormen is vastgesteld door het college en ter informatie aan de raad verzonden (zie ook boven). Het actieplan inhuur is in de maak.
Monitoring verbeterplannen	De monitoring van de verbeterplannen heeft betrekking op alle verbeterplannen in uitvoering en is een sturingsinstrument voor het MT.	Bij de begroting en de jaarrekening is een rapportage ter informatie aan de raad aangeboden.
Audit inhuurproces via de Inhuurbalie	Oorspronkelijk zijn enkele doelen vastgelegd en zijn afspraken met de Inhuurbalie gemaakt om die doelen te realiseren. Tijd om na te gaan hoe het inhuurproces in de praktijk verloopt. In hoeverre sluit de uitvoeringspraktijk aan bij de afspraken? In hoeverre zijn de doelen gerealiseerd? Welke lessen kunnen we hieruit leren om waar nodig de procesbeheersing te optimaliseren?	Half augustus 2024 is de audit gestart en na het vooronderzoek afgerond in verband met het gebrek aan kaders (de samenwerkingsafspraken met de Inhuurbalie). Het MT heeft opdracht aan een nieuwe proceseigenaar gegeven om een actieplan op te stellen. Dit actieplan is in de maak.
Onderzoeksplan interne audits 2025	Jaarlijks inventariseert de auditor onderzoeksonderwerpen. Vervolgens, samen met gemeentesecretaris en concerncontroller, screent ze deze op basis van vastgestelde criteria. Ook vindt afstemming met de accountant, auditcommissie, rekenkamer en concerncontroller hierover plaats. Het college stelt het onderzoeksplan interne audits vast.	Het onderzoeksplan 2025 is in december 2024 vastgesteld door het college en ter informatie aan de raad én aan de rekenkamer verzonden, volgens de verordening "Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid Gemeente Renkum".

Verbeterplannen in uitvoering, stand van zaken ultimo 2024 door de proceseigenaren

N.a.v. uitgevoerde audits hebben de proceseigenaren verbeterplannen opgesteld. In de verbeterplannen geven de proceseigenaren aan welke concrete actie zij ondernemen om de aanbevelingen n.a.v. de uitgevoerde audits op te volgen. De eerste twee verbeterplannen

(Proceslandschap en Grip op verzuim) zijn al langer in uitvoering. Het verbeterplan Servicenormen is nieuw (eind 2024 opgesteld). Het verbeterplan Inhuur via de Inhuurbalie is in de maak.

Een aantal verbetermaatregelen zijn al ingevoerd. Hieronder leest u de stand van zaken van de openstaande verbetermaatregelen.

Verbeterplan Proceslandschap

Tabel 168

Strekking openstaande Verbetermaatregel	Stand van zaken december 2024	Verwachte datum realisatie
Maak een stappenplan om te komen tot de invoering van de cyclus procesoptimalisatie en de actualisatie van het proceslandschap	Vanuit het programma voor verbetering van de interne bedrijfsvoering wordt geïnventariseerd welke werkprocessen nog niet vastliggen. Op basis van een actieplan worden in de periode tot eind 2025 deze processen beschreven en gekoppeld aan proceseigenaren. Deze proceseigenaren hebben de verantwoordelijkheid om de processen jaarlijks te evalueren en te actualiseren. De aanbevelingen van het verbeterplan op het proceslandschap zullen hierbij meegenomen worden.	Eind 2025
Evalueer na een jaar het gebruik en de actualiteit van het proceslandschap	Na afronding van dit verbeterplan kunnen gebruik en actualiteit van het gemeentelijke proceslandschap beoordeeld worden via een verbeterplan lijncontrole	Na afsluiting

Verbeterplan Grip op verzuim

Tabel 169

Strekking openstaande verbetermaatregel	Stand van zaken december 2024	Verwachte datum realisatie
Monitor regelmatig de implementatie van het pva RI&E en van de verbeterplannen n.a.v. het Medewerkersonderzoek.	Uit de rapportage van 2023 hebben we 3 prioriteiten verwoord: werkdruk en -beleving, beoordelen en belonen, communicatie. Op alle onderdelen hebben we acties uitgezet: Ambities in Evenwicht, Uitgevoerde HR 21-operatie en weekberichten gemeentesecretaris. RI&E: binnenkort hebben we naar verwachting nieuwe huisvesting. Als dit inderdaad op niet al te lange termijn gebeurt, wordt de RI&E tot die tijd opgeschort. Vanzelfsprekend worden incidenten waar mogelijk wel opgelost.	Afgerond

Verbeterplan Servicenormen

Tabel 170

Strekking openstaande verbetermaatregel	Stand van zaken december 2024	Verwachte datum realisatie
Overkoepelende verbetermaatregelen		
Voer de PDCA-cyclus in voor de ontwikkeling en besturing van de servicenormen.	Periodieke MT-vergaderingen worden georganiseerd om rapportages en managementinformatie te bespreken, en er wordt gezorgd voor regelmatige communicatie vanuit het MT naar alle medewerkers. Dit draagt bij aan bewustwording en naleving van de servicenormen binnen de organisatie.	Q2 2025 is het dashboard gereed waarmee managementinformatie gegeneerd kan worden.
Als u onze website bezoekt		
Stel een beheerplan op om de website doelgericht en actueel te houden.	In Q2 ligt er een MT-voorstel over contentstrategie en het beheersplan.	Q2 2025
Als u ons belt		
Stel regelmatig rapportages op over telefonieprestaties om de dienstverlening te monitoren en verbeteren.	Periodieke MT-vergaderingen worden georganiseerd om rapportages en managementinformatie te bespreken, en er wordt gezorgd voor regelmatige communicatie vanuit het MT naar alle medewerkers. Dit draagt bij aan bewustwording en naleving van de servicenormen binnen de organisatie.	Dashboard gereed Q2 2025
Als u contact zoekt via ons digitaal contactformulier of via de mail		
Maak afspraken over het gebruik, beheer en (bekendmaken) van de algemene mailboxen, waaronder over het instellen van een automatische ontvangstbevestiging. Neem dit ook mee in het introductieprogramma.	De Wmebv verplicht dat er een ontvangstbevestiging moet worden verzonden. In het project Wmebv wordt dit meegenomen.	Q1 2025
Hoe meer mailadressen hoe meer onderhoud; breng het aantal algemene mailboxen terug.	We brengen in kaart welke mailboxen er zijn en wie ervoor verantwoordelijk is. Vervolgens stellen we duidelijke afspraken op over het gebruik en beheer van algemene mailboxen. Om medewerkers hierbij te helpen, komt er een korte en praktische handleiding. Zo zorgen we voor een efficiënte en eenduidige werkwijze.	Q2 2025
Maak afspraken over welke mails geregistreerd moeten worden in het Zaaksysteem.		Q2 2025

Strekking openstaande verbetermaatregel	Stand van zaken december 2024	Verwachte datum realisatie
Als u ons een brief stuurt		
· Beschrijf het proces van afhandeling van brieven aan het college.		
· Maak afspraken over het omgaan met mails en de registratie daarvan in het Zaaksysteem (i.v.m. wettelijke aspecten). Leid alle medewerkers op.	In het project optimalisatie bestuurlijk proces wordt het beschrijven van het proces van afhandeling van brieven aan het college meegenomen.	Q2 2025
· Registreer de brieven aan het college/ portefeuillehouder als zodanig in het Zaaksysteem.	Bewustwording zaakgericht werken wordt opgepakt in het project zaakgericht werken	Q2 2025
· Houd archiefmedewerkers op de hoogte van personele wisselingen (én van actuele namen van behandelaars).	Stel een standaardprocedure in waarbij P&O automatisch de demandmanager DIV informeert over personele wisselingen	Q2 2025
· Gebruik teamoverleg/ vakgroep overleg voor de behandeling van complexe vragen	Casusbespreking tijdens teamoverleg	Q2 2025
Als u ons bezoekt of een afspraak heeft		
· Regel toezicht op toilet voor bezoekers in de verbouwplannen.	Toegangsdeuren verplaatsen zodat bezoekers de toiletten kunnen bereiken zonder dat ze kunnen doorlopen naar de kantoren.	Q2 2025
Als u een aanvraag indient bij ons sociaal team		
· Voer een standaard ontvangstbevestiging in voor de algemene mailbox sociaal-team@renkum.nl .	De Wmebv verplicht dat er een ontvangstbevestiging moet worden verzonden. In het project Wmebv wordt dit meegenomen.	Q1 2025
· Maak afspraken maken over wie wat aanlevert voor de gemeentelijke website en wie dit coördineert.	In Q2 ligt er een MT-voorstel over contentstrategie en het beheersplan.	Q2 2025

Strekking openstaande verbetermaatregel	Stand van zaken december 2024	Verwachte datum realisatie
Als u een melding openbare ruimte doet, specifiek over onveilige verkeerssituaties		
· Communiceer de vastgestelde normtijden/ afhandeltermijnen.	Ambtelijk de normtijden herijken en laten vaststellen door het college en dan communiceren.	Q2 2025
· Bespreek de rapportages over aantal meldingen en afhandeltermijnen	Dashboard monitor instellen voor Fixi	Q2 2025
· Stel een handreiking op over welke zaken in het Zaak-systeem en wanneer verwerking in het meldingen systeem voldoende is.	Afspraken vastleggen over wanneer je een zaak vastlegt in het zaakstelsysteem en wanneer in Fixi.	Q2 2025
Als u contact opneemt met team Externe Dienstverlening, e-dienst verhuizing		
· Zorg ervoor dat 100% van de meldingen geregistreerd is	Wordt meegenomen in de WMEBV en het nieuwe zaakstelsysteem.	Q2 2025
· Verbeter waar nodig het werkproces.		
Als u contact opneemt met toezicht en handhaving		
· Herijk de normtijden in Fixi en laat ze vaststellen.	Ambtelijk de normtijden herijken en laten vaststellen door het college.	Q2 2025
· Bespreek regelmatig de rapportages over aantal meldingen en afhandeltermijnen in teamverband.	Dashboard monitor instellen voor Fixi.	Q 2025
· Stel een handreiking op over welke zaken in het Zaak-systeem moeten en wanneer verwerking in het meldingen systeem voldoende is.	Afspraken vastleggen over wanneer je een zaak vastlegt in het zaakstelsysteem en wanneer in Fixi (wordt opgepakt in het project zaakgericht werken)	Q 2025

Voorkomen van fraude en onregelmatigheden

Het college is zich bewust van inherente risico's van fraude die, zowel intern als extern, worden gelopen bij het uitvoeren van de gemeentelijke taken. Het college heeft een frauderisicoanalyse uitgevoerd. Dit is een belangrijke stap voor het creëren van bewustwording omtrent dit thema. Vanuit de bedrijfsvoering is er verhoogde aandacht voor de inrichting van onze administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) ten aanzien van de geïdentificeerde risicogebieden en tevens worden de relevante geldstromen/processen betrokken in de interne controles die gedurende het jaar worden uitgevoerd.

Stakeholders van de gemeente moeten er op kunnen vertrouwen dat wij op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zaken doen. De gemeente beschikt over een uitgebreid scala aan zogenaamde soft controls. Iedere medewerker van de gemeente legt bij indiensttreding een ambtseed of ambtsbelofte af en overlegt een verklaring omtrent gedrag. Daarnaast beschikken we over een vastgestelde regeling en gedragscodes, onder andere op het gebied van nevenwerkzaamheden en financiële belangen, welke openbaar beschikbaar zijn. De gemeente beschikt daarnaast over een regeling melden vermoeden misstanden en in de organisatie is een vertrouwenspersoon en meldpunt ingesteld waarbij eventuele misstanden vertrouwelijk kunnen worden gemeld.

Onze (financiële) processen en systemen kenmerken zich door de aanwezigheid van functiescheidingen, zogenaamde hard controls. Hiermee voorkomen we dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties of verplichtingen kan aangaan, autoriseren, verwerken en afwikkelen en/of zelfstandig toegang heeft tot activa.

Ondanks alle beheersingsmaatregelen resteert het risico dat het management maatregelen doorbreekt en het risico van samenspanning tussen medewerkers. Transparante besluitvorming, de governance structuur, een open cultuur waarbij we elkaar durven aan te spreken, de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon om niet-integer handelen (anoniem) te melden, periodieke interne en externe audits op de naleving van beheersingsmaatregelen dragen er toe bij dat onregelmatigheden worden gesignaleerd.

De afgelopen jaren zijn er regelmatig berichten in de media over cyberaanvallen, gevallen van ransomware en datalekken. Informatiebeveiliging vanuit de perspectieven beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid heeft een hoge prioriteit. Tijdens de dagelijkse bedrijfsvoering vinden controles plaats om vast te stellen of gewerkt wordt volgens de daarover gemaakte afspraken, waaronder de diverse protocollen voor informatiebeveiliging. Daarnaast beoordelen de chief information security officer en functionaris gegevensbescherming de kwaliteit en naleving van de getroffen beheersingsmaatregelen. Periodiek wordt de beheersing van informatiebeveiliging getoetst, zowel intern, maar ook extern vanuit de sector. Eventuele verbeterpunten vormen de input voor verdere aanscherping en/of naleving van het informatiebeveiligingsproces.

Conclusie

Het college is van mening dat, met alle analyses en getroffen beheersingsmaatregelen, de risico's met betrekking tot een beheerste en integere bedrijfsvoering inzichtelijk zijn en op een adequate wijze aandacht krijgen.

Organisatie en formatie

Organisatieontwikkeling

In het kader van organisatieontwikkeling zijn en worden er gerichte activiteiten op het terrein van HR uitgezet. In 2024 heeft de focus gelegen op functieonderhoud, dit naar aanleiding van de uitslagen uit het medewerkersonderzoek van 2023. Daarnaast is er gekozen om per 1 april 2025 afscheid te nemen van de huidige Arbodienstverlener. Insteek is om preventie en verzuim verder te ontwikkelen en medewerkers meer in hun kracht te zetten en eigen regie nemen.

Ook is er gestart met een onboardingsprogramma voor nieuwe medewerkers, zodat zij sneller en beter ingewerkt kunnen worden binnen onze organisatie en zich daardoor eerder thuis voelen. Ook is gestart met het vullen van een onboardingsapp, deze gaat in 2025 live.

Binnen HR heeft de focus ook gelegen op beheer op orde, dit loopt door in 2025. Aandacht ligt op E-HRM, management informatie en procesbeschrijvingen. EHRM omvat het optimaliseren van het personeels-systeem Mijn Youforce. Dit wordt gedaan in samenwerking met de gemeente Rheden, gemeente Arnhem en de Connectie.

Arbeidsmarkt

Er is ook in 2024 gerichte aandacht geweest voor het aantrekken van nieuwe medewerkers. Vacatureteksten zijn vernieuwd en gepersonaliseerd met foto's van eigen medewerkers. Ook is er veel focus geweest op de social media kanalen. Voor moeilijk inzetbare functies is de inzet van een externe wervingsbureau gebruikt.

Formatie ontwikkeling

Tabel 171

Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027
Decentraal formatiebudget	17.587	19.712	19.160	19.020
Centraal formatiebudget	539	641	749	766
Totaal formatiebudget	18.126	20.353	19.909	19.786
Gemiddelde loonsom	81.290	86.654		
Aantal fte decentraal	216,35	227,48		

De beperkte flexibele ruimte in het formatiebudget 2024 was minimaal nodig om flexibel in te kunnen spelen op ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Dit is inclusief een budget voor ziektevervang. Het beschikbare budget voor ziektevervang is uiteindelijk voldoende om het ziekteverzuim op te vangen.

Salarissen

De CAO Gemeenten die in november 2023 bekend werd, kende een salarisstijging van 4,75% per 1 januari 2024 en 1,25% per 1 oktober 2024

Ziekteverzuim

Aanscherping van het ziekteverzuimprotocol, gerichte aandacht rondom verzuim aan de medewerkers en focus op het juist uitvoeren van de Wet Verbetering Poortwachter (een verzuimcoach ondersteunt de leidinggevenden met informatie en advies) heeft helaas niet geresulteerd in een daling van het ziekteverzuim. Het totale ziekteverzuim steeg van 5,13% in 2023 naar 6,40% in 2024. Dit kan worden verklaard door een toename van medewerkers in het langdurige verzuim (43 – 730 dagen). In 2024 zijn er helaas diverse medewerkers geweest met ernstige medische problematiek die niet voorkomen had kunnen worden.

Tabel 172

Ziekte ­ duur	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1-7 dagen	0,74	0,50	0,44	0,78	0,67%	0,68%
8-42 dagen	0,58	0,72	0,58	0,81	0,63%	0,50%
43-365 dagen	3,20	5,09	3,28	3,00	2,30%	3,32%
366 – 730 dagen	1,68	1,49	2,43	1,62	0,57%	1,39%
Twee jaar en langer*	1,05	1,09	0,77	2,02	0,96%	0,51%
Totaal	7,25	8,89	7,50	8,23	5,13%	6,40%

*De CAO Gemeenten kent een 3e ziektejaar waarbinnen een medewerker niet ontslagen mag worden als hij minder dan 80% arbeidsongeschikt is. Dit geldt alleen voor de werknemer waarvan de eerste ziekte­dag voor 31 december 2023 was. Voor de werknemer met een eerste ziekte­datum na 31 december 2023, geldt geen 3e ziektejaar.

Het verzuimcijfer van de gemeente Renkum in 2024 (6,40%) is lager dan gemiddeld in vergelijkbare gemeenten in 2023 (6,5% volgens de Personeelsmonitor gemeenten 2023). De personeelsmonitor 2024 is nog niet bekend en dus kunnen de cijfers over 2024 niet vergeleken worden.

Waarde(n)vol samenwerken

Alle medewerkers hebben een programma van workshops rondom de organisatie­waarden aangeboden gekregen. De workshops zijn inmiddels afgerond.

Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Het beheer van de ICT infrastructuur wordt uitgevoerd door De Connectie. Daarnaast worden applicaties gebruikt die door verschillende cloud- en/of applicatieleveranciers worden geleverd. De gemeentelijke dienstverlening en bedrijfsvoering zijn afhankelijk van betrouwbare en beschikbare ICT-voorzieningen. Het beheer van deze voorzieningen is daarom gericht op het borgen van continuïteit en bescherming van gegevens.

Informatiebeheer

In 2024 is het toezicht­rapport door het Gelders Archief afgegeven. Op de aanbevelingen is een verbeterplan in voorbereiding. De start daarvan heeft inmiddels plaatsgevonden en wordt ondersteund door het Gelders Archief. Belangrijk is ook dat in 2024 een nieuw zaak­systeem is aangeschaft.

Rechtmatigheids­verantwoording

Tekst volgt na uitvoering controles.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)

1. Algemene informatie

Tabel 173

Kenmerk	Toelichting
Doel	Regionale samenwerking doelgroepenvervoer, aanvullend op OV
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	2015
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	18 gemeenten regio Arnhem en Nijmegen
Bestuurlijk belang	Bij reguliere besluiten vertegenwoordigt iedere gemeente 1 stem. Het belang van Renkum is dan 5%. Er geldt een escape procedure voor bijzondere situaties. In dat geval wordt gestemd op basis van (ongewogen) inwoner aantallen. De zeggenschap van Renkum is dan 4%.
Vertegenwoordiging	wethouder Marinka Mulder, bij vervanging wethouder Joa Maouch
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	AVAN verzorgt het vraagafhankelijk vervoer en het routevervoer. In zijn vergadering van 30 januari 2018 heeft het college besloten het leerlingenvervoer nog niet onder te brengen bij AVAN.

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Voor 2025 worden geen ontwikkelingen of ombuigingen met significante financiële relevantie verwacht.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Voor 2025 worden geen ontwikkelingen of ombuigingen met significante financiële relevantie verwacht.

3.2 Financieel overzicht

Tabel 174

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2024	0	0	0	1.123.201	0

De hierboven getoonde bedragen zijn inclusief de kosten voor het vervoer zelf die door onze inwoners met indicatie worden gemaakt. De kosten die door de BVO worden gemaakt bedragen hiervan ca 15%.

Bron: MJPB 2025-2028 BVO DRAN

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

De regelingen die gebruik maken van het AVAN-systeem zijn open-einde-regelingen (Wmo, Jeugdwet-vervoer). Dit betekent, dat de kosten kunnen oplopen, naarmate er meer vervoersvragen komen. De deelnemende gemeenten zijn voor hun inwoners verantwoordelijk voor de dekking van die kosten. Voor de Wmo is het risico van overschrijding op sociaal-recreatief vervoer ingeperkt, omdat we met een kilometerplafond werken. Er zijn geen aanvullende maatregelen die substantieel effect hebben.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

Zie hiervoor

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

De samenwerking verloopt naar tevredenheid. advies is continueren van de samenwerking.

1. Algemene informatie

Tabel 175

Kenmerk	Toelichting
Doel	Een belangrijke aanleiding voor de gemeente Renkum om de bedrijfsvoeringsorganisatie De Connectie op te richten is dat door het samenwerken met de gemeenten Arnhem en Rheden we onze bestuurskracht kunnen vergroten. We gaan er vanuit dat door het bundelen van de uitvoeringstaken in De Connectie we (voorlopig) een zelfstandige gemeente kunnen blijven. De Connectie vermindert namelijk onze kwetsbaarheid op bedrijfsvoeringsgebied. Ook vergroot De Connectie de kansen voor medewerkers van de drie gemeenten, omdat zij bij de bedrijfsvoeringsorganisatie meer doorgroeimogelijkheden hebben.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	1 maart 2016
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden.
Bestuurlijk belang	- De portefeuillehouders bedrijfsvoering van de drie gemeenten vormen het bestuur van De Connectie. De leden van het bestuur hebben ieder één stem. Besluiten worden bij gewone meerderheid van stemmen genomen, met uitzondering van een aantal specifiek in de gemeenschappelijke regeling genoemde situaties. - Het financiële aandeel van de gemeente Renkum bedraagt (op basis van de meerjarenprogrammabegroting) 10,92%.
Vertegenwoordiging	Wethouder Arend Meijer vertegenwoordigt de gemeente Renkum in het bestuur van de Connectie.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	De Connectie voert voor ons de uitvoeringstaken behorende bij ICT, inkoop & aanbesteding, facilitaire zaken & frontoffice, documentaire informatievoorziening, personeels- & salarisadministratie, financiële administratie, verzekeringen, belastingen, basisregistraties en secretariaat uit.

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

In 2024 hebben de colleges van Arnhem, Rheden en Renkum de intentie uitgesproken om De Connectie om te vormen tot een centrumregeling bij de gemeente Arnhem. De voorbereiding van de besluitvorming hierover (door de gemeenteraden) is in 2024 gestart.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Net als vorig jaar zal het komend jaar in het teken staan van de (uitvoering van de) heroriëntatie van de drie pijlers governance, groeiambitie en financieel perspectief. Groeiende aandacht is er voor de verdere versterking van de samenwerking en verdergaande harmonisering.

Daarnaast wordt een wijziging van de financieringsmethode voorbereid. Die is vanaf de start gebaseerd op inputfinanciering, maar wordt naar verwachting gewijzigd in outputfinanciering. Op die manier betaalt iedere gemeente naar de hoeveelheid werk die wordt afgenomen. Op dit moment wordt dit

uitgewerkt en worden de (financiële) consequenties hiervan in beeld gebracht.

3.2 Financieel overzicht

Tabel 176

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2024	2.533.000	35.542.000	21.000	5.122.000	0

De meerjarencijfers zijn afkomstig uit de Meerjarenbegroting 2024-2028 van De Connectie.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

Binnen de Connectie vindt periodiek een inventarisatie plaats van de risico's die zich kunnen voordoen. De Connectie heeft zeer beperkt beschikking over eigen weerstandscapaciteit. Wanneer risico's zich daadwerkelijk voordoen, worden de gemeenten hiervoor aangesproken. De laatste risico-inventarisatie binnen De Connectie is uitgevoerd voor de Meerjarenbegroting 2025-2028. De geïnventariseerde risico's tellen op tot een risicoscore van € 4.735.000.

Daarnaast werkt De Connectie aan een systeem voor outputsturing en -verrekening. Deze nieuwe bekostigingssystematiek kan een herverdeling van de bijdragen van de drie gemeenten tot gevolg hebben.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

Het afgelopen jaar heeft De Connectie belangrijke stappen gezet ten aanzien van de invulling van het risicomanagement. Zo heeft er een uitgebreide risico-inventarisatie plaatsgevonden. Waar nodig zijn aanvullende beheersmaatregelen genomen. De komende jaren gaat De Connectie verder met het door ontwikkelen van het risicomanagement door te investeren in het risicobewustzijn binnen de organisatie en het cyclisch en systematisch borgen van het risicomanagement.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

We adviseren om de samenwerking te continueren.

1. Algemene informatie

Tabel 177

Kenmerk	Toelichting
Doel	De Euregio Rijn-Waal heeft als doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. In het werkgebied van de Euregio bestaan veel mogelijkheden voor een sterke economische en maatschappelijke ontwikkeling. De Euregio brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten. Doordat we onderdeel zijn van de Euregio besluiten we mee over en participeren we actief in grensoverschrijdende projecten die in de Euregio worden uitgevoerd. We dragen daarmee bij aan de versterking van de regionale economie en (economische) infrastructuur. Ook onderstrepen we het belang van de Europese eenwording en vergroten we het bewustzijn daarover.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	Renkum is toegetreden bij raadsbesluit van 27 januari 2010.
Vestigingsplaats	Kleve
Deelnemende partijen	Deelnemers zijn Nederlandse en Duitse gemeenten, de Kamer van Koophandel Centraal Gelderland, regionale overheden en overige publiek-rechtelijke lichamen in het grensgebied rondom de Rijn, de Waal en de Maas.
Bestuurlijk belang	Renkum heeft 3 stemmen in de Euregioraad.
Vertegenwoordiging	Burgemeester Agnes Schaap lid van het dagelijks bestuur van de Euregioraad en voorzitter van de Commissie voor financiën en projecten. Twee raadsleden en de burgemeester vertegenwoordigen Renkum in de Euregioraad.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	In de Regio Rijn-Waal is grensoverschrijdende samenwerking vanzelfsprekend. Er zijn nieuwe, duurzame sociaaleconomische grensallianties gelegd (ook cross-over) waarin overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en het maatschappelijk middenveld informatie uitwisselen en nauw samenwerken. Deze organisaties weten elkaar in alle sectoren grensoverschrijdend te vinden. Zij profiteren van elkaars kennis en netwerken en beantwoorden samen de vraagstukken van de toekomst.

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

n.v.t.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Vanaf 2024 wordt de inwonerbijdrage aan de Euregio geïndexeerd

3.2 Financieel overzicht

Tabel 178

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2024				8.300	0

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

N.v.t.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

De Euregioraad besluit over de begroting van de Euregio Rijn-Waal. We ontvangen jaarlijks de jaarverslagen van de Euregio.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

Met ons lidmaatschap van de Euregio kunnen we gebruik maken van subsidiemogelijkheden waarmee we onze doelen beter kunnen realiseren. We hebben de afgelopen jaren direct geprofiteerd en profiteren nog steeds van de Euregionale samenwerking in de vorm van projecten gesubsidieerd via de Euregio.

De Euregio draagt verder bij aan diensten waar inwoners, bedrijven, organisaties en (kennis)instellingen uit onze gemeente rechtstreeks zelf gebruik van kunnen maken. Denk hierbij aan het GrensInfoPunt in Kleve waar grenspendelaars en werkgevers worden geholpen; leerlingen uit Renkum die op scholen en ROC's in de regio zitten die samenwerken om het aanbod aan buurtaal- en buurcultuuronderwijs in de Euregio te versterken; en ziekenhuizen, zorginstellingen en patiënten die profiteren van de verbetering van de gezondheidszorg in de grensregio dankzij de samenwerking in het Euregionaal Forum Grensoverschrijdende Gezondheidszorg.

1. Algemene informatie

Tabel 179

Kenmerk	Toelichting
Doel	Het beheren van (oude) archiefbescheiden en collecties
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	Raadsbesluit toetreding: 5 maart 2002
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en het Rijksarchief Gelderland
Bestuurlijk belang	Renkum heeft één stem in het algemeen bestuur
Vertegenwoordiging	Burgemeester A. Schaap vertegenwoordigd behalve Renkum ook de gemeenten Rheden en Rozendaal in het algemeen en het dagelijks bestuur, dat om redenen van vermindering van bestuurlijke last die uit dezelfde personen bestaat.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	Het Gelders Archief is een betrouwbare partner voor het beheren van de collecties (zowel fysiek als digitaal) van en voor zijn publieke en particuliere relaties. Door optimalisering van de toegankelijkheid van de collecties, draagt het bij aan een transparante overheid en aan kennisverspreiding over het verleden van Gelderland. Het Gelders Archief beheert archiefbescheiden ouder dan twintig jaar. Het Gelders Archief fungeert als inspecteur van onze archieven en controleert of wij op de juiste wijze met documenten (fysiek en digitaal) omgaan en of de bewaaromstandigheden (fysieke archief kelder en digitale opslag) goed zijn.

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Door de voortgaande digitalisering van processen en daaruit voortkomende digitale documenten komt de noodzaak tot digitale bewaring ook steeds dichterbij. Het Gelders Archief zal samen met de deelnemers en De Connectie onderzoeken hoe vormgegeven kan worden aan de digitale bewaring.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Door de economische situatie is het mogelijk dat bezuinigingen van de rijksoverheid of deelnemende gemeenten van invloed zijn op de financiële situatie.

3.2 Financieel overzicht

Tabel 180

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2024	852.027		0	191.137	0

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

Het Gelders Archief boekt sinds 2013 een positief resultaat op basis van de structurele lumpsum en inkomsten (uit projecten). Vanaf 2013 wordt er - gelet op dit positieve resultaat - gewerkt aan de opbouw van het weerstandsvermogen. Dit vermogen bedraagt per 1 januari 2024 € 852.027

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

Om tegenvallers op te kunnen vangen heeft het Gelders Archief in de vorm van een algemene reserve (ca. 5% van de deelnemersbijdragen) weerstandsvermogen. In de statuten is vastgelegd dat deze reserve in enig jaar niet hoger mag zijn dan 10%.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

Het Gelders Archief is belast met een deel van de beheerstaken. Eén van de belangrijkste taken is het beheren van de blijvend te bewaren archiefbescheiden in de door het Gelders Archief aangewezen archiefbewaarplaats(en). Daarnaast heeft het Gelders Archief een toezichthoudende en adviserende rol ten aanzien van de overige (vernietigbare) archiefbescheiden. Dit toezicht wordt uitgevoerd door de archivaris (de directeur van het Gelders Archief). De archivaris houdt als het ware toezicht op het dagelijks (archief)beheer door De Connectie. De archivaris voert daartoe jaarlijks controles uit op belangrijke archiefonderdelen en rapporteert hierover.

Advies: samenwerking continueren.

MGR Centraal Gelderland Sociaal Domein

1. Algemene informatie

Tabel 181

Kenmerk	Toelichting
Doel	Samenwerking en samenhang binnen het sociaal domein op uitvoerend niveau bereiken op inkoop Wmo2015, JW en Participatie, op onderwijs leerplicht, op werkparticipatie binnen de regio Centraal Gelderland.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	2017
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar
Bestuurlijk belang	Op basis van inwonersaantal (Renkum 7%)
Vertegenwoordiging	Wethouder Marinka Mulder, bij vervanging wethouder Joa Maouche

Kenmerk	Toelichting
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	De regeling heeft 6 modules. Inkoop sociaal domein, Onderwijs (Regionaal Bureau leerplicht), WgSW (Werkgeverschap sociale werkplaats), WSP (Werkgevers service punt), Beheer. Beheer betreft alle modules (overhead en contractbeheer) en Facilitering overige taken Sociaal Domein. Wij nemen deel aan Inkoop Sociaal Domein en Onderwijs. Beheer en Facilitering zijn automatisch verbonden aan alle modules.

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Voor 2024 waren er geen ontwikkelingen of ombuigingen die een significante financiële relevantie hebben.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Er zijn geen specifieke afwijkingen ten aanzien van de begroting.

3.2 Financieel overzicht

Tabel 182

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2024			0		0

De bedragen zijn gebaseerd op de in april 2024 ontvangen jaarrekening

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

De kosten voor de module inkoop worden gevormd door de uitvoering van de inkoop, onderwijs en een relatief deel van de overhead (naar rato verdeeld over de modules). Wijzigingen worden via de bestuurscommissies voorgesteld aan het algemeen bestuur en via de begroting doorgevoerd nadat deze zijn voorgelegd voor een zienswijze aan de raden. De vaststelling is op basis van 3/4 stemmen.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

De kosten die zijn gemoeid met de MGR betreffen die van de uitvoering van de opdracht. Er zijn geen middelen voor het volume van de inkoop zorg die naar de MGR vloeien. Via het DB, AB en de BC's en op basis van de Wgr heeft het bestuur invloed op uitvoering en begroting

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

De samenwerking is functioneel. De risico's zijn door de wijze waarop de kostenverdeling is georganiseerd op basis van toerekening de kosten aan de modules van deelname laag. De samenwerking is met name van belang in het kader de Norm voor Opdrachtgeverschap (opdracht vanuit het rijk) waaruit de verplichting voortkomt tot regionale samenwerking onder andere gericht het terugdringen van bureaucratie op het gebied van inkoop SD voor de aanbieders.

Advies: continueren.

1. Algemene informatie

Tabel 183

Kenmerk	Toelichting
Doel	Uitvoering van de VTH taken bouw en milieu en het juridische deel van de APV taken.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	12 november 2012
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	de Provincie Gelderland en de volgende gemeenten: Zevenaar, Westervoort, Duiven, Rheden, Rozendaal, Doesburg, Overbetuwe, Lingewaard, Arnhem, Renkum
Bestuurlijk belang	12 van de 102 stemmen
Vertegenwoordiging	Wethouder Joa Maouche is voorzitter van het DB en het AB, ambtelijk vertegenwoordigd in het partneroverleg en het strategisch overleg.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	Onder andere het verlenen van bouw- en milieuvergunningen, het uitvoeren van bouw- en milieutoezicht, bezwaar- en beroepszaken en het uitvoeren van projecten zoals bijvoorbeeld het project energiebesparing.

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Op 19 december 2024 hebben de algemene besturen van de ODRA en de ODRN ingestemd met het uitvoeren van een vervolgonderzoek naar een juridische fusie tussen ODRA en ODRN. Met een mogelijke fusie wordt beoogd expertise te versterken, efficiëntie en dienstverlening te verbeteren, een groter innovatiekracht te hebben en te komen tot een toekomstbestendige, robuuste organisatie. Afhankelijk van de uitkomst van dit vervolgonderzoek, zullen de algemene besturen in april 2025 de intentie uitspreken om te fuseren (voorgenomen besluit), als wordt voldaan aan de gestelde randvoorwaarden en bestuurlijke uitgangspunten.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

3.2 Financieel overzicht

Tabel 184

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2024	694 prognose (4-2024)	865 (prognose 4-2024)	70 (voorlopig)	1.619	-

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

N.v.t.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

N.v.t.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen

1. Algemene informatie

Tabel 185

Kenmerk	Toelichting
Doel	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is opgericht met het doel om slagkracht te organiseren voor de grote opgaven die op de regio afkomen en om te komen tot een transparante en democratisch gelegitimeerde regionale besluitvorming. De samenwerking in de Groene Metropoolregio is opgabegericht. De regionale opgaven - de Verbonden Regio, Productieve Regio, Circulaire Regio, Ontspannen Regio en Groene Groeiregio - zijn gericht op het bereikbaar houden van de regio; het duurzaam, energie-neutraal en circulair maken van de regio; en het zorgen voor het behoud van de leefomgeving en de ontspannen leefkwaliteit in de regio.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	1 januari 2021
Vestigingsplaats	Elst
Deelnemende partijen	In 2024 namen 18 gemeenten deel aan de GMRAN: Arnhem, Beuningen, Bergen Dal, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Rijnwaarden, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	· Het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio bestaat uit 18 leden; iedere gemeente vaardigt een collegelid af. De afgevaardigden hebben een stemverhouding naar rato van het inwonertal van de gemeente. Renkum heeft twee stemmen in het algemeen bestuur. Voor de begroting van het regiobureau (de inwonerbijdrage) is de stemverhouding: de meerderheid van stemmen onder de voorwaarde dat die de meerderheid van de inwoners vertegenwoordigen. · Uitgangspunt van de samenwerking in de Groene Metropoolregio is dat deze opgabegericht is: de regiogemeenten stellen concrete regionale opgaven in een jaarlijks programma vast. Iedere gemeente kan daarbij intekenen op één of meerdere regionale opgaven. We kunnen als Renkum zelf besluiten of we met een opgave willen meedoen, en daarvoor budget en capaciteit beschikbaar stellen.

Kenmerk	Toelichting
Vertegenwoordiging	Burgemeester Agnes Schaap vertegenwoordigt Renkum in het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio. Tevens is zij bestuurlijk opdrachtgever van de regionale opgave de Ontspannen Regio. Wethouder Joa Maouche is lid van het bestuurlijk opgaveteam van de regionale opgave de Circulaire Regio. Raadsleden Dorien Fiset en Oswald Velthuizen vertegenwoordigen Renkum in de Regioagendacommissie van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	We moeten als gemeente in staat zijn om ons aan te passen aan een steeds veranderende omgeving en kunnen aansluiten op de wensen en initiatieven uit onze samenleving. Om wendbaar te zijn moeten we samenwerken waar dat helpt. We kunnen als individuele gemeente grotere uitdagingen/ opgaven niet alleen aan en daarom moeten we samenwerken met de andere overheden in de Groene Metropoolregio.

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Na een proces dat was gestart in het voorjaar van 2019 om de regionale samenwerking in de regio Arnhem en Nijmegen te versterken, hebben de gemeenteraden van de achttien regiogemeenten eind 2020 ingestemd met het oprichten van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen ter vervanging van het GO Regio Arnhem-Nijmegen.

De verstrekte samenwerking in de Groene Metropoolregio kenmerkt zich door:

- Een nieuwe regionale agenda die aansluit bij de agenda van andere overheden en maatschappelijke partners.
- Met een scherpere profilering en lobby, met een heldere visie en ambitie gericht op kwalitatieve groei en stedelijke ontwikkeling in balans met een groene en ontspannen leefkwaliteit.
- Met een nieuwe transparantie: de individuele raden kunnen zelf beslissen aan welke opgaven ze deelnemen en het budget en mandaat dat daarbij wordt verleend.
- Met een nieuwe slagvaardigheid: een programmatische aanpak, waarin per opgave ruimte en mandaat wordt gegeven om (met maatschappelijke partners) een welomschreven opdracht tot uitvoering te brengen.
- Met een bestuur en een klein regiobureau dat de samenwerking binnen de opgaven regisseert en faciliteert.

Op basis van de Regionale agenda 2023-2024 van de Groene Metropoolregio nemen we in 2023 en 2024 deel aan alle vijf de regionale opgaven.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

De bijdrage voor de bestuurlijke en organisatorische basis van de Groene Metropoolregio (het regiobureau) bedraagt voor 2024 € 2,71 per inwoner. De bijdrage is met € 0,14 per inwoner gestegen ten opzichte van 2023 vanwege hoge inflatie en stijging van de cao-lonen. Dit betekent voor Renkum een basisbijdrage van in totaal € 85.000 in 2024. Ook voor de jaren daarna zal de bijdrage geïndexeerd worden.

3.2 Financieel overzicht

Tabel 186

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2024	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

In het bovenstaande overzicht is de inwonerbijdrage voor de organisatorische en bestuurlijke basis - en dus niet voor deelname aan de regionale opgaven - opgenomen (op basis van *Begroting 2024-2027* van de Groene Metropoolregio).

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

N.v.t.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

N.v.t.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is in 2021 van start gegaan. Het is daarom nog vroeg om te beoordelen of de versterkte samenwerking in de regio zijn vruchten afwerpt. Daarnaast is de regio pas vanaf 2022 echt van start gegaan met alle activiteiten in het kader van de regionale opgaven. In het algemeen dragen de regionale opgaven in belangrijke mate bij aan onze eigen beleidsdoelstellingen.

1. Algemene informatie

Tabel 187

Kenmerk	Toelichting
Doel	Behartiging van de belangen en uitvoering van de hieraan verbonden taken op het gebied van hulpverlening bij ongevallen en rampen, openbare veiligheid en volksgezondheid.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	3 maart 2011 (gewijzigd bij raadsbesluit nr 9)
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Renkum heeft in het AB één stem, net als de andere deelnemers. Indien de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag. Besluiten betreffende de (meerjaren-) begroting en de jaarrekening, alsmede de aan de begrotingen ten grondslag liggende (meerjaren-) beleidsplannen worden genomen op basis van gewogen stemrecht. Het stemgewicht voor elke gemeente wordt jaarlijks bepaald op basis van het inwonertal op 1 januari van het voorafgaande jaar, zoals dit is opgenomen in de bevolkingsstatistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek, waarbij de volgende verdeling geldt: gemeenten tot 40.000 inwoners: 1 stem; gemeenten met 40.000 tot en met 100.000 inwoners: 3 stemmen; gemeenten met meer dan 100.000 inwoners: 5 stemmen.
Vertegenwoordiging	Burgemeester heeft zitting in Algemeen bestuur en de bestuurscommissie veiligheid. De Wethouder gezondheid (Wethouder Vink) heeft zitting in de bestuurscommissie gezondheid.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) is de wettelijk aangewezen organisatie op het terrein van brandweer, volksgezondheid (GGD) en rampen. VGGM zorgt voor de gecoördineerde uitvoering van werkzaamheden wat betreft het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen, beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand, het beperken en bestrijden van rampen, het organiseren en coördineren van ambulance-hulpverlening, het bevorderen van een goede hulpverlening bij ongevallen en rampen, het bevorderen van de totstandkoming van collectieve preventie (volksgezondheid) en de continuïteit daarvan, de afstemming tussen preventieve en curatieve gezondheidszorg, de uitvoering van collectieve preventie betreffende infectieziekten en ter zake van de gezondheidsrisico's voor jeugdigen.

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Op verzoek van het AB brengt VGGM beleidskeuzes in kaart met als doel de bezuinigingsmogelijkheden in kaart te hebben. Tot nu toe is een een bezuiniging van 2% gerealiseerd. In het komende jaar worden verdergaande beleidskeuzes die tot besparing leiden in kaart gebracht. Het programma Samen Beter Bedrijfsvoeren loopt volgens plan. De begrootte bedragen zijn passend en geven geen aanleiding tot bijstelling.

De invulling van de crisisorganisatie is geevalueerd en met de inzichten worden in het komende jaar aanpassingen gerealiseerd. De opleidingen voor de piketfunctionarissen zijn conform de vereisten verzwaard met examens. Daarnaast is ingezet op het versterken van crisiscommunicatie. De eerste stappen zijn gezet om een regionaal crisiscommunicatieplatform te creëren. Dit verkleint de afhankelijkheid van social media.

De omgevingswet vraagt een meer risicogerichte en adviserende rol van de brandweer. Met behulp van een subsidie is het programma gebiedsgerichte aanpak natuurbranden versneld. In dit programma wordt met aangrenzende regio's onderzocht welke maatregelen genomen kunnen worden ter voorkomen van onbeheersbare natuurbranden. Ook naar nieuwe risico's voor brand als gevolg van de energietransitie wordt onderzoek gedaan.

Op het gebied van Gezondheid (GGD) wordt gewerkt aan een toekomstbestendige Jeugd- en Algemene gezondheidszorg. De werkgroep 'toekomstbestendige GGD' is met een voorstel gekomen om invulling te geven aan gezondheidsbevordering, door versterking van de Gezonde School aanpak. Daarnaast wordt capaciteit gereserveerd voor drie aandachtsgebieden: Mentale Gezondheid, Gezonde Leefomgeving en Vitaal Ouder worden. In totaal gaat het om 132 uur aan extra capaciteit per week voor de gehele GGD regio. De extra gelden worden onderdeel van de inwonersbijdrage, monitoring vindt plaats via de bestuursrapportage.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

3.2 Financieel overzicht

Tabel 188

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2024					

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

Een groot deel van de bijdrage aan VGGM wordt bepaald door de inwonersbijdrage. Afgesproken is dat de VGGM de inwonersbijdrage incidenteel mag verhogen als het weerstandsvermogen van de VGGM onvoldoende hoog is.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

VGGM wil de verschillende kansen en risico's voor gemeenten in beeld brengen om hen zo in staat te stellen hun verantwoordelijkheden te kunnen nemen. De beleidsmedewerkers van de betrokken gemeenten trekken in adviserende zin gezamenlijk op. De beleidsadviseurs veiligheid en de directeur brandweer van de VGGM voeren periodiek overleg. Advies t.a.v. de begroting van de VGGM wordt voorbereid door z.g.n. 'kopgroep', de financiële experts van de grote gemeenten.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

De samenwerking in de veiligheidsregio is bij wet opgelegd (derhalve is uittreden geen overweging). De beleidsdoelen moeten op efficiënte (kosteneffectieve) wijze worden gehaald. De ambtelijke advisering is daarop ingesteld.

Afvalcombinatie De Vallei (ACV)

1. Algemene informatie

Tabel 189

Kenmerk	Toelichting
Doel	· Het inzamelen en transporteren van huishoudelijke afvalstoffen en het exploiteren van een afvalaanbiedstation · Onderhouden en schoonhouden (deels) van de openbare ruimte
Rechtsvorm	NV
Datum oprichting	Raadsbesluit toetreding: 31 januari 2001
Vestigingsplaats	Ede
Deelnemende partijen	Gemeente Wageningen, Renkum, Ede, Renswoude, Veenendaal en toetreding Scherpenzeel per 1 januari 2024.
Bestuurlijk belang	Renkum heeft net als Wageningen, Ede en Veenendaal drie stemmen in de AvA. Renswoude en Scherpenzeel hebben ieder één stem.
Vertegenwoordiging	Wethouder Marinka Mulder vertegenwoordigt de gemeente in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	Opdrachtgevende gemeenten, bedrijven en particulieren ontzorgen op het gebied van afval en reinigen en te opereren als de logische, regionale samenwerkingspartner De ACV houdt zich met uitvoeringszaken bezig. Afstemming tussen afvalbeleid en –uitvoering is geborgd in het periodieke overleg tussen ACV en gemeente, zowel ambtelijk als bestuurlijk

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Renkum heeft in het Afvalbeleidsplan 2021 de ambitie uitgesproken om in 2023 toe te werken naar maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar. Deze doelstelling is behaald. Voor het jaar 2025 wordt zelfs gemikt op maximaal 80 kg restafval per jaar. Op de langere termijn volgt Renkum de landelijke doelstelling om in 2050 geheel afvalloos te zijn. Deze doelstelling past in wat wordt genoemd de 'circulaire economie', die erop is gericht zoveel mogelijk 'afvalstoffen' als grondstof weer in te zetten.

In het Afvalbeleidsplan 2021 is met een pakket aan maatregelen, verwoord in het Uitvoeringsprogramma 2021-2025, aangegeven op welke manier Renkum toewerkt naar minder afval. Uitgangspunt hierbij is dat de investeringen moeten leiden tot een kostenreductie. Een voorbeeld hiervan is de invoering van een kliko voor pmd in combinatie met een driewekelijkse inzamelfrequentie. Deze maatregel levert een besparing op waarvan andere deelprojecten uit het uitvoeringsprogramma gefinancierd kunnen worden. Met het vaststellen van de begroting voor 2025 is eind 2024 besloten dat de pmd-kliko per 2026 ingevoerd wordt. Een ander voorbeeld is dat met het uitbreiden van de scheidingsmogelijkheden bij hoogbouwlocaties minder restafval naar de verbrandingsoven gaat. Hierdoor hoeft minder afval als restafval afgevoerd te worden wat leidt tot een besparing op de verwerkingskosten.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Uitgangspunten voor de operationele begroting worden jaarlijks afgestemd met de opdrachtgever, gevolgd door een financiële vertaling. Daarbij worden tarieven geïndexeerd conform de afspraken, terwijl verwerkingstarieven jaarlijks worden beoordeeld. In 2024 zijn buiten indexatie en de verwerkingskosten geen aanpassingen gedaan in de opdrachten vanuit gemeente Renkum.

3.2 Financieel overzicht

Tabel 190

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2024*	16.832.000	18.073.000	1.430.000	3.566.000	21.735

* 2024 betreft de concept jaarrekening. In juni 2025 wordt de jaarrekening van ACV vastgesteld in de AvA.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

Met de toetreding van Scherpenzeel (per 1-1-2024) heeft er naast de uitgifte van 197.003 nieuwe aandelen ook een herverdeling van de bestaande aandelen plaatsgevonden. Hierdoor is het aantal Renkumse aandelen in ACV verlaagd met 24.622 stuks waardoor het totaal aantal Renkumse aandelen nu 699.862 stuks is (het totaal aantal aandelen ACV bedraagt 6.043.006 stuks). Het belang van Renkum in ACV is na de toetreding van Renswoude verlaagd van 12,4% naar 11,58% .

Afhankelijk van het bedrijfsresultaat en de bestemming die aan de winst wordt gegeven, ontvangt de gemeente jaarlijks dividend, zijnde 3% over het aandelenkapitaal.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

De aandeelhoudende gemeenten hebben periodiek overleg met de bestuurder van ACV. In dit overleg worden de begrotingen, jaarstukken etc. besproken. De portefeuillehouder wordt met de adviezen van de financiële consultants/ controllers gevoed. De Raad van Commissarissen is door de aandeelhouders aangesteld als toezichthouder en heeft periodiek overleg met de bestuurder van ACV.

Hiernaast zijn de opdracht gevende wethouders periodiek in overleg met ACV.

Daarnaast is er twee keer per jaar overleg met de commissaris.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

ACV is een goed functionerend en renderend bedrijf, getuige het jaarlijkse positieve bedrijfsresultaat. Geadviseerd wordt om het aandeelhouderschap te continueren.

1. Algemene informatie

Tabel 191

Kenmerk	Toelichting
Doel	De BNG voorziet in zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening en biedt zo toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector. De BNG is de 'bankier ten dienste van overheden', zoals gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen, politieregio's en met overheden verbonden instellingen en bedrijven op het terrein van volkshuisvesting, openbaar nut, onderwijs en gezondheidszorg.
Rechtsvorm	NV
Datum oprichting	1914
Vestigingsplaats	Den Haag
Deelnemende partijen	Gemeenten, provincies, Staat der Nederlanden, waterschappen en andere openbare lichamen
Bestuurlijk belang	0,16% (89.739 van totaal 55.690.720 aandelen)
Vertegenwoordiging	Wethouder Arend Meijer vertegenwoordigt de gemeente in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
	Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.
	De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van € 2,50).

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Gedurende het begrotingsjaar zijn er geen veranderingen geweest in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank. (Hierbij is het gevolg van een eventuele gemeentelijke samenvoeging buiten beschouwing gelaten.) Gelet op de wijze waarop BNG Bank het openbaar belang behartigt, zien wij ons aandelenbezit in BNG Bank als een duurzame belegging.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Over 2024 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van EUR XXX miljoen (2023: EUR 254 miljoen). In lijn met het staande beleid heeft BNG Bank 50% van de nettowinst uitgekeerd, gecorrigeerd voor de uitkering op het additioneel Tier1-kapitaal. Dit komt neer op een dividenduitkering van EUR XXX miljoen, EUR X per aandeel. Voor Renkum komt dat neer op € X (2023: 193.800). Gezien de onvoorspelbare bewegingen op de financiële markten vindt de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst voor komende jaren. Vanwege het moment waarop de dividenduitkering plaatsvindt, wordt deze verwerkt in het jaar van ontvangst. De dividenduitkering over 2023 is verwerkt in deze jaarstukken over 2024. De dividenduitkering over 2024 wordt in 2025 verwerkt.

3.2 Financieel overzicht

Tabel 192

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2024	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

De gemeente heeft 89.739 aandelen, destijds aangekocht voor (omgerekend) € 2,50. BNG keert jaarlijks dividend uit.

Het door BNG Bank uitgegeven schuldpapier heeft de hoogst mogelijke credit rating van Moody's (Aaa) en Standard & Poor's (AAA) en een rating AA+ van Fitch. BNG Bank behoort daarmee tot de meest kredietwaardige banken ter wereld.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

Jaarlijks ontvangt de gemeente de jaarrekening, het jaarverslag en eventueel andere ter zake zijnde voorstellen van de BNG ter vaststelling in de algemene vergadering van aandeelhouders.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

BNG keert jaarlijks een behoorlijk dividend uit. Er is geen reden de aandelen te verkopen.

Advies: aandeelhouderschap continueren.

Paragraaf 7 Grondbeleid

Inhoud grondbeleid

Op 31 januari 2024 heeft de raad 'Nota Grondbeleid 2024 gemeente Renkum' vastgesteld.

In deze nota wordt beschreven binnen welke kaders de gemeente Renkum uitvoering geeft aan haar grondbeleid. Het gaat hierbij met name om de beleidskeuzes die gemaakt worden. Hiermee wordt inzicht gegeven in de handelwijze van de gemeente bij de inzet van haar grondbeleid. Het gaat daarbij om kaderstelling, het bieden van transparantie en het zorgen voor een eenduidige en consistente handelwijze in vergelijkbare situaties. Grondbeleid kan worden ingezet om bepaalde gewenste gebiedsontwikkelingen of (her)ontwikkelingen te realiseren. Zo kan het leiden tot het ontwikkelen van stedenbouwkundige plannen, het verwerven van gronden en het uitgeven van kavels.

De Omgevingswet verplicht de gemeente om de kosten voor werken, werkzaamheden en maatregelen naar evenredigheid te verhalen op de initiatiefnemers die profijt hebben van de aan te leggen openbare voorzieningen.

Anterieure overeenkomst

De gemeente en een initiatiefnemer kunnen een overeenkomst sluiten over kostenverhaal voorafgaand aan het besluit dat de aangewezen activiteit mogelijk maakt: een zogenoemde 'anterieure overeenkomst'. De Omgevingswet biedt daarvoor een grondslag. Naast het kostenverhaal kan ook een vrijwillige financiële bijdrage gebiedsontwikkeling worden afgesproken. Dat is een bijdrage voor ontwikkelingen die niet onder het kostenverhaal vallen, maar wel bijdragen aan de kwaliteit van een gebied. Om een dergelijke financiële bijdrage gebiedsontwikkeling te kunnen introduceren, dient eerst (aanvullend) beleid door de gemeente Renkum te worden vastgesteld.

Publiekrechtelijke regeling kostenverhaal

Als er geen overeenkomst tot stand komt, moet het kostenverhaal op een andere manier geregeld worden. Dat kan in het omgevingsplan of in een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (afwijking van het omgevingsplan) of een projectbesluit.

Financiële positie en resultaatverwachting

Financiële positie en resultaatverwachting

Samen met de afdeling financiën is het grondbedrijf elk jaar bezig de financiële sturing voor ruimtelijke ontwikkelingen te verbeteren. Het doel is om meer inzicht te geven in de kosten en opbrengsten die gemaakt worden bij de ontwikkeling van gronden en de inzet van personeel en middelen.

Bij de jaarrekening 2024 maken we ook een Meerjarenprognose Gebiedsontwikkelingen 2025 (MPG 2025). Dit document wordt vertrouwelijk ter inzage gelegd voor de raad. In dit document wordt op een transparante wijze financieel inzicht gegeven in alle (toekomstige) ruimtelijke projecten binnen de gemeente Renkum. In het MPG wordt per project de stand van zaken en het verloop van de inkomsten en uitgaven weergegeven. Sinds de jaarrekening 2023 geven we een volledig en integraal overzicht, van zowel bouwgronden in exploitatie (BIE), toekomstige bouwlocaties ((im)materiële Vaste Activa, IMVA/MVA) als kostenverhaallocaties. Hierbij sluiten MPG en jaarrekening op elkaar aan; de geactualiseerde kosten, opbrengsten, resultaten en (eventuele) voorzieningen worden verwerkt in de jaarrekening.

IMVA zijn plankosten die de gemeente in de voorbereiding maakt ten behoeve van MVA.

MVA bestaan uit de (eventuele) boekwaarden van gronden die in de toekomst en bouwgrond in exploitatie kunnen worden.

Voor de volgende bouwgronden in exploitatie (BIE) zijn grondexploitatieberekeningen opgesteld over de hele planperiode:

- Doorwerth Centrum te Doorwerth
- Bram Streeflandweg te Renkum
- Veentjesbrug te Heelsum

Deze projecten zijn op de balans bij voorraden opgenomen.

De bouwgrond in exploitatie Veentjesbrug te Heelsum is afgesloten ultimo 2024.

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat voor negatieve grondexploitaties een verliesvoorziening dient te worden getroffen. De hoogte van de voorziening is gebaseerd op het resultaat op eindwaarde.

Bij opening van een verliesgevend project dient de gemeente een voorziening te treffen. Dit bedrag wordt vanuit de Algemene Reserve gedekt. Aan de hand van de Meerjarenprognose Gebiedsontwikkelingen (MPG) dient jaarlijks de voorziening te worden geactualiseerd. Dit naar aanleiding van de uitkomst van het financiële resultaat op eindwaarde.

Risicomanagement Gebiedsontwikkelingsprojecten

Risico's

De risico's die gepaard gaan met het bezit van gronden en de ontwikkeling daarvan worden door de gemeente onderkend. De belangrijkste risico's, in algemene zin, die kunnen worden onderscheiden zijn:

1. Renteschommelingen, veelal rentestijgingen, op de leenportefeuille;
2. Afname marktbehoefte. Hierdoor ontstaan er aanpassingen in het plan of programma. Het gevolg hiervan zijn kostenverhogingen, lagere opbrengsten en/of verlate opbrengsten;
3. Toename kosten door inflatie;
4. Toename kosten door tegenvallende resultaten bij de uitvoering van werken en werkzaamheden. Dit kan betrekking hebben op een aanbesteding en/of de omvang van een bodemsanering (grond, grondwater, asbest), een nader archeologisch onderzoek etc.;
5. Aanwezigheid van belemmerende milieucirkels en/of richtlijnen door bestaande en/of veranderende wet- en regelgeving, bijvoorbeeld het stikstofbeleid of de Europese Natuurherstelwet. De mogelijkheden om tot gebiedsontwikkeling te komen kunnen hierdoor afnemen. De doorlooptijden en daarbij horende kosten voor projectbegeleiding en onderzoeken nemen toe.

Beheersmaatregelen

Om genoemde risico's te beperken zijn diverse beheersmaatregelen getroffen:

- Bij verwerving van gronden wordt behoedzaam omgegaan. Vaker dan voorheen zal samenwerking worden gezocht met andere actoren. Geprobeerd zal worden tot overeenkomsten te komen met belanghebbenden;
- Renteontwikkelingen worden op de voet gevolgd teneinde voor de gehele leenportefeuille een aantrekkelijke meerjarige rente te realiseren. Deze is in Renkum relatief laag;
- Rondom het ontwikkelen van de (gemeentelijke) grondposities is een team van ervaren projectmanagers ingericht. Hiermee kan effectief en efficiënt gehandeld worden;
- Marktpartijen worden in een vroeg stadium benaderd om deel te nemen aan een ontwikkeling;
- Specialisten van de gemeente houden zich bezig met het monitoren van de behoefte voor woningbouw en bedrijventerreinen;
- Specialisten van de gemeente onderzoeken omgevingsaspecten (geluid, geur, verkeer, archeologie, flora en fauna, bodemkwaliteit, etc.) in relatie tot de beoogde planologische regeling.

Ondanks de geïmplementeerde beheersmaatregelen is dit geen garantie dat genoemde risico's niet optreden. Ook in het verleden is dit gebleken. Om de financiële gevolgen hiervan af te dekken maakt de gemeente gebruik van verliesvoorzieningen en vrije reserves. Dezen houden verband met voorzienbare respectievelijk onvoorziene risico's.

Voorzienbare risico's en de verliesvoorziening

De voorzienbare risico's zijn meegenomen bij het actualiseren van de waarde van de bouwgronden in exploitatie (BIE). Het gaat daarbij om voorzienbare tegen- en meevallers met betrekking tot kosten en opbrengsten en de fasering hiervan in de tijd. De meest recente inzichten met betrekking tot planologie en planvorming (voorbereidingsprocedure en omgevingsaspecten) zijn hierin meegenomen. De omvang van de voorzienbare risico's wordt in overleg met onder meer projectleiding bepaald en verwerkt in de grondexploitatie. Het saldo op eindwaarde van een specifiek project kan hierdoor positief of negatief wijzigen. Een verdienlocatie kan overgaan in een verlieslocatie (of andersom). Voor zover sprake is van een verlieslocatie (en een bijbehorend voorzienbaar tekort) wordt, conform de systematiek uit het 'Besluit begroting en verantwoording' (BBV), een verliesvoorziening getroffen. Deze verliesvoorziening wordt eenmaal per jaar, met de jaarrekening, aangepast aan de geactualiseerde eindwaarde. Deze dient om het financiële tekort bij afsluiten af te dekken zonder dat dit gaat ten koste van andere ambities, programma's en investeringen.

In de Meerjarenprognose Gebiedsontwikkelingen 2025 (hierna genoemd: MPG 2025), zijn er ultimo 2024 geen bouwgronden in exploitatie (hierna genoemd: BIE) met een voorzienbaar tekort. De eerder getroffen verliesvoorzieningen voor Doorwerth Centrumplan en Heelsum Veentjesbrug vallen vrij. De wijze waarop daarmee wordt omgegaan is beschreven in de vorige paragraaf.

Voor gebiedsontwikkelingsprojecten van de gemeente in voorbereiding (Materiële Vaste Activa; MVA) heeft de BBV ook enkele dwingende regels opgesteld om de boekwaarden van deze projecten niet te hoog op te laten lopen. Zo moet er voor planontwikkelingskosten die ouder zijn dan 5 jaar een verliesvoorziening (of een afwaardering) worden genomen. Daarnaast mag de totale boekwaarden per m2 niet hoger zijn dan de marktwaarde van de nieuw beoogde functie. Hiermee wordt bereikt dat deze zogenoemde warme bouwgronden op een juiste en actuele wijze worden gewaardeerd in de jaarrekening.

In de MPG 2025 zijn er een drietal MVA-locaties waar sprake is van oude planontwikkelingskosten. De boekwaarden hiervan zijn (nog) niet hoger dan de marktwaarde die past bij de beoogde functies. In totaal gaat het om een bedrag van € 74.000,- waarvoor een verliesvoorziening moet worden getroffen in verband met de oude planontwikkelingskosten. De boekwaarde blijft in beeld bij een financiële

beschouwing van een project. Nadat de gemeenteraad een BIE heeft geopend en het project is gerealiseerd, kan mogelijkwerwijs een verlies te zijner tijd worden goed gemaakt door meevallers in de uitvoering. Een en ander wordt ook beschreven in de vorige paragraaf.

Opmerking: De financiële waardering van de grondportefeuille is in de jaarrekening als 'voorraden' aan de activa-zijde van de balans opgenomen. Het totaal van verliesvoorzieningen is daarbij in mindering gebracht (op moment van opmaak van dit document nul euro) op de boekwaarden van de gronden en verdisconteerd in de waarden zoals weergegeven op de balans.

Onvoorziene risico's en het weerstandsvermogen

Naast de beschreven voorzienbare risico's zijn er ook onvoorziene risico's (onbenoemde en onbekende risico's). Bij het bepalen van het saldo (resultaat van het totaal aan kosten minus het totaal aan opbrengsten) van een grondexploitatie is hier nog geen rekening mee gehouden. Deze onvoorziene risico's worden opgenomen in de risico paragraaf van de jaarrekening.

Vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken is de IFLO-norm (IFLO: Inspectie Financiën Lagere Overheden) opgesteld. Deze norm wordt door sommige provincies en gemeenten gebruikt voor de bepaling van de minimaal noodzakelijke weerstandscapaciteit. Het deel van het benodigd weerstandsvermogen dat ziet op de gemeentelijke grondexploitaties wordt bepaald aan de hand van deze IFLO-norm. De IFLO-norm bestaat uit de som van twee elementen:

- 10% van de boekwaarden (som gerealiseerde kosten minus gerealiseerde opbrengsten) van de grondexploitaties;
- 10% van de nog te maken kosten in deze grondexploitaties.

De IFLO-norm is een eenvoudige, objectieve en snelle manier om het risico financieel te kwantificeren. (In de afgelopen jaren was de risicobepaling gebaseerd op risicokaarten per project. Dit betreft een gedetailleerde en meer bewerkelijke methode ten opzichte van de IFLO-methode. De oude risicobepaling vraagt veel inspanning voor de onderbouwing en gaat gepaard met (veelal) subjectieve inschattingen). Het benodigde weerstandsvermogen is recent bepaald, op basis van de geactualiseerde grondexploitaties:

- Voor Centrumplan Doorwerth van € 637.000;
- Voor Renkum Bram Streeflandweg van € 124.000.

Voor meer informatie over de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties verwijzen we u naar het Meerjarenprognose Gebiedsontwikkelingen (MPG) 2025, welke een bijlage vormt van deze jaarstukken.

Paragraaf 8 Openbaarheidsparagraaf

De gemeente is verplicht om jaarlijks verslag uit te brengen over de uitvoering van de Wet open overheid (Woo). Dit gebeurt via de openbaarheidsparagraaf in de jaarrekening. In 2024 zijn er op hoofdlijnen drie activiteiten voltooid rondom het thema openbaarheid en de Woo.

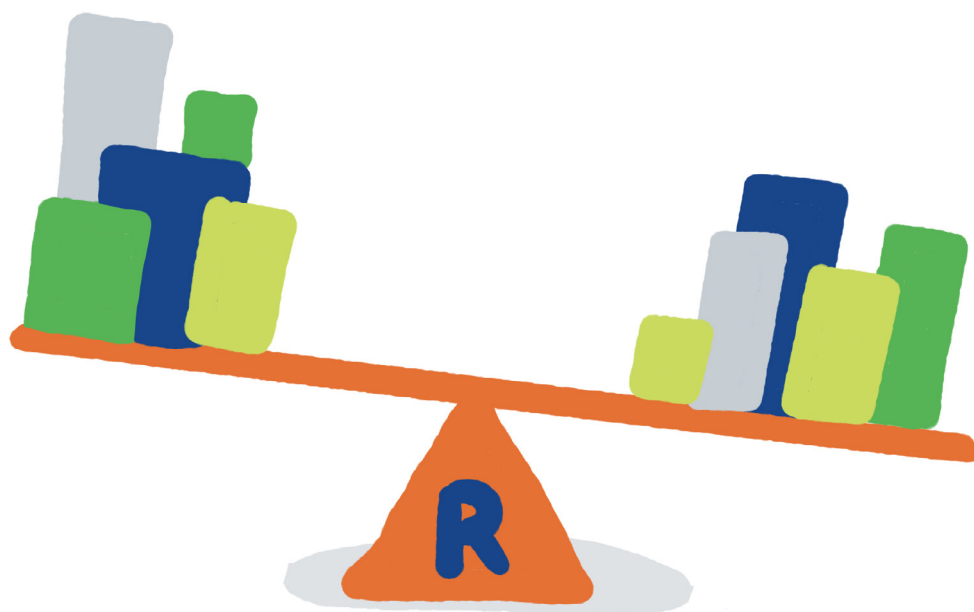
Allereerst is ervoor gezorgd dat de gemeente voldoet aan de huidige verplichting om informatie actief openbaar te maken. Hiervoor zijn in 2024 de benodigde acties voltooid. Sinds 1 november 2024 zijn overheden verplicht om informatie actief openbaar te maken in een eerste tranche informatiecategorieën. Dit gaat onder ander om informatie over de werkwijze en bereikbaarheid van de organisatie. Hiervoor is onder andere een organogram ontwikkeld met een begeleidende organisatiebeschrijving. Deze informatie is vindbaar op de website van de gemeente. Daarnaast zijn gegevens ingevoerd in de landelijke Woo-index. In de Woo-index staan links naar informatie die door overheden actief openbaar wordt gemaakt. Intern zijn tegelijkertijd procesafspraken gemaakt om ervoor te zorgen dat de openbaar gemaakte organisatiegegevens op tijd wordt bijgewerkt.

Daarnaast is er een traject afgerond voor de implementatie van nieuwe anonimiseringssoftware. Dit is in samenwerking gebeurd met de gemeente Arnhem, gemeente Rheden en De Connectie. Doordat de toetsing van documenten hierdoor efficiënter verloopt, kunnen Woo-verzoeken sneller behandeld worden.

Ten slotte is er verdere aandacht besteed aan bewustwording over de Woo. Hiervoor zijn medewerkers van de gemeente bij diverse teamoverleggen geïnformeerd over de verplichtingen die gelden vanuit de Woo.

Deel 2

Jaarrekening

Overzicht jaarrekening

Met de jaarrekening legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af over het gevoerde financieel beheer in 2024. Bij het opstellen van een jaarrekening moeten we voldoen aan de wettelijke regels die daarvoor gelden. Deze regels zijn vastgelegd in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting
- de balans en de toelichting
- verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa)
- overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Het *overzicht van baten en lasten* in de jaarrekening bevat (ten minste):

- a. de gerealiseerde **baten en lasten per programma**;
- b. het overzicht van de gerealiseerde **algemene dekkingsmiddelen** (inclusief de gerealiseerde kosten van de overhead en het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting);
- c. het gerealiseerde resultaat voor bestemming, volgend uit de onderdelen a en b;
- d. de **werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves**;
- e. het **gerealiseerde resultaat na bestemming**, volgend uit de onderdelen c en d.

Daarnaast bevat het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening van de bovenstaande onderdelen ook de ramingen uit de begroting voor en na wijziging.

Aan bovenstaande hebben we daarnaast het onderdeel **Resultaatbestemming- en besteding** toegevoegd. Hier is weergegeven op welk wijze het gerealiseerde resultaat na bestemming wordt 'besteed' en 'bestemd'.

De toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat (ten minste):

- a. voor de bovenstaande onderdelen a t/m e een **analyse** van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de programmarekening;
- b. een overzicht van de aanwending van het bedrag voor **onvoorzien**;
- c. een overzicht van de **incidentele baten en lasten**;
- d. een overzicht van de **structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves**;
- e. de informatie in het kader van de **Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (Wnt)**.

Financiële positie en toelichting

Overzicht van baten en lasten

Tabel 193

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024
Lasten				
01 Samenleving	61.033	56.901	65.185	65.124
02 Omgeving	22.902	28.214	34.392	37.750
03 Organisatie	18.890	18.584	20.228	20.332
Totaal programma's	102.825	103.699	119.804	123.206
04 Algemene dekkings- middelen, onvoorzien en vpb	2.407	6.023	2.783	2.146
Totaal lasten	105.232	109.722	122.588	125.352
Baten				
01 Samenleving	18.784	14.538	18.980	20.624
02 Omgeving	13.535	18.414	25.358	31.598
03 Organisatie	1.366	903	1.107	1.946
Totaal programma's	33.685	33.855	45.445	54.168
04 Algemene dekkings- middelen, onvoorzien en vpb	70.786	75.728	78.380	78.389
Totaal baten	104.471	109.583	123.825	132.557
Saldo van lasten en baten	760	-139	1.238	7.205
Mutaties reserves	2.512	139	-1.695	-4.231
Totaal resultaat	1.752	0	-457	2.974

De toelichting (analyse) op de afwijkingen tussen de begroting en de realisatie is per product opgenomen in de programmaverantwoording. Deze maakt onderdeel uit van de jaarstukken.

Resultaatbepaling

Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we in op de bepaling van het resultaat over het jaar 2024. Allereerst gaan we in op het gerealiseerde resultaat voor bestemming. Vervolgens komen de werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves aan bod en daarop volgend het gerealiseerde resultaat na bestemming. Daarna geven we u op hoofdlijnen inzicht in de mutaties die na het samenstellen van de Najaarsnota 2024 hebben plaatsgevonden en gaan we in op de resultaatbestemming- en besteding.

Gerealiseerde saldo van lasten en baten

Het gerealiseerd resultaat voor bestemming, onderverdeeld in de netto lasten en baten, is als volgt:

Tabel 194

<i>Bedragen * € 1.000</i>	2024
Netto lasten	125.352
Netto baten	132.557
Saldo van lasten en baten	7.205

Toevoeging en onttrekkingen aan de reserves

Tabel 195

Progr/ prod	Bedragen x € 1.000	Bedrag
1	Sociaal Domein	243
1B	Onderwijshuisvesting	32
1B	Kapitaallasten onderwijshuisvesting	-197
1F	Integratie	-48
1H	Beschermd wonen	-325
2E	MUP	0
2F	Landschapsbasisplan	-52
2L	Airbornactiviteiten	
2O	Toegankelijkheid bossen	-511
2P	Groot onderhoud wegen	-917
2P	Herstelkosten sleuven lasgaten	0
2P	Vervangen openbare verlichting	38
3C	ICT	-212
3C	Kwaliteitsimpuls organisatie	-631
3D	Onderhoud gebouwen	-2.773
3D	Kapitaallasten vastgoed	34
alg uitk	Algemene uitkering	-17
	Projecten	449
	Weerstandsreserve	-1.911
	Vrije algemene reserve*)	2.567
	Totaal mutaties reserves	-4.231

Voor nadere toelichting op de reserves verwijzen wij u naar de toelichting op de balans.

+ = onttrekking; - = storting

Gerealiseerd resultaat

In de volgend tabel vindt u een overzicht van het resultaat na bestemming.

Tabel 196

Bedragen * € 1.000	2024
Netto lasten	125.352
Netto baten	132.557
Saldo van lasten en baten	7.205
Mutaties reserves	-4.231
Saldo van lasten en baten	2.974

Het rekeningresultaat is als volgt te specificeren:

Tabel 197

<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Resultaat gemeentebegroting	2.101
Resultaat grondexploitatie	873
Totaal resultaat	2.974

Analyse rekeningresultaat

In de volgende tabel vindt u een nadere specificatie van de totstandkoming van het rekeningsaldo over 2024. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de programma's.

Tabel 198

Programma / Product	Primitief	VJN	NJN	Begroot na NJN	Jaar-rekening	Afwijking
1A Collectieve voorzieningen	1.866	0	-145	1.722	1.626	96
1B Onderwijs	3.136	20	5	3.162	2.950	211
1C Sport en bewegen	2.056	39	-65	2.030	2.108	-78
1D Gezondheid	1.434	-98	31	1.366	1.295	71
1E Zorg en Veiligheid	4.350	-25	-110	4.216	4.024	191
1F Integratie en participatie nieuwkomers	315	-5	-21	288	288	0
1G Maatwerkvoorzieningen Jeugd	11.672	2.127	129	13.927	14.114	-187
1H Maatwerkvoorzieningen Wmo	11.009	1.046	389	12.444	11.992	452
1I Minima	611	-39	-72	500	452	49
1J Inkomensvoorziening	6.061	-160	251	6.151	5.618	533
Subtotaal 01 Samenleving	42.511	2.906	391	45.807	44.469	1.339
2A Ruimtelijke ontwikkeling/ Omgevingswet	696	21	-336	381	-358	738
2B Wonen	339	-99	-59	181	99	82
2C Bestemmingsplannen/ Omgevingsplannen	531	-7	-5	519	510	9
2D Omgevingsvergunning	1.125	60	24	1.209	803	406
2E Verkeer	707	18	-19	706	698	9
2F Landschap, natuur en landgoederen	87	0	0	87	100	-14
2G Milieu en duurzaamheid	135	10	-4	141	138	3
2H Energie en klimaat	317	-51	-80	186	186	0

Programma / Product	Primitief	VJN	NJN	Begroot na NJN	Jaar- rekening	Afwijking
2i Dierenwelzijn	70	1	0	71	57	14
2J Ondernemen en bedrijvigheid	348	0	-1	348	366	-18
2K Recreatie en toerisme	257	0	0	257	256	2
2L Kunst, cultuur en cultuurhistorie	555	32	54	640	633	7
2M Water en riolering	-1.589	0	86	-1.503	-1.369	-135
2N Afvalverwijdering en -verwerking	-1.118	0	0	-1.118	-1.088	-30
2O Groenonderhoud	2.449	196	32	2.677	2.651	26
2P Wegen, straten en pleinen	4.359	37	-206	4.191	3.730	461
2Q Bos en natuurbeheer	200	-26	-1	173	143	30
Subtotaal 02 Omgeving	9.468	191	-514	9.145	7.554	1.591
3A Dienstverlening	502	25	25	552	485	68
3B Dorpsgericht werken	145	0	-49	97	70	26
3C Organisatie en bedrijfsvoering	14.665	1.327	184	16.176	16.032	143
3D Huisvesting / Gemeentehuis	914	0	-20	894	782	112
3E Samenwerkingsverbanden	294	-65	0	229	192	37
3F Goed bestuur	1.414	-46	-28	1.340	1.817	-477
Subtotaal 03 Organisatie	17.934	1.241	112	19.287	19.379	-91
4A Algemene uitkering	-61.686	869	-1.066	-61.883	-62.323	440
4B Belastingen	-10.557	0	242	-10.315	-10.395	79
4C Overige algemene dekkingsmiddelen	2.234	-2.863	-1.045	-1.674	-1.676	2
4D Onvoorzien	95	0	-5	90	0	90
4E VPB	0	0	0	0	19	-19
Subtotaal 04 Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en vpb	-69.913	-1.994	-1.875	-73.782	-74.375	593
Resultaat	0	2.343	-1.886	457	-2.974	3.431

Resultaatbestemming- en besteding

Het BBV gaat uit van een resultaat vóór en een resultaat ná bestemming. Het resultaat vóór bestemming geeft het saldo aan van de baten en lasten. Vervolgens wordt het resultaat bestemd in de zin van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Daarna volgt het resultaat ná bestemming.

Bij de resultaatbestemming wordt onderscheid gemaakt tussen resultaatbestemming in de zin van de reeds geplande mutaties in reserves en de “echte” resultaatbestemming die ter besluitvorming wordt voorgelegd. Dit laatste wordt het voorstel tot resultaatbesteding genoemd.

De Jaarstukken 2024 sluiten met een voordelig saldo van € 2.974.000. Dit saldo bestaat uit een voordelig saldo van € 873.000 binnen de grondexploitatie en een voordeel van € 2.101.000 binnen de gemeentelijke exploitatie. In de jaarstukken vindt u een toelichting op het resultaat. De afwijking t.o.v. de begroting bedraagt ca. 2,5%.

Vaststelling van deze jaarstukken betekent dat de raad het college decharge verleent voor het in de jaarrekening verantwoorde financieel beheer.

Resumé

Op grond van het voorgaande, wordt het rekeningresultaat 2024 als volgt besteed:

Resultaatbestemming en –besteding jaarrekening

Tabel 199

Bedragen x € 1.000	
Saldo van lasten en baten	7.205
Mutaties reserves	-4.231
Resultaat na bestemming	2.974
Resultaatbesteding	
Overloopposten:	
1C Regeling MEOZ: Afrekening energie zwembad Doelum	-28
2A Vrijval verliesvoorziening Veentjesbrug	-530
2A Resultaat faciliterend project	-70
4A Decembecirculaire gemeentefonds 2024	-106
Subtotaal resultaatbesteding	-734
Resultaat na besteding	2.240
Voorstellen resultaatbestemming	
N.v.t.	0
Subtotaal resultaatbestemming	0
Resultaat na resultaatbestemming	2.240

Voorstellen resultaatbesteding:

Overloopposten: om te voorkomen dat incidentele voorstellen niet meer uitgevoerd kunnen worden in het volgend begrotingsjaar, terwijl uitvoering nog wel wenselijk is, worden deze budgetten via de resultaatbesteding als “overlooppost” meegenomen naar het volgende jaar. Het betreft de volgende overloopposten:

1C Regeling MEOZ: Afrekening energie zwembad Doelum € 27.500:

Voor 2022 en 2023 konden de hogere energiekosten worden gedekt uit de regeling MEOZ (Meerkosten Energie Openbare Zwembaden) In 2024 is er een voordeel vanwege de afwikkeling MEOZ. Voor 2024 zien we echter dat de energiekosten voor zwembad Doelum ook hoger uitvallen dan oorspronkelijk begroot. Ten aanzien van energie zijn tussen de gemeente en Optisport afspraken gemaakt dat als de energiekosten boven het begrote bedrag uitkomen deze tot een bepaald maximum dienen te worden vergoed door de gemeente. Aangezien dit het geval is willen we het voordeel als resultaatbestemming meenemen voor de afrekening 2024.

2A Vrijval verliesvoorziening Veentjesbrug

Raadsvoorstel om dit voordeel te storten in de reserve gebouwen.

2A Resultaat faciliterend project

Dit resultaat wordt in de reserve grondbedrijf gestort om nadelen door realisatie van sociale woningbouw bij projecten op te vangen.

4A Decentralisatie-uitkeringen decembercirculaire 2024

In de decembercirculaire is extra geld ontvangen voor decentralisatie-uitkeringen. Een aantal uitkeringen is niet meer besteed in 2024. We stellen voor deze middelen beschikbaar te houden, zodat we deze in 2024 in kunnen zetten voor genoemde taken.

Het betreft de volgende mutaties:

Tabel 200

Mutatie	Bedrag
Natuurbrandpreventie en -mitigatie	60.000
Register Externe veiligheidsrisico's	10.000
Spreidingswet	36.000
Totaal	106.000

Natuurbrandpreventie en -mitigatie

Nederland ziet steeds meer brandgevoelige dagen met mogelijke omstandigheden waarbij er sprake kan zijn van onbeheersbare natuurbranden. Het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) stelt daarom € 3,4 miljoen beschikbaar aan gemeenten waar een verhoogd risico op natuurbranden aan de orde is. De desbetreffende gemeenten worden hiermee in staat gesteld om bij te dragen aan het doel om natuurbrandbeheersing te versterken. De drie Gelderse veiligheidsregio's en de provincie Friesland hebben, namens de gemeenten, aanvragen ingediend bij het ministerie van LVVN. Op basis van de ingediende aanvragen is het budget verdeeld.

Register Externe veiligheidsrisico's

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) is met medeoverheden verantwoordelijk voor het beheer van het Register Externe Veiligheidsrisico's (REV). Onderdeel hiervan is dat alle gemeenten de juiste data moeten aanleveren in het REV. Het ministerie van IenW verstrekt hiervoor een eenmalige compensatie aan gemeenten. Hiervoor is € 3,4 miljoen beschikbaar. Alle gemeenten in Nederland ontvangen € 10.000 voor de te verrichten werkzaamheden.

Spreidingswet

Vanuit de Spreidingswet hebben gemeenten een nieuwe taak gekregen in het zoeken naar opvangplekken voor asielzoekers om zo tot een evenwichtigere spreiding van asielzoekers te komen over gemeenten en provincies. Voor 2024 ontvangen zij hiervoor een bijdrage van in totaal € 15,3 miljoen.

Elke gemeente ontvangt een vast bedrag van € 20.000. Het resterende bedrag wordt verdeeld op basis van de verdeling van het aantal opvangplaatsen per gemeente.

Incidentele baten en lasten

Op grond van artikel 28 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten geven we in de jaarstukken inzicht in de incidentele baten en lasten. Op die manier kan vastgesteld worden of de begroting/ jaarrekening sluitend is (in evenwicht is).

Een gemeente voert structurele taken uit en raamt daarvoor structurele baten en lasten in de begroting. Structurele lasten en baten zijn dus de regel, incidentele lasten en baten de uitzondering. Deze uitzonderingen worden in de volgende tabel beeld gebracht.

Incidentele baten en lasten doen gedurende maximaal drie jaar voor en betreffen die posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Uitgangspunt is dat incidentele lasten zoveel als mogelijk gedekt worden door incidentele baten.

Voor structurele baten en lasten geldt in het algemeen, dat zij tot nadere besluitvorming voor onbepaalde tijd opgenomen zijn (er is (nog) geen einddatum bekend).

Voor de volledigheid merken we nog op dat in dit overzicht niet is meegenomen wanneer structurele budgetten incidenteel niet uitgegeven zijn.

Tabel 201

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Jaarrekening
Saldo baten en lasten	-139	1.238	7.206
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	139	-1.695	-4.231
Begrotingssaldo na bestemming	0	-457	2.974
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	397	3.112	41
Subtotaal	397	2.655	3.015

Specificatie incidentele baten en lasten

Een specificatie van de incidentele baten en lasten in de meerjarenbegroting is te vinden in de volgende tabel.

Tabel 202

<i>Bedragen x € 1.000</i>		Begroot		Begroot na wijziging		Jaarrekening	
		Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Saldo baten en lasten		-3.497	4.140	-7.246	7.242	-7.123	5.699
1A	Aanvullend 5 jarig onderhoud 't Middelpunt		70		70		40
1B	Verzekeringsuitkering brandschade/ Brandschade uitgaven	0		-94	94		
1B	Onderwijsgebouwen	0				-45	
1C	Brede SPUK	-159	159	-159	159	-161	161
1D	Brede SPUK	-301	301	-301	301	-326	326
1E	Opvang Ontheemden/ Oekraïne	-2.503	2.503	-4.258	4.308	-4.170	4.029
1I	Schuldhelpverlening	0		-75		-124	
1J	Hersteloperatie toeslagenaffaire	0				-103	
2A	Faciliterende gebiedsontwikklingsprojecten derden	0					28
2A	Afsluiten grondexploitatie Veentjesbrug	0				-531	
2A	Vrijval verliesvoorziening grondexploitatie Centrumplan Doorwerth	0				-327	
2A	Verliesvoorziening gebiedsontwikkelingen gemeente in voorbereiding	0					74
2A	Integrale aspecten leefomgeving: Integrale visie op duurzaamheid, wonen, mobiliteit		62		0		0
2A	Realiseren van woningen: 100 tijdelijke woningen		50		50		0
2A	Extra capaciteit stikstof		100		0		0
2A	Incidentele uitkering voor omgevingswet		125		132		132
2B	We zorgen voor een passende voorraad: betaalbaar, gevarieerd en duurzaam		75		25		0
2B	We zorgen voor een thuis voor iedereen: aandachtsgroepen, wonen met zorg		120		120		120

Bedragen x € 1.000		Begroot		Begroot na wijziging		Jaarrekening	
		Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
2H	Capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) (Duurzaamheid)	-209		-808		-597	
2L	Airborne herdenking 2024		150		150		150
2O	Boomonderhoud		0		150		-15
2O	Laten vaststellen en implementeren kostendekkingsplan groenbeheer		50		50		8
2P	Civiele kunstwerken		30		45		25
2Q	Actualisering bosbeleidsplan en bosverjongingsplan		40		40		23
3B	Vrijval Inwonersinitiatieven - Renkum Doet	-150		-150		-150	
3B	Vrijval Cofinanciering en stimuleringsfonds lokale initiatieven	-50		-50		-50	
3B	Cofinanciering en stimuleringsfonds lokale initiatieven		50		0		0
3B	Inwonersinitiatieven - Renkum Doet		250		80		101
3C	Juridische mw WEP WOO		5		5		5
3F	Voorziening voormalig bestuur	0		-58			492
4A	Incidentele uitkering voor omgevingswet	-125		-125		-125	
4A	Decembercirculaire	0				-260	
4A	Afrekening 2022	0				-88	
4B	Toeristenbelasting	0		124		-66	
Saldo incidentele baten en lasten			643	-4		-1.424	

Bedragen x € 1.000		Begroot		Begroot na wijziging		Jaarrekening	
		Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Saldo baten en lasten reserves		-1.533	1.287	-7.857	10.973	-11.101	12.566
1	Reserve Sociaal domein	-229	229	-216	216	-243	243
1B	Reserve kapitaallasten vastgoed	0		-34	34	-34	34
1B	Reserve onderwijshuisvesting (IHP)	-38	38	-44	44	-44	44
1B	Reserve kapitaallasten OHV				182	-182	212
1F	Reserve integratie	-19	19	-51	51		147
1H	Reserve Beschermd wonen	0			229	-229	421
2E	Reserve MUP	-23	23	-35	35	-46	46
2E	Reserve MUP	-12	12				
2F	Reserve landschapsbasisplan	-10	10	-10	10	-72	72
2O	Reserve openbare verlichting	-83	83	-83	83	-38	38
2P	Reserve wegen	-141	141	-141	141		
2P	Reserve groot onderhoud wegen			0	0	-917	917
2Q	Reserve toegankelijkheid bossen	0		-537	537	-511	511
3C	Reserve ICT	-32	32	-40	32	-320	320
3C	Reserve kwaliteitsimpuls organisatie	0				-631	631
3D	Reserve onderhoud gebouwen	0		-839	3.544	-4.023	4.023
4C	Dekkingsplan onttrekking vrije algemene reserve	-246					
	Reserve algemene uitkering	-38	38	-13	13	-29	29
div	Reserve projecten	-537	537	-1.304	1.304	-1.215	1.215
div	Reserve projecten	-125	125				
	Vrije algemene reserve			-2.567	2.567	-2.567	1.752
	Weerstandsreserve			-1.911	1.911		1.911
Saldo incidentele baten en lasten reserves		-246			3.116		1.465

** incidentele lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo positief en incidentele baten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo negatief*

Toelichting

Voor een toelichting met betrekking tot de reserves verwijzen we u naar het onderdeel toelichting op de balans, onderdeel reserves. Voor een toelichting met betrekking tot de inzet van reserves verwijzen we u daarnaast naar het onderdeel jaarrekening (baten en lasten en toelichting).

De overige incidentele lasten en baten zijn toegelicht in verschillende begrotingen, voor- en najaarsnota's en het onderdeel jaarrekening (baten en lasten en toelichting).

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Conform artikel 28, lid d BBV wordt een overzicht gegeven van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Tabel 203

bedragen x € 1.000	2024		2025		2026		2027	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
1B. Reserve kapitaallasten onderwijshuisvesting					26		52	
1C. Reserve kapitaallasten kunstgrasveld Wilhelmina	25		25		25		25	
2L. Reserve kapitaallasten concertzaal	8		8		8		8	
4C. Reserve onderhoud gebouwen		38		39		40		40
Reserve kapitaallasten airco-installatie Veentjesbrug	2		2		2		2	
Totaal	35	38	35	39	61	40	87	40

Toelichting

- 1B. Reserve kapitaallasten onderwijshuisvesting: om de kapitaallasten van de school Doorwerth gedeeltelijk te dekken wordt er na realisatie van de school een jaarlijks bedrag uit de reserve gehaald over de volledige looptijd van afschrijving van de school. Voeding van de reserve is uit de opbrengsten voormalige percelen onderwijshuisvesting, waarvan de eerste in 2024 is gestort (€182.000 Don Bosco).
- 1C. Reserve kapitaallasten kunstgrasveld Wilhelmina: de onttrekking (bate) van € 25.000 heeft te maken met de dekking van de kapitaallasten voor de investering van het kunstgrasveld (eenmalige storting was € 250.000). Vanaf 2019 wordt deze in 10 jaar, jaarlijks € 25.000, uit deze reserve onttrokken om de kapitaallast van het kunstgrasveld gedeeltelijk te dekken.
- 2L. Reserve kapitaallasten concertzaal: de onttrekking (bate) van € 8.000 heeft te maken met de dekking van de kapitaallasten voor de investering van de Concertzaal.
- 4C. Reserve onderhoud gebouwen: deze reserve zal worden ingezet ter dekking van de lasten van de toekomstige huisvesting gemeentehuis en gemeentewerf.
- Airco-installatie Veentjesbrug: de onttrekking (bate) van € 2.000 heeft te maken met de dekking van de kapitaallasten voor de investering van de Airco-installatie op Veentjesbrug.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

<volgt nog>

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruikcriterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het college op 4-2-2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € <x>. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € x bedraagt. Dit is lager/hoger dan de daarvoor gestelde grens van € x. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € x acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

Tabel 204

Begrotingscriterium		
1A.	Overschrijding laten producten	mln
1B.	Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	mln
2.	Ongeautoriseerde reservemuaties	mln
3.	Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld	mln
<i>Totaal begrotingsonrechtmatigheden</i>		<i>mln</i>
4.	Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid.	mln
	De niet-acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht	mln
Voorwaardencriterium		
5.	Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	mln
M&O criterium		
6.		mln
Totaal van onrechtmatigheden		mln
Waarvan acceptabel		mln
Waarvan niet-acceptabel		mln

De geconstateerde afwijkingen betreffen: xxxx

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Balans en toelichting

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vaste activa een toelichting gegeven. Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000, tenzij anders aangegeven.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De kosten van het sluiten van geldleningen (inclusief de betaalde boeterente) en het saldo van agio en disagio worden geactiveerd en over maximaal de looptijd van de lening volledig afgeschreven, te starten vanaf het moment van het in gebruik nemen van het gerelateerde materieel of financieel vast actief. Indien geen nieuwe lening wordt aangetrokken zijn de kosten van vervroegde aflossing (boeterente) niet geactiveerd, maar als last verantwoord.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:

- Het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen.
- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast.
- Het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereert.
- De uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar zijn vast te stellen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden volledig afgeschreven in maximaal vijf jaar.

De onder de kosten van onderzoek en ontwikkeling geactiveerde voorbereidingskosten voor grond-exploitaties voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de voorbereidingskosten moeten passen binnen de kostensoortenlijst van bijlage IV bij het Omgevingsbesluit; en
- de voorbereidingskosten mogen maximaal vijf jaar geactiveerd blijven staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal vijf jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actieve grondexploitatie en kunnen dan worden overgeboekt naar de desbetreffende BIE, dan wel worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat of moet een voorziening worden getroffen; en
- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, moeten bestuurlijke instemming hebben, blijkend uit een raadsbesluit.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Investerings hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investeringen met een economisch nut > € 5.000 worden conform de financiële verordening geactiveerd.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten, verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Ten aanzien van investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geldt tot aan investeringsdatum 31 december 2016 dat eventuele bijdragen uit de reserves in mindering zijn gebracht op deze investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Ten aanzien van investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven geldt dat vanuit de spaarcomponent van heffingen gevormde voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met economisch nut in mindering zijn gebracht op de in het boekjaar gepleegde investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing is geheven. Over het resterende bedrag wordt afgeschreven.

De op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de Financiële verordening, zoals laatstelijk vastgesteld door de gemeenteraad in haar vergadering d.d. 27 januari 2021. De afschrijvingen worden

berekend volgens de lineaire of, in enkele gevallen, annuïtaire methode en starten op het moment van ingebruikname. Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

Buiten gebruik gestelde vaste activa

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Afschrijvingen

De volgende afschrijvingstermijnen, zoals ook vastgelegd in de financiële verordening, zoals vastgesteld door de gemeenteraad d.d. 27 januari 2021, zijn van toepassing:

Tabel 205

Omschrijving	Afschrijvingstermijn
Immateriële activa	
Kosten onderzoek en ontwikkeling	5 jaar
Rioleringsplannen	5 jaar
Kosten van sluiten van geldleningen	Looptijd lening
Saldo van agio en disagio	Looptijd lening
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	Conform verwacht gebruik
Materiële vaste activa	
Gronden en terreinen	
Algemeen	Geen afschrijving
Woonruimten	
Nieuwbouw gebouwen	40 jaar
Levensduurverlengde verbouwingen	Verwachte extra levensduur
Bouwkundige aanpassingen en verbouwingen	Resterende levensduur gebouw, max. 20 jaar
Woonwag	30 jaar
Bedrijfsgebouwen	
Noodlokalen**)	15 jaar
Overig: zie woonruimten	
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Aanleg wegen *)	30 jaar
Reconstructie + herstraatwerkzaamheden *)	20 jaar
Aanleg en uitbreiding sportparken	50 jaar
Reconstructie sportvelden	15 jaar
1e aanleg plantsoenen en parken *)	40 jaar
Vrijval rioleringen	60 jaar
Verbeteringsmaatregelen riolering	60 jaar
Randvoorzieningen bouwkundig riolering	60 jaar

Omschrijving	Afschrijvingstermijn
Gemalen bouwkundig riolering	45 jaar
Buitengebied bouwkundig riolering	45 jaar
Drukriolering bouwkundig	45 jaar
Groene berging riolering	30 jaar
Aanleg begraafplaatsen	40 jaar
Herstel paden etc. begraafplaatsen	15 jaar
Aanleg woonwagencentra *)	40 jaar
Vervoersmiddelen	
Hoogwerker	25 jaar
Hoogwerker bomenploeg	20 jaar
Vervoermiddelen algemeen	7 jaar
Machines, apparaten en installaties	
Grafdelfmachine	15 jaar
Tractor	10 jaar
Multiwerktuig begraafplaats en algemeen	10 jaar
Boordcomputer (poolauto)	7 jaar
Machines / apparatuur	10 jaar
Luchtbehandeling en klimaatbeheersing	15 jaar
Inrichting archiefplaats	15 jaar
Beveiligingsmaatregelen	15 jaar
Verkeersapparatuur	10 jaar
Electro-mechanische installaties riolering	15 jaar
ICT apparatuur en software	Economische levensduur (tussen 3 en 8 jaar)
Overige materiële vaste activa	
Openbare verlichting, lichtmasten	40 jaar
Openbare verlichting, armaturen	20 jaar
Abri's	20 jaar
Verkeersborden, -lichten en – zuilen	15 jaar
Vervanging sportvloer sportzalen	25 jaar (of restant verw. levensduur sportzaal)
Sportinventaris	20 jaar
Meubilair plantsoenen en parken	15 jaar
Inrichting van speelplaatsen	15 jaar
Inventaris / meubilair	15 jaar
Eerste inrichting lokalen	15 jaar
Sanitaire voorzieningen woonwagencentra	20 jaar
Diverse gereedschappen	10 jaar
Onderwijsleerpakketten	8 jaar

Omschrijving	Afschrijvingstermijn
Financiële activa	
Kapitaalverstrekkingen aan derden	n.v.t.
Verstreckte geldleningen	n.v.t.
Aandelen	n.v.t.

*) Dit betreft een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. De genoemde afschrijvingstermijn betreft de maximaal te hanteren termijn. Onze voorkeur gaat uit naar een kortere afschrijvingstermijn.

**) Conform bestemmingsplan is het slechts toegestaan een noodlokaal te plaatsen voor 5 jaar. Bij de aanschaf van noodlokalen moet overwogen worden of de boekwaarde na 5 jaar op basis van deze afschrijvingstermijn wel overeenkomen met de marktwaarde op dat moment.

(Het gebruiksrecht voor onbepaalde duur op) Software is als afzonderlijk actief opgenomen onder de materiële vaste activa als investering met economisch nut.

De lasten samenhangend met de uitvoering van klein en groot onderhoud, bodemsaneringen en het baggeren van watergangen zijn niet levensduur verlengend en zijn daarom niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie of de gevormde voorziening gebracht.

Erfpacht

In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Warme gronden

Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grond-exploitatie is vastgesteld, worden in de regel geduid als 'warme gronden'. Conform de notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken (2023) worden deze verantwoord onder materiele vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV) tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.

In de bepaling of er bij deze 'warme gronden' sprake is van een duurzame waardevermindering, zoals bedoeld in artikel 65 BBV lid 1, kan onder de volgende cumulatieve voorwaarden uitgegaan worden van de waarde in toekomstige bestemming in plaats van de geldende bestemming:

- de gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd; en
- de (toekomstige) bestemming(en)/functies (ontwikkeling) betreffende het plangebied dien(en)t goed onderbouwd te worden; en
- de gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid; en
- de visie / het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of rijk; en
- periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige bestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) verminderd met de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Vorraden

Grond- en hulpstoffen

Grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs worden de grond- en hulpstoffen tegen deze lagere marktwaarde gewaardeerd.

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen en is de werkelijk over vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rentetoerekening vindt plaats op basis van de bruto-boekwaarden van de grondexploitaties van de BIE per 1 januari. Ook over grondexploitaties waarbij de verantwoorde opbrengsten hoger zijn dan de kosten, waardoor de boekwaarde van een BIE negatief is, wordt rente (in dit geval een baat) toegerekend.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. De resterende looptijd van de grondexploitatie is tien (10) jaar of minder;
2. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
3. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
4. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De verliezen op grondexploitaties worden voorzien zodra deze bekend zijn. De voorziening wordt gewaardeerd op nominale waarde.

Gereed product en handelsgoederen

De voorraad eigen verklaringen is gewaardeerd tegen de laatst bekende verrekenprijzen van de leverancier. De overige voorraden worden gewaardeerd tegen historische kostprijs. Indien de marktwaarde lager is, dan wordt tegen marktwaarde gewaardeerd.

Vooruitbetalingen

De vooruitbetalingen hebben betrekking op bedragen die t.l.v. volgend begrotingsjaar komen en zijn tegen de laatst bekende inkooprijzen gewaardeerd. Voor eventuele risico's op oninbaarheid is een voorziening getroffen.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald. Onder de nog te ontvangen bedragen zijn de gemaakte voorbereidingskosten voor faciliterende exploitatieplannen of nog te sluiten anterieure overeenkomsten als 'nog te verrekenen kosten' opgenomen indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1. de kosten moeten passen binnen de kostensoortenlijst Wro/Bro; en
2. de kosten mogen maximaal 5 jaar als overige nog te ontvangen bedragen blijven staan; na maximaal 5 jaar moet het kostenverhaal zijn gerealiseerd dan wel dienen de kosten te worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
3. er is een besluit door de raad of het college genomen tot het maken van voorbereidingskosten voor faciliterend grondbeleid in een aangewezen gebied voor het ontwikkelen van het exploitatieplan of tot het sluiten van een anterieure overeenkomst.

Eigen vermogen

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een raadsbesluit genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies met uitzondering van de pensioenvoorziening voor (oud)-wethouders.

Voorzieningen worden gevormd indien er sprake is van:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het "jaarlijks vergelijkbaar volume" is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Voor de pensioenvoorziening wordt gebruik gemaakt van het door de DNB vastgestelde rentetermijnstructuur pensioenfondsen.

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde

Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid 2024. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaarden criterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - Voor het voorwaarden criterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 4-2-2025 door het college is vastgesteld;
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten en onderschrijdingen van lasten en investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
- Ten aanzien van het M&O criterium is het M&O beleid per regeling van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid, zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 1 % (zijnde € XX) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € XX is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Balans per 31 december

Tabel 206

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2024	2023
Activa		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	461	833
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	10.342	10.683
Immateriële vaste activa	10.803	11.516
Materiele vaste activa economisch. nut	29.582	29.455
Materiele vaste activa economisch nut met heffing	16.934	15.551
Materiele vaste activa maatschappelijk nut	6.974	4.250
Materiële vaste activa	53.490	49.256
Kap. verstrekking aan deelnemingen	903	928
Leningen aan openbare lichamen	0	0
Overige langlopende leningen	5.838	4.886
Financiële vaste activa	6.741	5.814
Totaal vaste activa	71.034	66.584
Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie	2.070	2.311
Voorraden	2.070	2.311
Kassaldi	61	10
Banksaldi	237	151
Liquide middelen	298	161
Vorderingen op openbare lichamen	982	130
Rekening courant verhouding rijk	8.942	13.368
Overige vorderingen	3.129	1.693
Uitzettingen met rente typische looptijd < 1 jaar	13.054	15.190
Overige nog te ontvangen bedragen	3.715	3.205
Nog te ontvangen Rijk	8.848	6.587
Nog te ontvangen overige overheidslichamen	349	272
Vooruit betaalde bedragen tlv volgend dienstjaar	3.578	3.497
Overige	3	4
Overlopende activa	16.493	13.566
Totaal vlottende activa	31.916	31.228
TOTAAL ACTIVA	102.950	97.812

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2024	2023
Passiva		
Algemene reserve	13.458	12.362
Bestemmingsreserve	13.633	8.747
Saldo van de rekening	2.974	1.752
Eigen vermogen	30.065	22.681
Voorzieningen	20.989	21.989
Voorziening	20.989	21.989
Onderhandse leningen	37.075	39.242
Vaste schulden	37.075	39.242
 Totaal vaste passiva	 88.129	 84.092
 Overige schulden	 10.705	 9.722
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar	10.705	9.722
Vooruit ontvangen bedragen Rijk	3.298	3.292
Vooruit ontvangen overige Nederlandse overheidslichamen	184	284
Vooruit ontvangen bedragen overig	634	422
Overlopende passiva	4.116	3.999
 Totaal vlottende passiva	 14.821	 13.721
 TOTAAL PASSIVA	 102.950	 97.812
Totaalbedrag waarvoor aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt	590	625

Verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969: niet van toepassing

Toelichting op de balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Tabel 207

Omschrijving	Beginstand	Vermeerdering	Vermindering	Bijdragen derden	Afschrijving	Eindstand
Kosten ontwikkeling	833	1.058	-1.392	-38	0	461
Bijdragen eigendom derden	10.683	0	0	0	-341	10.342
Bijdragen eigendom derd. Enheff	0	0	0	0	0	0
Totaal	11.516	1.058	-1.392	-38	-341	10.803

Materiële vaste activa

MVA met economisch nut

Tabel 208

Omschrijving	Beginstand	Vermeerdering	Vermindering	Bijdragen derden	Afschrijving	Eindstand
Gronden en terreinen EN	3.518	1.271	0	0	0	4.789
Woonruimten EN	0	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen EN	24.272	558	-17	-57	-1.370	23.386
Grond weg water werken EN	0	0	0	0	0	0
Vervoermiddelen EN	533	62	0	0	-144	451
Machines apparaten en install. EN	291	-4	-32	0	-46	208
Overig EN	841	0	0	0	-94	747
Totaal	29.454	1.888	-49	-57	-1.654	29.582

MVA Economisch nut met heffing

Tabel 209

Omschrijving	Beginstand	Vermeerdering	Vermindering	Bijdragen derden	Afschrijving	Eindstand
Gronden en terreinen ENH	150	0	0	0	0	150
Bedrijfsgebouwen ENH	605	0	0	0	-45	560
Grond weg water werken ENH	13.776	1.755	0	23	-459	15.094
Machines apparaten en install. ENH	2	9	0	0	0	11
Overig ENH	1.018	237	0	0	-137	1.119
Totaal	15.551	2.002	0	23	-641	16.934

MVA Maatschappelijk nut

Tabel 210

Omschrijving	Beginstand	Vermeerdering	Vermindering	Bijdragen derden	Afschrijving	Eindstand
Gronden en terreinen MN	0	0	0	0	0	0
Grond weg water werken MN	4.075	5.624	0	-2.623	-249	6.827
Machines apparaten en install. MN	160	0	0	0	-26	134
Overig MN	15	0	0	0	-2	13
Totaal	4.249	5.624	0	-2.623	-276	6.974

Financiële vaste activa

Tabel 211

Omschrijving	Beginstand	Investering	Desinvestering	Eindstand
kap. verstrekkingen aan deelnemingen	928	-25	0	903
Overige langlopende leningen	4.886	1.059	-107	5.838
Totaal	5.814	1.034	-107	6.741

Vlottende activa

Voorraad

Tabel 212

Omschrijving	Beginstand	Investering	Desinvestering	Eindstand
Grondexploitatie	5.238	1.429	-4.598	2.070
Voorziening t.b.v. grondexploitatie	-2.928	2.928	0	0
Totaal	2.311	4.357	-4.598	2.070

Tabel 213

Omschrijving	Beginstand	Vermeerdering	Vermindering	Eindstand
--------------	------------	---------------	--------------	-----------

3B4 Renkum

Grondexploitatie	2.068	0	-2.068	0
Voorziening t.b.v. grondexploitatie	-2.070	2.070	0	0
Totaal 3B4 Renkum	-2	- 2.070	-2.068	0

Doorwerth centrum

Grondexploitatie	993	189	0	1.182
Voorziening t.b.v. grondexploitatie	-327	327	0	0
Totaal Doorwerth centrum algemeen	666	516	0	1.182

Veentjesbrug Heelsum

Grondexploitatie	2.177	162	-2.339	0
Voorziening t.b.v. grondexploitatie	-531	531	0	0
Totaal Veentjesbrug Heelsum	1.646	692	-2.339	0

grex br. Strlandweg fisc

Grondexploitatie	0	1.079	-191	888
Totaal grex br. Strlandweg fisc	0	1.079	-191	888
Totaal	2.311	4.357	-4.598	2.070

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar

Tabel 214

Omschrijving	Stand 31-12-2023	Voorziening oninbaar	Boekwaarde 31-12-2024	Stand 31-12-2024
Vorderingen op openbare lichamen	130	0	982	982
Rekening courant verhouding met Rijk	13.368	0	8.942	8.942
Overige vorderingen	1.693	835	2.294	3.129
Totaal	15.190	835	12.218	13.053

Schatkistbankieren

Conform artikel 52c BBV dient in de toelichting op de balans het drempelbedrag m.b.t. schatkistbankieren en per kwartaal het liquiditeitssaldo weergegeven te worden.

Regeling schatkistbankieren

Gemeenten zijn verplicht om hun overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist bij het rijk. Gemeenten mogen alleen positieve banksaldi voor het betalingsverkeer op eigen bankrekeningen aanhouden. Voor de omvang daarvan geldt het drempelbedrag uit de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden die per 1 juli 2022 is aangepast daar de vorige drempel te krap was vastgesteld en daardoor onnodige administratieve lasten werden veroorzaakt.

Het drempelbedrag bedraagt per 01-07-2022 voor gemeenten (en provincies, waterschappen en hun gemeenschappelijke regelingen) met een begrotingstotaal (lasten, incl. dotatie reserves, begroot na wijziging) tot € 500 miljoen 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen.

Voor gemeenten met een begrotingstotaal van 500 miljoen euro of meer wordt de drempel € 10 miljoen plus 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat. Dat hebben de fondsbeheerders met de VNG, het IPO en de Unie van Waterschappen afgesproken.

Als over een periode van 3 maanden de positieve saldi van de bankrekeningen dit drempelbedrag dreigen te overschrijden, dan moet een gemeente het meerdere storten op de rekening bij de schatkist van het rijk.

Doel

Doel van deze regeling is dat door consolidatie de gerapporteerde EMU-schuld van Nederland lager is. Die EMU-schuld hoort volgens het Verdrag van de Europese Unie lager te zijn dan 60% van het bbp. Voor het berekenen van deze EMU-schuld mogen onderlinge schulden en tegoeden van de centrale overheid en de gemeenten (provincies en waterschappen) worden verrekend. Daarnaast lopen gemeenten over de overtollige liquide middelen die bij de schatkist staan, geen risico dat dit geld door een faillissement van een financiële instelling wordt verloren.

Het liquiditeitssaldo wordt bepaald door alle saldi van de bankrekeningen samen te tellen en af te zetten tegen de grenswaarde (drempelbedrag). Hier komt een over- of onderschrijding uit voort. Deze over- en onderschrijdingen worden op kwartaalbasis cumulatief gemaakt. Het gaat er namelijk om dat

per kwartaal gemiddeld de grenswaarde niet overschreden wordt. Deze methode is goedgekeurd door het Ministerie van Financiën. Gezien de geringere geldstromen en bezettingsgraad heeft gemeente Renkum er voor gekozen om in principe maandelijks een kortlopende liquiditeitsbegroting te maken.

Gemeente Renkum

Primitief begrotingstotaal van gemeente Renkum 2024 is € 101.318.000 (afgrond op duizenden). Het drempelbedrag voor Gemeente Renkum is dan 2% van € 101.318.000 met een minimum van € 1 miljoen = € 2.218.060

Tabel 215

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen * € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	Dempelbedrag	2218,06			
		Q 1	Q 2	Q 3	Q 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	252	265	271	274
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.966	1.953	1.947	1.944
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	110.903			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	110.903			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = ((4b)*0,02 + (4c)*0,002					

Toelichting: met een minimum van € 1 miljoen als het begrotingstotaal kleiner is of gelijk is aan € 500 miljoen. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is, is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.

Drempelbedrag

2218,06

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen * € 1000)

Verslagjaar

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

		Q 1	Q 2	Q 3	Q 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	22.962	24.123	24.939	25.210
(5b)	Dagen in het kwartaal	991	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	252	265	271	274

De kwartaalbedragen in de volgende tabel betreffen het gemiddelde bedrag onder of boven het drempelbedrag. In alle kwartalen van 2024 is net als het voorgaande jaren voldaan aan de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden.

Huidig saldo paraplurekening SKB € 8.942.308,89 per 31-12-2024.

Saldo per 31-12-2023 € 13.368.027.

In het 1^e tot en met 4^e kwartaal heeft de gemeente gemiddeld € 15.484.410 gestald op de paraplurekening SKB met een maximum van € 17.597.145.

Overlopende activa

Vaste Passiva

Reserves

Tabel 216

Staat van reserves	Beginstand 2024	Resultaat 2023	Storting	Onttrekking	Eindstand 2024
Algemene reserve	6.824	1.752	0	-2.567	6.009
Weerstandsreserve	5.538	0	1.911	0	7.449
Algemene reserve	12.362	1.752	1.911	-2.567	13.458
Sociaal domein	631	0	0	-243	388
Landschap basisplan	106	0	62	-10	158
Algemene uitkering	104	0	23	-6	121
ICT	1.121	0	266	-54	1.334
MUP	352	0	23	-23	352
Onderhoud gebouwen	1.942	0	3.398	-625	4.715
Bedrijventerreinen	37	0	0	0	37
Onderwijshuisvesting	384	0	6	-38	352
Wegen	410	0	0	0	410
Herstelkosten sleuven en lasgaten	50	0	0	0	50
Openbare verlichting	335	0	0	-38	297
Kapitaallasten vastgoed	231	0	0	-34	197
Kapitaallasten OHV	0	0	197	0	197
Integratie	643	0	48	0	691
Projecten	1.823	0	383	-832	1.374
Beschermd wonen	577	0	325	0	902
Kwaliteitsimpuls organisatie	0	0	631	0	631
Toegankelijkheid bossen	0	0	511	0	511
Groot onderhoud wegen	0	0	917	0	917
Bestemmingsreserve	8.746	0	6.790	-1.902	13.633
Totaal	21.108	1.752	8.701	-4.469	27.091

Algemene reserve

Tabel 217a

Algemene reserve	
Doel	Het voorzien in dekkingsmiddelen binnen de exploitatie (rentecomponent) en het zo nodig op peil brengen van andere reserves en voorzieningen.
Vorming	Uit de resultaatbestemming.
Hoogte	N.v.t.
Duur	N.v.t.
Bestedingsraming	N.v.t.

Tabel 217b

Bedragen * € 1.000	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking	2.567	2.567	
Storting		-1.752	1.752
Saldo	2.567	815	1.752

Tabel 218a

Weerstandsreserve	
Doel	Het opvangen van risico's waarvoor geen bestemmingsreserves of voorzieningen zijn gevormd.
Vorming	Ten laste van de exploitatie c.q. de vrije reserve wanneer de hoogte dat vereist.
Hoogte	Conform het berekende noodzakelijke weerstandsvermogen
Duur	N.v.t.
Bestedingsraming	N.v.t.

Tabel 218b

Bedragen * € 1.000	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking			
Storting	-1.911	-1.911	
Saldo	-1.911	-1.911	

Bestemmingsreserve

Tabel 219a

Sociaal domein	
Doel	Versterken sociale basis.
Vorming	Vorming uit incidentele middelen uit de exploitatie sociaal domein, welke noodzakelijk zijn voor het genoemde doel.
Hoogte	Afhankelijk van de doelstellingen, te onderbouwen binnen de P&C cyclus
Duur	Onbepaald
Bestedingsraming	Via voorstellen binnen de P&C cyclus

Tabel 219b

Bedragen * € 1.000	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking	216	243	-27
Storting			
Saldo	216	243	-27

Tabel 220a

Beschermd wonen	
Doel	Ter dekking van investeringen in de sociale basis ten behoeve van de transitie naar beschermd thuis en ter dekking van overschrijdingen op (zorg)kosten in het kader van beschermd wonen als gevolg van de regionale solidariteitsafspraken.
Vorming	Ambulantiseringmiddelen en resterende rijksmiddelen Beschermd Wonen.
Hoogte	N.v.t.
Duur	Tot en met 2027
Bestedingsraming	Conform hoogte van de reserve

Tabel 220b

Bedragen * € 1.000	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking			
Storting	-229	-325	96
Saldo	-229	-325	96

Tabel 221a

Landschap basisplan	
Doel	Uitvoeren projecten uit het landschapsbasisplan.
Vorming	Storting van beschikbaar budget.
Hoogte	N.v.t.
Duur	Opheffing na uitvoering van het beoogde beleid.
Bestedingsraming	Conform de hoogte van de reserve.

Tabel 221b

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Werkelijk	Vershil
Onttrekking	10	10	
Storting		-62	62
Saldo	10	-52	62

Tabel 222a

Algemene uitkering	
Doel	Besteding van door het Rijk via de Algemene uitkering ontvangen middelen waarvan de aanwending door uw Raad is geautoriseerd/ maar nog niet tot besteding in het lopende boekjaar(en) heeft geleid.
Vorming	Uit exploitatie.
Hoogte	Onbepaald
Duur	Afhankelijk van de afwikkeling van de (eventueel incidentele) projecten
Bestedingsraming	Conform de hoogte van de reserve

Tabel 222b

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Werkelijk	Vershil
Onttrekking	13	6	6
Storting		-23	23
Saldo	13	-17	30

Tabel 223a

ICT	
Doel	ICT bestedingen meerjarig te egaliseren.
Vorming	Uit voordelig (jaar)saldo exploitatie.
Hoogte	Onbepaald
Duur	N.v.t.
Bestedingsraming	Conform de hoogte van de reserve

Tabel 223b

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking	40	54	-14
Storting	-32	-266	234
Saldo	8	-213	221

Tabel 224a

MUP	
Doel	Meerjarig egaliseren van bestedingen binnen het MUP GVVP (MeerjarenUitvoeringsProgramma; Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan).
Vorming	Uit exploitatie wanneer de uitgaven binnen het MUP in enig boekjaar het beschikbare budget onderschrijden, zodat de middelen kunnen worden ingezet in een boekjaar waarin de uitgaven het beschikbare budget overschrijden.
Hoogte	N.v.t.
Duur	Tot realisering M.U.P 2011-2014.
Bestedingsraming	Conform de hoogte van de reserve.

Tabel 224b

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking	23	23	
Storting	-12	-23	10
Saldo	10		10

Tabel 225a

Onderhoud gebouwen	
Doel	Egaliseren onderhoudskosten gemeentelijke gebouwen.
Vorming	Middelen uit de voorziening groot onderhoud gebouwen en vervolgens middels jaarlijkse dotaties binnen de exploitatie zolang geen sprake is van een actueel onderhoudsbeheersprogramma.
Hoogte	N.v.t.
Duur	N.v.t.
Bestedingsraming	N.v.t.

Tabel 225b

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking	356	625	-269
Storting	-3.368	-3.398	30
Saldo	-3.011	-2.773	-238

Tabel 226a

Bedrijventerreinen	
Doel	Herstructurering bedrijventerreinen.
Vorming	Uit de egaliseringsreserve algemene uitkering.
Hoogte	€ 2.000.000
Duur	Tot maart 2020
Bestedingsraming	Conform hoogte van de reserve

Tabel 226b

Bedragen * € 1.000	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking			
Storting			
Saldo			

Tabel 227a

Onderwijshuisvesting	
Doel	Het beschikbaar houden van budgetten binnen het IHP bij uitstel van activiteiten.
Vorming	Reserveren van voordelen die in enig jaar ontstaan zijn ten opzichte van begrote bedragen zodat deze ingezet kunnen worden in kalenderjaren dat er overschrijding t.o.v. de begroting ontstaat. Indien (meerjarige) besluitvorming een uitname niet verhindert.
Hoogte	N.v.t.
Duur	N.v.t.
Bestedingsraming	N.v.t.

Tabel 227b

Bedragen * € 1.000	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking	38	38	
Storting	-6	-6	
Saldo	32	32	

Tabel 228a

Wegen	
Doel	Het onderbrengen van kapitaallasten van uitgestelde investeringen.
Vorming	Door kapitaallasten van uitgestelde investeringen.
Hoogte	Maximaal € 410.000.
Duur	N.v.t.
Bestedingsraming	Vaststellen conform meerjarenplanning investeringen.

Tabel 228b

Bedragen * € 1.000	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking			
Storting	-141		-141
Saldo	-141		-141

Tabel 229a

Groot onderhoud wegen	
Doel	Het doel is om fluctuaties bij groot onderhoud wegen op te vangen en de lasten te verdelen over meerdere begrotingsjaren.
Vorming	Conform het meerjarenonderhoudsplan.
Hoogte	Conform het meerjarenonderhoudsplan.
Duur	N.v.t.
Bestedingsraming	Conform het meerjarenonderhoudsplan.

Tabel 229b

Bedragen * € 1.000	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking			
Storting		-917	917
Saldo		-917	917

Tabel 230

Herstellkosten sleuven en lasgaten	
Doel	Doel is om herstellkosten te dekken als gevolg van werkzaamheden aan kabels & leidingen.
Vorming	De reserve wordt gevormd met degeneratie inkomsten.
Hoogte	Maximaal € 50.000.
Duur	N.v.t.
Bestedingsraming	Conform de hoogte van de reserve.

Tabel 231a

Openbare verlichting	
Doel	Egalisatie van de kosten van vervanging openbare verlichting.
Vorming	Exploitatiesaldo openbare verlichting.
Hoogte	N.v.t.
Duur	Tot realisering vervanging openbare verlichting.
Bestedingsraming	Conform de hoogte van de reserve.

Tabel 231b

Bedragen * € 1.000	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking	83	38	45
Storting			
Saldo	83	38	45

Tabel 232a

Kapitaallasten vastgoed	
Doel	Het opvangen van de kapitaallasten van vastgoed.
Vorming	Uit de reserve gebouwen.
Hoogte	Is gelijk aan de kapitaallasten vastgoed die niet binnen de reguliere begroting kunnen worden opgevangen.
Duur	Looptijd van de afschrijvingstermijnen van vastgoed
Bestedingsraming	Verloop van rente en afschrijvingslasten

Tabel 232b

Bedragen * € 1.000	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking	34	34	
Storting			
Saldo	34	34	

Tabel 233a

Integratie	
Doel	Tegengaan van (nadelige) fluctuatie in de uitvoering van taken ihkv nieuwkomers. Reserveren van voordelen t.o.v. per jaar begrote bedragen. Deze worden ingezet in navolgende jaar/jaren.
Vorming	Ook i.v.m. werkzaamheden die door omstandigheden in een later kalenderjaar tot uitvoering komen.
Hoogte	N.v.t.
Duur	N.v.t.
Bestedingsraming	Via voorstellen in de budgetcyclus

Tabel 223b

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Werkelijk	Vershil
Onttrekking	51		51
Storting		-48	48
Saldo	51	-48	99

Tabel 234a

Projecten	
Doel	Projectbudgetten beschikbaar houden in een volgend kalenderjaar voor verdere uitvoering van het project.
Vorming	Niet bestede projectbudgetten te storten in de reserve.
Hoogte	N.v.t.
Duur	N.v.t.
Bestedingsraming	Via voorstellen in de budgetcyclus

Tabel 234b

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Werkelijk	Vershil
Onttrekking	1.172	832	340
Storting	-132	-383	251
Saldo	1.040	449	591

Tabel 235a

Kapitaallasten OHV	
Doel	Incidentele opbrengsten onderwijshuisvesting gebruiken om structureel kapitaallasten nieuwbouw voor de volledige looptijd % te dekken.
Vorming	Dotatie uit (netto)opbrengst voormalige onderwijsspercelen.
Hoogte	N.v.t.
Duur	Looptijd nieuwbouw (permanent)
Bestedingsraming	Nader te bepalen

Tabel 235b

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Werkelijk	Vershil
Onttrekking			
Storting	-182	-197	15
Saldo	-182	-197	15

Tabel 236a

Kwaliteitsimpuls organisatie	
Doel	In het personeelsbudget is geen flexibele ruimte beschikbaar. Dit betekent bijvoorbeeld dat bij langdurige ziekte of andere uitval telkens gezocht moet worden naar middelen – soms zelfs in materiële budgetten. Dit is oneigenlijk maar meestal noodzakelijk. Tegelijkertijd zien we dat er op de feitelijke p-budgetten vaak sprake is van vrijval, waarbij middelen vrijvallen. Dit wordt bijvoorbeeld veroorzaakt door frictie bij vetrekkende medewerkers. Om dit schuiven met budgetten te voorkomen is het gewenst een reserve te vormen – bij wijze van flexbudget.
Vorming	De reserve wordt gevormd door (eventuele) overschotten uit de reguliere p-budgetten. Indien er geen overschotten zijn wordt de reserve vanzelfsprekend niet gevuld. Ook wordt er natuurlijk niet gevoed vanuit reguliere budgetten.
Hoogte	Gewenst is een beschikbaar budget van € 7,5 ton. Dit geldt als maximum. Indien er in een jaar meer overschotten zijn vallen deze vrij in de algemene reserve. De reserve heeft een structureel karakter.
Duur	N.v.t.
Bestedingsraming	Conform de hoogte van de reserve

Tabel 236b

Bedragen * € 1.000	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking			
Storting		-631	631
Saldo		-631	631

Tabel 237a

Toegankelijkheid bossen	
Doel	Het wettelijk veilig toegankelijk houden van de bossen voor recreatief gebruik.
Vorming	Ontvangst van de provincie als compensatie voor het niet meer mogen oogsten van bomen uit bossen.
Hoogte	Maximaal € 536.707.
Duur	Nader te bepalen a.d.h.v. nog in te dienen raadsvoorstel.
Bestedingsraming	Nader te bepalen a.d.h.v. nog in te dienen raadsvoorstel.

Tabel 237b

Bedragen * € 1.000	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking			
Storting	-537	-511	-26
Saldo	-537	-511	-26

Voorziening

Tabel 238

Staat van voorzieningen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Eindstand
Bovenwettelijk verlof	776	138	-42	872
Niet actief personeel en wethouders	3.024	524	-350	3.198
Verplichtingen en risico's	3.800	663	-392	4.071
Groot onderhoud gebouwen	2.610	0	-2.610	0
Groot onderhoud wegen	846	0	-846	0
Onderhoud sportparken	218	156	-256	118
Vervanging riolering	9.528	0	-9.528	0
Egalisatie van kosten	13.203	156	-13.240	118
Afvalstoffenheffingen	1.381	303	-238	1.446
Gemeentelijke rioleringsplan	3.574	14.401	-2.653	15.322
Investing stedelijke vernieuwing	31	0	0	31
Van derden ontvangen middelen	4.986	14.704	-2.890	16.799
Totaal	21.988	15.523	-16.523	20.988

Verplichtingen en risico's

Tabel 239a

Bovenwettelijk verlof	
Doel	Opvangen van verplichting ten aanzien van gespaarde bovenwettelijke vakantie-uren.
Vorming	Ten laste van de exploitatie wanneer sprake is van een toename van de gespaarde bovenwettelijke vakantie-uren.
Hoogte	Conform het saldo van de gespaarde bovenwettelijke vakantie-uren per 31-12.
Duur	Zolang het op basis van de CAO mogelijk is om bovenwettelijke vakantie-uren te sparen.
Bestedingsraming	Afhankelijk van de keuzes van medewerkers over de inzet van uren. De bovenwettelijke vakantie-uren verjaren niet.

Tabel 239b

Bedragen * € 1.000	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking	42	42	
Storting	-75	-138	63
Saldo	-33	-96	63

Tabel 240a

Niet actief personeel en wethouders

Doel	Voldoen aan betalingsverplichtingen met betrekking tot niet-actief personeel en voormalig wethouders.
Vorming	Ten laste van de exploitatie wanneer de hoogte dat vereist.
Hoogte	N.v.t.
Duur	N.v.t.
Bestedingsraming	Volledig bedrag

Tabel 240b

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking	361	350	10
Storting	-14	-524	510
Saldo	346	-174	521

Egalisatie van kosten

Tabel 241a

Onderhoud sportparken

Doel	Egaliseren onderhoudskosten sportparken.
Vorming	Ten laste van de exploitatie door middel van een jaarlijkse dotatie.
Hoogte	Conform onderhoudsplan
Duur	N.v.t.
Bestedingsraming	Conform onderhoudsplan naast actuele ontwikkelingen optimalisatie sportparken

Tabel 241b

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking	374	256	118
Storting	-156	-156	
Saldo	218	100	118

Als de jaarlijkse storting van € 117.000 was gevolgd was het beschikbare bedrag 2024 € 335.000 geworden, wat € 39.000 te laag bleek om de benodigde € 374.000 te bekostigen.

Daarom is in de voorjaarsnota 2024 de storting in de voorziening verhoogd met € 39.000 en de storting 2025 verlaagd naar € 78.000.

De € 374.000 onttrekking bestaan uit een aantal onderdelen die;

- mogelijk vanwege omstandigheden toch niet in hetzelfde kalenderjaar tot uitvoering leiden;
- mogelijk lager kunnen uitkomen door het ontvangen van subsidie (maar waar in de aanvraag geen rekening mee gehouden kan worden). Zekerheid volgt later.

Daarnaast, uitvoering kan altijd t.o.v. de begrote bedragen afwijken in zowel voor- als nadelen die binnen de bandbreedte van de financiële verordening wel of niet worden gemeld.

In 2024 is geen € 374.000 uitgegeven maar € 256.000. Een verschil van € 118.000.

De analyse is als volgt;

1. Door gehonoreerde BOSA subsidie is de led verlichting armaturen en besturingssysteem (veld A en veld F stroken) Bilderberg geen € 75.000 maar € 49.000. Een voordeel van € 26.000.
2. de in 2024 geplande uitvoering van € 87.000 voor led verlichting en besturingssysteem velden 5 en 8 Wilhelmina is uitgesteld naar 2025. Deze middelen blijven in de voorziening beschikbaar om in 2025 aan te wenden;
3. een generiek voordeel op uitgevoerde werkzaamheden van € 5.000.

Tabel 242a

Groot onderhoud gebouwen	
Doel	Het egaliseren van de kosten voor groot onderhoud gebouwen conform meerjaren onderhoudsplan (vastgesteld door de raad).
Vorming	Conform meerjaren onderhoudsplan
Hoogte	Conform meerjaren onderhoudsplan
Duur	N.v.t.
Bestedingsraming	Conform meerjaren onderhoudsplan

Tabel 242b

Bedragen * € 1.000	Begroot	Werkelijk	Vershil
Onttrekking	2.610	2.610	
Storting			
Saldo	2.610	2.610	

Tabel 243a

Groot onderhoud wegen	
Doel	Het doel is om fluctuaties bij groot onderhoud wegen op te vangen en de lasten te verdelen over meerdere begrotingsjaren
Vorming	Conform het meerjarenonderhoudsplan
Hoogte	Conform het meerjarenonderhoudsplan
Duur	N.v.t.
Bestedingsraming	Conform het meerjarenonderhoudsplan

Tabel 243b

Bedragen * € 1.000	Begroot	Werkelijk	Vershil
Onttrekking		846	-846
Storting			
Saldo		846	-846

In 2024 is middels een raadsvoorstel besloten om de voorziening groot onderhoud wegen op te heffen en een reserve groot onderhoud wegen te vormen. Het saldo is van de voorziening naar de reserve overgeboekt.

Van derden ontvangen middelen

Tabel 244a

Afvalstoffenheffingen	
Doel	Egaliseren van kosten van afvalverwijdering en -verwerking om ongewenste schommelingen in het tarief voor afvalstoffenheffing te voorkomen.
Vorming	Door middel van dotatie van een voordelig exploitatiesaldo op product afvalverwijdering en verwerking.
Hoogte	Minimum: € 0, maximaal € 500.000
Duur	N.v.t.
Bestedingsraming	N.v.t.

Tabel 244b

Bedragen * € 1.000	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking	220	238	-18
Storting	-259	-303	44
Saldo	-39	-65	26

Tabel 245a

Gemeentelijke rioleringsplan	
Doel	Deze voorziening wordt ingezet om het vGRP+ te kunnen realiseren en de daarmee gepaard gaande kosten te egaliseren. Dit om ongewenste schommelingen in het tarief voor Rioolheffing te voorkomen.
Vorming	Middels jaarlijkse dotatie van het exploitatiesaldo op het product riolering.
Hoogte	Conform GRP
Duur	N.v.t.
Bestedingsraming	Conform GRP

Tabel 245b

Bedragen * € 1.000	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onttrekking	-8	2.653	-2.661
Storting	-11.540	-14.401	2.861
Saldo	-11.549	-11.748	200

Tabel 246

Investering stedelijke vernieuwing

Doel	Afzonderlijk zichtbaar houden van geormerkte gelden van de provincie voor investering stedelijke vernieuwing (ISV).
Vorming	Dotatie van ontvangen gelden die niet in het lopende jaar worden uitgegeven.
Hoogte	N.v.t.
Duur	Opheffing na uitvoering van het door de provincie beoogde beleid
Bestedingsraming	Conform de hoogte van de voorziening

Voorziening vervangingsinvesteringen met een economisch nut

Tabel 247a

Vervanging riolering

Doel	Deze voorziening wordt ingezet om het GRP te kunnen realiseren en de daarmee gepaard gaande 60% van de investeringen op te kunnen vangen. Dit om ongewenste schommelingen in het tarief voor Rioolheffing te voorkomen.
Vorming	Conform 60% direct afschrijven van investeringen in GRP. NB Dit betreft ook van derden verkregen middelen (Rioolheffing). Wanneer middelen niet nodig zijn voor vervanging vallen deze in eerste instantie terug naar de voorziening GRP.
Hoogte	Conform GRP
Duur	N.v.t.
Bestedingsraming	Conform GRP

Tabel 247b

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Werkelijk	Vershil
Onttrekking	9.528	9.528	
Storting			
Saldo	9.528	9.528	

Vaste schulden

De rentelast van alle vaste schulden voor begrotingsjaar 2024 is € 667.000.

Tabel 248

Omschrijving	Beginstand	Vermeerdering	Vermindering	Eindstand
Onderh. lening banken en fin. instel	33.242	0	-1.768	31.475
OH van openbare lichamen (art 1a We	6.000	0	-400	5.600
Totaal	39.242	0	-2.168	37.075

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden

Tabel 249

Omschrijving	Beginstand	Vermeerdering	Vermindering	Eindstand
Overige kasgeldleningen	0	0	0	0
Crediteuren	5.816	1.124	0	6.939
Nog te betalen belastingen	72	11	5	88
nog te beta salaris/soc. Lasten/bel	1.460	1.711	-1.616	1.555
Cred soza obligp rijk terugv.+verhaa	84	5	-4	85
Betalingen onderweg soza	256	-141	16	131
Soza nog te bet sal/soc l/belasting	8	-1.739	1.731	0
Nog te betalen bedragen	2.026	272	-392	1.906
Diversen	0	10	-10	0
Bedragen buiten rekening	0	0	0	0
Totaal	9.723	1.253	-271	10.705

Overlopende passiva

Tabel 250

Omschrijving	Beginstand	Eindstand
Vooruit ontvang bijdr rijk	3.292	3.298
Vooruit ontvang bijdr overig overhei	284	184
Vooruit ontvangen bedragen	422	634
Totaal	3.999	4.116

Tabel 251

<i>Bedragen x € 1.000</i>	saldo 31-12-2023	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Terugbetalin- gen	saldo 31-12-2024
Vooruit ontvangen bedragen Rijk					
OAB periode 2011-2014	198	317	494		21
Clientondersteuning	22		20		2
Energiearmoede	918		430		488
Rha	140				140
Onderwijsroute	46	49			95
Ohv Oekraïne kinderen	8				8
Bodemtaken	66				66
Reg stimulering verkeersmaatr.	48				48
Spuk sport	390	130	215	160	145
Uitkering regional sportakkoord	48			48	0
Ventilatie scholen	76				76
Wet inburgering 2021	223	696	343		575
Huisv vergoeding statushouders	82		76		6
NPO	123		4		119
Brede Spuk 2023	34	4	12		26
Spuk En. openbare zw.	259		65		194
Lokale aanpak isolatie	297	798	261		834
Zorgverbinder jng	0	57			57
Capaciteit decentr overheid	237	705	597		345
Kenniswerkplaats	76		24		52
Totaal	3.292	2.756	2.541	208	3.298
Vooruit ontv bedr overige overheid					
Bedrijventerrein ontv. Provincie Gelderland	192		192		0
Subsidie woningproductie (KAN)	7				7
Besluit woninggebonden subsidie	59				59
Project kwetsbare wijken	26		26		0
Vitaal openbaar bestuur	0	76			76
Subsidie ZON	0	38			38
Bijdr. aankoop glijbaan Heveadorp	0	4			4
Totaal	284	118	218		184

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Artikel 53 van het Besluit Begroting en Verantwoording verplicht gemeenten om in de toelichting op de balans inzicht te geven in de financiële verplichtingen waaraan de gemeente is verbonden, voor zover:

- die verplichtingen financiële consequenties hebben voor toekomstige jaren en
- deze verplichtingen niet zijn opgenomen in een balanspost.

Voorbeelden daarvan zijn langlopende huurcontracten en leasecontracten.

Het is niet de bedoeling dat in de toelichting een lange lijst van meerjarig aangegane verplichtingen wordt opgenomen. Het gaat alleen om verplichtingen die politiek-bestuurlijk en financieel gezien van belang zijn.

De Commissie BBV doet de stellige uitspraak om meerjarige inkoopcontracten, die zouden moeten voldoen aan Europese regels, in de toelichting op de jaarrekening bij de 'niet in de balans opgenomen verplichtingen' op te nemen voor het volle bedrag waarover het contract is afgesloten. De accountant betreft de rechtmatigheid van de contractverlening bij de oordeelsvorming over het jaar dat het contract is afgesloten. Een eventuele onrechtmatigheid werkt dan niet door in de controleverklaring gedurende de rest van de looptijd van het contract.

Tabel 252

Naam	Contract	Startdatum	Einddatum	Expiratiedatum	Contractwaarde in €	Restwaarde 31-12-2024 in €
De groene stroomfabr	Elektriciteit	1-1-2018	1-1-2038	1-1-2038	7.683.667	8.515.424
Flynth Audit BV	Overeenkomst accountants-diensten	1-12-2019	30-11-2023	30-11-2025	259.920	52.538
Kersten Hulp-middelen	Wmo Hulpmiddelen	1-7-2020	30-6-2026	30-6-2028	2.045.000	open einde regeling
Div. zorgaanbieders WMO en jeugd	Interactief Aan-koopsysteem SD Regio Centraal Gelderland	1-7-2020	30-6-2024	31-12-2025	open einde regeling	open einde regeling
Driessen	Flexibele arbeidskrachten payroll	1-1-2021	31-12-2023	31-12-2025	-	Op uurbasis
reijn bv / Haert bv	Flexibele arbeidskrachten payroll	1-1-2021	31-12-2023	31-12-2025	-	Op uurbasis
st beheer gem gelden	ICT Prestatie- Uitvoering en Dienstverlening Gelrepas	1-1-2021	31-12-2023	31-12-2026	open einde regeling	open einde regeling
headfirst bv	Inhuur personeel	1-4-2021	3-10-2023	2-10-2025	Op uurbasis	Op uurbasis

Naam	Contract	Startdatum	Einddatum	Expiratiedatum	Contractwaarde in €	Restwaarde 31-12-2024 in €
Roelofs Infra en Milieu BV	reconstructie Oosterbeek Noordoost	15-11- 2021	1-11-2024	1-11-2024	4.000.000	-
Vaarkamp BV	Boomonderhoud	1-1-2022	31-12-2023	31-12-2025	199.542	
Sight landsca- ping bv	Maaien recreatief grasveld	1-1-2022	31-12-2023	31-12-2029	1.924.257	1.732.137
Noot Touring- car Ede BV	Vervoers-diensten	1-8-2022	31-7-2028	31-7-2030		open einde regeling
Eneco Business BV	Gas inclusief kos- ten energiebedrijf	1-1-2023	1-1-2026	1-1-2030		271.200
REIJE Energie- diensten	Meerjaren isolatie- programma	1-6-2024	31-12-2027	31-12-2027	458.448	270.000
Zorg Lokaal	Uitvoering administratie Wmo en jeugdwet	1-1-2025	31-12-2026	31-12-2027	428.559	428.559
Hezelburcht Consultancy	Raam-overeen- komst subsidie- vervangingsdiensten tussen IGSG5 en Hezelburcht	1-1-2025	31-12-2026	31-12-2028	800.000	800.000

Eigen bijdrage op grond van de Wmo

Een aanvrager van een voorziening op grond van de WMO (zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Staat van gewaarborgde geldleningen en andere garantieverplichtingen

Belangrijke gebeurtenis na balansdatum

De gemeenteraad heeft op XX besloten om de grondexploitatie Veentjesbrug te beëindigen. In lijn met dit besluit, is de grondexploitatie in deze jaarrekening afgewikkeld.

Tabel 253

Oorspronkelijk bedrag van de lening		Aandeel gemeente		Saldo 01-01-2024			Saldo 31-12-2024		
				Totaal	Gewaarb. door de gemeente	In de loop van het jaar gewaarborgd	Totaal der aflossingen in het dienstjaar	Totaal	Gewaarb. door de gemeente
Indirecte leningen & devaraten / Stichting Waarborg Sport									
204.201	100	16.737	16.737		5.376	11.361	11.316		
125.000	50	12.500	6.250		6.250	0	0	SWS 50%	
240.000	50	72.000	36.000		16.000	56.000	28.000	SWS 50%	
60.000	50	12.000	6.000		6.000	6.000	3.000	SWS 50%	
120.000	50	2.000	6.000		12.000	0	0	SWS 50%	
160.000	50	128.000	64.000		16.000	112.000	56.000	SWS 50%	
		253.237	134.987	0	67.876	185.361	98.361		
Indirect leningen & devaraten / Stichting Waarborg Sociale Woningbouw									
45.745.956	1	20.000.000	200.000		0	20.000.000	200.000	Staat 50%	
37.652.800	1	29.566.581	295.666		382.253	29.184.328	291.843	Staat 50%	
		49.566.581	495.666	0	382.253	49.184.328	491.843		
direct leningen & devaraten / Overig niet uit de balans zijnde verplichtingen									
4.431.523	100	4.050.171	4.050.171		186.638	3.863.533	3.863.533		
200.000	100	200.000	200.000		10.000	190.000	190.000		
		4.250.171	4.250.171	0		4.053.533	4.053.533		

Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Baten en lasten die rechtstreeks betrekking hebben op een product worden in de programmaverantwoording bij het betreffende product verantwoord. Ditzelfde geldt voor baten en lasten die rechtstreeks betrekking hebben op een lv3-taakveld. Het totaaloverzicht van baten en lasten op de lv3-taakvelden is als volgt (bedragen x € 1.000):

Tabel 254

Taakveld	Baten	Lasten	Saldo
0.1 Bestuur	46	1.877	1.831
0.2 Burgerzaken	741	939	198
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	3.450	670	-2.780
0.4 Overhead	1.169	17.370	16.201
0.5 Treasury	1.227	667	-561
0.61 OZB woningen	6.945	99	-6.846
0.62 OZB niet-woningen	3.143	0	-3.143
0.64 Belastingen overig	228	396	168
0.7 Alg. uitk. e ov. uitk. gem.fonds	62.323	0	-62.323
0.8 Overige baten en lasten	309	96	-213
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	19	19
0.10 Mutaties reserves	4.988	9.220	4.231
0.11 Res. v.de rek. van baten lasten	-137.546	-134.572	2.974
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	48	2.390	2.343
1.2 Openbare orde en veiligheid	20	1.133	1.113
2.1 Verkeer en vervoer	1.057	4.607	3.550
2.2 Parkeren	31	14	-17
2.5 Openbaar vervoer	42	82	40
3.1 Economische ontwikkeling	36	279	243
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0
3.3 Bedr.loket en bedr.regelingen	11	94	83
3.4 Economische promotie	773	225	-548
4.2 Onderwijshuisvesting	469	2.058	1.589
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	493	1.418	925
5.1 Sportbeleid en activering	163	344	181
5.2 Sportaccommodaties	184	2.508	2.324
5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	133	712	579
5.4 Musea	0	134	134
5.5 Cultureel erfgoed	0	36	36
5.6 Media	29	821	792
5.7 Openbaar groen en recreatie	587	2.608	2.021

Taakveld	Baten	Lasten	Saldo
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	7.253	9.648	2.395
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzienin	12	919	907
6.3 Inkomensregelingen	10.089	13.578	3.489
6.4 WSW en beschut werk	412	2.424	2.012
6.5 Arbeidsparticipatie	8	1.021	1.012
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	60	1.224	1.164
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	0	4.274	4.274
6.71b Begeleiding (WMO)	0	5.183	5.182
6.71c Dagbesteding (WMO)	0	430	430
6.71d Overige maatwerkarrangementen	327	0	-327
6.72a Jeugdhulp begeleiding	0	2.115	2.115
6.72b Jeugdhulp behandeling	-18	4.664	4.682
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	0	321	321
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf over	0	0	0
6.73a Pleegzorg	0	407	407
6.73b Gezinsgericht	0	883	883
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	0	2.499	2.499
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zond	0	2.172	2.172
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verbl	0	371	371
6.74c Gesloten plaatsing	0	12	12
6.81a Beschermd wonen (WMO)	637	358	-280
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenop	10	110	100
6.82a Jeugdbescherming	0	606	606
6.82b Jeugdreclassering	0	127	127
7.1 Volksgezondheid	326	1.609	1.284
7.2 Riolering	17.717	16.348	-1.369
7.3 Afval	4.893	3.804	-1.088
7.4 Milieubeheer	1.355	2.089	734
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	325	417	93
8.1 Ruimte en leefomgeving	36	826	790
8.2 Grondexpl. (niet-bedr.terreinen)	3.934	3.345	-589
8.3 Wonen en bouwen	1.523	1.975	452
Totaal	0	0	0

Specifieke uitkeringen (SiSa)

Raadpleeg hiervoor het originele SiSa formulier, meegeleverd met deze jaarstukken.

Deel 3

Bijlagen

Bijlage 1 Kredieten

1B Onderwijs (krediet)

Tabel 255a

Projecten	Krediet	Realisatie	Verschil
Jaar in gebruikname: 2025			
Onderdeel inv. School DW sloop	300.000	17.722	282.278
Totaal	300.000	17.722	282.278

Tabel 255b

Omschrijving	Toelichting
School Doorwerth	In april heeft uw raad op basis van de investeringsraming (Definitief Ontwerp) een aanvullend krediet toegekend voor de nieuwbouw van het Leerdeel waar de kindpartners integraal onderdeel van zijn. De investeringsraming is bepaald op einde werk in 2025. De nieuwe planning gaat nu uit van einde werk medio 2026. Op basis van deze nieuwe planning wordt de raming herzien. Dit leidt tot extra kosten. In 2025 wordt hiervoor een aanvullend krediet aangevraagd. Het plan is in 2024 verder uitgewerkt voor aanbesteding van de bouw en is de Europese aanbesteding (selectiefase) gestart. Gunning is in het eerste helft van 2025 waarna de realisatie van start gaat mits alle benodigde vergunningen ook verleend zijn.
Kindpartners Doorwerth	In april heeft uw raad op basis van de investeringsraming (Definitief Ontwerp) een aanvullend krediet toegekend voor de nieuwbouw van het Leerdeel waar de kindpartners integraal onderdeel van zijn. De investeringsraming is bepaald op einde werk in 2025. De nieuwe planning gaat nu uit van einde werk medio 2026. Op basis van deze nieuwe planning wordt de raming herzien. De leidt tot extra kosten. In 2025 wordt hiervoor een aanvullend krediet aangevraagd. De kosten voor de kindpartners worden in de huur verrekend.
Onderdeel inv.School DW sloop	De gymzaal aan de Mozartlaan is in september weggehaald. In 2025 wordt het terrein voor de nieuwbouw Leerdeel bouwrijp gemaakt waarna de realisatie kan starten. Oplevering staat gepland medio 2026. De sloop van de school De Atlas vindt plaats na oplevering van het nieuwe Leerdeel.

1C Sport en bewegen (krediet)

Tabel 256a

Projecten	Krediet	Realisatie	Verschil
Jaar in gebruikname: 2026			
Optimalisatie Wilhelmina Sportpark	100.000	49.011	50.989
Totaal	100.000	49.011	50.989

Tabel

256b

Omschrijving	Toelichting
Optimalisatie sportpark	De afgesproken activiteiten voor reconstructie en revitalisering van de kernsportparken kan alleen uitgevoerd worden wanneer we de financiële middelen uit voorgaande jaren ook kunnen inzetten. Anders verwachten we op basis van de huidige inzichten dat we te weinig financiële middelen beschikbaar hebben en de plannen niet kunnen realiseren.

02 Omgeving (krediet)

Tabel 257

Projecten	Krediet	Realisatie	Verschil
Jaar in gebruikname: 2025			
Bram Streeflandweg Renkum			
Riolering A4	1.325.000	252.320	1.072.680
Wegen	900.000		900.000
HWA H4	275.000		275.000
Bram Streeflandweg Renkum	2.500.000	252.320	2.247.680
Stationsweg Oosterbeek			
Wegen	1.344.000	593.634	750.366
Riolering A4	980.000	432.858	547.142
HWA H4	476.000	210.245	265.755
Stationsweg Oosterbeek	2.800.000	1.236.737	1.563.263
Utrechtseweg Doorwerth			
Vorbereiding wegen, riolering A4 en HWA H4	50.000	32.318	17.682
Utrechtseweg Doorwerth	50.000	32.318	17.682
Jaar in gebruikname: 2026			
Airborneweg/Klein Amerikaweg Renkum			
Wegen	190.000		190.000
Riolering A4			
HWA H4			
Airborneweg/Klein Amerikaweg Renkum	190.000		190.000
Buurt Talud Oosterbeek			
Wegen	4.328.137	2.223.458	2.104.679
Riolering A4	2.533.563	1.301.546	1.232.017
HWA H4	951.500	488.806	462.694
Buurt Talud Oosterbeek	7.813.200	4.013.810	3.799.390
Totaal	13.353.200	5.535.185	7.818.015

Tabel 258

Omschrijving	Toelichting
Jaar gereed:	2025
Bram Streeflandweg	Het werk is gegund en inmiddels in uitvoering. De werkzaamheden nemen nog ongeveer een half jaar in beslag. De verwachting is dat voor de bouwvak van dit jaar wordt opgeleverd. De onderhoudstermijn is een half jaar. In het voorjaar van 2026 kan het project worden afgerekend en afgesloten.
Jacobaweg Oosterbeek	Op basis van de resultaten van de Weg- en rioolinspecties staat de reconstructie van de Jacobaweg in 2025 gepland. Door een tekort aan capaciteit zijn de voorbereidende werkzaamheden in 2024 niet opgestart. Voor het opstarten van het project loopt op dit moment een wervingstraject voor de inhuur een projectleider.
Patrimoniumweg Heelsum	De Reconstructie van de Patrimoniumweg is nu onderdeel van het project Reconstructie Utrechtseweg Renkum/Heelsum. Door deze samenvoeging kunnen we tijd en kosten besparen, zowel tijdens de voorbereiding als tijdens de uitvoering.
Reconstructie Renkum West	Het project Renkum West bestaat uit een elftal straten waarvan de riolering, verharding en fundering vervangen gaan worden. De openbare ruimte wordt heringericht. Evers adviesbureau is gecontracteerd om het werk voor te bereiden. Inmiddels is het schetsontwerp opgesteld voor de verschillende straten en worden per straat mogelijk alternatieven bepaald. Deze vormen de basis voor het op te starten participatietraject. Nadat samen met de buurt de varianten is geselecteerd worden deze uitgewerkt naar het definitief ontwerp en het contract. De verwachting is dat in het eerste kwartaal van 2026 gestart wordt met de uitvoering van de eerste fase.
Stationsweg (rehabilitatie)	De uitvoering, door aannemersbedrijf NTP, is medio 2024 gestart. De verwachting is dat de werkzaamheden in het tweede kwartaal van 2025 worden afgerond. Na afloop van de onderhoudstermijn (1 jaar), kan het project in het tweede kwartaal 2026 worden afgesloten.
Utrechtseweg Doorwerth	Alle onderzoeken zijn afgerond. Het voorlopig ontwerp is opgesteld en de bewoners zijn hierover geïnformeerd. Het opstellen van het definitief ontwerp en bestek is gestart. De aanbesteding en de start van de werkzaamheden vinden in het 1 kwartaal van 2025 plaats. Voor de uitvoering wordt het krediet, binnen het kostendekkingsplan, verhoogd.
Utrechtseweg Renkum-Heelsum	Op dit moment zijn projectmanager, technisch manager en omgevingsmanager gecontracteerd. De projectopdracht is opgesteld en wordt door intern opdrachtgevers ondertekend. Het plan van aanpak wordt nu opgesteld. We sturen aan op de afronding van het plan van aanpak in het tweede kwartaal van 2025. In het plan van aanpak wordt onder andere ingegaan op de scope, communicatie/ participatie, planning en financiën.
Jaar gereed:	2026

Omschrijving	Toelichting
Buurt Talud Noord Oost Oosterbeek	De uitvoeringswerkzaamheden zijn in 2023 gestart. In 2024 wordt het riool in de Stortweg, Reuvensweg, Van Ewijkweg en een nog een deel van de Veritasweg vervangen. Daarnaast is een tijdelijke parkeerplaats aangelegd in de hoek van de Schelmseweg met het spoor. Naast het vervangen van het riool wordt ook direct de openbare ruimte opnieuw ingericht. In de straten waarvan in 2023 de riolering is vervangen wordt in 2024 de beplanting aangebracht.
Dankmeijerweg Renkum	In het eerste kwartaal van 2025 zal het project 'Reconstructie Dankmeijerweg' opgestart worden met op het opstellen van een plan van aanpak. Onderdeel van dit plan van aanpak is planning van de voorbereiding en uitvoering. Zoals we op dit moment in kunnen schatten zal de uitvoering in 2026 plaatsvinden.

2E Verkeer (krediet)

Tabel 259a

Projecten	Krediet	Realisatie	Verschil
Spoorwegonderdoorgang Wolfheze			
Bruto uitgaven	17.109.000	3.582.378	13.526.622
Bijdrage derden	11.103.000	3.603.000	7.500.000
Totaal netto	6.006.000	-20.622	6.026.622

Tabel 259b

Omschrijving	Toelichting
Spoorwegonderdoorgang	Als gevolg van het feit dat een eerste verzoek tot Europese subsidie in het kader van het CEF-programma niet werd gehonoreerd en als gevolg van kostenstijgingen in de markt is in november 2023 door de financierende partijen besloten om de uitgangspunten ten aanzien van onnauwkeurigheden en onzekerheden in de kostenraming aan te passen. Hierdoor was er op dat moment sprake van een relatief beperkt dekkingstekort en werd een groter risico op overschrijding van het budget geaccepteerd. Om het risico op overschrijding van het budget te dekken is in juni 2024 als financieel 'vangnet' een extra investeringskrediet van € 2,78 mln. ter beschikking gesteld. De aanbestedingsprocedure is eind 2023 gestart. Als gevolg van het feit dat ook een tweede verzoek tot Europese subsidie in het kader van het CEF-programma niet is gehonoreerd en het onverwacht hoge aanbestedingsresultaat, was het beschikbare budget onvoldoende en was er sprake van een kostenoverschrijding. Met de inzet van het in juni 2024 beschikbaar gestelde extra investeringskrediet, een extra bijdrage van het Rijk, een bestuurlijke toezegging van een extra bijdrage van de provincie Gelderland en een taakstellende besparingsopgave, is het beschikbare budget dusdanig opgehoogd en daarmee de kostenoverschrijding dusdanig teruggebracht, dat in oktober 2024 tot gunning is overgegaan.

2L Kunst, cultuur en cultuurhistorie

Tabel 260a

Projecten	Krediet	Realisatie	Verschil
Jaar in gebruikname: 2025			
Herstel de Naald	180.000		180.000
Totaal	180.000		180.000

Tabel 260b

Omschrijving	Toelichting
Herstel de Naald	In 2024 is er een krediet beschikbaar gesteld voor het herstel van de Naald. Vanwege de 80e Airborne herdenking in september en de 80e Bevrijding in mei 2025 bleek er vanuit allerlei betrokkenen de wens om de Naald als belangrijkste Airbornemonument in de huidige staat onderdeel te laten zijn van de herdenkingen. Aan die wens is tegemoet gekomen en is het herstel van de Naald doorgeschoven naar 2025.

2M Water en riolering (krediet)

Tabel 261a

Projecten	Krediet	Realisatie	Verschil
Jaar in gebruikname: 2025			
Vervangingen hoofd- en minigemalen	100.000	36.133	63.867
Onderzoek aanpak bak Z en bak H	465.000	421.716	43.284
Diverse locaties hwa 2024	590.000	239.996	350.004
Besturing gemaal Van Ingeweg	50.000	14.181	35.819
Wadi Nico Bovenweg Oosterbeek	126.000		126.000
Rioolvervang Bentincklaan Doorwerth	11.000	8.295	2.705
Totaal	1.342.000	720.320	621.680

Tabel 261b

Omschrijving	Toelichting
Vervangingen hoofd- en minigemalen	De werkzaamheden aan het gemaal aan de Hartenseweg te Renkum worden uitgesteld naar 2025. In samenwerking met de aannemer wordt gewerkt aan een plan van aanpak en een planning waarna de werkzaamheden worden uitgevoerd. Doel is om de werkzaamheden in 2025 af te ronden.
Onderzoek aanpak bak Z en bak H	De herstelwerkzaamheden aan bak T (voorheen bak Z) zijn afgerond en opgeleverd. De werkzaamheden aan bak H zijn in 2024 voor een deel uitgevoerd. In verband met weersinvloeden worden in 2025 de laatste herstelwerkzaamheden uitgevoerd. De investering wordt met 45.000 opgehoogd. Dit is nodig om alle noodzakelijke werkzaamheden uit te kunnen voeren.
Diverse locaties hwa 2024	Dit project bestaat uit het herstellen en het uitvoeren van groot onderhoud aan een groot aantal infiltratievoorzieningen. In het vierde kwartaal van 2024 is de aannemer gestart met het herstel van een groot aantal voorzieningen. Deze werkzaamheden zetten zich in het eerste en tweede kwartaal van 2025 voort. Om de werking van alle voorzieningen conform de overeenkomst uit te kunnen voeren wordt de investering opgehoogd met 40.000. Oorzaak is de complexiteit van de werkzaamheden.
Besturing gemaal Van Ingeweg	De besturing van het gemaal Van Ingeweg wordt in 2025 vervangen waarna het project kan worden opgeleverd.
Wadi Nico Bovenweg Oosterbeek	Begin 2025 is de definitieve planning met de aannemer rond waarna de uitvoering kan starten. Naar verwachting worden de werkzaamheden in het tweede kwartaal van 2025 afgerond waarna het project kan worden afgesloten.
Rioolvervang Bentincklaan Doorwerth	De werkzaamheden zijn nagenoeg gereed. Begin 2025 wordt het project afgerond waarna het kan worden afgesloten.

20 Groenonderhoud (krediet)

Tabel 262a

Projecten	Krediet	Realisatie	Verschil
Jaar in gebruikname: 2024			
Graflift	9.420	9.420	
Jaar in gebruikname: 2025			
Grafdelfmachine	129.810		129.810
Totaal	139.230	9.420	129.810

Tabel 262b

Omschrijving	Toelichting
Hoogwerker	Wordt uitgeleverd rond februari 2025
Grafdelfmachine	De grafdelfmachine zou in principe geleverd worden voor januari 2025. Helaas is dit niet gelukt door het ontbreken van materiaal bij de bouwer van de machine. Inmiddels is deze machine geleverd
Graflift	De graflift is onderdeel van de bekisting delen en liften op de begraafplaats. Er is één lift die niet meer door de keuring is gekomen. Vervanging is noodzakelijk, tevens wordt men zwaarder en groter en is gekozen voor de solide lift die verstelbaar is.

2P Wegen, straten en pleinen (krediet)

Tabel 263a

Projecten	Krediet	Realisatie	Verschil
Jaar in gebruikname: 2025			
Brug Kerkweg	450.000	64.056	385.944
Totaal	450.000	64.056	385.944

Tabel 263b

Omschrijving	Toelichting
Brug Kerkweg	Alle onderzoeken zijn afgerond met uitzondering van het aanvullend bodem-onderzoek. Er is in 2024 een bouwteam gecontracteerd en samengesteld door middel van een meervoudig onderhandse aanbesteding. Firma H. Van Haarst is uitvoerend aannemer, Nepocon het ontwerpend ingenieursbureau. Eind 2024 is het voorlopig ontwerp opgesteld en ter beoordeling aangeleverd. Begin 2025 worden het uitvoeringsontwerp en het RAW bestek opgesteld. De uitvoering wordt medio 2025 opgestart. Een en ander vanwege de ligging en mogelijke verlegging van kabels en leidingen en de beschikbaarheid van materialen. De planning wordt afgestemd op de festiviteiten rondom de Airborne wandeltocht.

3D Huisvesting / Gemeentehuis (krediet)

Tabel 264a

Projecten	Krediet	Realisatie	Verschil
Jaar in gebruikname: 2026			
Vorbereidingskrediet Nieuwbouw Veentjesbrug	375.000	111.390	263.610
Totaal	375.000	111.390	263.610

Tabel

264b

Omschrijving	Toelichting
Vorbereidingskrediet gemeentewerf	Er is een Programma van Eisen opgesteld en is gestart met de selectie van het ontwerpteam waarvoor 5 partijen zijn geselecteerd. Op basis van het PvE is gebleken dat het programma niet past op de huidige locatie. Dit als gevolg van onder andere opheffen dislocaties en veranderende wet- en regelgeving. Op basis van de nieuwe raming PvE, einde werk, is gebleken dat er aanvullende middelen nodig zijn waarvoor dekking is gevonden. Ook is besloten dat de nieuwe werf wordt gerealiseerd aan de overzijde van de huidige werf. Begin 2025 wordt de gunningsfase ontwerpteam gestart.

Projecten gebiedsontwikkeling in voorbereiding

Tabel 265a

Projecten	Krediet	Realisatie	Verschil
Plan- en onderzoekskosten (IMVA)			
Renkum herontwikkeling A. Schweitzerschool IHP-loc	237.250	41.415	195.835
Heelsum herontwikkeling Wilhelmina park	297.567	87.207	210.360
Doorwerth herontwikkeling Rehobothschool IHP-loc	250.000	58.195	191.805
Renkum herontwikkeling Klooster	170.000	196.244	-26.244
Renkum herontwikkeling Maatweg IHP-loc	120.000	102.078	17.922
Totaal	1.074.817	485.139	589.678

Tabel 265b

Omschrijving	Toelichting
Plan- en onderzoekskosten (immaterieel vast actief IMVA)	
Renkum herontwikkeling A. Schweitzerschool IHP-loc	De motie en het amendement van de raad bij de kaderstelling hebben tot gevolg dat de tender tot op heden niet op de markt is gebracht. Keuze over de (tijdelijke) huisvesting van de Beatrixschool laten nog even op zich wachten, maar zijn essentieel voor de herontwikkeling. A. De huidige voorbereidingskredieten voor zien nog in de dekking van de gemaakte kosten. Ook voor de komende periode is nog voldoende budget ter beschikking. Het is op dit moment nog te vroeg om de grondexploitatie te open. De verwachting is dat in Q2-2025 duidelijkheid komt over het te doorlopen proces, waarna de voorbereiding verder ter hand wordt genomen.
Heelsum herontwikkeling Wilhelmina park	In de voortgang van de herontwikkeling van de vrijkomende velden is er een nauwe samenhang met de reconstructie van het sportpark Wilhelminapark waarvan de gefuseerde voetbalvereniging SCW23 gebruik maakt. Bij de planvorming rondom het sportpark is vertraging ontstaan door het vertrek van de portefeuillehouder. gelijktijdig viel ook de ambtelijke ondersteuning helaas langdurig uit. Inmiddels zijn de gesprekken eind 2024 met SCW23 weer opgestart en worden de plannen voor optimalisatie van het sportpark doorgerekend. Parallel lopen de ecologische onderzoeken waarbij de hele locatie wordt gemonitord. Deze monitoring loopt het gehele jaar 2025 nog door. De financiering van deze onderzoeken wordt zowel betaald door het project reconstructie sportpark als herontwikkeling vrijkomende velden. Zodra de plannen voor het nieuwe sportpark definitief zijn en ook de planning rondom het nieuw te plaatsen clubgebouw duidelijk is, en we weten wanneer het oude clubgebouw niet meer gebruikt hoeft te worden wordt de planvorming voor de vrijkomende velden weer opgepakt. Tot dat moment ligt de focus op de reconstructie van het sportpark Wilhelminapark. Op het moment dat de planvorming weer wordt opgepakt zal bekeken wat de stand van zaken is met betrekking tot de stikstofproblematiek.

Omschrijving	Toelichting
Doorwerth herontwikkeling Rehobothschool IHP-loc	Op 29 januari 2025 heeft de gemeenteraad de kaders voor de herontwikkeling van de voormalige schoollocatie vastgesteld, inclusief een voorbereidingskrediet van € 250.000. In 2025 wordt een selectieprocedure in gang gezet om een projectontwikkelaar te selecteren voor de herontwikkeling.
Renkum herontwikkeling Klooster	De samenwerking met de ontwikkelaar is in 2024 stopgezet aangezien de voorgenomen verkoop niet door kan gaan. De kosten die gemaakt zijn in 2024 hebben met name betrekking op de advisering rondom de besluitvorming van het stopzetten van de voorgenomen verkoop en vervolgens de advisering over de afwikkeling met de ontwikkelaar van deze voorgenomen verkoop.
Renkum herontwikkeling Maatweg IHP-loc	Het project was gepauzeerd in afwachting van de onderzoeksresultaten naar maatschappelijk vastgoed in Renkum. Vervolgens is de uitkomst van de perspectiefnota afgewacht. Beide wachtperioden aangezien de uitkomsten bepalend voor de planvorming zijn. De werkzaamheden zijn eind 2024 weer opgepakt. Met de voorjaarsnota is hierop voorgesorteerd en € 70.000,- additioneel voorbereidingskrediet toegekend aan het project.

